

ชุดวิชา

ลูกเสือ กศน.

รหัสรายวิชา สค32035

รายวิชาเลือกบังคับ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2551

หน่วยงานหรือสถานศึกษา

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ
เอกสารทางวิชาการ ลำดับที่ 10/2561

ชุดวิชา ลูกเสือ กศน.

รหัสรายวิชา สค32035
รายวิชาเลือกบังคับ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2551

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

ชุดวิชาลูกเสือ กศน. รหัสรายวิชา สค32035 รายวิชาเลือกบังคับ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ประกอบด้วยเนื้อหาเกี่ยวกับลูกเสือกับการพัฒนา การลูกเสือไทย การลูกเสือโลก คุณธรรม จริยธรรมของลูกเสือ วินัย และความเป็นระเบียบเรียบร้อย ลูกเสือ กศน. กับการพัฒนา ลูกเสือ กศน. กับจิตอาสา และการบริการ การเขียนโครงการเพื่อพัฒนาชุมชน และสังคม ทักษะลูกเสือ ความปลอดภัยในการเข้าร่วมกิจกรรมลูกเสือ การปฐมพยาบาล การเดินทางไกล อยู่ค่ายพักแรม และชีวิตชาวค่าย การฝึกปฏิบัติการเดินทางไกล อยู่ค่ายพักแรม และชีวิตชาวค่าย และชุดวิชานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำสิ่งที่ได้เรียนรู้เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคม ให้เป็นผู้ที่มีคุณภาพ เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี มีคุณธรรม มีระเบียบวินัย รู้จักเสียสละ สร้างความสามัคคี บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญเนื้อหา ที่ให้การสนับสนุนองค์ความรู้เพื่อประกอบการนำเสนอเนื้อหา รวมทั้งผู้เกี่ยวข้องในการจัดทำชุดวิชา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าชุดวิชานี้จะเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียน กศน. และนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเห็นคุณค่าต่อไป

สำนักงาน กศน.

มิถุนายน 2561

คำแนะนำการใช้ชุดวิชา ลูกเสือ กศน.

ชุดวิชาลูกเสือ กศน. รหัสรายวิชา สค32035 รายวิชาเลือกบังคับ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ประกอบด้วยเนื้อหา 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ชุดวิชา ประกอบด้วย โครงสร้างของชุดวิชา โครงสร้างของหน่วยการเรียนรู้ เนื้อหา และกิจกรรมเรียงลำดับตามหน่วยการเรียนรู้

ส่วนที่ 2 สมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย แบบทดสอบก่อนเรียน กิจกรรมการเรียนรู้ แบบทดสอบหลังเรียน เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน เฉลย/แนวคำตอบกิจกรรมเรียงลำดับตามหน่วยการเรียนรู้

วิธีการใช้ชุดวิชา

ให้ผู้เรียนดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษารายละเอียดโครงสร้างชุดวิชาโดยละเอียด เพื่อให้ผู้เรียนทราบว่าต้องเรียนรู้เนื้อหาในเรื่องใดบ้างในชุดวิชานี้
2. วางแผนเพื่อกำหนดระยะเวลาและจัดเวลาให้ผู้เรียนมีความพร้อมจะศึกษาชุดวิชาเพื่อให้สามารถศึกษารายละเอียดของเนื้อหาได้ครบทุกหน่วยการเรียนรู้ พร้อมทำกิจกรรมตามที่กำหนดให้ทันก่อนสอบปลายภาค
3. ทำแบบทดสอบก่อนเรียนของชุดวิชาตามที่กำหนดเพื่อทราบพื้นฐานความรู้เดิมของผู้เรียน โดยให้ทำลงในสมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบชุดวิชาลูกเสือ กศน. และตรวจสอบคำตอบจากเฉลยแบบทดสอบท้ายเล่ม
4. ศึกษาเนื้อหาในชุดวิชาของแต่ละหน่วยการเรียนรู้อย่างละเอียดให้เข้าใจ ทั้งในชุดวิชาและสื่อประกอบ (ถ้ามี) และทำกิจกรรมที่กำหนดไว้ให้ครบถ้วน
5. เมื่อทำแต่ละกิจกรรมเรียบร้อยแล้วผู้เรียนสามารถตรวจสอบคำตอบได้จากแนวตอบ/เฉลยท้ายเล่มของสมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ หากผู้เรียนยังทำกิจกรรมไม่ถูกต้องให้ผู้เรียนกลับไปทบทวนเนื้อหาในเรื่องนั้น ๆ ซ้ำจนกว่าจะเข้าใจ

6. เมื่อศึกษาเนื้อหาครบทุกหน่วยการเรียนรู้แล้วให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน และตรวจสอบคำตอบจากเฉลยท้ายเล่ม ว่าผู้เรียนสามารถทำแบบทดสอบได้ถูกต้องทุกข้อ หรือไม่หากข้อใดยังไม่ถูกต้องให้ผู้เรียนกลับไปทบทวนเนื้อหาในเรื่องนั้นให้เข้าใจอีกครั้ง

ข้อแนะนำ ผู้เรียนควรทำแบบทดสอบหลังเรียน ให้ได้คะแนนมากกว่าแบบทดสอบก่อนเรียนและควรได้คะแนนไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 ของแบบทดสอบทั้งหมด เพื่อให้มั่นใจว่า จะสามารถสอบปลายภาคผ่าน

7. หากผู้เรียนได้ศึกษาเนื้อหาและทำกิจกรรมแล้วยังไม่เข้าใจ ผู้เรียนสามารถ สอบถามและขอคำแนะนำได้จากครูหรือคณาจารย์จากแหล่งการเรียนรู้อื่น ๆ เพิ่มเติมได้

8. ในการเรียนรู้ชุดวิชาลูกเสือ กศน. เล่มนี้ จะเน้นการเรียนรู้เนื้อหาและปฏิบัติ กิจกรรมด้วยตนเอง ส่วนการฝึกทักษะประสบการณ์จะมุ่งเน้นในการปฏิบัติกิจกรรมระหว่าง เข้าค่ายลูกเสือ เพื่อทดสอบความถูกต้องในการปฏิบัติแต่ละกิจกรรม

หมายเหตุ : การทำแบบทดสอบก่อนเรียน แบบทดสอบหลังเรียน และทำกิจกรรมท้ายเรื่องในแต่ละ หน่วยการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนตอบคำถาม โดยเขียนลงในสมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบชุดวิชา

การศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม

ผู้เรียนอาจศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมได้จากแหล่งการเรียนรู้อื่น ๆ ที่เผยแพร่ ความรู้ในเรื่องที่เกี่ยวข้องและศึกษาจากผู้รู้ เป็นต้น

การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผู้เรียนต้องวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดังนี้

1. **ระหว่างภาค** วัดผลจากการทำกิจกรรมหรืองานที่ได้รับมอบหมาย ระหว่างเรียน
2. **ปลายภาค** วัดผลจากการทำข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ปลายภาค

โครงสร้างชุดวิชา ลูกเสือ กศน.

มาตรฐานการเรียนรู้ระดับ

1. มีความรู้ ความเข้าใจ ตระหนักเกี่ยวกับภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ การเมืองการปกครองในโลก และนำมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตเพื่อความมั่นคงของชาติ
2. มีความรู้ ความเข้าใจ เห็นคุณค่า และสืบทอดศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี ของประเทศในสังคมโลก
3. มีความรู้ ความเข้าใจ ดำเนินชีวิตตามวิถีประชาธิปไตย กฎระเบียบของประเทศ ต่าง ๆ ในโลก
4. มีความรู้ ความเข้าใจหลักการพัฒนาชุมชน สังคม สามารถวิเคราะห์ข้อมูล และเป็นผู้นำ ผู้ตาม ในการพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม ให้สอดคล้องกับสภาพการ เปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ปัจจุบัน

ตัวชี้วัด

1. อธิบายสาระสำคัญของการลูกเสือ
2. อธิบายความสำคัญของการลูกเสือกับการพัฒนา
3. อภิปรายความเป็นพลเมืองดีในทัศนะของลูกเสือ
4. นำเสนอผลการสำรวจตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคม เพื่อการพัฒนา
5. อธิบายประวัติการลูกเสือไทย
6. อธิบายความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับคณะลูกเสือแห่งชาติ
7. อธิบายประวัติผู้ให้กำเนิดลูกเสือโลก
8. อธิบายความสำคัญขององค์การลูกเสือโลก
9. อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างการลูกเสือไทยกับการลูกเสือโลก
10. อธิบายคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ
11. อธิบายคุณธรรม จริยธรรมจากคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ
12. ยกตัวอย่างการนำคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือที่ใช้ในชีวิตประจำวัน
13. อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างคุณธรรม จริยธรรมในคำปฏิญาณและกฎของ ลูกเสือกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

14. อธิบายความหมาย และความสำคัญของวินัย และความเป็นระเบียบเรียบร้อย
15. อธิบายผลกระทบจากการขาดวินัยและขาดความเป็นระเบียบเรียบร้อย
16. ยกตัวอย่างแนวทางการเสริมสร้างวินัย และความเป็นระเบียบเรียบร้อย
17. อธิบายระบบหมู่ลูกเสือ
18. อธิบายและยกตัวอย่างการพัฒนาภาวะผู้นำ – ผู้ตาม
19. อธิบายความเป็นมา และความสำคัญของลูกเสือ กศน.
20. อธิบายลูกเสือ กศน. กับการพัฒนา
21. ระบุบทบาทหน้าที่ของลูกเสือ กศน. ที่มีต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคม
22. ระบุบทบาทหน้าที่ของลูกเสือ กศน. ที่มีต่อสถาบันหลักของชาติ
23. อธิบายความหมาย และความสำคัญของจิตอาสา และการบริการ
24. อธิบายหลักการของจิตอาสา และการบริการ
25. ยกตัวอย่างกิจกรรมจิตอาสา และการให้บริการของลูกเสือ กศน.
26. นำเสนอผลการปฏิบัติตนในฐานะลูกเสือ กศน. เพื่อเป็นจิตอาสา และการให้บริการอย่างน้อย 4 กิจกรรม
27. อธิบายความหมาย และความสำคัญของโครงการ
28. จำแนกลักษณะของโครงการ
29. ระบุองค์ประกอบของโครงการ
30. อธิบายขั้นตอนการเขียนโครงการ
31. บอกขั้นตอนการดำเนินงานตามโครงการ
32. อภิปรายผลการปฏิบัติงานตามโครงการ และการเสนอผลการดำเนินงานต่อที่ประชุม
33. อธิบายความหมายและความสำคัญของแผนที่ - เข็มทิศ
34. อธิบายส่วนประกอบของเข็มทิศ
35. อธิบายวิธีการใช้ Google Map และ Google Earth
36. อธิบายความหมายและความสำคัญของเงื่อนเชือก และการผูกแน่น
37. ผูกเงื่อนเชือกได้ และบอกชื่อเงื่อนอย่างน้อย 7 เงื่อน
38. สาธิตวิธีการผูกแน่น อย่างน้อย 2 วิธี

39. บอกความหมาย และความสำคัญของความปลอดภัยในการเข้าร่วมกิจกรรมลูกเสือ
40. บอกหลักการ วิธีการเฝ้าระวังเบื้องต้นในการเข้าร่วมกิจกรรมลูกเสือ
41. อธิบายสถานการณ์หรือโอกาสที่จะเกิดความปลอดภัยในการเข้าร่วมกิจกรรมลูกเสือ
42. อธิบายความหมาย และความสำคัญของการปฐมพยาบาล
43. อธิบายและสาธิตวิธีการปฐมพยาบาลกรณีต่าง ๆ อย่างน้อย 3 วิธี
44. อธิบายวิธีการวัดสัญญาณชีพ และการประเมินเบื้องต้น
45. สาธิตวิธีการช่วยชีวิตขั้นพื้นฐาน
46. อธิบายความหมายของการเดินทางไกล
47. อธิบายความหมายของการอยู่ค่ายพักแรม
48. อธิบายการใช้เครื่องมือสำหรับชีวิตชาวค่าย
49. อธิบายวิธีการจัดการค่ายพักแรม
50. วางแผนและปฏิบัติกิจกรรมการเดินทางไกล อยู่ค่ายพักแรม และชีวิตชาวค่ายทุกกิจกรรม
51. ใช้ชีวิตชาวค่ายร่วมกับผู้อื่นในค่ายพักแรมได้อย่างสนุกสนานและมีความสุข

สาระสำคัญ

ลูกเสือ กศน. ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับลูกเสือกับการพัฒนา การลูกเสือไทย การลูกเสือโลก คุณธรรม จริยธรรมของลูกเสือ วินัย และความเป็นระเบียบเรียบร้อย ลูกเสือ กศน. กับการพัฒนา ลูกเสือ กศน. กับจิตอาสา และการบริการ การเขียนโครงการเพื่อพัฒนาชุมชนและสังคม ทักษะลูกเสือ ความปลอดภัยในการเข้าร่วมกิจกรรมลูกเสือ การปฐมพยาบาล การเดินทางไกล อยู่ค่ายพักแรม และชีวิตชาวค่าย การฝึกปฏิบัติการเดินทางไกล อยู่ค่ายพักแรม และชีวิตชาวค่าย เน้นการฝึกปฏิบัติให้เกิดทักษะ โดยนำหลักการและคำปฏิญาณของลูกเสือมาสร้างวินัยและความเป็นระเบียบเรียบร้อย และการบริการไปประยุกต์ใช้ในวิถีชีวิตของตนเองและชุมชนต่อไป

ขอบข่ายเนื้อหา

- หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ลูกเสือกับการพัฒนา
- หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 การลูกเสือไทย
- หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การลูกเสือโลก
- หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 คุณธรรม จริยธรรมของลูกเสือ
- หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 วินัย และความเป็นระเบียบเรียบร้อย
- หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 ลูกเสือ กศน. กับการพัฒนา
- หน่วยการเรียนรู้ที่ 7 ลูกเสือ กศน. กับจิตอาสา และการบริการ
- หน่วยการเรียนรู้ที่ 8 การเขียนโครงการเพื่อพัฒนาชุมชนและสังคม
- หน่วยการเรียนรู้ที่ 9 ทักษะลูกเสือ
- หน่วยการเรียนรู้ที่ 10 ความปลอดภัยในการเข้าร่วมกิจกรรมลูกเสือ
- หน่วยการเรียนรู้ที่ 11 การปฐมพยาบาล
- หน่วยการเรียนรู้ที่ 12 การเดินทางไกล อยู่ค่ายพักแรม และชีวิตชาวค่าย
- หน่วยการเรียนรู้ที่ 13 การฝึกปฏิบัติการเดินทางไกล อยู่ค่ายพักแรม และชีวิตชาวค่าย

สื่อประกอบการเรียนรู้

- 1. ชุดวิชาลูกเสือ กศน. รหัสรายวิชา สค32035
- 2. สมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบชุดวิชา
- 3. สื่อเสริมการเรียนรู้อื่น ๆ

จำนวนหน่วยกิต

จำนวน 3 หน่วยกิต

กิจกรรมเรียนรู้

- 1. ทำแบบทดสอบก่อนเรียน ในสมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบชุดวิชา และตรวจสอบคำตอบจากเฉลยท้ายเล่ม
- 2. ศึกษาเนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้ทุกหน่วย

3. ทำกิจกรรมตามที่กำหนด ในสมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบชุดวิชา และตรวจสอบคำตอบจากเฉลยท้ายเล่ม

4. ทำแบบทดสอบหลังเรียน ในสมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบชุดวิชา และตรวจสอบคำตอบจากเฉลยท้ายเล่ม

การประเมินผล

1. ทำแบบทดสอบก่อนเรียน และแบบทดสอบหลังเรียน
2. ทำกิจกรรมในแต่ละหน่วยการเรียนรู้
3. เข้าร่วมกิจกรรมการเดินทางไกล อยู่ค่ายพักแรม และชีวิตชาวค่าย
4. เข้ารับการทดสอบปลายภาค

สารบัญ

หน้า

คำนำ

คำแนะนำการใช้ชุดวิชา

โครงสร้างชุดวิชา

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ลูกเสือกับการพัฒนา	1
เรื่องที่ 1 สารสำคัญของลูกเสือ	3
เรื่องที่ 2 ความสำคัญของการลูกเสือกับการพัฒนา	6
เรื่องที่ 3 ลูกเสือกับการพัฒนาความเป็นพลเมืองดี	10
เรื่องที่ 4 การสำรวจตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคม เพื่อการพัฒนา	15
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 การลูกเสือไทย	18
เรื่องที่ 1 ประวัติการลูกเสือไทย	20
เรื่องที่ 2 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับคณะลูกเสือแห่งชาติ	42
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การลูกเสือโลก	48
เรื่องที่ 1 ประวัติผู้ให้กำเนิดลูกเสือโลก	50
เรื่องที่ 2 องค์การลูกเสือโลก	54
เรื่องที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างลูกเสือไทยกับลูกเสือโลก	60
หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 คุณธรรม จริยธรรมของลูกเสือ	66
เรื่องที่ 1 คำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ	67
เรื่องที่ 2 คุณธรรม จริยธรรมจากคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ	71
เรื่องที่ 3 การนำคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือที่ใช้ในชีวิตประจำวัน	72
เรื่องที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างคุณธรรม จริยธรรมในคำปฏิญาณ และกฎของลูกเสือกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	73
หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 วินัย และความเป็นระเบียบเรียบร้อย	76
เรื่องที่ 1 วินัยและความเป็นระเบียบเรียบร้อย	78
เรื่องที่ 2 ผลกระทบจากการขาดวินัย และขาดความเป็นระเบียบเรียบร้อย	79
เรื่องที่ 3 แนวทางการเสริมสร้างวินัย และความเป็นระเบียบเรียบร้อย	81
เรื่องที่ 4 ระบบหมู่ลูกเสือ	82
เรื่องที่ 5 การพัฒนาภาวะผู้นำ – ผู้ตาม	84

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 ลูกเสือ กศน. กับการพัฒนา	87
เรื่องที่ 1 ลูกเสือ กศน.	89
เรื่องที่ 2 ลูกเสือ กศน. กับการพัฒนา	90
เรื่องที่ 3 บทบาทหน้าที่ของลูกเสือ กศน. ที่มีต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคม	91
เรื่องที่ 4 บทบาทหน้าที่ของลูกเสือ กศน. ที่มีต่อสถาบันหลักของชาติ	93
หน่วยการเรียนรู้ที่ 7 ลูกเสือ กศน. กับจิตอาสา และการบริการ	94
เรื่องที่ 1 จิตอาสา และการบริการ	96
เรื่องที่ 2 หลักการของจิตอาสา และการบริการ	97
เรื่องที่ 3 กิจกรรมจิตอาสา และการให้บริการของลูกเสือ กศน.	98
เรื่องที่ 4 การปฏิบัติตนในฐานะลูกเสือ กศน. เพื่อเป็นจิตอาสาและการให้บริการ	102
หน่วยการเรียนรู้ที่ 8 การเขียนโครงการเพื่อพัฒนาชุมชนและสังคม	104
เรื่องที่ 1 โครงการเพื่อพัฒนาชุมชนและสังคม	106
เรื่องที่ 2 ลักษณะของโครงการ	107
เรื่องที่ 3 องค์ประกอบของโครงการ	108
เรื่องที่ 4 ขั้นตอนการเขียนโครงการ	109
เรื่องที่ 5 การดำเนินงานตามโครงการ	112
เรื่องที่ 6 การสรุปรายงานผลการดำเนินงานโครงการเพื่อเสนอต่อที่ประชุม	112
หน่วยการเรียนรู้ที่ 9 ทักษะลูกเสือ	115
เรื่องที่ 1 แผนที่ – เข็มทิศ	117
เรื่องที่ 2 วิธีการใช้แผนที่ – เข็มทิศ	120
เรื่องที่ 3 การใช้ Google Map และ Google Earth	126
เรื่องที่ 4 เงื่อนเชือกและการผูกแน่น	132
หน่วยการเรียนรู้ที่ 10 ความปลอดภัยในการเข้าร่วมกิจกรรมลูกเสือ	150
เรื่องที่ 1 ความปลอดภัยในการเข้าร่วมกิจกรรมลูกเสือ	151
เรื่องที่ 2 หลักการ วิธีการในการเฝ้าระวังป้องกันในการเข้าร่วมกิจกรรมลูกเสือ	151
เรื่องที่ 3 การช่วยเหลือเมื่อเกิดเหตุความไม่ปลอดภัยในการเข้าร่วมกิจกรรมลูกเสือ	152
เรื่องที่ 4 การปฏิบัติตนตามหลักความปลอดภัย	154

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
หน่วยการเรียนรู้ที่ 11 การปฐมพยาบาล	155
เรื่องที่ 1 การปฐมพยาบาล	157
เรื่องที่ 2 วิธีการปฐมพยาบาลกรณีต่าง ๆ	158
เรื่องที่ 3 การวัดสัญญาณชีพและการประเมินเบื้องต้น	170
เรื่องที่ 4 วิธีการช่วยชีวิตขั้นพื้นฐาน	171
หน่วยการเรียนรู้ที่ 12 การเดินทางไกล อยู่ค่ายพักแรม และชีวิตชาวค่าย	175
เรื่องที่ 1 การเดินทางไกล	177
เรื่องที่ 2 การอยู่ค่ายพักแรม	179
เรื่องที่ 3 ชีวิตชาวค่าย	180
เรื่องที่ 4 วิธีการจัดการค่ายพักแรม	193
หน่วยการเรียนรู้ที่ 13 การฝึกปฏิบัติการเดินทางไกล อยู่ค่ายพักแรม และชีวิตชาวค่าย	195
เรื่องที่ 1 การวางแผน ปฏิบัติกิจกรรมการเดินทางไกล อยู่ค่ายพักแรม และชีวิตชาวค่าย	196
1) กิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรม และอุดมการณ์ลูกเสือ	
2) กิจกรรมสร้างค่ายพักแรม	
3) กิจกรรมชีวิตชาวค่าย	
4) กิจกรรมฝึกทักษะลูกเสือ	
5) กิจกรรมกลางแจ้ง	
6) กิจกรรมนันทนาการ และชุมนุมรอบกองไฟ	
7) กิจกรรมนำเสนอผลการดำเนินงาน ตามโครงการที่ได้ดำเนินการ มาก่อนการเข้าค่าย	
เรื่องที่ 2 การใช้ชีวิตชาวค่ายร่วมกับผู้อื่นในค่ายพักแรมได้อย่างสนุกสนาน และมีความสุข	200
บรรณานุกรม	201
คณะผู้จัดทำ	205

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1

ลูกเสือกับการพัฒนา

สาระสำคัญ

การลูกเสือ มีเป้าหมายเพื่ออบรมสั่งสอนและฝึกฝนให้บุคคลเป็นพลเมืองดี ซึ่งวัตถุประสงค์ของคณะลูกเสือแห่งชาติ นั้น เพื่อพัฒนาลูกเสือทั้งทางกาย สติปัญญา จิตใจ และศีลธรรม ให้เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ และช่วยสร้างสรรค์สังคมให้มีเกิดความสามัคคี และมีความเจริญก้าวหน้า และหลักการของการลูกเสือ มุ่งส่งเสริม สร้างสรรค์ให้ลูกเสือและผู้บังคับบัญชาลูกเสือยึดถือเป็นแนวปฏิบัติในการดำเนินกิจกรรมลูกเสือและใช้ในการดำเนินชีวิตของตนเองให้เกิดความสุขให้เป็นคนดี คนเก่ง พึ่งตนเอง เห็นอกเห็นใจและช่วยเหลือผู้อื่นได้ มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ โดยยึดหลักการ คำปฏิญาณและกฎของลูกเสือเป็นหลักปฏิบัติ และพร้อมที่จะให้ “บริการ” ตามทักษะของการลูกเสือ ทั้งนี้ ต้องคำนึงถึงสภาวะแวดล้อม สถานภาพ และขีดความสามารถของตนเอง โดยการสำรวจตนเอง ครอบครัวยุวมชนและสังคมเพื่อการพัฒนา และมีแนวทางการพัฒนาดตนเอง ครอบครัวยุวมชน และสังคม

ตัวชี้วัด

1. อธิบายสาระสำคัญของการลูกเสือ
2. อธิบายความสำคัญของการลูกเสือกับการพัฒนา
3. อธิบายความเป็นพลเมืองดีในทักษะของการลูกเสือ
4. นำเสนอผลการสำรวจตนเอง ครอบครัวยุวมชน และสังคม เพื่อการพัฒนา

ขอบข่ายเนื้อหา

เรื่องที่ 1 สาระสำคัญของการลูกเสือ

- 1.1 วัตถุประสงค์ของการพัฒนาลูกเสือ
- 1.2 หลักการสำคัญของการลูกเสือ

เรื่องที่ 2 ความสำคัญของการลูกเสือกับการพัฒนา

- 2.1 การพัฒนาดตนเอง
- 2.2 การพัฒนาสัมพันธภาพระหว่างบุคคล
- 2.3 การพัฒนาสัมพันธภาพภายในชุมชมและสังคม

เรื่องที่ 3 ลูกเกี่ยวกับการพัฒนาความเป็นพลเมืองดี

3.1 ความหมายของพลเมืองดี

3.2 ความเป็นพลเมืองดีในทัศนะของการลูกเสือ

เรื่องที่ 4 การสำรวจตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคม เพื่อการพัฒนา

4.1 การสำรวจตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคม

4.2 แนวทางการพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคม

เวลาที่ใช้ในการศึกษา 2 ชั่วโมง

สื่อการเรียนรู้

1. ชุดวิชาลูกเสือ กศน. รหัสรายวิชา สค32035
2. สมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบชุดวิชา
3. สื่อเสริมการเรียนรู้อื่น ๆ

เรื่องที่ 1 สาระสำคัญของการลูกเสือ

พระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ. 2551 ได้ให้ความหมายของคำว่า “ลูกเสือ” หมายถึง เด็กและเยาวชนทั้งชายและหญิง ที่สมัครเข้าเป็นลูกเสือทั้งในสถานศึกษา และนอกสถานศึกษา ส่วนลูกเสือที่เป็นหญิงให้เรียกว่า “เนตรนารี”

การลูกเสือ หมายถึง กิจกรรมที่นำเอาวัตถุประสงค์ หลักการ และวิธีการของ ขบวนการลูกเสือมาใช้ในการพัฒนาเด็กและเยาวชน

การลูกเสือเป็นกระบวนการสำคัญยิ่งของการศึกษาที่ได้รับการยอมรับจากทั่วโลก เพราะเป็นกิจกรรมพัฒนาเยาวชนให้มีคุณธรรมสูง ส่งเสริมบุคลิกภาพที่ดี และมีความเป็นผู้นำ ในการพัฒนาเยาวชนนั้น พระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ. 2551 ได้ให้ความหมายของวัตถุประสงค์ คณะลูกเสือแห่งชาติ ไว้ในมาตรา 8 ความว่า “คณะลูกเสือแห่งชาติ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนา ลูกเสือทั้งทางกาย สติปัญญา จิตใจ และศีลธรรมให้เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ และช่วย สร้างสรรค์สังคมให้เกิดความสามัคคี และมีความเจริญก้าวหน้า ทั้งนี้ เพื่อความสงบสุขและความ มั่นคงของประเทศชาติ” โดยมีวัตถุประสงค์ของการพัฒนาลูกเสือ และหลักการสำคัญของการลูกเสือ ดังนี้

1.1 วัตถุประสงค์ของการพัฒนาลูกเสือ

คณะลูกเสือแห่งชาติ ได้กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาลูกเสือทั้งทางกาย สติปัญญา จิตใจ และศีลธรรม ให้เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ และช่วยสร้างสรรค์สังคมให้มีความสามัคคีและมีความเจริญก้าวหน้า ทั้งนี้ เพื่อความสงบสุขและความมั่นคงของประเทศชาติ ตามแนวทางดังต่อไปนี้

- 1) ให้มีนิสัยในการสังเกต จดจำ เชื่อฟังและพึ่งตนเอง
- 2) ให้ซื่อสัตย์สุจริต มีระเบียบวินัยและเห็นอกเห็นใจผู้อื่น
- 3) ให้รู้จักบำเพ็ญตนเพื่อสาธารณประโยชน์
- 4) ให้รู้จักทำการฝีมือและฝึกฝนให้ทำกิจการต่าง ๆ ตามความเหมาะสม
- 5) ให้รู้จักรักษาและส่งเสริมจารีตประเพณี วัฒนธรรม และความมั่นคงของประเทศชาติ

ซึ่งสอดคล้องกับธรรมนูญขององค์การแห่งโลก ว่าด้วยขบวนการลูกเสือที่ได้กำหนด วัตถุประสงค์ของขบวนการลูกเสือไว้ดังต่อไปนี้

“จุดมุ่งประสงค์ของขบวนการลูกเสือ คือ การสนับสนุนการพัฒนาด้านร่างกาย สติปัญญา สังคม จิตใจและศีลธรรม ให้แก่เยาวชนเป็นรายบุคคล เพื่อให้

เขาเป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ ในฐานะที่เป็นสมาชิกของชุมชนในท้องถิ่น ในชาติ และในชุมชนระหว่างนานาชาติ”

ขบวนการลูกเสือทั่วโลก เป็นขบวนการที่มุ่งพัฒนาศักยภาพของบุคคล ทุกเพศ ทุกวัย และทุกฐานะ ให้ได้รับการพัฒนาในทุกด้าน กล่าวคือ

การพัฒนาทางกาย เพื่อให้มีร่างกายเจริญเติบโต แข็งแรง เพียบพร้อมด้วยสุขภาพอนามัยที่สมบูรณ์ โดยการส่งเสริมการใช้ชีวิตกลางแจ้ง

การพัฒนาทางสติปัญญา เพื่อให้มีสติปัญญาเฉลียวฉลาด พึ่งตนเองได้ โดยการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการกระทำร่วมกัน

การพัฒนาทางจิตใจ เพื่อให้มีคุณธรรม จริยธรรมในการดำรงชีวิต โดยยึดคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือเป็นหลักประจำใจและนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

การพัฒนาทางสังคม เพื่อให้มีจิตสาธารณะ คิดดี ทำดี และมีความเป็นพลเมืองดี สามารถปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยการบำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่น

1.2 หลักการสำคัญของการลูกเสือ

เบเดน โพเอลล์ ได้กำหนดหลักการสำคัญของการลูกเสือไว้ 8 ประการ ดังนี้

- 1) ลูกเสือเป็นผู้มีศาสนา
- 2) ลูกเสือมีความจงรักภักดีต่อชาติบ้านเมือง
- 3) ลูกเสือมีความเชื่อมั่นในมิตรภาพและความเป็นภราดรของโลก
- 4) ลูกเสือเป็นผู้บำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่น
- 5) ลูกเสือเป็นผู้ยึดมั่นและปฏิบัติตามคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ
- 6) ลูกเสือเป็นผู้อาสาสมัคร
- 7) ลูกเสือย่อมไม่เกี่ยวข้องกับการเมือง
- 8) มีกำหนดการพิเศษสำหรับการฝึกอบรมเด็กชาย และคนหนุ่มเพื่อให้

เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ โดยอาศัยวิธีการระบบหมู่ ระบบกลุ่ม มีการทดสอบเป็นขั้นๆ ตามระดับของหลักสูตรและวิชาพิเศษลูกเสือ และใช้กิจกรรมกลางแจ้ง

เบเดน โพเอลล์ ได้เขียนสาส์นฉบับสุดท้ายถึงลูกเสือ มีข้อความสำคัญดังนี้ 1) จงทำตนเองให้มีอนามัยและแข็งแรงในขณะที่ยังเป็นเด็ก 2) จงพอใจในสิ่งที่เธอมีอยู่และทำสิ่งนั้นให้ดีที่สุด 3) จงมองเรื่องราวต่าง ๆ ในแง่ดี แทนที่จะมองในแง่ร้าย 4) ทางอันแท้จริงที่จะหาความสุข คือ โดยการให้ความสุขแก่ผู้อื่น 5) จงพยายามปล่อยอะไรไว้ในโลกนี้ให้ดีกว่าที่เธอได้พบ และ 6) จงยึดมั่นในคำปฏิญาณของลูกเสือของเธอไว้เสมอ

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชดำริว่า เด็กผู้ชายเป็น ผู้ที่สมควรได้รับการฝึกฝนทั้งร่างกายและจิตใจ เปรียบเหมือนไม้ที่ยังอ่อน จะดัดให้เป็นรูป ใดก็ได้ เป็นไปได้โดยง่ายและงดงาม ถ้าวรอไว้จนแก่เสียแล้วเมื่อจะดัดก็ต้องเข้าไฟ และมักจะ หักได้ เพื่อจะได้รู้จักหน้าที่ ผู้ชายไทยทุกคนควรประพฤติให้เป็นประโยชน์แก่ชาติบ้านเมือง อันเป็นบ้านเกิดเมืองนอนของตน

หลักการของลูกเสืออยู่กับการปฏิบัติตามคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ โดยคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือสำรอง มีดังนี้

คำปฏิญาณกล่าวว่า ข้าสัญญาว่า

ข้อ 1 ข้าจะจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

ข้อ 2 ข้าจะยึดมั่นในกฎของลูกเสือสำรองและบำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่นทุกวัน

กฎของลูกเสือสำรอง

ข้อ 1 ลูกเสือสำรองทำตามลูกเสือรุ่นพี่

ข้อ 2 ลูกเสือสำรองไม่ทำตามใจตนเอง

ส่วนคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ ลูกเสือสามัญ ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ลูกเสือ วิสามัญ และผู้บังคับบัญชาลูกเสือ มีดังนี้

คำปฏิญาณกล่าวว่า ด้วยเกียรติของข้า ข้าสัญญาว่า

ข้อ 1 ข้าจะจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

ข้อ 2 ข้าจะช่วยเหลือผู้อื่นทุกเมื่อ

ข้อ 3 ข้าจะปฏิบัติตามกฎของลูกเสือ

กฎของลูกเสือ มี 10 ข้อ ดังนี้

ข้อ 1 ลูกเสือมีเกียรติเชื่อถือได้

ข้อ 2 ลูกเสือมีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และชื่อตรง

ต่อผู้มีพระคุณ

ข้อ 3 ลูกเสือมีหน้าที่กระทำตนให้เป็นประโยชน์และช่วยเหลือผู้อื่น

ข้อ 4 ลูกเสือเป็นมิตรของคนทุกคนและเป็นพี่น้องกับลูกเสืออื่นทั่วโลก

ข้อ 5 ลูกเสือเป็นผู้สุภาพเรียบร้อย

ข้อ 6 ลูกเสือมีความเมตตา กรุณาต่อสัตว์

ข้อ 7 ลูกเสือเชื่อฟังคำสั่งของบิดามารดา และผู้บังคับบัญชาด้วยความเคารพ

ข้อ 8 ลูกเสือมีใจร่าเริงและไม่ย่อท้อต่อความลำบาก

ข้อ 9 ลูกเสือเป็นผู้มีมัธยัสถ์

ข้อ 10 ลูกเสือประพฤติชอบด้วยกาย วาจา ใจ

สรุปได้ว่า หลักการของลูกเสือดังกล่าวมุ่งส่งเสริมสร้างสรรค์ให้ลูกเสือและผู้บังคับบัญชาลูกเสือยึดถือเป็นแนวปฏิบัติในการดำเนินกิจกรรมลูกเสือและใช้ในการดำเนินชีวิตของตนเองให้เกิดความสุข ให้เป็นคนดี คนเก่ง พึ่งตนเอง เห็นอกเห็นใจและช่วยเหลือผู้อื่นได้ มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ โดยยึดหลักการ คำปฏิญาณและกฎของลูกเสือเป็นหลักปฏิบัติ

กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 1 สาระสำคัญของการลูกเสือ

(ให้ผู้เรียนไปทำกิจกรรมท้ายเรื่องที่ 1 ที่สมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบชุดวิชา)

เรื่องที่ 2 ความสำคัญของการลูกเสือกับการพัฒนา

การลูกเสือทั่วโลกมีจุดประสงค์ หลักการ วิธีการ และอุดมการณ์เดียวกัน คือ การพัฒนาศักยภาพบุคคลให้เป็นพลเมืองดี มีจิตสาธารณะ มีความรับผิดชอบในการพัฒนาตนเอง การพัฒนาสัมพันธภาพระหว่างบุคคล และการพัฒนาสัมพันธภาพภายในชุมชนและสังคม โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 การพัฒนาตนเอง

การพัฒนาตนเอง หมายถึง ความต้องการของบุคคลในการพัฒนาความรู้ความสามารถของตนจากที่เป็นอยู่ให้มีความรู้ ความสามารถและพัฒนาศักยภาพของตนเองให้เพิ่มขึ้นและดีขึ้นในการพัฒนาทางกาย จิตใจ อารมณ์ สติปัญญา สังคม ความรู้ อาชีพ และสิ่งแวดล้อม โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1) การพัฒนาทางกาย หมายถึง การพัฒนาสุขภาพ อนามัย ให้ร่างกายสมบูรณ์ แข็งแรง รวมถึงการพัฒนาบุคลิกภาพ กริยาท่าทาง การแสดงออก การใช้น้ำเสียง วาจา การใช้คำพูดในการสื่อความหมาย และการแต่งกายที่สะอาด เหมาะสมกับกาลเทศะ เหมาะกับรูปร่างและผิวพรรณ

2) การพัฒนาทางจิตใจ หมายถึง การพัฒนาเจตคติที่ดี หรือความรู้สึกที่ดี หรือการมองโลกในแง่ดี รวมถึงการพัฒนาสุขภาพจิตของตนเองให้อยู่ในสถานการณ์ที่เป็นปกติ และ เป็นสุข โดยมีคุณธรรมเป็นหลักในการพัฒนาจิตใจ

3) การพัฒนาทางอารมณ์ หมายถึง การพัฒนาความสามารถในการควบคุมความรู้สึก นึกคิด การควบคุมอารมณ์ที่เป็นโทษต่อตนเองและผู้อื่น โดยมีธรรมะเป็นหลักพัฒนาทางอารมณ์

4) การพัฒนาทางสติปัญญา หมายถึง การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยการชี้นำตนเอง การพัฒนาความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง การพัฒนากระบวนการทางความคิดเชิงวิเคราะห์ การตัดสินใจด้วยความเฉลียวฉลาดและมีไหวพริบ ปฏิญาณภูมิคุ้มกันที่ดีในตน และมีวิธีการดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ และมีเหตุผลที่ดี

5) **การพัฒนาทางสังคม** หมายถึง การพัฒนาความเป็นพลเมืองดี คิดดี ทำดี มีจิตสาธารณะ สามารถปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

6) **การพัฒนาทางความรู้** หมายถึง การพัฒนาความรู้ทางวิชาการ และเทคโนโลยีที่ก้าวหน้า สามารถนำเทคโนโลยีที่มีอยู่มาใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

7) **การพัฒนาทางอาชีพ** หมายถึง การพัฒนาทักษะฝีมือ ความรู้ ความสามารถ ความชำนาญทางอาชีพให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน โดยการฝึกทักษะฝีมือ

8) **การพัฒนาสิ่งแวดล้อม** หมายถึง การกระตุ้น และรักษา ตลอดจนแสวงหาแนวทางที่จะทำให้สิ่งแวดล้อม มีความยั่งยืน ด้วยการสร้างความรู้ ความเข้าใจ ในคุณค่า และการดูแลการรักษา

2.2 การพัฒนาสัมพันธภาพระหว่างบุคคล

การพัฒนาสัมพันธภาพระหว่างบุคคล หมายถึง ความผูกพัน ความเกี่ยวข้อง เป็นกระบวนการติดต่อเกี่ยวข้องระหว่างบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปเพื่อทำความรู้จักกัน โดยวัตถุประสงค์ร่วมกันด้วยความเต็มใจ มีความรู้สึกที่ดีต่อกัน อาศัยการแสดงออกทางกาย วาจา และใจ ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ซึ่งอาจไม่จำกัดแน่นอน สามารถอยู่ร่วมกันและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ โดยมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกันและสร้างสรรค์ผลงานที่เป็นประโยชน์ให้เกิดขึ้น โดยอาศัยความอดทนในการอยู่ร่วมกัน

การพัฒนาสัมพันธภาพระหว่างบุคคล จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเริ่มที่ตนเอง ดังนี้

- 1) รู้จักปรับตนเองให้มีอารมณ์หนักแน่น ไม่หวาดระแวง ไม่อ่อนแอหรือแข็งกระด้าง ไม่เปลี่ยนแปลงหรือผันแปรง่าย
- 2) รู้จักปรับตนเองให้เข้ากับบุคคล และสถานการณ์ รวมทั้งยอมรับและปฏิบัติตามกฎ กติกา ระเบียบต่าง ๆ รู้จักบทบาทของตนเอง
- 3) รู้จักสังเกต รู้จืด และรู้จำ การสังเกตจะช่วยให้เราสามารถเข้ากับทุกคน ทุกชั้น ทุกเพศ และทุกวัยได้ดี
- 4) รู้จักตนเองและประมาณตน ช่วยให้คนลดทิฐิ และเห็นความสำคัญของผู้อื่น ซึ่งช่วยสร้างความพึงพอใจให้แก่กัน
- 5) รู้จักสาเหตุและใช้เหตุผลต่อผู้อื่น ช่วยลดความวุ่นวาย ทำให้การคบหากันไปด้วยดี
- 6) มีความมั่นใจในตนเอง และเป็นตัวของตัวเอง

2.3 การพัฒนาสัมพันธภาพภายในชุมชนและสังคม

การพัฒนาสัมพันธภาพภายในชุมชนและสังคม หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงภายในสังคมทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง และวัฒนธรรม เพื่อประชาชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทั้งด้านที่อยู่อาศัย อาหาร เครื่องนุ่งห่ม สุขภาพอนามัย การศึกษา การมีงานทำ มีรายได้เพียงพอในการครองชีพ ประชาชนได้รับความเสมอภาค ความยุติธรรม มีคุณภาพชีวิต ทั้งนี้ ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในกระบวนการเปลี่ยนแปลงทุกขั้นตอนอย่างมีระบบ

การพัฒนาสัมพันธภาพภายในชุมชนและสังคม จำเป็นต้องเริ่มต้นที่ตนเอง ดังนี้

- 1) พัฒนาบุคลิกภาพให้ผู้พบเห็นเกิดความชื่นชมและประทับใจด้วยการพูดและกิริยาท่าทาง
- 2) พัฒนาพฤติกรรมการแสดงออกด้วยความจริงใจ ใจกว้าง ใจดี
- 3) ให้ความช่วยเหลือเอาใจใส่ในกิจกรรมและงานส่วนรวมด้วยความมีน้ำใจและเสียสละ
- 4) ให้คำแนะนำหรือเสนอแนะสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม
- 5) ร่วมแก้ไขปัญหาคือขัดแย้งในสังคมให้ดีขึ้น
- 6) พูดคุยกับทุกคนด้วยความยิ้มแย้มแจ่มใส และเป็นมิตรกับทุกคน
- 7) ยึดหลักปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน คือ การพึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียร มีความรับผิดชอบ ประหยัดและออม มีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย ปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

นอกจากนี้ ยังจำเป็นต้องพัฒนาสัมพันธภาพต่อสิ่งแวดล้อม โดยการสำรวจสภาพทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้ความสนใจและร่วมมือในการจัดกิจกรรม ตลอดจนการบำรุงรักษาให้เกิดประโยชน์ต่อชนรุ่นหลัง

สำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาลูกเสือ 8 ประการ คือ

- 1) การพัฒนาทางกาย คือ การจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ลูกเสือได้ออกกำลังกายอย่างเต็มที่ และทำให้ร่างกายแข็งแรง เช่น การเล่นเกม การเดินทางไกลอยู่ค่ายพักแรม การฝึกว่ายน้ำ เล่นฟุตบอล เป็นต้น ให้เหมาะสมกับสภาพอนามัยและอายุของเด็ก ไม่ใช่กิจกรรมที่ต้องออกแรงมากเกินไป หรือเป็นกิจกรรมสำหรับเด็กเล็ก ๆ
- 2) การพัฒนาทางสติปัญญา คือ การจัดกิจกรรมที่เร้าใจให้ลูกเสือได้ปฏิบัติอันเป็นการกระตุ้นให้เด็กเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ วิธีการบางอย่างที่ได้นำมาใช้ในการพัฒนาทางสติปัญญา ได้แก่ งานประเภทงานฝีมือต่าง ๆ เช่น การประดิษฐ์สิ่งของจากวัสดุเหลือใช้ การทำงานด้วยเครื่องมือ การชุมนุมรอบกองไฟ การแสดงหุ่นกระบอก เป็นต้น

3) การพัฒนาทางจิตใจและศีลธรรม ผู้กำกับลูกเสือจะช่วยพัฒนาจิตใจและศีลธรรมให้แก่ลูกเสือได้โดยส่งเสริมให้มีความซาบซึ้งในศาสนา ด้วยการฟังเทศน์ ไหว้พระ สวดมนต์ การปฏิบัติศาสนกิจและการไปทำบุญทำทานที่วัด พัฒนาแนวความคิดทางศาสนา เช่น การเชื่อคำสอนในพระพุทธองค์ การเชื่อในอำนาจลึกลับบางอย่างที่ดลบันดาลความหวังให้แก่ชีวิต กระตุ้นให้เด็กปฏิบัติตามและเชื่อถือตามพ่อแม่ กิจการลูกเสือสามารถที่จะเชื่อมโยงกับศาสนาต่าง ๆ ได้

4) การพัฒนาในเรื่องการสร้างค่านิยมและเจตคติ ผู้กำกับลูกเสือต้องพยายามสร้างค่านิยมและเจตคติที่ดีในสิ่งแวดล้อมทั่วไปให้เด็กเห็น และปลูกฝังลงไปในตัวเด็ก โดยการแสดงภาพที่ดีที่มีค่านิยม อภิปรายปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับลูกเสือแต่ละคนหรือกับกลุ่มลูกเสือทุกโอกาส เพื่อว่าลูกเสือจะได้พบด้วยตัวเองว่าค่านิยม เจตคติและมาตรฐานอะไรที่มีคุณค่าอย่างยิ่งยวด

5) การพัฒนาสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ผู้กำกับจะต้องช่วยเหลือให้ลูกเสือสร้างสัมพันธภาพอย่างฉันทมิตรกับผู้อื่นอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนั้นก็ให้ลูกเสือได้ทดสอบความสามารถหรือทักษะของเขาในการสร้างสรรค์ความสัมพันธ์กับผู้กำกับลูกเสือ และทดสอบความสามารถในการผูกมิตรกับเด็กชายหญิงในวัยเดียวกันกับเขา

6) การพัฒนาสัมพันธภาพทางสังคม ผู้กำกับลูกเสือควรตระหนักถึงการพัฒนาสัมพันธภาพทางสังคมว่า เป็นเสมือนส่วนหนึ่งที่สอดแทรกอยู่ในกิจการของลูกเสือ กลุ่มลูกเสือควรจะมีความสามารถที่จะทำงานร่วมกันอย่างกลมเกลียวราบรื่น ลูกเสือควรจะได้เรียนรู้ถึงการให้ความร่วมมือ การให้และการรับแสดงบทบาทผู้กำกับ และเรียนรู้ถึงการยอมรับในคุณค่าและบุคลิกภาพของบุคคลอื่น ๆ เพราะไม่มีใครจะอยู่ได้อย่างเดียวดาย ระบบหมู่ของลูกเสือจะช่วยให้ลูกเสือแต่ละคนเข้าร่วมกันเป็นกลุ่มที่ประกอบด้วยบุคคลในรุ่นเดียวกัน และมีความสนใจคล้ายคลึงกันในสภาพเช่นนี้ ลูกเสือสามารถทดลองทักษะในการทำงานในกลุ่มเล็ก ๆ ซึ่งจะมีส่วนช่วยเขาในอนาคตทั้งที่ทำงานและที่บ้าน

7) การพัฒนาสัมพันธภาพต่อชุมชน คือ ความพร้อมและความสามารถในการให้บริการแก่ผู้อื่น ผู้บังคับบัญชาควรกระตุ้นให้ลูกเสือได้เข้าไปมีส่วนร่วมในชุมชนอย่างเข้มแข็ง ไม่ว่าจะเป็นการบำเพ็ญประโยชน์ประจำเฉพาะตัว หรือปฏิบัติกรร่วมกันทั้งหมดในโครงการบำเพ็ญประโยชน์ เจตคติและทักษะดังกล่าวจะเป็นทักษะที่มีค่าและสำคัญ ถ้าในวันหนึ่งลูกเสือได้รับการกระตุ้นให้เป็นผู้ที่มีส่วนช่วยสร้างสรรค์สังคม ชุมชนในสังคมนั้นก็必将มีความประทับใจในผลงานของลูกเสือ

8) การพัฒนาทางด้านความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม คือ การส่งเสริมให้ลูกเสือได้มีความเพลิดเพลินกับชีวิตกลางแจ้ง ส่งเสริมให้รู้จักรักธรรมชาติและรักษาธรรมชาติ การเรียนรู้เรื่องธรรมชาติเป็นกิจกรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จในการลูกเสือ เพราะธรรมชาติให้บทเรียนว่า คนเราสามารถเลี้ยงชีพได้อย่างไร รวมทั้งสอนให้รู้จักการดำรงชีวิตตลอดไปจนถึง

การแสวงหาความสุขจากชีวิตอีกด้วย ความรู้พิเศษในเรื่องของธรรมชาติเป็นวิธีที่ดีที่สุดที่จะเปิดดวงจิตและความคิดของเด็กให้รู้คุณค่าความงามของธรรมชาติ เมื่อนิยามไพร่ได้ฝังอยู่ในดวงจิตของเด็กแล้ว การสังเกต การจดจำ การอนุমানจะได้รับการพัฒนาขึ้นโดยอัตโนมัติจนกลายเป็นนิสัย อีกประการหนึ่งในปัจจุบันประชากรทั่วโลกได้ตระหนักถึงความต้องการที่จะป้องกันและอนุรักษ์ธรรมชาติทั้งหลาย ทั้งรัฐบาลและองค์การอนุรักษ์ธรรมชาติต่าง ๆ กำลังดำเนินการอย่างเข้มแข็งที่จะให้การศึกษาแก่ประชาชนให้คิดและดำเนินการรักษาสิ่งแวดล้อมรอบตัว มีวิถีทางอย่างมากมายที่ลูกเสือสามารถปฏิบัติและช่วยเหลือในการอนุรักษ์ธรรมชาติได้ เช่น การรณรงค์ต่อต้านการทิ้งเศษสิ่งของลงในที่สาธารณะ การทำความสะอาดทางระบายน้ำ การปลูกต้นไม้ การจัดภาพแสดงการอนุรักษ์ปิดไว้ตามที่สาธารณะ เป็นต้น

กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 2 ความสำคัญของการลูกเสือกับการพัฒนา (ให้ผู้เรียนไปทำกิจกรรมท้ายเรื่องที่ 2 ที่สมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบชุดวิชา)

เรื่องที่ 3 ลูกเสือกับการพัฒนาความเป็นพลเมืองดี

การลูกเสือเป็นขบวนการทางการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนที่มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างบุคลิกภาพ และพัฒนาการทางสังคมให้กับเด็กและเยาวชนเพื่อให้เป็นพลเมืองดีของประเทศ โดยใช้วิธีการของลูกเสือที่ยึดมั่นในกฎและคำปฏิญาณ ซึ่งลูกเสือกับการพัฒนาความเป็นพลเมืองดีเกี่ยวกับความหมายของพลเมืองดี ความเป็นพลเมืองดีในทัศนะของการลูกเสือ และแนวทางการพัฒนาการลูกเสือไทยเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดี ดังนี้

3.1 ความหมายของพลเมืองดี

พลเมืองดี หมายถึง ผู้ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมของชาติ คำสั่งสอนของพ่อแม่ ครู อาจารย์ มีความสามัคคี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน รู้จักรับผิดชอบชั่วดีตามหลักจริยธรรม และหลักธรรมของศาสนา มีความรอบรู้ มีสติปัญญา ขยันขันแข็ง สร้างความเจริญก้าวหน้าให้แก่ตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติได้ครบถ้วน ทั้งภารกิจที่ต้องทำและภารกิจที่ควรทำ

ภารกิจที่ต้องทำ หมายถึง สิ่งที่คนส่วนใหญ่เห็นว่าเป็นหน้าที่ที่ต้องกระทำ หรือห้ามกระทำ

ถ้าทำก็จะก่อให้เกิดผลดี เกิดประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว หรือสังคมนส่วนรวม แล้วแต่กรณี

ถ้าไม่ทำหรือไม่ละเว้นการกระทำตามที่กำหนดจะได้รับผลเสียโดยตรง คือ ได้รับโทษ หรือถูกบังคับ เช่น ปรับ จำคุก หรือประหารชีวิต เป็นต้น โดยทั่วไปสิ่งที่ระบุภารกิจที่ต้องทำ ได้แก่ กฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบต่าง ๆ เป็นต้น

ภารกิจที่ควรทำ หมายถึง สิ่งที่คนส่วนใหญ่เห็นว่าเป็นหน้าที่ที่ควรทำ หรือ ควรละเว้นการกระทำ

ถ้าไม่ทำหรือละเว้นการกระทำ จะได้รับผลเสียโดยทางอ้อม เช่น ได้รับการดูหมิ่นเหยียดหยาม หรือไม่คบค้าสมาคมด้วย

ถ้าทำจะได้รับการยกย่อง สรรเสริญจากคนในสังคม โดยทั่วไปสิ่งที่ระบุงกิจที่ควรทำ ได้แก่ วัฒนธรรม ประเพณี เป็นต้น

3.2 ความเป็นพลเมืองดีในทัศนะของการลูกเสือ

กิจกรรมลูกเสือ เป็นการจัดมวลงประสบกการณ์ที่มีประโยชน์ และทำห่ายความสามารถ เพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลพัฒนาศักยภาพของตนเอง และสร้างลักษณะนิสัยไม่เห็นแก่ตัว และพร้อมที่จะเสียสละประโยชน์ส่วนตัว เพื่อให้มีอาชีพและให้ “บริการ” แก่บุคคลและสังคม สามารถดำเนินชีวิตของตนเอง เป็นผู้มีควมรับผิดชอบตอหน้าที่ของตนเอง และดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

กิจกรรมลูกเสือ เป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาศักยภาพทั้งทางกาย สติปัญญา ศีลธรรม จิตใจ เพื่อให้เป็นพลเมืองดี รู้จักหน้าที่รับผิดชอบ และบำเพ็ญประโยชน์ต่อชุมชน สังคม และประเทศชาติ

ในทัศนะของการลูกเสือ คำว่า “พลเมืองดี” คือ บุคคลที่มีเกียรติ เชื่อถือได้ มีระเบียบวินัย สามารถบังคับใจตนเอง สามารถพึ่งตนเองและสามารถที่จะช่วยเหลือชุมชน และบำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่น ทั้งนี้ ต้องคำนึงถึงสภาวะแวดล้อม สถานภาพของตนเองและขีดความสามารถของตนเอง เพื่อป้องกันหรือไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ตนเองและครอบครัว

การพัฒนาตนเองให้เป็นพลเมืองดีในทัศนะของการลูกเสือ มีดังนี้

- 1) มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
- 2) มีเกียรติเชื่อถือได้
- 3) มีระเบียบวินัย สามารถบังคับใจตนเองได้
- 4) สามารถพึ่งตนเองได้
- 5) เต็มใจและสามารถช่วยเหลือชุมชน และบำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่นได้ทุกเมื่อ

3.3 แนวทางการพัฒนาการลูกเสือไทยเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดี

สภาพการจัดการการลูกเสือไทยในอดีตและปัจจุบันในด้านการปฏิบัติและการส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีที่เกิดจากกระบวนการลูกเสือไทยของกลุ่มบุคคลทั่วไป ผู้อำนวยการลูกเสือ ผู้กำกับลูกเสือ และลูกเสือ สะท้อนให้เห็นภาพรวมของการลูกเสือที่ผ่านมาได้ว่า กระบวนการลูกเสือไทยในอดีตและปัจจุบันมีความสอดคล้องกันในการสอนให้ลูกเสือมีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ รู้จักการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ

แก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้เป็นอย่างดี และมีการฝึกวินัยให้ลูกเสือเป็นผู้มีความซื่อสัตย์ ถึงกระนั้น การลูกเสือไทยยังต้องเร่งพัฒนาให้ลูกเสือนักจิตอาสาที่จะช่วยเหลือผู้อื่นและส่วนรวม เพราะสังคมปัจจุบันต้องการผู้มีจิตอาสาในการร่วมกันช่วยเหลือสังคมและพัฒนาประเทศ นอกจากนี้ การจัดการลูกเสือไทยในอดีตและปัจจุบันยังมีข้อแตกต่างกันในเรื่องของการนำทักษะทาง การลูกเสือไปใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งอาจมาจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางสังคม ที่มีบริบทแตกต่างกันทั้งความเจริญด้านวัตถุและเทคโนโลยี สำหรับการจัดกิจกรรมลูกเสือ สามารถส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีได้ในทุกด้าน เพราะผู้กำกับลูกเสือได้จัดกิจกรรมลูกเสือตาม แนวทางการจัดกิจกรรมลูกเสือที่สำนักงานลูกเสือแห่งชาติกำหนด ส่วนการจัดการลูกเสือไทย ในด้านการพัฒนาครูและบุคลากรทางการลูกเสือทั้งในอดีตและปัจจุบันมีความสอดคล้องกัน ที่ต้องการให้ครูและบุคลากรทางการลูกเสือได้รับการพัฒนาทักษะการสอนด้านการลูกเสือมากขึ้น **ดังนั้น แนวทางการพัฒนาการลูกเสือไทยเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดี** ทำได้โดยการ กำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจของการลูกเสือไทย เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีเพื่อเป็นแม่บท และแนวทางเดียวกันในการดำเนินงาน โดยมุ่งเน้นที่ตัวเด็กและเยาวชนให้มีคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์เป็นพลเมืองดีของชาติและพลโลกตามวัตถุประสงค์ของคณะลูกเสือแห่งชาติ ซึ่งกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการลูกเสือ พ.ศ. 2551 และมีพันธกิจที่ส่งเสริมให้เด็กและ เยาวชนได้พัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีระเบียบวินัย มีจิตสาธารณะให้ความช่วยเหลือผู้อื่นและสังคม มีคุณธรรม รู้จักหน้าที่ของตนและไม่ทำความเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่น โดยรัฐบาลเป็นผู้กำหนด วิสัยทัศน์และพันธกิจ ควรจัดทำเป็นนโยบายแห่งชาติและมีหน่วยงานหลักรับผิดชอบ อย่างชัดเจน ทั้งนี้ ควรแยกบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่ให้การศึกษาแก่ลูกเสือในสถานศึกษา ออกจากหน่วยงานที่มีหน้าที่ให้ความรู้ผู้กำกับลูกเสือ เพื่อให้การทำงานไม่เกิดความซ้ำซ้อนและ ลดขั้นตอนการทำงาน ในส่วนของคณะกรรมการตามโครงสร้างของพระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ. 2551 ควรมีความเชื่อมโยงบทบาทหน้าที่การดูแลงานลูกเสือในทุกระดับ และลดช่องว่างของการ ทำงานในกระบวนการลูกเสือ โดยมีการควบคุมให้มีการดำเนินงานตามแผนงาน ระยะเวลาและ เกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ มีการจัดสรรและใช้งบประมาณตามที่ได้รับอนุมัติด้านอัตราค่าจ้างควรมี หน่วยงานกลางที่รับผิดชอบประสานงานด้านนี้โดยตรงเพื่อลดทอนภาระหน้าที่ของบุคลากรจาก หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้สามารถปฏิบัติงานด้านการลูกเสือได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านแนวทางการจัดกิจกรรมลูกเสือ

กิจกรรมลูกเสือที่จัดต้องเหมาะสมกับวัยของลูกเสือในแต่ละประเภทและมีความ หลากหลายสามารถปฏิบัติได้จริง เหมาะสมกับยุคสมัยและตรงตามความต้องการของลูกเสือ ทั้งนี้ ต้องอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์และวิธีการของลูกเสือ และควรมุ่งเน้นให้ลูกเสือเป็นผู้มีจิตอาสา มีวินัยและรู้จักหน้าที่ของตนด้วยการปฏิบัติจริง (Learning by Doing) ที่เกิดจากกระบวนการ กลุ่มโดยยึดกฎและคำปฏิญาณของลูกเสือเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรม ภายใต้สภาพแวดล้อม ที่เป็นธรรมชาติ เพื่อให้ลูกเสือได้ประยุกต์ทฤษฎีสู่การปฏิบัติและซึมซับกับธรรมชาติที่แท้จริง

รวมทั้งต้องพัฒนาให้ผู้กำกับลูกเสือปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับลูกเสือและเป็นต้นแบบของการเรียนรู้ อาทิ การแต่งเครื่องแบบลูกเสือที่ถูกต้องทุกครั้งที่มีการเรียนการสอนกิจกรรมลูกเสือ นอกจากนี้ ต้องเป็นผู้มีความรู้และทักษะทางการลูกเสือเพื่อสามารถถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ให้ลูกเสือนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ การจัดกิจกรรมลูกเสือจะดำเนินการตามข้อบังคับคณะลูกเสือแห่งชาติว่าด้วยการปกครองหลักสูตรและวิชาพิเศษลูกเสือ พ.ศ. 2509 ซึ่งเป็นกฎหมายลูก ทั้งนี้ข้อบังคับฯ ดังกล่าวยังมิได้รับการปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ. 2551 ซึ่งเป็นกฎหมายแม่ จึงควรมีการทบทวนปรับปรุงข้อบังคับฯ ให้เป็นปัจจุบันและสอดคล้องกับพระราชบัญญัติลูกเสือ กอปรกับเพื่อเป็นแนวทางเดียวกันในการจัดกิจกรรมลูกเสือให้กับผู้ปฏิบัติงานด้านการลูกเสือต่อไป

ด้านการพัฒนาครูและบุคลากรทางการลูกเสือไทย

ครูและบุคลากรทางการลูกเสือเป็นกลุ่มบุคคลที่น่านโยบายไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ดังนั้น ในการคัดเลือกหรือกำหนดตัวบุคคลที่จะทำหน้าที่เป็นครูและบุคลากรทางการลูกเสือ จึงต้องมีเกณฑ์คุณลักษณะที่เหมาะสมโดยเฉพาะครูที่จะมาเป็นผู้กำกับลูกเสือต้องเป็นผู้มีความรักศรัทธาและเห็นคุณค่าในการลูกเสือ มีความเสียสละอดทน และมีภาวะผู้นำ มีความรู้และทักษะการลูกเสือ ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีเสมอ รวมทั้ง สามารถปรับตัวให้เข้ากับวัยและสังคมของเด็กในแต่ละยุคสมัยได้ ครูและบุคลากรทางการลูกเสือจึงควรได้รับการพัฒนาให้มีความรอบรู้อยู่เสมอ ผู้บริหารจึงต้องสนับสนุนให้ได้เข้าอบรมและเข้าร่วมกิจกรรมทางการลูกเสืออย่างต่อเนื่อง ครูและบุคลากรทางการลูกเสือไม่ได้เรียนมาทางการลูกเสือโดยตรง จึงขาดทักษะในการจัดกิจกรรมลูกเสือ ดังนั้น จึงควรจัดทำหลักสูตรด้านการลูกเสือโดยตรงสำหรับการศึกษาระดับปริญญา เพื่อผลิตบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญด้านการลูกเสือให้สามารถพัฒนาการลูกเสือให้ก้าวหน้าต่อไป นอกจากนี้ ควรมีการส่งเสริมและสร้างขวัญและกำลังใจให้กับครูและบุคลากรทางการลูกเสือเพื่อเป็นแรงกระตุ้นและผลักดันให้บุคคลปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจพร้อมที่จะทำงานให้หน่วยงานด้วยการส่งเสริมให้นำผลงานทางการลูกเสือขอเลื่อนวิทยฐานะ การสร้างขวัญและกำลังใจ โดยมีค่าตอบแทนให้กับครูหรือบุคลากรทางการลูกเสือที่ปฏิบัติงานนอกเวลาทำการ การนำชั่วโมงการสอนกิจกรรมลูกเสือมาคิดภาระงานได้ การประกาศเกียรติคุณสำหรับผู้ปฏิบัติงานด้านการลูกเสือดีเด่น และการสร้างคุณค่าให้กับผู้ปฏิบัติงานด้านการลูกเสือ

ด้านการสร้างเครือข่ายการลูกเสือไทย

การลูกเสือไทยเป็นการทำงานในลักษณะมหภาคครอบคลุมลูกเสือ ครูและบุคลากรทางการลูกเสือทั่วประเทศ จึงควรสร้างเครือข่ายการลูกเสือให้เกิดขึ้นเพื่อเป็นการเชื่อมโยงกลุ่มบุคคลหรือหน่วยงานที่ร่วมทำงานเพื่อการลูกเสือและมีเป้าหมายเดียวกันในการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เป็นพลเมืองดี โดยเครือข่ายการลูกเสือควรประกอบด้วย สำนักงานลูกเสือแห่งชาติเป็นแกนหลัก สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการ

ลูกเสือ หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อประสานความร่วมมือ ให้การสนับสนุนในกิจการลูกเสือและร่วมจัดกิจกรรมลูกเสือ การสร้างเครือข่ายการลูกเสือในระดับนโยบายควรเป็นการกำหนดและแบ่งภารกิจ อำนาจหน้าที่ วิธีปฏิบัติ การจัดการร่วมกันของภาคีเครือข่ายตามข้อตกลงที่ได้ทำไว้ร่วมกัน สำหรับระดับปฏิบัติควรใช้วิธีการร่วมกันเป็นผู้รับผิดชอบการจัดกิจกรรมลูกเสือในแต่ละโครงการ การร่วมเป็นคณะกรรมการในกิจกรรมต่าง ๆ ทางลูกเสือ ทั้งนี้ต้องอยู่บนพื้นฐานความสมัครใจของสมาชิกในเครือข่าย และในการทำกิจกรรมต้องมีลักษณะเท่าเทียมหรือแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน รวมทั้งต้องไม่กระทบกับตัวบุคคลหรือองค์กรของสมาชิกเครือข่าย ด้วยการสร้างเครือข่ายที่ดีนั้น สมาชิกเครือข่ายต้องมีความรู้สึกผูกพันกัน มีการรับรู้ภารกิจในมุมมองเดียวกัน มีวิสัยทัศน์หรือเป้าหมายร่วมกัน มีผลประโยชน์ที่ได้จากการร่วมกิจกรรมเท่าเทียมกัน (win - win) การมีส่วนร่วมของสมาชิก มีการเสริมสร้างความเข้มแข็งและลดจุดอ่อนของกันและกัน มีการเกื้อหนุนพึ่งพาและปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน หากสร้างเครือข่ายการลูกเสือไทยขึ้นได้แล้ว จะทำให้การพัฒนาการลูกเสือไทยกระทำได้ง่ายยิ่งขึ้นด้วยการแลกเปลี่ยนความรู้หรือประสบการณ์จากกลุ่มสมาชิก ลดความซ้ำซ้อนในการทำงาน สร้างความร่วมมือและระบบการทำงานที่เอื้อประโยชน์ต่อกันในกลุ่มสมาชิกเครือข่าย

ด้านปัจจัยเกื้อหนุนต่อการพัฒนาการลูกเสือไทย

นับจากที่การลูกเสือก่อกำเนิดมาเป็นเวลากว่าหนึ่งร้อยปีนั้นบุคคลในวงการลูกเสือต่างรู้ถึงคุณค่าของการลูกเสือที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีทั้งเด็ก เยาวชน และผู้ใหญ่ แต่มีคนอีกจำนวนมากที่ยังไม่เห็นคุณค่าของการลูกเสือ นั้นเพราะการลูกเสือยังขาดการประชาสัมพันธ์และการปฏิบัติอย่างจริงจังที่แสดงให้เห็นถึงคุณค่าของบุคคลที่เกิดจากกระบวนการการลูกเสือ จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งที่สำนักงานลูกเสือแห่งชาติต้องเข้ามามีบทบาทในการสร้างคุณค่าของการลูกเสือให้เป็นที่ประจักษ์กับสาธารณชน การที่ประเทศไทยมีจำนวนลูกเสือมากในลำดับต้น ๆ ของโลก ดังนั้น จึงเป็นเรื่องท้าทายสำหรับการจัดการข้อมูลของการลูกเสือ ซึ่งฐานข้อมูลถือเป็นสิ่งสำคัญในการบริหารจัดการ เพราะเป็นส่วนสนับสนุนในการตัดสินใจของผู้บริหารและช่วยการทำงานของปฏิบัติให้มีความรวดเร็ว ถูกต้องและแม่นยำ นอกจากนี้ บุคลากรถือเป็นปัจจัยหลักของการจัดการ โดยเฉพาะผู้บริหารของสำนักงานลูกเสือแห่งชาติ ซึ่งมีหน้าที่ความรับผิดชอบโดยตรงต่อการลูกเสือไทย ซึ่งหลายคนมิได้มีหน้าที่เฉพาะในการลูกเสือเพียงอย่างเดียว แต่เป็นผู้ที่มาโดยตำแหน่งตามโครงสร้างที่ถูกกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ. 2551 ดังนั้น จึงเป็นเรื่องสำคัญที่ผู้บริหารกลุ่มนี้ต้องศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการลูกเสือให้มาก ๆ โดยเฉพาะผู้ที่ดำรงตำแหน่งเลขาธิการคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ ควรเป็นผู้มีหน้าที่รับผิดชอบเฉพาะการลูกเสือและปฏิบัติงานเต็มเวลา เป็นผู้มีอุดมการณ์ทางการลูกเสือและมีสมรรถนะทางการจัดการ

กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 3 ลูกเสือกับการพัฒนาความเป็นพลเมืองดี

(ให้ผู้เรียนไปทำกิจกรรมท้ายเรื่องที่ 3 ที่สมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบชุดวิชา)

เรื่องที่ 4 การสำรวจตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคม เพื่อการพัฒนา

การสำรวจตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคม เพื่อการพัฒนาของลูกเสือ กศน. ลูกเสือจะต้องเรียนรู้เกี่ยวกับการรู้จักตนเอง การรู้จักครอบครัว ชุมชน และสังคม และการมีความรับผิดชอบและช่วยสร้างสรรค์สังคมให้เกิดความสามัคคี ดังนี้

4.1 การรู้จักตนเอง

การรู้จักและเข้าใจตนเอง สามารถดำเนินการได้โดยการสำรวจตนเอง รับรู้สภาพการดำรงชีวิตที่เป็นอยู่ในปัจจุบันว่าอยู่ในสถานะใดหรือกำลังเผชิญปัญหาโดยอยู่บ้าง

4.2 การรู้จักครอบครัว ชุมชน และสังคม

เมื่อเรารู้จักตนเองแล้ว หากเรารักใครเราก็ต้องมีความรู้เกี่ยวกับผู้นั้นด้วยเช่นกัน คนในครอบครัวก็ทำนองเดียวกัน ภรรยาและสามีต้องรู้จัก และเข้าใจกันให้ดี รู้ว่าใครชอบไม่ชอบอะไร เหมือนหรือต่างกันตรงไหน ชอบรับประทานอะไร รู้จักนิสัยใจคอ ยิ่งครองรักกันนานเท่าใด ยิ่งต้องรู้จักกันมากขึ้น ไม่ใช่ว่ารู้จักกันน้อยลง และต้องเข้าใจกันให้มากขึ้น ถ้าเรารักลูกก็ต้องรู้จักและมีความรู้เกี่ยวกับลูกว่าชอบไม่ชอบวิชาใด ถนัดอะไร ชอบอาชีพอะไร อุปนิสัยเป็นอย่างไร มีจุดเด่น จุดด้อยอะไรบ้าง โดยเราจะต้อง “ปรับ” พื้นฐานเหล่านี้ให้เข้ากันได้ เพื่อช่วยให้เราสามารถอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข การที่เรารู้จักนิสัย รู้จุดเด่น จุดด้อย ของครอบครัวมากเท่าใดก็จะยิ่งช่วยให้เราสามารถดูแลเขาได้ดีขึ้น

นอกจากนี้เรายังต้องรู้จักชุมชนของเราให้ถ่องแท้ยิ่งขึ้น ต้องศึกษาความเชื่อของชุมชนเพราะพื้นฐานการศึกษาประสบการณ์ ศาสนามีความแตกต่างกัน ต้องศึกษาผู้นำชุมชน หรือผู้มีชื่อเสียง ศึกษาบริบทพื้นฐานของชุมชน ได้แก่ ขนาดของชุมชน สถานที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ จำนวนประชากร ปัญหาของชุมชนทั้งในอดีตและปัจจุบัน การประกอบอาชีพของคนในชุมชน รู้ว่าบทบาทภารกิจที่ต้องรับผิดชอบคืออะไร มีทักษะและประสบการณ์ในการดำเนินงานด้านใด มีความรู้สึกรับชอบ และยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น ทั้งผู้เห็นต่างและผู้เห็นด้วย สามารถรับรู้ถึงความรู้สึกของผู้อื่น ตลอดจนมีความรู้ และทักษะในการสื่อความหมายได้ดี

คุณสมบัติทั้งหมดนี้ ล้วนมีความสำคัญมากในการอยู่ร่วมกันของชุมชน เพราะความสัมพันธ์ที่ดีในชุมชน จะช่วยให้การทำงานของชุมชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

4.3 การมีความรับผิดชอบและช่วยสร้างสรรค์สังคมให้เกิดความสามัคคี

สมาชิกทุกคนในสังคมย่อมต้องมีบทบาทหน้าที่ตามสถานภาพของตน ซึ่งบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกแต่ละคนจะมีความแตกต่างกันไป แต่ในหลักใหญ่และรายละเอียดจะเหมือนกัน ถ้าสมาชิกทุกคนในสังคมได้ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตนอย่างถูกต้องก็จะได้ว่าชื่อว่าเป็น "พลเมืองที่ดีของสังคมและประเทศชาติ" และยิ่งส่งผลให้ประเทศชาติพัฒนาอย่างยั่งยืน ดังนั้น สมาชิกในสังคมทุกคน โดยเฉพาะเยาวชนที่ถือว่าเป็นอนาคตของชาติ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเรียนรู้และปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตน เพื่อช่วยนำพาประเทศชาติให้พัฒนาสืบไป

การเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมและประเทศชาตินั้นประชาชนทุกคนนับเป็นพลังสำคัญที่จะช่วยกันเสริมสร้างกิจกรรม ควรเป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม กล่าวคือจะต้องมีธรรมะในการดำเนินชีวิต และร่วมแรงร่วมใจ สามัคคีและเสียสละเพื่อส่วนรวม ได้แก่

1) การเสียสละต่อส่วนรวม เป็นคุณธรรมที่ช่วยในการพัฒนาประเทศชาติให้มีความเจริญก้าวหน้า เพราะหากสมาชิกในสังคมเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม และยอมเสียสละประโยชน์ส่วนตน จะทำให้สังคมพัฒนาไปอย่างรวดเร็วและมั่นคง

2) การมีระเบียบวินัยและความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ เป็นคุณธรรมที่ช่วยให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข เพราะถ้าสมาชิกในสังคมยึดมั่นในระเบียบวินัย รู้และเข้าใจสิทธิของตนเอง ไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น และตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ของตนให้ดีที่สุด สังคมนั้นก็จะมีแต่ความสุข เช่น ข้าราชการทำหน้าที่บริการประชาชนอย่างดีที่สุด ก็ย่อมทำให้เป็นที่ประทับใจรักใคร่ของประชาชนผู้มารับบริการ

3) ความซื่อสัตย์สุจริต เป็นคุณธรรมที่มีความสำคัญ เพราะหากสมาชิกในสังคมยึดมั่นในความซื่อสัตย์สุจริต เช่น ไม่ลักทรัพย์ ไม่เบียดเบียนทรัพย์สินของผู้อื่นหรือของประเทศชาติมาเป็นของตน รวมทั้งผู้นำประเทศมีความซื่อสัตย์สุจริตก็จะทำให้สังคมมีแต่ความเจริญประชาชนมีแต่ความสุข

4) ความสามัคคี ความรักใคร่กลมเกลียวปรองดองและร่วมมือกันทำงาน เพื่อประโยชน์ส่วนรวมจะทำให้สังคมเป็นสังคมที่เข้มแข็ง แต่หากคนในสังคมเกิดความแตกแยกทั้งทางความคิดและการปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกัน จะทำให้สังคมอ่อนแอและล่มสลายในที่สุด

5) ความสะอาดและเกรงกลัวในการทำชั่ว ถ้าสมาชิกในสังคมมีหิริโอตตัปปะ มีความเกรงกลัวและละอายในการทำชั่ว สังคมก็จะอยู่กันอย่างสงบสุข เช่น นักการเมืองจะต้องมีความซื่อสัตย์สุจริตไม่โกงกิน ไม่เห็นแก่ประโยชน์พวกพ้อง โดยต้องเห็นแก่ประโยชน์ของประชาชนเป็นสำคัญ ประเทศชาติก็จะสามารถพัฒนาไปได้อย่างมั่นคง

ดังนั้น การสำรวจตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคม เพื่อการพัฒนา จำเป็นต้องมองให้ครอบคลุมประเด็นของการพัฒนา และตรงตามความจำเป็นที่ควรได้รับการพัฒนา เพื่อให้เกิดทักษะการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาตนเอง การพัฒนาสัมพันธภาพระหว่างบุคคล หรือการพัฒนาสัมพันธภาพภายในชุมชนและสังคม ซึ่งการสำรวจเพื่อการพัฒนา จึงสามารถทำได้ทั้งการสำรวจด้วยวิธีมองตนเอง และให้บุคคลอื่นช่วยมองตัวเรา จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้มาคิดวิเคราะห์ จัดลำดับความเป็นไปได้ว่ามีเรื่องใดที่จะสามารถพัฒนาได้ด้วยปัจจัยใด

ตัวอย่างแบบสำรวจ เพื่อการพัฒนา ลูกเสือ กศน.

หัวข้อการสำรวจ	ข้อดี	ข้อควรพัฒนา	วิธีการพัฒนา	ปัจจัยสนับสนุน
1. การพัฒนาตนเอง				
1.1 การพัฒนาทางกาย				
1.2 การพัฒนาทางสติปัญญา				
1.3 การพัฒนาทางจิตใจ				
1.4 การพัฒนาทางสังคม				
2. การพัฒนาสัมพันธภาพระหว่างบุคคล				
3. การพัฒนาสัมพันธภาพภายในชุมชนและสังคม				

กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 4 การสำรวจตนเอง ครอบครัว ชุมชนและสังคม เพื่อการพัฒนา
(ให้ผู้เรียนไปทำกิจกรรมท้ายเรื่องที่ 4 ที่สมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบชุดวิชา)

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2

การลูกเสือไทย

สาระสำคัญ

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเล็งเห็นความสำคัญของกิจการลูกเสือ จึงได้ทรงพระราชทานกำเนิดลูกเสือไทยขึ้นเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2454 ในการตั้งลูกเสือก็เพื่อให้คนไทยรักชาติบ้านเมือง เป็นผู้นับถือศาสนาและมีความสามัคคี ไม่ทำลายซึ่งกันและกัน เป็นรากฐานแห่งความมั่นคงของประเทศชาติ โดยกิจการลูกเสือไทย เริ่มขึ้นครั้งแรกที่โรงเรียนมหาดเล็กหลวง (โรงเรียนวชิราวุธวิทยาลัย ในปัจจุบัน) เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2454 มีความเจริญก้าวหน้ามาถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2561) นับเนื่องเป็นเวลา 107 ปี โดยจำแนกตามรัชสมัย ดังนี้ 1) รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 (พ.ศ. 2454 – 2468) 2) รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 (พ.ศ. 2468 – 2477) 3) รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล รัชกาลที่ 8 (พ.ศ. 2477 – 2489) 4) รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล รัชกาลที่ 9 (พ.ศ. 2489 – 2559) และ 5) รัชสมัยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร รัชกาลที่ 10 (พ.ศ. 2559 - พ.ศ. 2561 ถึงปัจจุบัน)

พระราชบัญญัติลูกเสือแห่งชาติ พ.ศ. 2551 ได้กำหนดไว้ว่าคณะลูกเสือแห่งชาติ ประกอบด้วย บรรดาลูกเสือทั้งปวง และบุคลากรทางการลูกเสือ โดยมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของคณะลูกเสือแห่งชาติ การบริหารงานของคณะลูกเสือแห่งชาติ ประกอบด้วย **สภาลูกเสือแห่งชาติ** มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานนายก มีกรรมการโดยตำแหน่ง และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ **กรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ** มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเป็นประธานกรรมการ มีกรรมการโดยตำแหน่ง และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ **กรรมการลูกเสือจังหวัด** มีผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานกรรมการมีกรรมการโดยตำแหน่ง กรรมการประเภทผู้แทน และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ **กรรมการลูกเสือเขตพื้นที่การศึกษา** มีผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เป็นประธานกรรมการ มีกรรมการโดยตำแหน่ง กรรมการประเภทผู้แทน และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

ตัวชี้วัด

1. อธิบายประวัติการลูกเสือไทย
2. อธิบายความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับคณะลูกเสือแห่งชาติ

ขอบข่ายเนื้อหา

เรื่องที่ 1 ประวัติการลูกเสือไทย

- 1.1 พระราชประวัติของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
- 1.2 กำเนิดลูกเสือไทย
- 1.3 กิจการลูกเสือไทยแต่ละยุค

เรื่องที่ 2 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับคณะลูกเสือแห่งชาติ

- 2.1 คณะลูกเสือแห่งชาติ
- 2.2 การบริหารงานของคณะลูกเสือแห่งชาติ
- 2.3 การลูกเสือในสถานศึกษา

เวลาที่ใช้ในการศึกษา 3 ชั่วโมง

สื่อการเรียนรู้

1. ชุดวิชาลูกเสือ กศน. รหัสรายวิชา สค32035
2. สมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบชุดวิชา
3. สื่อเสริมการเรียนรู้อื่น ๆ

เรื่องที่ 1 ประวัติการลูกเสือไทย

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเล็งเห็นความสำคัญของกิจการลูกเสือ จึงได้ทรงพระราชทานกำเนิดลูกเสือไทยขึ้นเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2454 โดยมีพระราชประสงค์ 3 ประการ ซึ่งเป็นรากฐานแห่งความมั่นคงที่จะนำให้ชาติดำรงอยู่เป็นไทยได้สมนาม คือ 1) ความจงรักภักดีต่อผู้ทรงดำรงรัฐสีมาอาณาจักรโดยต้องตามนิติธรรมประเพณี 2) ความรักชาติบ้านเมืองและนับถือพระศาสนา และ 3) ความสามัคคีในคณะและไม่ทำลายซึ่งกันและกัน ประเทศไทยเป็นประเทศอันดับที่สามของโลกที่มีลูกเสือ โดยตั้งกองลูกเสือกองแรกขึ้นที่โรงเรียนมหาดเล็กหลวงหรือโรงเรียนวชิราวุธวิทยาลัยในปัจจุบัน เรียกว่า กองลูกเสือกรุงเทพฯ ที่ 1 ลูกเสือคนแรกของประเทศไทย คือ นายชีพน์ บุณนาค พระองค์ได้ทรงดำเนินการสอนลูกเสือโดยพระองค์เอง วิชาที่ใช้ในการฝึกอบรมเป็นวิชาฝึกระเบียบแถว ทำอาวุธ การสะกดรอย หน้าที่ของพลเมือง ฯลฯ และได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้จัดตั้งกองลูกเสือตามโรงเรียนต่าง ๆ ทำให้กิจการลูกเสือได้รับความนิยมแพร่หลายและเจริญขึ้นอย่างรวดเร็ว และโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้มีข้อบังคับลักษณะการปกครองลูกเสือ พระองค์ทรงตั้งสภากรรมการลูกเสือแห่งชาติและพระองค์ดำรงตำแหน่งสูงสุดของคณะลูกเสือแห่งชาติ หลังจากนั้นพระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์ทรงเป็นพระประมุขของคณะลูกเสือแห่งชาติ

ประวัติลูกเสือไทย แบ่งออกเป็น 5 ยุค ได้แก่

1) ยุคก่อตั้ง (พ.ศ. 2454 - 2468) เป็นยุครัชกาลพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยพระองค์ทรงสถาปนาลูกเสือแห่งชาติขึ้น เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2454 โปรดให้ตั้งกองลูกเสือกองแรกขึ้นที่โรงเรียนมหาดเล็กหลวง เรียกว่ากองลูกเสือกรุงเทพฯ ที่ 1 ซึ่งต่อมากิจการลูกเสือได้ขยายตัวไปหลายจังหวัด

2) ยุคส่งเสริม (พ.ศ. 2468 - 2482) เริ่มตั้งแต่แผ่นดินพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว จนถึงต้นสงครามโลกครั้งที่ 2 ยุคนี้ได้มีการชุมนุมลูกเสือแห่งชาติขึ้นเป็นครั้งแรก เมื่อ พ.ศ. 2470 ณ พระราชวังอุทยานสราญรมย์ จังหวัดพระนคร และเมื่อ พ.ศ. 2473 ได้มีการจัดงานชุมนุมลูกเสือแห่งชาติ ครั้งที่ 2 ณ สถานที่เดียวกัน ปี พ.ศ. 2476 ตั้งกองลูกเสือสังกัดกรมพลศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ และ พ.ศ. 2482 ได้มีการตราพระราชบัญญัติลูกเสือขึ้นเป็นฉบับแรก

3) ยุคระคับประคอง (พ.ศ. 2482 - 2489) เป็นยุคที่อยู่ในระหว่างเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 ผลของสงครามทำให้กิจการลูกเสือซบเซาลงมาก มีการตราพระราชบัญญัติยุวชนแห่งชาติขึ้น โดยแบ่งหน่วยราชการเป็นหน่วยลูกเสือและหน่วยยุวชนทหาร

4) ยุคก้าวหน้า (พ.ศ. 2489 - 2514) กิจการลูกเสือที่สำคัญที่เกิดขึ้นในยุคนี้ คือ การยกเลิกพระราชบัญญัติยุวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2486 ได้ตราพระราชบัญญัติลูกเสือขึ้น พ.ศ. 2490 และได้ตั้งค่ายลูกเสือวชิราวุธที่จังหวัดชลบุรี พ.ศ. 2504 มีการฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือสามัญ ขั้นจุดแบบذج ครั้งที่ 1 และส่งเจ้าหน้าที่ไปร่วมกิจกรรมของกิจกรรมลูกเสือนานาชาติ กิจกรรมของลูกเสือโลกหลายกิจกรรม

5) ยุคถึงประชาชน (พ.ศ. 2514 - ปัจจุบัน) เกิดกิจกรรมลูกเสือชาวบ้าน โดยสภาลูกเสือแห่งชาติ มีมติรับกิจการลูกเสือชาวบ้านเป็นส่วนหนึ่งของคณะลูกเสือแห่งชาติ เมื่อ พ.ศ. 2516 และกระทรวงศึกษาธิการได้มีคำสั่งลงวันที่ 4 เมษายน พ.ศ. 2516 ให้นำวิชาลูกเสือเข้าสู่หลักสูตรของโรงเรียน

จะเห็นได้ว่ากิจการลูกเสือมีประวัติที่ยาวนาน เป็นกระบวนการที่ทั่วโลกยอมรับว่า สามารถพัฒนาเยาวชนให้เป็นพลเมืองที่ดี มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อส่วนรวมและชาติ บ้านเมืองได้เป็นอย่างดี รู้จักการทำงานเป็นระบบหมู่ รู้จักการเป็นผู้นำและผู้ตาม รวมทั้งเป็นกระบวนการที่ฝึกคนให้รู้จักการเป็นประชาธิปไตย ฝึกผู้ใหญ่ให้รู้จักวิธีการฝึกชาวบ้านให้รู้จักแยกแยะชั่วดี

1.1 พระราชประวัติของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเป็นพระราชโอรสในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ (สมเด็จพระนางเจ้าเสาวภาผ่องศรี) ทรงพระราชสมภพ เมื่อวันเสาร์ที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2423 ได้รับพระราชทานพระนามว่าสมเด็จเจ้าฟ้าประชาธิราวุธ เมื่อทรงพระเยาว์ได้ศึกษาวิชาหนังสือไทยกับพระยาศรีสุนทรโวหาร เพิ่งได้พระชนมายุได้ 13 พรรษา เสด็จไปทรงศึกษา ณ ประเทศอังกฤษ ในสาขาประวัติศาสตร์ รัฐศาสตร์ กฎหมาย วรรณคดี ที่มหาวิทยาลัยออกฟอร์ด และวิชาทหารบกที่โรงเรียนแฮนด์เฮิสต์ รวม 9 ปี

พระองค์ได้เสด็จเถลิงถวัลย์ราชสมบัติต่อจากสมเด็จพระบรมชนกนาถ เมื่อวันที่ 23 ตุลาคม พ.ศ. 2453 ขณะนั้นมีพระชนมายุได้ 31 พรรษา ตลอดรัชสมัยของพระองค์ ได้ทรงประกอบพระราชกรณียกิจทำนุบำรุงประเทศชาติในด้านการปกครอง การทหาร การศึกษา การสาธารณสุข การคมนาคม การศาสนา โดยเฉพาะทางวรรณคดีทรงพระราชนิพนธ์ทั้งร้อยแก้ว ร้อยกรองประมาณ 200 เรื่อง ด้วยพระปรีชาสามารถของพระองค์ ประชาชนจึงถวายพระสมัญญาแด่พระองค์ว่า “พระมหาธีรราชเจ้า” ทรงอยู่ในราชสมบัติเพียง 16 ปี เสด็จสวรรคต เมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน พ.ศ. 2468 พระชนมายุ 46 พรรษา แต่เนื่องด้วยพระราชกรณียกิจของพระองค์ ทำให้เกิดคุณประโยชน์แก่บ้านเมืองอย่างใหญ่หลวง รัฐบาลกับประชาชนจึงร่วมกันสร้างพระบรมรูปของพระองค์ประดิษฐานไว้ที่สวนลุมพินี และคณะลูกเสือแห่งชาติ ร่วมด้วยคณะลูกเสือทั่วราชอาณาจักร ได้สร้างพระบรมรูปของพระองค์ประดิษฐานไว้หน้าค่ายลูกเสือวชิราวุธ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

1.2 กำเนิดลูกเสือไทย

ในการตั้งลูกเสือก็เพื่อให้คนไทยรักชาติบ้านเมือง เป็นผู้นับถือศาสนาและมีความสามัคคี ไม่ทำลายซึ่งกันและกัน เป็นรากฐานแห่งความมั่นคงของประเทศชาติ ทรงให้ที่มาของชื่อลูกเสือไว้ว่า

“ลูกเสือบิไซเลื้อสัตว์ไพร
เรายืมมาใช้ด้วยใจกล้าหาญปานกัน
ใจกล้ามิใช่กล้าอธรรม
เช่นเสืออริยสัตย์ชาติชนคนพาล
ใจกล้าต้องกล้าอย่างทหาร
กล้ากอปรกิจการแก่ชาติประเทศเขตคน”

พุทธศักราช 2454 (ค.ศ. 1911)

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงก่อตั้งกิจการลูกเสือไทย เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2454

พุทธศักราช 2463 (ค.ศ. 1920)

ส่งผู้แทนคณะลูกเสือไทยไปร่วมงานชุมนุมลูกเสือโลก ครั้งที่ 1 ณ ประเทศอังกฤษ

พุทธศักราช 2465 (ค.ศ. 1922)

คณะลูกเสือแห่งชาติ เข้าเป็นสมาชิกสมัชชาลูกเสือโลก

พุทธศักราช 2467 (ค.ศ. 1924)

ส่งผู้แทนคณะลูกเสือไทยไปร่วมงานชุมนุมลูกเสือโลก ครั้งที่ 2 ณ ประเทศเดนมาร์ก

พุทธศักราช 2470 (ค.ศ. 1927)

จัดงานชุมนุมลูกเสือแห่งชาติครั้งที่ 1 (1st National Jamboree) ณ พระราชอุทยานสราญรมย์

26 กุมภาพันธ์ - 3 มีนาคม 2470 จำนวนลูกเสือไทยทั้งสิ้น 1,836 คน

พุทธศักราช 2473

จัดงานชุมนุมลูกเสือแห่งชาติครั้งที่ 2 (2st National Jamboree) ณ พระราชอุทยานสราญรมย์

1 - 7 มกราคม 2473 จำนวนลูกเสือไทย 1,955 คน ลูกเสือต่างประเทศ 22 คน

พุทธศักราช 2478

กำเนิดตราประจำคณะลูกเสือแห่งชาติ

พุทธศักราช 2497

จัดงานชุมนุมลูกเสือแห่งชาติครั้งที่ 3 (3st National Jamboree) ณ กรีฑาสถานแห่งชาติพระนคร

20 - 26 พฤศจิกายน 2497 จำนวนลูกเสือไทย 5,155 คน

พุทธศักราช 2499 (ค.ศ. 1956)

เป็นสมาชิกของสำนักงานลูกเสือภาคตะวันออกไกล ซึ่งเพิ่งจัดตั้งขึ้น ขณะนั้นมีประเทศสมาชิกอยู่ 10 ประเทศ

พุทธศักราช 2504 (ค.ศ. 1961)

เฉลิมฉลองครบรอบ 50 ปีลูกเสือไทย

จัดงานชุมนุมลูกเสือแห่งชาติครั้งที่ 4 ณ สวนลุมพินี พระนคร

19 - 25 พฤศจิกายน 2504 จำนวนลูกเสือไทย 5,539 คน ลูกเสือต่างประเทศ 348 คน

พุทธศักราช 2505 (ค.ศ. 1962)

เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมผู้บังคับบัญชาลูกเสือภาคพื้นตะวันออกไกล ครั้งที่ 3 (3rd Far East Scout Conference) ณ ศาลาสันติธรรม

พุทธศักราช 2508 (ค.ศ. 1965)

จัดงานประชุมสภาลูกเสือแห่งชาติ ครั้งที่ 1 (1st National Scout Conference)

จัดงานชุมนุมลูกเสือแห่งชาติครั้งที่ 5 (5st National Jamboree) ณ ค่ายลูกเสือ

วชิราวุธ

9 - 15 ธันวาคม 2508 จำนวนลูกเสือไทย 5,736 คน ลูกเสือต่างประเทศ 431 คน

พุทธศักราช 2512 (ค.ศ. 1969)

จัดงานชุมนุมลูกเสือแห่งชาติครั้งที่ 6 (6st National Jamboree) ณ ค่ายลูกเสือ

วชิราวุธ

11 - 17 ธันวาคม 2512 จำนวนลูกเสือไทย 5,000 คน ลูกเสือต่างประเทศ 582 คน

พุทธศักราช 2514 (ค.ศ. 1971)

เฉลิมฉลองครบรอบ 60 ปีการลูกเสือไทย

ทดลองเปิดอบรมลูกเสือชาวบ้านครั้งแรก ณ บ้านเหล่ากอหก กิ่งอำเภอนาแห้ว

จังหวัดเลย

จัดงานชุมนุมลูกเสือแห่งชาติครั้งที่ 7 (7st National Jamboree) ณ ค่ายลูกเสือ

วชิราวุธ

28 - 30 มิถุนายน 2514 จำนวนลูกเสือไทย 1,667 คน ลูกเสือต่างประเทศไม่ได้

เข้าร่วม

พุทธศักราช 2516 (ค.ศ. 1973)จัดงานชุมนุมลูกเสือแห่งชาติครั้งที่ 8 (8st National Jamboree) ณ ค่ายลูกเสือ

วชิราวุธ

23 - 30 พฤศจิกายน 2516 จำนวนลูกเสือไทย 4,968 คน ลูกเสือต่างประเทศ

256 คน

พุทธศักราช 2520 (ค.ศ. 1977)จัดงานชุมนุมลูกเสือแห่งชาติครั้งที่ 9 (9st National Jamboree) ณ ค่ายลูกเสือ

วชิราวุธ

21 - 27 พฤศจิกายน 2520 จำนวนลูกเสือไทย 10,827 คน ลูกเสือต่างประเทศ

159 คน

พุทธศักราช 2523 (ค.ศ. 1980)จัดงานชุมนุมลูกเสือแห่งชาติครั้งที่ 10 (10st National Jamboree)

ณ ค่ายลูกเสือวชิราวุธ

28 ธ.ค. 2523 - 3 ม.ค. 2524 จำนวนลูกเสือไทย 12,692 คน ลูกเสือ

ต่างประเทศ 108 คน

พุทธศักราช 2528 (ค.ศ. 1985)

เป็นเจ้าภาพจัดงานชุมนุมลูกเสือภาคพื้นเอเชีย - แปซิฟิก ครั้งที่ 9

งานชุมนุมลูกเสือแห่งชาติ ครั้งที่ 11 (11st National Jamboree)

ณ ค่ายลูกเสือวชิราวุธ

21 - 27 พฤศจิกายน 2528 จำนวนลูกเสือไทย 5,336 คน ลูกเสือต่างประเทศ

391 คน

พุทธศักราช 2529 (ค.ศ. 1986)

เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมสมัชชาลูกเสือภาคพื้นเอเชีย - แปซิฟิก ครั้งที่ 15

พุทธศักราช 2532 (ค.ศ. 1989)

งานชุมนุมลูกเสือครั้งที่ 12 ณ ค่ายลูกเสือวชิราวุธ

21 - 27 พฤศจิกายน 2532 จำนวนลูกเสือไทย 9,330 คน ลูกเสือต่างประเทศ

422 คน

พุทธศักราช 2534 (ค.ศ. 1991)

จัดกิจกรรมเฉลิมฉลอง 80 ปีลูกเสือไทย

งานชุมนุมลูกเสือแห่งชาติ ครั้งที่ 13 (13st National Jamboree)

ณ ค่ายลูกเสือวชิราวุธ

1 - 7 กรกฎาคม 2534 จำนวนลูกเสือไทย 10,022 คน ลูกเสือต่างประเทศ

357 คน

พุทธศักราช 2536 (ค.ศ. 1993)

เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมสมัชชาลูกเสือโลก ครั้งที่ 33 ที่กรุงเทพฯ (33rd World Scout Conference)

งานชุมนุมลูกเสือแห่งชาติ ครั้งที่ 14 (14st National Jamboree)

ณ ค่ายลูกเสือวชิราวุธ

22 - 28 พฤศจิกายน 2536 จำนวนลูกเสือไทย 10,263 คน ลูกเสือต่างประเทศ

357 คน

พุทธศักราช 2540 (ค.ศ. 1997)

จัดงานชุมนุมลูกเสือแห่งชาติครั้งที่ 15 (15st National Jamboree)

ณ ค่ายลูกเสือวชิราวุธ

21 - 27 พฤศจิกายน 2540 จำนวนลูกเสือไทย 11,274 คน ลูกเสือต่างประเทศ

160 คน

พุทธศักราช 2544 (ค.ศ. 2001)

เฉลิมฉลองครบรอบ 90 ปีลูกเสือไทย

เตรียมการ การจัดงานชุมนุมลูกเสือโลก

จัดงานชุมนุมลูกเสือแห่งชาติ ครั้งที่ 16 ณ หาดยาว จ.ชลบุรี

28 ธ.ค. 2544 - 4 ม.ค. 2545

พุทธศักราช 2546 (ค.ศ. 2003)

เป็นเจ้าภาพจัดงานชุมนุมลูกเสือโลก ครั้งที่ 20 (20th World Scout Jamboree)

พุทธศักราช 2548 (ค.ศ. 2005)

จัดงานชุมนุมลูกเสือแห่งชาติครั้งที่ 17 (17st National Jamboree) ณ หาดยาว

จ.ชลบุรี

25 - 31 กรกฎาคม 2548

เป็นเจ้าภาพจัดงานชุมนุมลูกเสือภาคพื้นเอเชีย - แปซิฟิก ครั้งที่ 25 (25th Asia - Pacific Regional Scout Jamboree)

พุทธศักราช 2552 (ค.ศ. 2009)

จัดงานชุมนุมลูกเสือแห่งชาติครั้งที่ 18 ณ ค่ายลูกเสือไทยเฉลิมพระเกียรติ จ.ตรัง
25-30 เมษายน 2552

พุทธศักราช 2554 (ค.ศ. 2011)

เฉลิมฉลองครบรอบ 100 ปีการลูกเสือไทย

1.3 กิจการลูกเสือไทยแต่ละยุค

กิจการลูกเสือไทย เริ่มขึ้นครั้งแรกที่โรงเรียนมหาดเล็กหลวง (โรงเรียนวชิราวุธวิทยาลัย ในปัจจุบัน) เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2454 มีความเจริญก้าวหน้ามาถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2561) นับเนื่องเป็นเวลา 107 ปี โดยจำแนกตามรัชสมัย ดังนี้

- 1) รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6
(พ.ศ. 2454 –2468)
- 2) รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7
(พ.ศ. 2468 –2477)
- 3) รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล รัชกาลที่ 8
(พ.ศ. 2477 – 2489)
- 4) รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล รัชกาลที่ 9
(พ.ศ. 2489 – 2559)
- 5) รัชสมัยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร
รัชกาลที่ 10 (พ.ศ. 2559 - พ.ศ. 2561 ถึงปัจจุบัน)

1) การลูกเสือไทยรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 (พ.ศ. 2454 –2468)

ภายหลังจากที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชทานกำเนิดเสือป่าได้ 2 เดือน ซึ่งในระยะเวลาสั้นกิจการเสือป่าได้ดำเนินไปอย่างเป็นที่พอพระราชหฤทัยอย่างยิ่ง เห็นได้จากการเพิ่มจำนวนสมาชิกของเสือป่าที่มากขึ้น และกิจการเสือป่าถูกจำแนกออกไปเป็นกองเสือป่าประเภทต่าง ๆ อีกมาก แม้จะทรงพอพระราชหฤทัยเพียงใด พระองค์ก็ไม่เคยที่จะยุติในพระราชดำริที่จะเป็นประโยชน์ ต่อประเทศชาติ ด้วยพระองค์ทรงเห็นว่ากิจการเสือป่านั้นแม้จะประสบผลสำเร็จเพียงใด แต่สมาชิกนั้นเป็นผู้ใหญ่แต่ฝ่ายเดียว ทั้ง ๆ ที่บ้านเมืองนั้นประกอบด้วยพลเมืองหลายช่วงวัย เด็กผู้ชายทั้งหลายก็เป็นผู้ที่สมควรจะได้รับการฝึกฝน และปลูกฝังอุดมการณ์ความรักชาติไปพร้อม ๆ กับการฝึกฝนให้มีความรู้ และทักษะในทางเสือป่าด้วย เพื่อว่าในอนาคตเมื่อเติบโตขึ้นจะได้ประพฤติดำเนินให้เป็นประโยชน์แก่บ้านเกิดเมืองนอน

ดังนั้น ในวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2454 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงได้ทรงพระราชทานกำเนิดกิจการเสือป่าสำหรับเด็กชาย ที่ทรงพระราชทานชื่อว่า **ลูกเสือ**

ในกิจการนี้พระองค์ทรงมีพระราชประสงค์ที่ให้เด็กชายจดจำหลักสำคัญ

3 ประการคือ

- 1) ความจงรักภักดีต่อผู้ทรงดำรงรัฐสีมาอาณาจักร โดยต้องตามนิติธรรม ประเพณี
- 2) ความรักชาติบ้านเมือง และนับถือพระศาสนา
- 3) ความสามัคคีในคณะ และไม่ทำลายซึ่งกันและกัน

การก่อตั้งกิจการลูกเสือในครั้งแรกนั้น พระองค์ทรงตั้งกองลูกเสือให้มีในโรงเรียนก่อน และกองลูกเสือกองแรกของสยามประเทศคือ กองลูกเสือโรงเรียนมหาดเล็กหลวง หรือโรงเรียนวชิราวุธ ในปัจจุบัน และถูกเรียกว่ากองลูกเสือหลวง หรือกองลูกเสือกรุงเทพที่ 1 และลูกเสือในโรงเรียนนี้ก็ถูกเรียกว่าลูกเสือหลวงเช่นกัน ก่อนที่กิจการลูกเสือจะขยายไปสู่โรงเรียนเด็กชายทั่วประเทศในเวลาไม่นาน โดยลูกเสือคนแรก คือ นักเรียนโรงเรียนมหาดเล็กหลวง ที่ชื่อ ชัพน์ บุณนาค การเป็นลูกเสือของนาย ชัพน์ บุณนาค นั้นเกิดจากการที่ได้แต่งเครื่องแบบลูกเสือ และกล่าวคำปฏิญาณของลูกเสือ ซึ่งเป็นการกล่าวต่อหน้าพระพักตร์ ซึ่งครั้งนั้นมีผู้ที่บันทึกเหตุการณ์เอาไว้ว่า

ร.6 - “อ้ายซัพน์ ดอกหรือ เอ็งกล่าวคำสาบานของ ลูกเสือได้หรือเปล่า”

ซัพน์ - “ข้าพระพุทธเจ้าท่องมาแล้วว่า

1. ข้าจะมีใจจงรักภักดีต่อพระเจ้าอยู่หัว
2. ข้าจะประพฤติตนให้สมควรเป็นลูกผู้ชาย
3. ข้าจะประพฤติตนตามข้อบังคับและแบบแผน

ของลูกเสือ”

ร.6 - ในหน้าที่ซึ่งข้าได้เป็นผู้ประสิทธิประสาทลูกเสือ ของชาติขึ้นมา ข้าขอให้เจ้าเป็นลูกเสือคนแรก”

จากนั้นพระองค์ทรงมีพระราชดำรัสเพียงสั้น ๆ ว่า “อ้าย ซัพน์ เอ็งเป็นลูกเสือแล้ว”

และแล้วกิจการลูกเสือ ก็ได้ถือกำเนิดขึ้นมาอย่าง สมบูรณ์แบบ

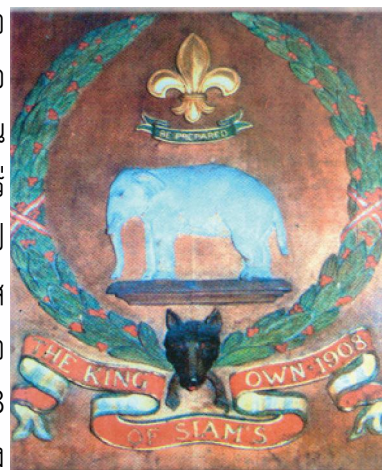
ต่อมาพระองค์ก็ทรงพระราชทานคติพจน์ ให้กับลูกเสือที่ภายหลังถือลั่นไปทั่วทั้งแผ่นดินและ เป็นที่กล่าวขาน รำลึก พุดสอนกันอย่างติดปากใน สังคม อีกทั้งยังปรากฏอยู่บนเครื่องหมายสำคัญต่าง ๆ ของลูกเสือว่า “เสียชีพอย่าเสียสัตย์”

คำว่า ลูกเสือ ที่พระองค์ทรงพระราชทาน ขึ้นนั้น มีนัยว่าพระองค์ทรงเล่นล้อคำกับคำว่า เสือป่า ที่บางครั้งทรงเรียกว่า พ่อเสือ และเมื่อมีกิจการแบบเดียวกันที่มีเหล่าสมาชิกเป็น เด็กชาย พระองค์จึงทรงใช้คำว่าลูกเสือ แต่ภายหลังทรงพระราชนิพนธ์ถึงที่มาของชื่อลูกเสือ อย่างเป็นทางการเอาไว้ว่า

“ลูกเสือ บ่ ไซ้สัตว์เสือไพร
ใจกล้ามิใช่กล้าอาธรรม
ใจกล้าต้องกล้าอย่างทหาร

เรายืมมาใช้ด้วยใจกล้าหาญปานกัน
เช่นเสืออรัญญ์ชาติชนคนพาล
กล้ากอปรกิจการแก่ชาติประเทศเขตคน”

เป็นเวลา 6-7 เดือน หลังจากที่ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวฯ ทรงพระราชทานกำเนิดลูกเสือในสยามประเทศ หากย้อนกลับไปประเทศอังกฤษที่เป็นต้นกำเนิดกิจการลูกเสือโลกขณะนั้น ก็กำลังคึกคักและแพร่ขยายความนิยมไปยังพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วเกาะอังกฤษ เด็ก ๆ รวมไปถึงผู้ใหญ่ต่างให้ความสนใจในกิจการนี้มาก นายซิดนีย์ ริชเชส ซึ่งอดีตเคยเป็นครูสอนศาสนาวันอาทิตย์ เป็นผู้หนึ่งที่สนใจกิจการลูกเสือ และได้เข้ารับตำแหน่งเป็นผู้กำกับกองลูกเสือที่ 8 แห่งลอนดอนตะวันตกเฉียงใต้ นายริชเชส ซึ่งครั้งหนึ่งบิดาของ

เขาได้เคยทำงานอยู่ในสถานกงสุลไทย ซึ่งภายหลังได้เป็นถึงกงสุลใหญ่ประจำสถานทูตไทย ณ กรุงลอนดอนนั้นมีความใกล้ชิดสนิทสนมกับ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อครั้งที่ยังทรงดำรงอิสริยยศเป็นมกุฎราชกุมาร สมัยที่ยังทรงศึกษาอยู่ที่ประเทศอังกฤษและเมื่อความเจริญก้าวหน้าของกิจการลูกเสือในอังกฤษนั้น ควบคู่ไปกับการเจริญก้าวหน้าของกิจการลูกเสือแห่งสยามประเทศ ข้าราชการของกิจการลูกเสือแห่งสยามประเทศ ก็แพร่กระจายเข้าสู่เกาะอังกฤษอย่างรวดเร็ว นายริชเชส เป็นผู้ที่ได้รับทราบข่าวนั้น และประกอบกับความสัมพันธ์ของผู้เป็นบิดากับพระเจ้าแผ่นดินแห่งสยามประเทศ เขาจึงได้ทำหนังสือมากราบบังคมทูลอัญเชิญ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ให้ทรงเป็นองค์อุปถัมภ์กองลูกเสือที่เขาเป็นผู้กำกับอยู่และขอพระบรมราชานุญาตให้ชื่อลูกเสือกองนี้ว่า “King of Siam ’s own boy scout group” ซึ่งแปลว่า กองลูกเสือในพระเจ้ากรุงสยาม หรือ กองลูกเสือแห่งพระบาทสมเด็จพระเจ้ากรุงสยาม หรือ กองลูกเสือรักษาพระองค์พระเจ้าแผ่นดินสยาม โดยมีชื่อย่อว่า K.S.O.

หลังจากที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพระราชกรุณาโปรดเกล้าให้จัดตั้งกองลูกเสือแห่งชาติขึ้นเพียง 5 เดือนเท่านั้น ก็ปรากฏว่า มีกองลูกเสือทั่วราชอาณาจักรอยู่ถึง 61 กอง

การดำเนินกิจการลูกเสือทั่วทั้งโลก มักมีลักษณะที่เหมือนกันอย่างหนึ่งคือ เริ่มจากกิจการลูกเสือสำหรับเด็กชายก่อน ที่จะเริ่มแพร่เข้าไปในหมู่เด็กหญิง และสำหรับกิจการลูกเสือในไทยก็เช่นกัน เมื่อถึงระยะเวลาอันควร พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ก็ทรงมีพระราชดำริที่จะให้สตรีและเด็กหญิงได้มีส่วนร่วมในกิจการลูกเสือ โดยทรงเห็นว่าสามารถที่จะเป็นกำลัง

ให้กับชาติบ้านเมืองได้ แม้จะไม่ใช่งานกำลังหลักก็ตามที่ ดังนั้น จึงทรงตั้งกลุ่มสตรีขึ้นมากลุ่มหนึ่ง ซึ่งพระองค์เรียกว่า สมาชิกแม่เสือ ส่วนใหญ่เป็นบุตรและภรรยาเสือป่า โดยแม่เสือมีหน้าที่หลักในการจัดหาเสบียงและเวชภัณฑ์ให้กับกองเสือป่า ในขณะที่เดียวกันก็ทรงจัดตั้งกองลูกเสือสำหรับเด็กหญิง และพระราชทานชื่อว่า เนตรนารี

ซึ่งเนตรนารี กองแรก คือ กองเนตรนารี โรงเรียนกุลสตรีวังหลัง ต่อมาได้เป็นชื่อ โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย

นางสาวหนูย โชติกเสถียร หนึ่งในเนตรนารีกองแรก ได้เขียนถึงกิจกรรมสำหรับเนตรนารีในสมัยนั้นไว้ว่า

“ในปี พ.ศ. 2457 โรงเรียนกุลสตรี

วังหลัง จัดตั้งกองเนตรนารีขึ้น และให้เราเป็นกลุ่มแรกที่ได้รับการฝึกหัด ข้าพเจ้ายังจำและรู้สึกถึงความสนุกสนานของเวลานั้นได้จนบัดนี้ เราช่วยกันจัดข้าวของและห้องหลับ ห้องนอน ตลอดจนช่วยครัว ห้าโมงเย็นก็ลงมือรับประทานอาหาร สองทุ่มก็เข้านอนกันหมด เข้าเรียนเวลา สามโมงเช้า และเรียนกันตามไต่ร่มไม้ วิชาที่เรียนคือ

1. วิชาพฤกษศาสตร์ เป็นวิชาที่พวกเราชอบมาก เพราะได้ลงมือเพาะเมล็ดพืช ผัก ดอกไม้ มันฝรั่งและหัวหอม

2. วิชาปฐมพยาบาล หัดช่วยคนเป็นลม วิธีพันผ้าพันแผลและเข้าเฝือก เราจับเด็กชวานามาชำระล้างและพันแผลให้

3. วิธีทำกับข้าว หุงข้าว วิชานี้เป็นงานไปในตัว เพราะเราต้องผลัดเวรกันไปตลาดและทำกับข้าว เวลาบ่าย ๆ เราต้องเรียนและฝึกซ้อมกฎของเนตรนารี คือ พยายามหาความงามในทุกสิ่งทุกอย่างที่ตนประพาส โดยมีความสุภาพอ่อนโยน อาริอารอบ ต้องพยายามหาความรู้เพื่อเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม และส่วนตัว อดทนในสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม เวลาเรียกเข้าประชุม

อาจารย์มักจะกล่าว **โว วิลโล่** (คำที่ใช้เป็นเสียงร้องเรียก แทนการใช้สัญญาณนกหวีด) หลาย ๆ ครั้ง พวกเราก็รีบวิ่งมาทันที”

2) รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 (พ.ศ. 2468 –2477)

พุทธศักราช 2468

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงรับราชการต่อจากพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยทรงรับตำแหน่งเป็น นายกสภากรรมการกลางลูกเสือ ซึ่งมีหน้าที่ กำหนดนโยบาย และอนุมัติงบประมาณ

ทรงโปรดเกล้าให้คัดเลือกนักเรียน 2 คนเข้า ร่วม ประชุมในเรื่องเกี่ยวกับลูกเสือ รุ่นใหญ่ ที่ประเทศอังกฤษ คือ นายปุ่น มีไผ่แก้ว และ นายประเวศ จันทนียิง

พุทธศักราช 2469

ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ คัดเลือก นักเรียนไทย ที่ศึกษาอยู่ที่ประเทศอังกฤษ ซึ่งเคยเป็นรองผู้กำกับ หรือนายหมู่ลูกเสือเอก ไปเข้าร่วมงานชุมนุมลูกเสือนานาชาติ ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ระหว่างวันที่ 22 - 28 สิงหาคม

พุทธศักราช 2470

ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าให้มีการจัดงานชุมนุมลูกเสือแห่งชาติขึ้น ในราชพิธี ฉัตรมงคล ซึ่งถือเป็นการจัดงานชุมนุมเป็นครั้งแรกของประเทศ ซึ่งมีลูกเสือ 14 มณฑลเข้าร่วม ในวันที่ 26 กุมภาพันธ์ - 3 มีนาคม เนื่องจากการชุมนุมนี้ได้ผลดีอย่างยิ่ง จึงทรงให้มีการจัดงานชุมนุมลูกเสือแห่งชาติขึ้น ทุก ๆ 3 ปี

พุทธศักราช 2470

จัดให้มีการอบรมวิชาผู้กำกับชั้น ณ สมัยอาจารย์สมาคม

พุทธศักราช 2473

จัดชุมนุมลูกเสือแห่งชาติครั้งที่ 2 ณ พระราชอุทยานสราญรมย์ และพระราชทาน บริเวณพระรามราชนิเวศน์ จ.เพชรบุรี (พระราชวังบ้านปืน) เป็นสถานที่อบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือ

พุทธศักราช 2475

เกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครองทำให้พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชทานอำนาจการปกครองให้ประชาชน อันทำให้ตำแหน่งนายกสภากรรมการกลาง จัดการลูกเสือแห่งชาติ ต้องยุติไปด้วย แต่ต่อมาได้ทรงโปรดเกล้าให้อธิบดีกรมพลศึกษา ดำรง ตำแหน่งอุปนายกสภากรรมการกลางจัดการลูกเสือแห่งชาติและต่อมาองลูกเสือจึงตกอยู่ ในการบริหารจัดการของกรมพลศึกษา นับแต่บัดนั้น (กรมพลศึกษาเป็นหน่วยงานในสังกัด กระทรวงศึกษาธิการ และเมื่อกิจการลูกเสือเติบโตขึ้นจึงได้โอนย้ายออกมาจัดตั้งหน่วยงาน

ขึ้นใหม่ เพื่อรับผิดชอบกิจการลูกเสือโดยตรง ได้แก่ คณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ ซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงศึกษาธิการเช่นกัน)

พุทธศักราช 2477

ทรงโปรดเกล้าฯ ใหม่ การจัดตั้งกองลูกเสือเหล่าสมุทรเสนาในจังหวัดชายทะเล หลังจากนั้น เพียง 7 วัน พระองค์ก็ได้ทรงสละราชสมบัติ

3) รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล รัชกาลที่ 8 (พ.ศ. 2477 – 2489)

อาจกล่าวได้ว่ากิจการลูกเสือในยุคนี้เป็นยุคที่มีความเคลื่อนไหว ตลอดจนพัฒนาการแห่งคณะลูกเสือน้อยที่สุด ด้วยเหตุว่า

(1) เกิดสงครามข้อพิพาทดินแดนในอินโดจีน ระหว่างไทยกับฝรั่งเศส ในปี พ.ศ. 2482

(2) เกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 ในปี พ.ศ. 2484

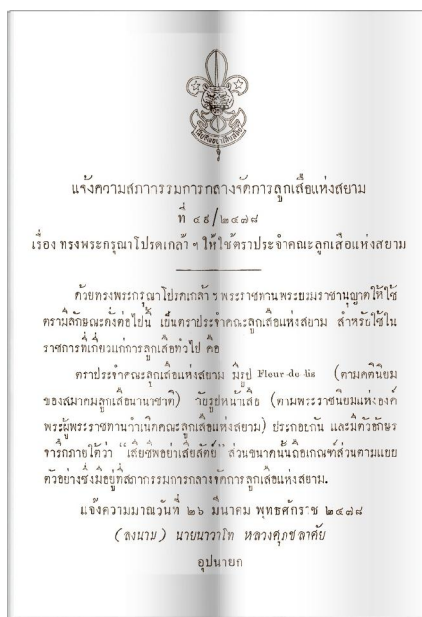
(3) ยุคเริ่มต้นในระบอบประชาธิปไตยอันมี

พระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข ก่อให้เกิดระบอบการเมืองที่มีความผันผวนอยู่ตลอดเวลา ความขัดแย้งระหว่างฝ่ายบริหารและนิติบัญญัติ ทำให้ต้องยุบสภาและเปลี่ยนรัฐบาลบ่อย ๆ เมื่อการเมืองไม่สงบทำให้ไม่มีใครเข้ามาดูแลกิจการลูกเสืออย่างจริงจัง เพราะอำนาจในการบริหารเปลี่ยนมือตลอดเวลา

(4) รัฐบาลในยุคนี้ ก่อตั้งกิจการยุวชนทหาร เพื่อรับมือกับสถานการณ์ที่รุนแรงของโลก ซึ่งได้ทับซ้อนกับกิจการลูกเสือ จนถึงที่สุดก็ได้ยุบกิจการลูกเสือให้เป็นเพียงหน่วยหนึ่งในกิจการยุวชนทหาร

(5) รัชสมัยของพระองค์นั้นสั้นมากโดยสิ้นสุดลงในวันที่ 9 มิถุนายน พ.ศ. 2489 รวมเวลาในการครองสิริราชสมบัติเพียง 9 ปี

แต่อย่างไรก็ดียังมีปรากฏการณ์สำคัญของกิจการลูกเสือที่ต้องจารึกไว้ คือ

1) การมีตราสัญลักษณ์ประจำคณะลูกเสือเป็นครั้งแรก เพื่อให้เข้ากับหลักสากลที่ลูกเสือทั่วโลกต่างก็มีตราสัญลักษณ์ของตนเองทั้งสิ้น โดยใช้สัญลักษณ์ลูกเสือโลก คือ รูป เฟอร์ เดอ ลีร์ ประกอบกับรูปหน้าเสือ มีอักษรจารึกด้านล่างว่า เสียชีพอย่าเสียสัตย์

2) มีการออกพระราชบัญญัติลูกเสือขึ้นครั้งแรก ในปี พ.ศ. 2482 มีสาระคือ การกำหนดให้คณะลูกเสือแห่งชาติ มีสภาพเป็นนิติบุคคล และโอนทรัพย์สินทั้งหลายในกิจการเสือป่าให้ตกเป็นของคณะลูกเสือแห่งชาติ เนื่องจากกิจการเสือป่าหยุดลงไป และไม่มีใครใส่ใจดูแล

3) ปี พ.ศ. 2479 เมื่อถึงวันที่ 1 กรกฎาคม ซึ่งเป็นวันกำเนิดลูกเสือ แต่ทางคณะลูกเสือไม่สามารถจัดงานใหญ่ได้ เพราะสถานการณ์การเมืองและสถานการณ์ที่ตึงเครียดทั่วโลก จึงได้เปลี่ยนใหม่การจัดสร้างพระบรมรูปพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว องค์ใหญ่ โดยประกาศของสำนักนายกรัฐมนตรี เพื่อเทิดพระเกียรติและประดิษฐานไว้ที่หน้าสวนลุมพินี จนปัจจุบัน

4) รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9

(พ.ศ. 2489 – 2559)

ครั้นมาถึงในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 ที่ทรงเสด็จขึ้นเสวยสิริราชสมบัติ ต่อจากพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 8 ในวันที่ 9 มิถุนายน พ.ศ. 2489 พระองค์ทรงปฏิบัติราชการกิจในฐานะกษัตริย์ ในหลาย ๆ ด้าน กิจการลูกเสือ เป็นกิจการที่พระองค์ทรงให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง อันส่งผลในการกระตุ้นให้ข้าราชการที่เกี่ยวข้อง มีความกระตือรือร้น ซึ่งนั่นเป็นการส่งสัญญาณว่า กิจการลูกเสือจะได้รับการฟื้นฟูให้กลับมามีชีวิตชีวาอีกครั้ง เพียง 1 ปี หลังจากการขึ้นครองราชย์ รัฐบาลที่มีนายปรีดี พนมยงค์ เป็นผู้นำ ได้ออกพระราชบัญญัติ ปี พ.ศ. 2490 ซึ่งมีลักษณะที่คล้ายกับพระราชบัญญัติ ปี พ.ศ. 2482 แต่มีสาระที่เพิ่มขึ้น คือ

**“กำหนดให้พระมหากษัตริย์ทรงดำรงตำแหน่ง
บรมราชูปถัมภ์คณะลูกเสือแห่งชาติ”** กิจการยุวชน
ทหารจึงได้ถูกยุบลงไปโดยปริยาย ทำให้ลูกเสือกลับมา
มีบทบาทในสังคมอีกครั้ง รวมทั้งได้ทรัพย์สินที่เคยถูก
อายัดโอนให้ไปอยู่ร่วมกับยุวชนทหารกลับคืนมาด้วย
หลังจากกิจการลูกเสือถูกปลุกให้ฟื้นคืนมา
ก็ได้ก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว จนได้มีการจัดตั้งกอง

ลูกเสือในโรงเรียนต่าง ๆ ทั่วประเทศ แม้องค์พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชเอง ก็ยังทรงจัดตั้งกองลูกเสือขึ้นในโรงเรียนจิตรลดา และโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าวิศิราลงกรณ์ฯ (สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมารฯ) ทรงสมัครเข้าเป็นลูกเสือด้วย ในปี พ.ศ. 2507 รัฐบาลได้ออกพระราชบัญญัติอีก 1 ฉบับ เพื่อปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยกิจการลูกเสือให้ทันสมัยและทันเหตุการณ์ยิ่งขึ้น

โดยมาตรา 5 กำหนดให้คณะลูกเสือแห่งชาติ ประกอบด้วยลูกเสือทั้งปวง ผู้บังคับบัญชาลูกเสือ ผู้ตรวจการลูกเสือ กรรมการลูกเสือ และเจ้าหน้าที่ลูกเสือ และมาตรา 8 กำหนดให้พระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุขของคณะลูกเสือแห่งชาติ

ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 นั้นมีสิ่งที่ยังบอกถึงพัฒนาการอันสำคัญของกิจการลูกเสือในประเทศไทย และนับเป็นประเทศเดียวในโลกที่มีกิจการลูกเสือประเภทนี้ คือ การก่อตั้งกิจการลูกเสือชาวบ้าน ซึ่งก่อตั้งในวันที่ 9 สิงหาคม พ.ศ. 2514 ที่หมู่บ้านเหล้ากอhek ตำบลแสงพา กิ่งอำเภอนาแห้ว อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย ด้วยการจัดทำหลักสูตรและฝึกอบรม ลูกเสือชาวบ้านนั้นจะแต่งกายอย่างไรก็ได้ที่สุภาพเรียบร้อย ข้อสำคัญต้องมี

ผ้าผูกคอ วีวคเก็ลรูปหน้าเสือ ที่ได้รับพระราชทานจากพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ลูกเสือรุ่นแรกที่หมู่บ้านเหล้ากอhek นั้น มีมุมผ้าผูกคอเป็นรูปพระแก้วมรกต เป็นสัญลักษณ์ ซึ่งหมายถึง ประชาชนในผืนแผ่นดิน ไม่ว่าจะเป็นใครก็สามารถเข้ารับการฝึกอบรมและเป็นลูกเสือชาวบ้านได้

นอกจากนี้กิจการลูกเสือของไทยยังก้าวหน้าทั้งในระดับชาติและระดับสากล เจ้าหน้าที่ลูกเสือของไทยมีโอกาสเข้าร่วมงานลูกเสือระดับโลก และขณะทำงานลูกเสือระดับโลกหลายงานก็มาจัดขึ้นที่เมืองไทยเช่นกัน

และพระราชกรณียกิจที่เกี่ยวข้องกับลูกเสือ นั้น ก็ไม่ใช่จะเพียงแค่ว่ารู้กันในหมู่คนไทย หากแต่ลูกเสือทั่วโลกก็ได้ยิน ได้ฟัง และได้รู้ ในสิ่งที่พระองค์ทรงปฏิบัติเช่นกัน และเหตุการณ์ที่โลกต้องจารึกไว้สำหรับพระมหากษัตริย์ผู้ที่ทรงงานอันส่งเสริมกิจการลูกเสือให้ก้าวหน้าพัฒนา คือการทูลเกล้าถวายเครื่องหมายวีวคเก็ลระดับพิเศษ 4 ปี ในวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2511 จากศูนย์ฝึกอบรมผู้บังคับบัญชาลูกเสือนานาชาติ กิลเวลล์ ประเทศอังกฤษ ซึ่งไม่เคยมีใครที่จะได้รับถ้าไม่ได้ผ่านการฝึกอบรม และไม่เคยถวายแด่พระประมุขของประเทศใดเลย พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงเป็นบุคคลแรกของโลกที่ได้รับเกียรติยศอันสูงส่งนี้

และอีกครั้งหนึ่งในปี มหามงคลการครองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี ที่ทรงเป็น พระมหากษัตริย์พระองค์แรกและพระองค์เดียวในโลก (ปี พ.ศ. 2549) ที่ทรงครองราชสมบัติ ยาวนานที่สุด ประเทศไทยจึงได้มีการจัดงานที่ยิ่งใหญ่และมีการเฉลิมฉลองกันทั้งปี

ในวันที่ 20 มิถุนายน พระราชาธิบดี คาร์ล ที่ 16 กุสตาฟ (กษัตริย์) แห่งสวีเดน เสด็จมาเพื่อ เข้าเฝ้าในฐานะประธานกิตติมศักดิ์ของมูลนิธิ ลูกเสือโลก (World Scout Foundation) เพื่อ ทูลเกล้าถวายอิสริยาภรณ์สดุดีลูกเสือโลก หรือ บอร์น วูล์ฟ (The Bronze Wolf) ที่มีสัญลักษณ์เป็น รูปสุนัขจิ้งจอก สีบอร์น ประดับอยู่บนสายริบบิ้น พื้นคล่องคอสีเขียว ที่มีปลายสีเหลือง เป็น อิสริยาภรณ์ที่คณะกรรมการลูกเสือโลกพิจารณา

มอบให้เป็นเกียรติแก่บุคคลที่มีผลงานโดดเด่นทางด้านการสนับสนุนกิจการลูกเสือ โดย BP ประมุขตลอดกาลของลูกเสือโลกเป็นผู้ริเริ่มในการมอบมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2478 และมีคนไทย เพียงไม่กี่คนที่เคยได้รับเครื่องหมายอันทรงเกียรตินี้ โดยคนแรกที่ได้รับคือ นายอภัย จันทวิมล อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ในปี พ.ศ. 2514

5) รัชสมัยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร รัชกาลที่ 10 (พ.ศ. 2559 - พ.ศ. 2561 ถึงปัจจุบัน)

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร เมื่อครั้งดำรง พระอิสริยยศ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช สยามมกุฎราชกุมาร ได้พระราชทานพระราโชวาท ในพิธีปฏิญาณตนและสวนสนาม เนื่องในวันคล้ายวันสถาปนาคณะลูกเสือแห่งชาติ เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2541

“...กิจการลูกเสือและเนตรนารีนี้มีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาเยาวชนของ ชาติ เพราะการฝึกอบรมอย่างถูกต้องครบถ้วนตามแบบแผนและวิธีการของลูกเสือ นั้น ย่อมจะ ทำให้เยาวชนมีคุณสมบัติในตัวเองสูงขึ้นหลายอย่าง เช่น ทำให้มีระเบียบวินัยที่ดี มีความ เข้มแข็งอดทนขยันหมั่นเพียร เอื้อเฟื้อ เสียสละ ซื่อสัตย์ สุจริต และรู้จักใช้ความคิดอย่างฉลาด คุณสมบัติเหล่านี้ ล้วนเป็นปัจจัยหลักที่จะเกื้อหนุนส่งเสริมให้แต่ละคนสามารถพึ่งตนเอง และ สร้างสรรค์ประโยชน์อันยั่งยืน เพื่อส่วนรวมและประเทศชาติได้”

เมื่อพระองค์ท่านขึ้นครองราชย์ ทรงมีพระบรมราโชบายด้านการศึกษาและความมั่นคง มีพระราชประสงค์ เห็นคนไทยมีวินัย รู้หน้าที่ มีความรับผิดชอบ สร้างวินัยโดยกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี

“ลูกเสือ” วิชาที่ทรงโปรด

พระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ. 2551 หมวด 1 บททั่วไป มาตรา 6 ให้มีคณะลูกเสือแห่งชาติ ประกอบด้วยลูกเสือทั้งปวงและบุคลากรทางการลูกเสือ มาตรา 7 พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของคณะลูกเสือแห่งชาติ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร รัชกาลที่ 10 ทรงเป็นลูกเสือสำรองตั้งแต่วันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2504 ซึ่งเป็นวันที่โรงเรียนจิตรลดาทำพิธีเปิดหน่วย “ลูกเสือสำรอง” โดย นายกอง วิสุทธารมณ อธิบดี กรมพลศึกษาขณะนั้น ในฐานะเลขาธิการสภากาชาดการจัดการลูกเสือแห่งชาติ เป็นประธานในพิธี หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ฉบับประจำวันพฤหัสบดีที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2559 อัญเชิญพระบรมฉายาลักษณ์สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เมื่อครั้งทรงพระเยาว์ ทรงฉลองพระองค์ด้วยชุดลูกเสือสามัญ ซึ่งเป็นวิชาที่พระองค์ทรงโปรดมากที่สุด ขึ้นเป็นภาพปกพร้อมพาดหัวข่าวว่า (ขออนุญาตนำความบางประการมาตีพิมพ์ซ้ำ ณ ที่นี้)

“ทรงโปรดวิชาลูกเสือ” พร้อมโปรยข่าวตอนหนึ่งว่า “ตั้งแต่ทรงพระเยาว์ วิชาที่ทรงโปรดคือ “ลูกเสือ” เพราะได้ออกกำลังกายกลางแจ้ง จุดประกายความฝันให้ศึกษาต่อวิชาทหารจากสถาบันชั้นนำ จนได้รับการยกย่องในระดับสากล”

ความอีกตอนหนึ่งบรรยายว่า “การได้เป็นลูกเสือสำรองเป็นความภาคภูมิใจและเป็นที่ยึดมั่นสำหรับเด็กชายที่เข้าสู่วัยเรียนทุกคนเช่นไร สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าวชิราลงกรณฯ ในขณะนั้นก็รู้สึกเช่นนั้น โดยพระองค์ทรงเฝ้ารอเวลานี้มานานแล้ว พร้อมกับพระสหายในวัยเดียวกัน”

หน่วยลูกเสือของโรงเรียนจิตรลดาแบ่งออกเป็น 2 หมู่ หรือ 2 ซิกซ์ เพราะขณะนั้นมีนักเรียนอยู่ในเกณฑ์เป็นลูกเสือสำรองได้เพียง 12 คน โดยหมู่หนึ่งแบ่งออกเป็น 6 คน หมู่แรกชื่อหมู่สีฟ้า ทรงเป็นหัวหน้าหมู่ หมู่ที่สองชื่อหมู่สีน้ำเงิน หัวหน้าหมู่คือ สันต์ ศิริวรพรธน การเป็นหัวหน้าหมู่ลูกเสือสำรองนี้ โดยทั่วไปผู้บังคับบัญชาลูกเสือเป็นผู้เลือก แต่ในโรงเรียนจิตรลดาเปิดโอกาสให้นักเรียนเลือกกันเอง

หัวหน้าหมู่มีหน้าที่ดูแลและเก็บสิ่งของซึ่งเป็นของหมู่ให้เรียบร้อย เมื่อถึงเวลาฝึกก็นำออกมาแจกให้ลูกหมู่ เสร็จแล้วก็เก็บรวบรวมไปไว้ยังที่ให้เป็นระเบียบ ซึ่งทรงปฏิบัติหน้าที่นี้ได้โดยไม่ขาดตกบกพร่อง แม้ทรงติดเอื้อนบ้างในตอนแรก เพราะยังไม่เข้าพระทัยในหน้าที่นี้ดี แต่เมื่อพระอาจารย์อธิบายถวายก็ทรงปฏิบัติตาม พระองค์ทรงโปรดวิชาลูกเสือสำรองมาก เพราะนอกจากจะได้ทรงกระโดดโลดเต้นออกกำลังกายกลางแจ้งแล้ว ยังได้ทรงฟังนิทานสนุก ๆ และได้ทรงร้องเพลงที่สนุกสนานอีกด้วย ทรงเป็นนักเรียนที่ช่างซักถามที่สุดในชั้น วันใดที่มีการฝึกลูกเสือสำรองจะทรงตื่นบรรทมเร็วกว่าปกติ เตรียมฉลองพระองค์ลูกเสือด้วยพระองค์เอง

สิ่งแรกที่ทรงทำหลังจากตื่นบรรทมก็คือ ชัดหัวเข็มขัดและรองพระบาทสำหรับเครื่องแบบลูกเสือ ทำความสะอาดพระนขา (เล็บ) เตรียมพร้อมสำหรับการตรวจอยู่ตลอดเวลา

ในวันคล้ายวันสถาปนาคณะลูกเสือไทย เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2506 ในพิธีสวนสนามของลูกเสือ ณ กรีฑาสถานแห่งชาติ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จพระราชดำเนินทรงเป็นประธานครั้งแรก สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี ทรงร่วมกิจกรรมกับลูกเสือโรงเรียนอื่นเป็นครั้งแรกที่ทรงร่วมพิธีสวนสนามของลูกเสือ ซึ่งประชาชนคนไทยที่ทราบข่าวก่อนหน้าพากันเป็นห่วงเป็นใยพระองค์ท่านไปต่าง ๆ นานา ด้วยเกรงว่าพระองค์จะประจวบลง บางคนถึงกับกล่าวว่า “โอ้ ทูลกระหม่อมจะทรงทนแดดไหวหรือ ท่านจะทรงเป็นลมไหมนะ” โดยความห่วงใยในพระองค์ของพสกนิกรเรื่องนี้ เมื่อทรงทราบก็ได้รับสั่งว่า “ต้องได้ซิ ทำไมจึงดูถูกกันอย่างนั้นะ”

ครั้นถึงวันสวนสนามก็ทรงปฏิบัติหน้าที่ของลูกเสือสำรองของโรงเรียนจิตรลดาได้เป็นอย่างดี เช่นเดียวกับลูกเสือคนอื่น ๆ ในวันนั้น ทรงถือป้ายชื่อโรงเรียนผ่านพระที่นั่งด้วยพระอาการสง่า และทรงร่วมแสดงในนามหมู่ลูกเสือโรงเรียนจิตรลดาด้วย

สำหรับการที่ทรงมีความอดทนและรู้จักหน้าที่ของลูกเสือเป็นที่ประจักษ์ชัดอีกครั้งหนึ่งในการซ้อมใหญ่สวนสนามวันฉลองครบรอบวันกำเนิดลูกเสือไทย วันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2508 ขณะนั้นทรงเป็นลูกเสือโทแล้ว วันนั้นที่กรีฑาสถานแห่งชาติฝนตกหนักอย่างลึมหลิมตาไม่ขึ้น บรรดาผู้คุมการฝึกซ้อมลงความเห็นกันว่า ควรเชิญเสด็จเข้าประทับในชายคา เพราะอาจจะทำให้ประชวรหวัดได้ เจ้าหน้าที่ผู้ใหญ่คนหนึ่งวิ่งออกไปที่สนาม ทูลเชิญเสด็จเข้าที่ประทับในชายคา ทรงมองหน้าผู้ทูลเชิญพร้อมกับสิ้นพระเศียร แล้วรับสั่งว่า “ทำไมจะต้องให้ฉันหลบเข้าไปด้วยละ ใคร ๆ เขาตากฝนได้ฉันก็ตากได้เหมือนกัน ฉันแข็งแรงพอ” ก่อนหน้านั้นเมื่อโรงเรียนจิตรลดาเข้าพิธีประจำกองลูกเสือสามัญ โดยสมทบกับหน่วยโรงเรียนวชิราวุธ เป็นกองลูกเสือ สังกัด อ.3 เมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน พ.ศ. 2506 ทรงสอบได้เป็นลูกเสือโท เมื่อวันที่ 9 มีนาคม พ.ศ. 2508 ในวันนั้นได้เสด็จฯ ไปทรงสอบเดินทางไกล และประกอบอาหารที่ค่ายลูกเสือวชิราวุธ ต.บางรัก อ.ศรีราชา จ.ชลบุรี ต้องเสด็จฯ ตั้งแต่เช้ามีด พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงมีพระราชดำรัสห้ามใครตามเสด็จนอกจากราชองครักษ์ ซึ่งให้ตามเสด็จได้เพียงห่าง ๆ

การเสด็จเข้าค่ายลูกเสือที่ค่ายวชิราวุธครั้งนั้น ทรงทำอาหารเอง ซึ่งที่ทรงโปรดทำที่สุดคือ “ข้าวสวยคลุกไข่ปั่นเป็นก้อนทอด” โดยทรงโปรดการทำครัวเท่ากับความช่างเสวย บางคราวทรงทำอาหารเองด้วยหม้อและเตาดินเผาเล็กๆ แล้วประทับเสวยอย่างเอร็ดอร่อยร่วมกับผู้ตามเสด็จ

ทรงศึกษาที่โรงเรียนจิตรลดาถึงมัธยมศึกษาปีที่ 1 จึงเสด็จฯ ไปทรงศึกษาต่อที่อังกฤษ

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงกระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดการศึกษาระดับอนุบาลขึ้น ณ พระที่นั่งอุดร ในพระที่นั่งอัมพรสถาน พระราชวังดุสิต เมื่อวันที่ 10 มกราคม พ.ศ.2498

ต่อมาเมื่อ พ.ศ. 2500 เสด็จฯ มาประทับ ณ พระที่นั่งจิตรลดารโหฐาน จึงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้สร้างอาคารเรียนถาวรในบริเวณพระตำหนักจิตรลดารโหฐาน พระราชวังดุสิต และพระราชทานนามโรงเรียนว่า “โรงเรียนจิตรลดา”

บันทึกเรื่องนี้หนังสือพิมพ์เดลินิวส์นำมาจากหนังสือเฉลิมพระเกียรติที่กองทัพบกจัดทำขึ้น โดยเฉพาะเรื่องของ “วิชาลูกเสือ” ที่ทรงโปรด

หากสำนักงานลูกเสือแห่งชาติจะนำไปให้ “ลูกเสือ” ได้เรียนรู้จะเป็นการดียิ่ง

https://www.matichonweekly.com/column/article_17373

พระราชปณิธานและพระราชโบายในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ร.6

และสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มหาวชิราลงกรณ ฯ (ร.10)

รัชกาลที่ 6 ทรงได้พระราชทานกำเนิดลูกเสือไทยขึ้นเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2454 และทรงให้ความหมายของ "ลูกเสือ" ว่า

"ลูกเสือ บัณฑิตสี่ตัวไฟ

เรายืมชื่อมาใช้ ด้วยใจกล้าหาญ ปานกัน

ใจกล้า มิใช่กล้าอาธรรม เช่น เสืออรัญ สัญชาติชนคนพาล

ใจกล้า ต้องกล้า อย่างทหาร กล้ากอบปรักการ แห่งชาติประเทศเขตตน"

ทรงมีพระราชปณิธานในการฝึกลูกเสือว่า

"ข้าไม่ต้องการตำราเรียนที่เดินได้

ที่ข้าอยากได้นั้น คือเยาวชน ที่เป็นสุภาพบุรุษ

ซื่อสัตย์ สุจริต มีอุปนิสัยใจคอดี"

ราม วชิราวุธ

"I do not want a walking school books.

What I want are just manly young men, honest

truthful, clean in habits and thoughts"

Vajiravudh

พระราชอัจฉริยภาพของ รัชการที่ 6 ในการสร้างเด็กและเยาวชนที่พึงประสงค์

กิจกรรมลูกเสือจึงเป็นกิจกรรมเพื่อฝึกฝน เด็กและเยาวชนให้มีความสามัคคี อดทน เสียสละเพื่อส่วนรวม โดยปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนเป็นผู้มีระเบียบวินัย เคารพกฎ ข้อบังคับ และปฏิบัติตน เป็นคนดีของสังคมและประเทศชาติ

ปัจจุบันสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ทรงเป็น ประมุขคณะลูกเสือแห่งชาติ

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (ร.10) ทรงให้ความสำคัญกับการพัฒนาเยาวชน โดยพระราชทานทุนการศึกษาในระดับ ม.ปลาย ต่อเนื่องจนจบ ป.ตรี (หรือเทียบเท่า) ผ่านมูลนิธิ ทุนการศึกษาพระราชทาน สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร จำนวน 154 ทุน/ปี มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552

พระราชประสงค์ในการพัฒนาเยาวชน

1. มีความรู้
2. มีระเบียบวินัย
3. ได้รับการพัฒนาศักยภาพอย่างต่อเนื่อง
4. มีทัศนคติพื้นฐานที่ดี
5. ได้รับการฝึกอาชีพ
6. เมื่อจบการศึกษาแล้วจะต้องเข้าสู่การมีอาชีพที่มั่นคง

คุณลักษณะเด็กที่พึงประสงค์

รัชกาลที่ 6	รัชกาลที่ 9	รัชกาลที่ 10
เป็นสุภาพบุรุษ	เป็นคนดี	มีทัศนคติพื้นฐานที่ดีและได้รับการพัฒนาศักยภาพอย่างต่อเนื่อง
นิสัยดี เป็นคนดี		
ซื่อสัตย์ สุจริต		
กล้าที่จะทำประโยชน์ให้กับประเทศ		
มีความสามัคคี		
มีความอดทน		
เสียสละเพื่อส่วนรวม		มีระเบียบวินัย
มีระเบียบวินัย เคารพข้อบังคับ		

รัชกาลที่ 6	รัชกาลที่ 9	รัชกาลที่ 10
	เป็นคนเก่ง	ได้รับการฝึกอาชีพ
		มีความรู้
		เมื่อจบการศึกษาแล้วจะต้องเข้าสู่ การมีอาชีพที่มั่นคง (มุ่งเน้นสาขาที่ตรงกับความต้องการ ของประเทศ)

ค่านิยม 12 ประการ ของ คสช. ให้นักเรียนท่องจำและนำไปปฏิบัติ

1. ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
2. ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน
3. กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์
4. ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียน
5. รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทย
6. มีศีลธรรม มีน้ำใจ และแบ่งปัน
7. เข้าใจ เรียนรู้การเป็นประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
8. มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย เคารพผู้ใหญ่
9. มีสติรู้ตัว รู้คิด รู้ทำ
10. รู้จักใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
11. มีความเข้มแข็งทั้งใจและใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำ
12. คิดถึงประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตัว

กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 1 ประวัติการลูกเสือไทย

(ให้ผู้เรียนไปทำกิจกรรมท้ายเรื่องที่ 1 ที่สมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบชุดวิชา)

เรื่องที่ 2 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับคณะลูกเสือแห่งชาติ

2.1 คณะลูกเสือแห่งชาติ

คณะลูกเสือแห่งชาติ ประกอบด้วย บรรดาลูกเสือทั้งปวงและบุคลากรทางการลูกเสือ โดยมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของคณะลูกเสือแห่งชาติ

ลูกเสือ หมายความว่า เด็กและเยาวชนทั้งชายและหญิง ที่สมัครเข้าเป็นลูกเสือทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา ส่วนลูกเสือที่เป็นหญิง ให้เรียกว่า “เนตรนารี”

บรรดาลูกเสือทั้งปวง หมายถึง ลูกเสือในโรงเรียน ลูกเสือนอกโรงเรียน ลูกเสือหลักสูตรพิเศษ ลูกเสือชาวบ้าน

ลูกเสือในโรงเรียน หมายถึง เยาวชนที่สมัครเข้าเป็นลูกเสือในกองลูกเสือโรงเรียน ได้แก่ ลูกเสือสำรอง ลูกเสือสามัญ ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ และลูกเสือวิสามัญ

ลูกเสือนอกโรงเรียน หมายถึง เยาวชนที่ไม่ได้สมัครเข้าเป็นลูกเสือในกองลูกเสือโรงเรียน แต่สมัครใจเข้าร่วมกิจกรรมกับลูกเสือในโรงเรียน และลูกเสือหลักสูตรพิเศษ

ลูกเสือหลักสูตรพิเศษ หมายถึง ลูกเสือที่สมัครเข้ารับการอบรมในหลักสูตรพิเศษต่าง ๆ เช่น ลูกเสือข้อสะอาด ลูกเสือป่าไม้ ลูกเสือจรรยา ลูกเสือป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ลูกเสืออาสา กกต. ลูกเสือไซเบอร์ ลูกเสืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ฯลฯ

ลูกเสือชาวบ้าน หมายถึง กลุ่มชาวบ้านที่มารวมกันเพื่อทำประโยชน์ให้แก่สังคมผ่านกระบวนการลูกเสือ โดยที่มียุทธศาสตร์หรือการเข้าค่ายต่าง ๆ คล้ายกับลูกเสือในโรงเรียน ลูกเสือชาวบ้านเริ่มต้นมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2514 โดยตำรวจตระเวนชายแดน ได้ฝึกอบรมให้ชาวบ้านรู้จักดูแลความปลอดภัยในหมู่บ้าน การป้องกันตนเอง ตลอดจนการสอดแนมรักษาความปลอดภัยตามแนวชายแดน

บุคลากรทางการลูกเสือ หมายความว่า ผู้บังคับบัญชาลูกเสือ ผู้ตรวจการลูกเสือ กรรมการลูกเสือ อาสาสมัครลูกเสือ และเจ้าหน้าที่ลูกเสือ

2.2 การบริหารงานของคณะลูกเสือแห่งชาติ ประกอบด้วย

2.2.1 สภาลูกเสือไทย ประกอบด้วยคณะบุคคล ดังต่อไปนี้

- 1) นายกรัฐมนตรี เป็น ประธานายก
- 2) รองนายกรัฐมนตรี เป็น อุปนายก
- 3) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงกลาโหม ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ผู้บัญชาการทหารสูงสุด ผู้บัญชาการทหารบก ผู้บัญชาการทหารเรือ ผู้บัญชาการทหารอากาศ ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ เลขาธิการสภาการศึกษา เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา เลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เลขาธิการสภาการศึกษาไทย อธิบดีกรมการปกครอง

อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ผู้ว่าราชการจังหวัด และผู้อำนวยการศูนย์ปฏิบัติการลูกเสือชาวบ้าน

4) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนไม่เกินแปดสิบคน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งตามพระราชอัธยาศัย

ให้เลขาธิการสำนักงานลูกเสือแห่งชาติ เป็นกรรมการและเลขานุการ รองเลขาธิการและผู้ช่วยเลขาธิการสำนักงานลูกเสือแห่งชาติ เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

สภาลูกเสือไทย อาจมีสภานายกกิตติมศักดิ์ อุปนายกกิตติมศักดิ์ และกรรมการกิตติมศักดิ์ ซึ่งจะได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ อีกครั้ง

2.2.2 คณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ เป็นองค์กรบริหารของคณะลูกเสือแห่งชาติ ประกอบด้วยคณะบุคคล ดังต่อไปนี้

1) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เป็น ประธานกรรมการ

2) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ และ ปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นรองประธาน เลขาธิการสภาการศึกษา เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา เลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เลขาธิการสภาการศึกษาไทย เลขาธิการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ผู้อำนวยการสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน และผู้อำนวยการศูนย์ปฏิบัติการลูกเสือชาวบ้าน

3) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนไม่เกินสิบห้าคน ซึ่งสภานายกสภาลูกเสือไทยแต่งตั้งโดยคำแนะนำของกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ ตาม 1 และ 2 ซึ่งในจำนวนนี้ต้องมาจากภาคเอกชนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง

ให้เลขาธิการสำนักงานลูกเสือแห่งชาติ เป็นกรรมการและเลขานุการ รองเลขาธิการและผู้ช่วยเลขาธิการสำนักงานลูกเสือแห่งชาติ เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

เลขาธิการสำนักงานลูกเสือแห่งชาติเป็นผู้รับผิดชอบการบริหารงานของสำนักงานลูกเสือแห่งชาติ และเป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานและลูกจ้างในสำนักงาน โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ แต่งตั้งรองปลัดกระทรวงศึกษาธิการคนหนึ่งทำหน้าที่เลขาธิการสำนักงานลูกเสือแห่งชาติ และแต่งตั้งผู้บริหารระดับสูงอื่นในกระทรวงศึกษาธิการ ทำหน้าที่รองเลขาธิการและผู้ช่วยเลขาธิการตามจำนวนที่เหมาะสม

2.2.3 คณะกรรมการลูกเสือจังหวัด ประกอบด้วยคณะบุคคล ดังต่อไปนี้

1) ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็น ประธานกรรมการ

2) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ รองผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นรองประธานกรรมการ ปลัดจังหวัด นายกเหล่ากาชาดจังหวัด ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัด นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด นายอำเภอ นายกเทศมนตรี นายกสมาคมการศึกษาเอกชนจังหวัด และผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

3) กรรมการประเภทผู้แทนจำนวนห้าคน ได้แก่ ผู้แทนสถาบันอุดมศึกษา ผู้แทนสถานศึกษาอาชีวศึกษา ผู้แทนค่ายลูกเสือจังหวัด ผู้แทนสมาคมหรือสโมสรลูกเสือ และผู้แทนจากลูกเสือชาวบ้าน ซึ่งเลือกกันเองกลุ่มละหนึ่งคน

4) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนไม่เกินสิบคน ซึ่งประธานกรรมการแต่งตั้งโดยคำแนะนำของกรรมการลูกเสือจังหวัดตามข้อ 2) และ 3) ในจำนวนนี้จะต้องแต่งตั้งจากภาคเอกชนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง

ให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 1 เป็นกรรมการและเลขานุการ

ให้ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

2.2.4 คณะกรรมการลูกเสือเขตพื้นที่การศึกษา

คณะกรรมการลูกเสือเขตพื้นที่การศึกษา ประกอบด้วยคณะบุคคลดังต่อไปนี้

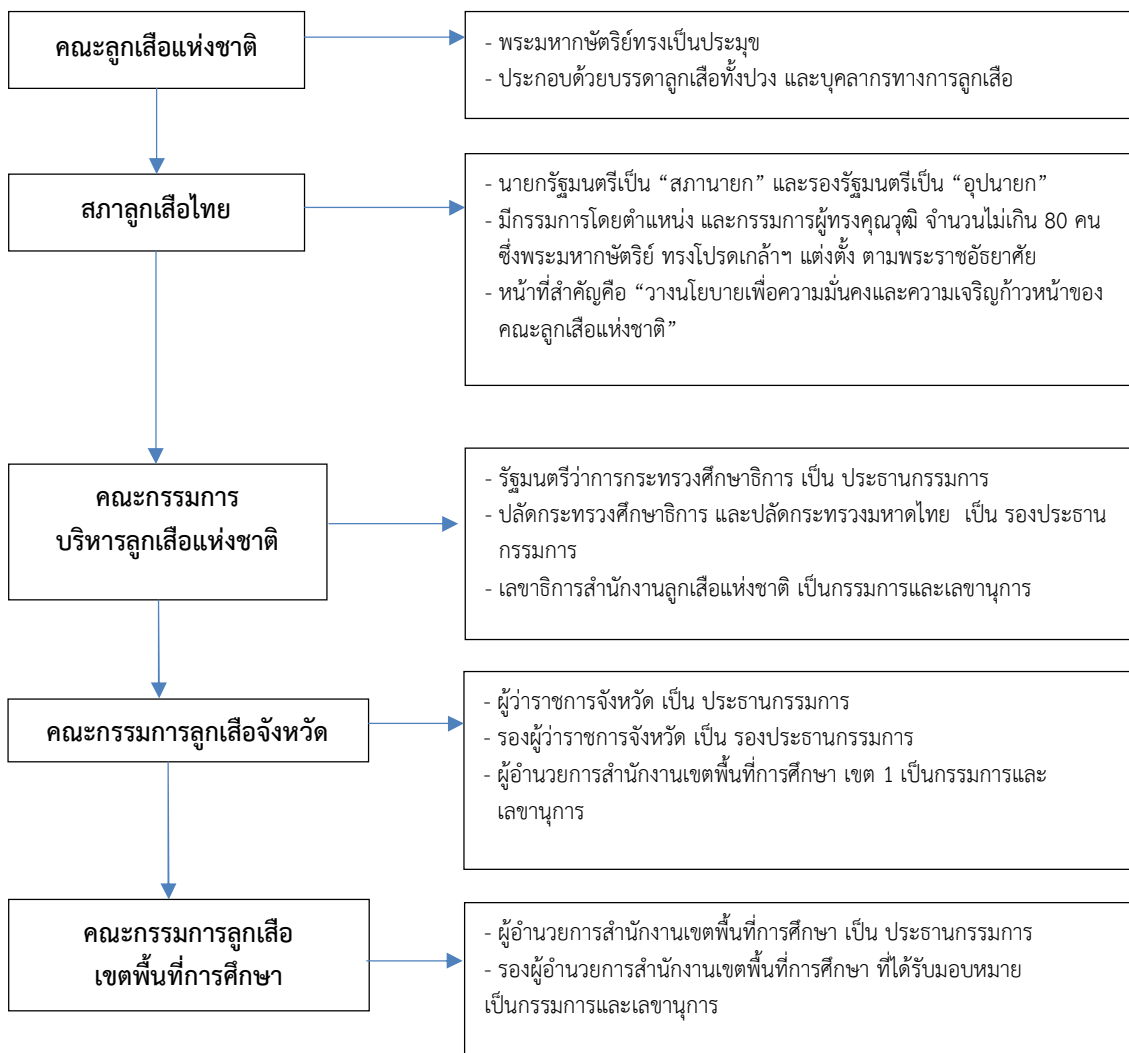
1) ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เป็นประธานกรรมการ
2) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ผู้กำกับการสถานีตำรวจภูธรของทุกอำเภอในเขตพื้นที่การศึกษา หรือผู้กำกับการสถานีตำรวจนครบาลของทุกสถานีในเขตพื้นที่การศึกษาของกรุงเทพมหานคร

3) กรรมการประเภทผู้แทน ได้แก่ ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนสถานศึกษาในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา ผู้แทนสถานศึกษาเอกชน ผู้แทนสถานศึกษาอาชีวศึกษา ผู้แทนสถาบันอุดมศึกษา ผู้แทนศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ผู้แทนค่ายลูกเสือ และผู้แทนสมาคมหรือสโมสรลูกเสือ ซึ่งเลือกกันเองกลุ่มละหนึ่งคน

4) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนไม่เกินเจ็ดคน ซึ่งประธานกรรมการแต่งตั้งโดยคำแนะนำของกรรมการลูกเสือเขตพื้นที่ ตามข้อ 2) และ 3) ในจำนวนนี้จะต้องแต่งตั้งจากภาคเอกชนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง

ให้รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่ได้รับมอบหมายเป็นกรรมการและเลขานุการและให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแต่งตั้งข้าราชการในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอีกไม่เกินสองคน เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

แผนภูมิแสดงตำแหน่งคณะกรรมการลูกเสือตามพระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ. 2551

2.3 การลูกเสือในสถานศึกษา

การลูกเสือในสถานศึกษามีการจัดหน่วยลูกเสือ ดังนี้

- 1) กลุ่มลูกเสือ
- 2) กองลูกเสือ
- 3) หมู่ลูกเสือ

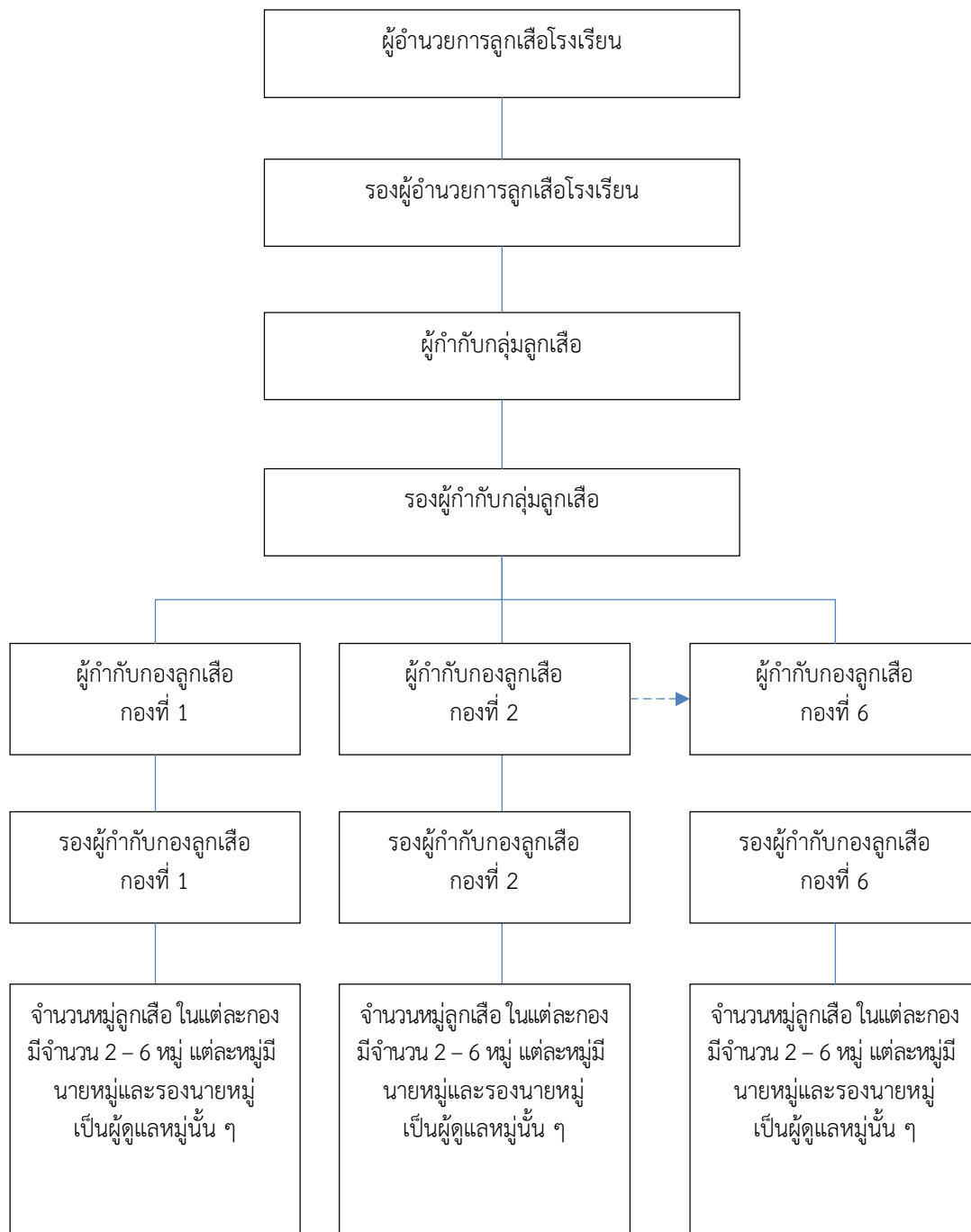
1) กลุ่มลูกเสือ ประกอบด้วยลูกเสือ 4 ประเภท คือ กองลูกเสือสำรอง กองลูกเสือสามัญ กองลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ และกองลูกเสือวิสามัญ ประเภทละ 1 กองเป็นอย่างน้อย แต่ถ้าสถานศึกษาแห่งใดมีลูกเสือเพียงประเภทเดียว การจัดกลุ่มลูกเสือต้องมีกองลูกเสือประเภทนั้นอย่างน้อย 4 กองขึ้นไป หรือถ้ามีกองลูกเสืออย่างน้อย 2 – 3 ประเภท การจัดกลุ่มลูกเสือต้องมีประเภทละ 2 กอง ขึ้นไป ผู้รับผิดชอบกลุ่มลูกเสือ คือ ผู้กำกับกลุ่มลูกเสือ และรองผู้กำกับกลุ่มลูกเสือ

2) กองลูกเสือ ผู้รับผิดชอบกองลูกเสือ คือ ผู้กำกับกองลูกเสือ และรองผู้กำกับกองลูกเสือ

3) หมู่ลูกเสือ ประกอบด้วยลูกเสือ จำนวน 4 – 6 คน หรือ 6 – 8 คน (รวมทั้งนายหมู่และรองนายหมู่ลูกเสือ) ผู้รับผิดชอบหมู่ลูกเสือ คือ นายหมู่ลูกเสือ และรองนายหมู่ลูกเสือ การเรียกชื่อหมู่ลูกเสือ กศน. ให้เรียกเป็นหมู่เลข เช่น

หมู่ 1 กอง 1....หมู่ 2 กอง 1....หมู่ 3 กอง 1....หมู่ 4 กอง 1....
 หมู่ 1 กอง 2....หมู่ 2 กอง 2....หมู่ 3 กอง 2....หมู่ 4 กอง 2....
 หมู่ 1 กอง 3....หมู่ 2 กอง 3....หมู่ 3 กอง 3....หมู่ 4 กอง 3....
 หมู่ 1 กอง 4....หมู่ 2 กอง 4....หมู่ 3 กอง 4....หมู่ 4 กอง 4....

แผนภูมิแสดงการบริหารงานกองลูกเสือภายในสถานศึกษา

กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 2 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับคณะลูกเสือแห่งชาติ

(ให้ผู้เรียนไปทำกิจกรรมท้ายเรื่องที่ 2 ที่สมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบชุดวิชา)

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3

การลูกเสือโลก

สาระสำคัญ

ผู้ให้กำเนิดลูกเสือโลก คือ โรเบิร์ต สตีเฟนสัน สมิท เบเดน โพเวลล์ (Robert Stephenson Smyth Baden Powell) หรือ บี.พี. เป็นชาวอังกฤษ เกิดที่กรุงลอนดอน เมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2400 เป็นเด็กกำพร้าบิดาตั้งแต่อายุ 3 ขวบ ในวัยเด็กชอบใช้ชีวิตกลางแจ้ง ศึกษาศรีธรรมชาติ เล่นกีฬา และชอบเป็นผู้นำ สอบเข้าโรงเรียนนายร้อยแซนด์เฮิสต์ ได้ที่ 2 และได้รับพระราชทานยศเป็นร้อยตรี เมื่ออายุ 19 ปี ปฏิบัติหน้าที่ทหารอย่างดีเด่น ได้รับพระราชทานยศเป็นร้อยเอก เมื่ออายุ 26 ปี เป็นนายทหารที่เฉลียวฉลาด กล้าหาญ สร้างวีรกรรมที่ยิ่งใหญ่ทำการต่อสู้อย่างห้าวหาญ เพื่อรักษาเมืองมาเฟคิง (Mafeking) ให้รอดพ้นจากวงล้อมและการบุกรุกโจมตีของกองทัพบัวร์ (Boer) ที่แอฟริกาใต้ ได้รับการสรรเสริญว่า “วีรบุรุษผู้กล้าหาญแห่งยุค” เมื่อวันที่ 1 – 9 สิงหาคม พ.ศ. 2450 บี.พี. ได้นำเด็กชายที่มีอายุ 11 – 15 ปี จากครอบครัวที่มีฐานะแตกต่างกัน จำนวน 20 คน ไปเข้าค่ายพักแรมที่เกาะบราวน์ซี นับว่าเป็นการอยู่ค่ายพักแรมของลูกเสือครั้งแรกของโลก และถือว่าเกาะบราวน์ซี เป็นค่ายลูกเสือแห่งแรกของโลก เช่นกัน ในปี พ.ศ. 2463 สมาคมลูกเสืออังกฤษ จัดประชุมลูกเสือทั่วโลกเป็นครั้งแรก ที่ประเทศอังกฤษ มีลูกเสือกว่า 8,000 คน จาก 34 ประเทศ เข้าร่วมชุมนุมในการชุมนุมครั้งนี้ มีข้อตกลง และมีมติเป็นเอกฉันท์ให้ ลอร์ด เบเดน โพเวลล์ หรือ บี.พี. เป็นประมุขคณะลูกเสือแห่งโลกตลอดกาล และ บี.พี. ถึงแก่อนิจกรรม เมื่อวันที่ 8 มกราคม 2484 สิริอายุ 84 ปี

องค์การลูกเสือโลก เป็นองค์การอาสาสมัครนานาชาติ มีความสำคัญในการทำหน้าที่รักษา และดำรงไว้ซึ่งความเป็นเอกภาพของขบวนการลูกเสือแห่งโลก และทำหน้าที่ส่งเสริมกิจการลูกเสือทั่วโลก ให้มีการพัฒนาและก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง โดยมีธรรมนูญลูกเสือโลก เป็นกฎหมายสำหรับยึดถือปฏิบัติ การมีองค์กรหลัก 3 องค์กร คือ สมัชชาลูกเสือโลก คณะกรรมการลูกเสือโลก และสำนักงานลูกเสือโลก ปัจจุบัน (พ.ศ. 2561) มีสมาชิกกว่า 40 ล้านคน ใน 169 ประเทศ

ตามบัญญัติของธรรมนูญลูกเสือโลก ประเทศสมาชิกขององค์การลูกเสือโลก แต่ละประเทศจะมีองค์การลูกเสือแห่งชาติได้เพียง 1 องค์การเท่านั้น กิจการลูกเสือทุกประเทศ ยึดมั่นในวัตถุประสงค์ หลักการ และวิธีการของลูกเสือเหมือนกันทั่วโลก คือ มุ่งพัฒนาเยาวชน ด้วยรากฐานของอุดมการณ์ของลูกเสือ ซึ่งมีคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจไปสู่การประพฤติปฏิบัติตนของความเป็นพลเมืองดี และความเป็นพี่น้องกันระหว่างลูกเสือทั่วโลก

ตัวชี้วัด

1. อธิบายประวัติผู้ให้กำเนิดลูกเสือโลก
2. อธิบายความสำคัญขององค์การลูกเสือโลก
3. อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างลูกเสือไทยกับการลูกเสือโลก

ขอบข่ายรายวิชา

- เรื่องที่ 1 ประวัติผู้ให้กำเนิดลูกเสือโลก
 เรื่องที่ 2 องค์การลูกเสือโลก
 เรื่องที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างลูกเสือไทยกับลูกเสือโลก

เวลาที่ใช้ในการศึกษา 3 ชั่วโมง

สื่อการเรียนรู้

1. ชุดวิชาลูกเสือ กศน. รหัสรายวิชา สค32035
2. สมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบชุดวิชา
3. สื่อเสริมการเรียนรู้อื่น ๆ

เรื่องที่ 1 ประวัติผู้ให้กำเนิดลูกเสือโลก

ลอร์ด เบเดน โพเอลล์ (B.P)

ลอร์ด เบเดน โพเอลล์ เป็นผู้ให้กำเนิดลูกเสือโลก มีชื่อเต็มว่า โรเบิร์ต สตีเฟนสัน สมิท เบเดน โพเอลล์ (Robert Stephenson Smyth Baden Powell) เรียกย่อ ๆ ว่า บี.พี. (B.P.) เกิดวันที่ 22 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2400 ที่กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ บิดาชื่อ เอช.จี.เบเดน โพเอลล์ เป็นศาสตราจารย์ สอนวิชาเรขาคณิต และธรรมชาติศึกษา ณ มหาวิทยาลัยออกซ์ฟอร์ด มารดาชื่อ เฮนรีเอทต้า เกรซ สมิท เป็นธิดาของ พลเรือเอก ดับเบิลยู. ที. สมิท แห่งราชนาวิกอังกฤษ สมรสกับ นางสาว โมลาฟ เซนต์แคลร์ เมื่ออายุได้ 55 ปี

ชีวิตในวัยเด็ก

เมื่อ บี.พี. อายุได้ 11 – 12 ปี ได้เข้าศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาชื่อ โรสฮิลล์ ในกรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ เข้าเรียนในโรงเรียนมัธยมชื่อชาเตอร์เฮาส์ กรุงลอนดอนได้ 2 ปี ต่อมาโรงเรียนได้ย้ายไปตั้งอยู่ในชนบท ณ เมืองโกคาลมิง ในแคว้นเชอร์เรย์ มีน้ำไหลผ่านและมีป่าใหญ่อยู่ติดบริเวณโรงเรียน เขามักใช้เวลาว่างหลบเข้าไปใช้ชีวิตและศึกษาเกี่ยวกับธรรมชาติโดยลำพัง

ชีวิตในวัยเด็ก บี.พี. ได้รับความรู้พิเศษจากพลเรือเอกสมิทผู้เป็นตา เกี่ยวกับการว่ายน้ำ เล่นสเกต ขี่ม้า การวัดแดด และดูดาว นอกจากนี้เขายังชอบวาดภาพ ร้องเพลง แสดงละคร มีความสนใจในธรรมชาติศึกษา ศึกษาชีวิตสัตว์ ต้นไม้ตลอดจนความรู้เชิงพราวน และในวันปิดภาคเรียนมักจะท่องเที่ยวพักผ่อนไปกับพี่ชายอีก 3 คน

ปีสุดท้ายที่เรียนอยู่ในชาเตอร์เฮาส์ บี.พี. ได้ไปสมัครสอบเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยออกซ์ฟอร์ด 2 ครั้งแต่สอบไม่ได้ ในปี พ.ศ. 2419 จึงสอบเข้าโรงเรียนนายร้อยแซนด์เฮิสต์ ได้ที่ 5 ได้รับแต่งตั้งเป็นนายร้อยตรีในกองทัพบกของอังกฤษ และถูกส่งไปประจำการที่ประเทศอินเดีย เมื่ออายุ 19 ปี

ชีวิตในการรับราชการทหาร

บี.พี. รับราชการทหารในประเทศอินเดีย ประจำกองทหารม้าอุซซาร์ที่ 13 เป็นเวลา 8 ปี โดยปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเข้มแข็ง และได้รับยศร้อยเอก เมื่ออายุ 26 ปี ในระหว่างนี้มีเหตุการณ์ที่แสดงลักษณะพิเศษหลายอย่าง เช่น ได้รับรางวัลชนะเลิศในการแข่งขันกีฬาเทกหมูปา ขณะอยู่บนหลังม้า โดยใช้หอกสั้น เมื่อ พ.ศ. 2426 และขณะที่มียศเป็นร้อยตรี ได้รับเงินเดือนน้อยมาก เพียงปีละ 120 ปอนด์ จึงดำเนินชีวิตอย่างประหยัด คืองดสูบบุหรี่ ดื่มสุราแต่น้อย หารายได้พิเศษ โดยการเขียนเรื่องและเขียนภาพลงหนังสือพิมพ์

ชีวิตราชการทหารของท่านส่วนใหญ่อยู่ในประเทศอินเดียและแอฟริกา มีสิ่งประทับใจที่เกี่ยวกับกิจการลูกเสือหลายครั้ง เช่น

ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2431 ได้ไปปราบชนเผ่าซูลู ซึ่งมีหัวหน้าชื่อ ดินิส ซูลู ในแอฟริกาใต้สำเร็จ เขาได้นำประสบการณ์บางอย่างในครั้งนี มาใช้ในกิจการลูกเสือด้วย ได้แก่ บทเพลงอินกอน ยามา

(หัวหน้า) อิน กอน ยา - มา

กอน - ยา - มา

(ลูกคู่) อิน - วู - ยู

ยาโบห์ ยาโบห์ อิน - วู - ยู

(หัวหน้า)

(ลูกคู่)

สร้อยคอของดินิส ซูลู ทำด้วยไม้แกะเป็นท่อนเล็ก ๆ ซึ่งต่อมา ปี.พี. ได้นำมาเป็น ปัดเครื่องหมายวูดแบดจ์ สำหรับผู้ที่ผ่านการอบรมผู้บังคับบัญชาลูกเสือชั้นความรู้ชั้นสูง

ครั้งที่ 2 พ.ศ. 2432 ที่เกาะมอลต้า ปี.พี. ได้รับแต่งตั้งเป็นผู้ช่วยทูตทหาร ทำหน้าที่เป็นทหารสืบราชการลับ

ครั้งที่ 3 พ.ศ. 2438 ทำการรบกับเผ่าอาซันดิ ซึ่งมีกษัตริย์ชื่อว่า คิงเปรมเปห์ และได้รับชัยชนะ เหตุการณ์ครั้งนี้ ปี.พี. ได้ประสบการณ์ดังต่อไปนี้

1) การบุกเบิก เช่น การโค่นต้นไม้ การทำสะพาน การสร้างค่ายพัก

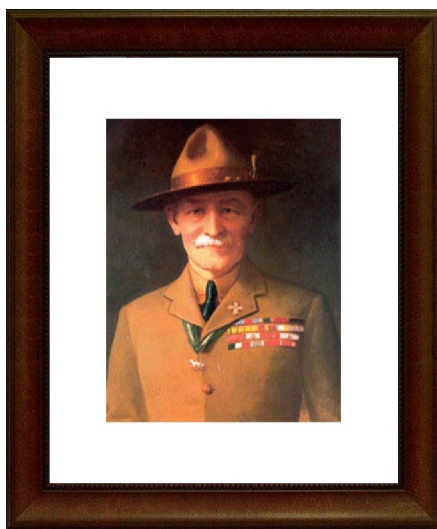
2) ทดลองการแต่งกายของตนเอง ใช้หมวกปีกแบบโคบาล จนได้รับฉายาจากพวกพื้นเมืองว่า คัมตะไค แปลว่า คนสวมหมวกปีกกว้าง

3) ประเพณีการจับมือซ้าย จากการแสดงความเป็นมิตรของคนพื้นเมือง

ครั้งที่ 4 พ.ศ. 2439 พวกมาตาบิลี ซึ่งเป็นเผ่าหนึ่งของซูลู เดิมอยู่ในทรานสวาล และถูกพวกบัวร์ขับไล่ จึงอพยพไปอยู่ในมาติบีสแลนด์ (ปัจจุบันเรียกโรดิเชีย) พวกมาตาบิลี ก่อการกบฏรัฐบาลอังกฤษจึงสั่งทหารไปปราบ ปี.พี. ได้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเข้มแข็งและได้รับประสบการณ์เรื่องการสอดแนม โดยเฉพาะการปฏิบัติงานตอนกลางคืน เลยได้รับฉายาว่า “อิมปีซ่า” แปลว่า หมูป่าไม่เคยนอนหลับ

ครั้งที่ 5 พ.ศ. 2442 เหตุการณ์ที่เมืองมาฟออีคิง หลังจาก ปี.พี. ได้กลับจากการปฏิบัติงานที่อินเดีย 2 ปี ปี.พี. ได้รับคำสั่งด่วนให้เดินทางไปแอฟริกา เพื่อหาทางป้องกันการรุกรานของพวกบัวร์ (ชาวดัชท์ที่อพยพไปอยู่ในแอฟริกาใต้) ในทรานสวาลและออเรนจ์ฟรีสเตท ซึ่งจะตั้งตนเป็นเอกราช ปี.พี. ได้นำกองทหารไปรักษาเมืองมาฟออีคิงซึ่งถูกล้อมโดยกองทหารบัวร์เป็นเวลานานถึง 217 วัน จึงมีกองทัพใหญ่ยกไปช่วยและทำให้พวกบัวร์ต้องล่าถอยไป

ในการป้องกันเมืองมาฟออีคิง ปี.พี. ได้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเข้มแข็ง อดทน ร่าเริง ไม่ย่อท้อ ใช้สติปัญญาหาวิธีแก้ปัญหา ทำกลอุบายลวงข้าศึกให้เข้าใจผิด คิดว่า มีกำลังทหารมากมาย และมีการป้องกันรักษาเมืองอย่างเข้มแข็ง ตลอดจนใช้เด็กอาสาสมัครที่ได้รับการอบรมแล้วปฏิบัติหน้าที่ส่งข่าว ปรากฏว่าทำงานได้ผลดี ทำให้ ปี.พี. มีความประทับใจในตัวเด็ก และเห็นว่า ถ้าใช้เด็กให้ถูกทางแล้วจะเกิดประโยชน์แก่ประเทศชาติอย่างมาก จึงได้ริเริ่มการลูกเสือในเวลาต่อมา จากเหตุการณ์ที่เมืองมาฟออีคิง ทำให้ ปี.พี. ได้รับฉายาว่า “ผู้ป้องกันมาฟออีคิง”

การลูกเสือเกิดขึ้นในประเทศอังกฤษเป็นแห่งแรกในโลก เมื่อ พ.ศ. 2451 โดยพลโท ลอร์ด เบเดน โพเอลล์ (Lord Baden Powell) หรือ B - P มูลเหตุจูงใจที่ตั้งกองลูกเสือขึ้นมาก็คือ ท่านไปรับราชการทหาร โดยไปรักษาเมืองมาฟฟิง (Mafeking) อันเป็นเมืองขึ้นของอังกฤษในสหภาพแอฟริกาใต้ ขณะนั้นเกิดสงครามขึ้นกับพวกบัวร์ (Boer)

ในการผจญศึกใหญ่คราวนั้น ท่านได้ฝึกเด็กขึ้นหน่วยหนึ่ง เพื่อช่วยราชการสงคราม เช่น เป็นผู้สื่อข่าวสอดแนม รักษาความสงบเรียบร้อยภายใน รับใช้ในงานต่าง ๆ เช่น ทำครัว เป็นต้น ปรากฏว่าได้ผลดีมาก เพราะเด็กที่ได้รับการฝึกเหล่านั้นสามารถปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้อย่างเข้มแข็งว่องไว ได้ผลดีไม่แพ้ผู้ใหญ่และบางอย่างกลับทำได้ดีกว่าผู้ใหญ่เสียอีก

เมื่อท่านกลับจากราชการสงครามเมืองมาฟฟิงแล้ว ท่านได้ร่างโครงการอบรมเด็กขึ้น มีหลักการคล้ายลูกเสือในปัจจุบัน ต่อมาในปี พ.ศ. 2450 ท่านได้ทดลองตั้ง Boy Scout ขึ้นเป็นกองแรกที่ เกาะบราวน์ซี ไอแลนด์ (Brown Sea Island) โดยเกลี้ยกล่อมเด็กที่เที่ยวเตร่อยู่ในที่ต่าง ๆ มาอบรมแล้วท่านได้คอยคุมการฝึกตามโครงการด้วยตนเอง และได้ผลดีสมความมุ่งหมายทุกประการ จึงทำให้เกิดความบังคัลใจ ในอันที่จะขยายกิจการให้กว้างขวางออกไปในวันข้างหน้า

พอถึงปี พ.ศ. 2455 รัฐบาลอังกฤษได้ประกาศรับรองฐานะของลูกเสืออังกฤษเป็นทางการพร้อมกับออกกฎหมายคุ้มครองให้ด้วย จากนั้นการลูกเสืออังกฤษก็เจริญแพร่หลายออกไปเป็นลำดับมา

คติพจน์ที่ท่านลอร์ด บาเดน โพเอลล์ ได้ให้ไว้แก่ลูกเสือก็คือ **BE PREPARED** (จงเตรียมพร้อม)

- หนังสือ **Scouting for boys** พิมพ์ออกจำหน่ายทั้งหมด 6 เล่ม และประเทศต่าง ๆ ที่มีกิจการ Scout ก็มักเคยพิมพ์ออกเผยแพร่สำหรับผู้สนใจรวมทั้งประเทศไทยด้วย

- ต่อมา พลโท โรเบิร์ต เบเดน โพเอลล์ ได้รับการแต่งตั้งให้เป็น **บารอน** ซึ่งบรรดาศักดิ์นี้พระราชทานโดยพระเจ้าจอร์จที่ 5 ในปี พ.ศ. 2472 ทำให้เขาเป็นสมาชิกสภาขุนนาง ซึ่งตามประเพณีของอังกฤษผู้ที่ได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์ ตั้งแต่บารอนขึ้นไป จะต้องมียี่สิบสถานที่ต่อท้าย ซึ่งเขาเลือกเอา **กิลเวลล์ (Gil Well Park)** ที่เป็นชื่อของศูนย์ฝึกอบรมผู้บังคับบัญชา

ลูกเสือนานาชาติ ทำให้เขาได้ชื่อตามบรรดาศักดิ์ว่า **บาร์อน เบเดน โพเอลล์ แห่ง กิลเวลล์** แต่คนทั่วไปมักนิยมเรียก **ลอร์ด เบเดน โพเอลล์** ในการชุมนุม Scout ครั้งแรกของโลก ในปี พ.ศ. 2463 ที่ประชุมผู้แทน Scout จากประเทศต่าง ๆ ก็ประกาศให้เขาเป็นประมุขของ Scout ตลอดกาล และทุกคนเรียกท่านอย่างย่อ ๆ ว่า **B-P**

กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 1 ประวัติผู้ให้กำเนิดลูกเสือโลก
(ให้ผู้เรียนไปทำกิจกรรมท้ายเรื่องที่ 1 ที่สมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบชุดวิชา)

เรื่องที่ 2 องค์การลูกเสือโลก

การลูกเสือโลกเป็นขบวนการทางการศึกษาสำหรับเยาวชน มีวัตถุประสงค์ที่จะสร้างบุคลิกภาพและพัฒนาการทางด้านสังคม เป็นองค์การอาสาสมัครไม่เกี่ยวข้องกับการเมือง เปิดโอกาสสำหรับคนทั่วไป โดยขึ้นอยู่กับพื้นฐาน ดังนี้

ปฏิบัติตามหลักการสำคัญของการลูกเสือที่ได้กำหนดขึ้น โดยผู้ให้กำเนิดลูกเสือโลก และยึดมั่นตามคำสอนของศาสนาที่ตนเคารพนับถือ มีความจงรักภักดีต่อชาติบ้านเมือง ช่วยสร้างเสริมสันติภาพความเข้าใจอันดีและให้ความร่วมมือ มีความรับผิดชอบในการพัฒนาตนเอง เข้าร่วมในการพัฒนาสังคมด้วยการยกย่องและเคารพในเกียรติของบุคคลอื่น เพื่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทั่วโลก เป็นวิธีการพัฒนาเยาวชนให้เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบบนพื้นฐานคำปฏิญาณตามกฎหมายของลูกเสือเรียนรู้โดยการกระทำวิธีการระบบหมู่พัฒนาความก้าวหน้าของบุคคลโดยใช้หลักสูตรและวิชาพิเศษลูกเสือกิจกรรมกลางแจ้ง

องค์การลูกเสือโลก คือ องค์การนานาชาติที่มีองค์การของรัฐบาลใดเมืองใดประกอบที่สำคัญ 3 ประการ คือ สมัชชาลูกเสือโลก คณะกรรมการลูกเสือโลก และสำนักงานลูกเสือโลก

สมัชชาลูกเสือโลก (World Scout Conference) คือ ที่ประชุมของผู้แทนคณะลูกเสือประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกเริ่มมีการประชุมกันเป็นครั้งแรกเมื่อปี 1920 (พ.ศ. 2463) และหลังจากนั้นโดยปกติมีการประชุมทุก ๆ 2 ปี ตั้งแต่ครั้งที่ 1 ถึงครั้งที่ 32 และจะเปลี่ยนเป็นการประชุมทุกระยะ 3 ปี โดยเริ่มตั้งแต่ครั้งที่ 33 เป็นต้นไป ซึ่งจัดขึ้น ณ ประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2536 ประเทศต่าง ๆ ที่ได้จัดประชุมสมัชชาลูกเสือโลกแล้ว มีดังนี้

ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2463 ประเทศอังกฤษ	ครั้งที่ 2 พ.ศ. 2465 ประเทศฝรั่งเศส
ครั้งที่ 3 พ.ศ. 2467 ประเทศเดนมาร์ก	ครั้งที่ 4 พ.ศ. 2469 ประเทศสวิสเซอร์แลนด์
ครั้งที่ 5 พ.ศ. 2472 ประเทศอังกฤษ	ครั้งที่ 6 พ.ศ. 2474 ประเทศออสเตรีย
ครั้งที่ 7 พ.ศ. 2476 ประเทศฮังการี	ครั้งที่ 8 พ.ศ. 2478 ประเทศสวีเดน
ครั้งที่ 9 พ.ศ. 2480 ประเทศเนเธอร์แลนด์	ครั้งที่ 10 พ.ศ. 2482 ประเทศสกอตแลนด์
ครั้งที่ 11 พ.ศ. 2490 ประเทศฝรั่งเศส	ครั้งที่ 12 พ.ศ. 2492 ประเทศนอร์เวย์
ครั้งที่ 13 พ.ศ. 2494 ประเทศออสเตรีย	ครั้งที่ 14 พ.ศ. 2496 ประเทศลิกเท่นสไตน์
ครั้งที่ 15 พ.ศ. 2498 ประเทศแคนาดา	ครั้งที่ 16 พ.ศ. 2500 ประเทศอังกฤษ
ครั้งที่ 17 พ.ศ. 2502 ประเทศอินเดีย	ครั้งที่ 18 พ.ศ. 2504 ประเทศโปรตุเกส
ครั้งที่ 19 พ.ศ. 2506 ประเทศกรีซ	ครั้งที่ 20 พ.ศ. 2508 ประเทศเม็กซิโก

- ครั้งที่ 21 พ.ศ. 2510 ประเทศสหรัฐอเมริกา ครั้งที่ 22 พ.ศ. 2512 ประเทศฟินแลนด์
 ครั้งที่ 23 พ.ศ. 2515 ประเทศญี่ปุ่น ครั้งที่ 24 พ.ศ. 2516 ประเทศเคนยา
 ครั้งที่ 25 พ.ศ. 2518 ประเทศเดนมาร์ก ครั้งที่ 26 พ.ศ. 2520 ประเทศแคนาดา
 ครั้งที่ 27 พ.ศ. 2522 ประเทศอังกฤษ ครั้งที่ 28 พ.ศ. 2524 ประเทศเซเนกัล
 ครั้งที่ 29 พ.ศ. 2526 ประเทศสหรัฐอเมริกา ครั้งที่ 30 พ.ศ. 2528 ประเทศเยอรมนีตะวันตก
 ครั้งที่ 31 พ.ศ. 2531 ประเทศออสเตรเลีย ครั้งที่ 32 พ.ศ. 2533 ประเทศฝรั่งเศส
 ครั้งที่ 33 พ.ศ. 2536 ประเทศไทย (เริ่มต้นการประชุม 3 ปีต่อครั้ง)
 ครั้งที่ 34 พ.ศ. 2539 ประเทศนอร์เวย์ ครั้งที่ 35 พ.ศ. 2542 ประเทศชิลี
 ครั้งที่ 36 พ.ศ. 2545 ประเทศกรีซ ครั้งที่ 37 พ.ศ. 2548 ประเทศตูนิเซีย
 ครั้งที่ 38 พ.ศ. 2551 ประเทศเกาหลีใต้

คณะกรรมการลูกเสือโลก มีหน้าที่โดยย่อ ดังนี้

- 1) ส่งเสริมกิจการลูกเสือทั่วโลก
- 2) แต่งตั้งเลขาธิการ และรองเลขาธิการของสำนักงานลูกเสือโลก
- 3) ควบคุมปฏิบัติงานของสำนักงานลูกเสือโลก
- 4) จัดหาเงินทุนสำหรับส่งเสริมกิจการลูกเสือ
- 5) ให้เครื่องหมายลูกเสือสดุดี Bronze Wolf ของคณะลูกเสือแก่ผู้ที่ได้มีส่วนช่วยเหลือ

กิจกรรมลูกเสืออย่างดีเด่น

(ที่มา : http://www.krutujao.com/data/004.bp_world%20scout.htm)

คนไทยคนที่ได้รับเครื่องหมายลูกเสือสดุดีบรอนซ์วูล์ฟ (Bronze Wolf Award)
 ซึ่งเป็นรางวัลสูงสุดของ องค์การลูกเสือโลก

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พ.ศ. 2551

นายอภัย จันทวิมล เมื่อปี พ.ศ. 2514 (ค.ศ. 1971) เข้ารับในการประชุมสมัชชาลูกเสือโลก ครั้งที่ 20 พ.ศ. 2514 ณ กรุงโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น

นายจิตร ทั้งสุบุตร เมื่อปี พ.ศ. 2519 (ค.ศ. 1976) รับในการประชุมสมัชชาลูกเสือเขตเอเชีย-แปซิฟิก ครั้งที่ 10 พ.ศ. 2519 ณ กรุงเตหะราน ประเทศอิหร่าน

นายกอง วิสุทธารมณ เมื่อปี พ.ศ. 2523 (ค.ศ. 1980) รับในการประชุมสมัชชาลูกเสือ เขตเอเชีย - แปซิฟิก ครั้งที่ 12 พ.ศ. 2525 ณ ประเทศออสเตรเลีย

นายแพทย์ อมาตยกุล เมื่อปี พ.ศ. 2527 (ค.ศ. 1984) รับในการประชุมสมัชชาลูกเสือเขตเอเชีย-แปซิฟิก ครั้งที่ 14 ณ กรุงเวลลิงตัน ประเทศนิวซีแลนด์

นายแพทย์บุญสม มาร์ติน เมื่อปี พ.ศ. 2533 (ค.ศ. 1990) รับในการประชุมสมัชชาลูกเสือโลก ครั้งที่ 32 ณ กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส

นางสุนน สมสาร เมื่อปี พ.ศ. 2539 (ค.ศ. 1996) รับในการประชุมสมัชชาลูกเสือเขตเอเชีย - แปซิฟิก ครั้งที่ 19 (พ.ศ. 2541) ณ ฮองกง

นายสุธรรม พันธศักดิ์ เมื่อปี พ.ศ. 2540 (ค.ศ. 1997) รับในการประชุมสมัชชาลูกเสือเขตเอเชีย-แปซิฟิก ครั้งที่ 19 (พ.ศ. 2541) ณ ฮองกง

นายแพทย์ยงยุทธ วัชรคุลย์ เมื่อปี พ.ศ. 2551 (ค.ศ. 2008) รับในการประชุมสมัชชาลูกเสือโลก ครั้งที่ 38 พ.ศ. 2551 ณ เจจู ประเทศเกาหลี

คนไทยสองท่านที่เคยได้รับเลือกเป็นกรรมการลูกเสือโลก คือ

1. นายอภัย จันทวิมล (1965 - 1971)
2. นายแพทย์บุญสม มาร์ติน (1981 - 1987)

สำนักงานลูกเสือโลก (World Scout Bureau)

1920 ตั้งขึ้นที่กรุงลอนดอน เรียกว่า International Bureau

1958 ย้ายไปอยู่ที่กรุงออตตาวา ประเทศแคนาดา

1961 เปลี่ยนชื่อเป็น World Bureau ในการประชุมสมัชชาครั้งที่ 18 ที่กรุงลิสบอน ประเทศโปรตุเกส

1968 ย้ายไปอยู่ที่เมืองเจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์

สำนักงานลูกเสือโลกมีเลขาธิการเป็นผู้บังคับบัญชา และมีเจ้าหน้าที่ประมาณ 40 คน เป็นผู้ช่วยนอกจากนี้ยังมีสำนักงานสาขาอีก 6 เขต คือ

1. ภาควัฒนยุโรป (Europe) - มีประเทศสมาชิก 41 ประเทศ สำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ที่กรุงเจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ และกรุงบรัสเซลส์ ประเทศเบลเยียม
2. ภาควัฒนเอเชีย-แปซิฟิก (Asia-Pacific) - มีประเทศสมาชิก 24 ประเทศ สำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ที่กรุงมะนิลา ประเทศฟิลิปปินส์

3. ภาควัฒนุเรเชีย (Eurasia) - มีประเทศสมาชิค 9 ประเทศ สำนัคงานใหญ่ตั้งอยูที่ยัลตา - เอรืซฟ สาธารณรัฐยูเครน และสำนัคงานสาขา กรุงมอสโคว์ ประเทศรัสเซีย
 4. ภาควัฒนอินเตอรือเมริกา (Interamerica) - มีประเทศสมาชิค 32 ประเทศ สำนัคงานใหญ่ตั้งอยูที่กรุงซานติเอโก ประเทศชิลี
 5. ภาควัฒนอาหรับ (Arab) - มีประเทศสมาชิค 18 ประเทศ สำนัคงานใหญ่ตั้งอยูที่กรุงไคโร ประเทศอียิปต์
 6. ภาควัฒนอาฟริกา (Africa) - มีประเทศสมาชิค 37 ประเทศ สำนัคงานใหญ่ตั้งอยูที่กรุงไนโรบี ประเทศเคนยา และมีสาขาแยกออกไปคือ
 - 6.1. สำนัคงานสาขา 1 ตั้งอยูที่กรุงดาการ์ ประเทศเซเนกัล
 - 6.2. สำนัคงานสาขา 2 ตั้งอยูที่ กรุงเคปทาวน์ ประเทศอาฟริกาใต้
- สำนัคงานลูกเสือโลกมีหน้าที่โดยย่อ ดังนี้
- 1) ดำเนินการตามมติของสมัชชาและคณะกรรมการลูกเสือโลก
 - 2) ติดต้อกับประเทศสมาชิคและองค์การที่เกี่ยวข้อง
 - 3) ประสานงานกับประเทศสมาชิค
 - 4) ส่งเสริมกิจการลูกเสือโดยทั่วไป

(ที่มา : http://www.krutujao.com/data/004.bp_world%20scout.htm)

กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 2 องค์การลูกเสือโลก

(ให้ผู้เรียนไปทำกิจกรรมท้ายเรื่องที่ 2 ที่สมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบชุดวิชา)

เรื่องที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างลูกเสือไทยกับลูกเสือโลก

การลูกเสือ เป็นขบวนการทางการศึกษาสำหรับเยาวชน ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างบุคลิกภาพ และพัฒนาการทางสังคมให้กับเยาวชนให้เป็นพลเมืองดีของประเทศ โดยใช้วิธีการของลูกเสือ ยึดมั่นในคำปฏิญาณ และกฎเรียนรู้โดยการกระทำ เน้นการปฏิบัติกิจกรรมกลางแจ้ง การใช้ระบบหมู่และความก้าวหน้าของบุคคล โดยใช้หลักสูตร และวิชาพิเศษลูกเสือ

การลูกเสือ เป็นการอาสาสมัครทำงานให้การศึกษาและพัฒนาเยาวชนโดยทั่วไป ไม่มีการแบ่งแยกกีดกันในเรื่องเชื้อชาติ ศาสนา วรรณะ ลัทธิทางศาสนาใด ๆ และไม่อยู่ภายใต้อิทธิพลหรือเกี่ยวข้องกับการเมือง โดยยึดปฏิบัติตามอุดมการณ์ของผู้ให้กำเนิดลูกเสือโลกอย่างมั่นคง วงการศึกษาทั่วโลกถือว่า การลูกเสือ เป็นขบวนการที่ให้การศึกษาแก่เยาวชนนอกระบบโรงเรียนภายใต้พื้นฐาน ดังนี้

1. มีหน้าที่ต่อศาสนาที่ตนเคารพนับถือ
2. มีความจงรักภักดีต่อชาติบ้านเมือง
3. มีความรับผิดชอบในการพัฒนาตนเอง
4. เข้าร่วมในการพัฒนาสังคมด้วยการยกย่องและเคารพในเกียรติของบุคคลอื่น
5. ช่วยเสริมสร้างสันติภาพความเข้าใจอันดี เพื่อความมั่นคงเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

ทั่วโลก

กิจการของลูกเสือทุกประเทศยึดมั่นในวัตถุประสงค์ หลักการ และวิธีการของลูกเสือเหมือนกันทั่วโลก ทุกประเทศที่เข้ามาเป็นสมาชิกโดยสมัครใจและเป็นอิสระจากอิทธิพลทางการเมือง มุ่งพัฒนาเยาวชนด้วยรากฐานของอุดมการณ์ลูกเสือซึ่งมีคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจ นำสู่การประพฤติปฏิบัติตนของความเป็นพลเมืองดี และมีความเป็นพี่น้องกันระหว่างลูกเสือทั่วโลก

การลูกเสือไทย โดยคณะลูกเสือแห่งชาติ ได้จดทะเบียนเป็นสมาชิกขององค์การลูกเสือโลก เมื่อปี พ.ศ. 2465 ใช้คติพจน์ว่า “เสียชีพอย่าเสียสัตย์” ทั้งนี้ คณะลูกเสือแห่งชาติต้องชำระเงินค่าบำรุงลูกเสือโลก ให้แก่สำนักงานลูกเสือโลก และต้องปฏิบัติตามธรรมนูญลูกเสือโลก เพื่อดำรงไว้ เพื่อความเป็นเอกภาพของขบวนการลูกเสือโลก นอกจากนั้นประเทศไทยยังเป็น 1 ในจำนวน 27 ประเทศ ของสำนักงานภาคพื้นเอเชีย – แปซิฟิก (Asia – Pacific Region : APR) ซึ่งมีสำนักงานใหญ่ ตั้งอยู่ที่กรุงมาดาดิ ประเทศฟิลิปปินส์

กิจการของคณะลูกเสือโลกและความสัมพันธ์ระหว่างลูกเสือนานาชาติ

ภายหลังจากความสำเร็จของ บี.พี. ในการทดลองการอยู่ค่ายพักแรมของเด็ก ที่จัดขึ้นระหว่าง วันที่ 1 - 9 สิงหาคม พ.ศ. 2450 ที่เกาะบราวน์ซี ซึ่งนับเป็นค่ายลูกเสือแห่งแรกของโลก และการพิมพ์หนังสือเรื่อง “การลูกเสือสำหรับเด็กชาย” ออกจำหน่าย ทำให้ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ต่างก็อยากมีส่วนร่วมในกิจการลูกเสือ และในช่วงระยะเวลาไม่นานกิจการลูกเสือก็ได้แพร่หลายไปยังประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ต่อมาในปี พ.ศ. 2463 สมาคมลูกเสืออังกฤษได้จัดให้มีการชุมนุมลูกเสือจากทั่วโลกเป็นครั้งแรก ที่เมืองโอลิมเปีย กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ ซึ่งถือเป็นการชุมนุมลูกเสือโลกครั้งที่ 1 และการประชุมสมัชชาลูกเสือโลกครั้งที่ 1 ด้วย ขณะเดียวกันก็ได้มีการจัดตั้งสำนักงานลูกเสือโลกขึ้น เพื่อการบริหารงานกิจการลูกเสือ

ในปี พ.ศ. 2465 ได้มีการจัดประชุมสมัชชาลูกเสือโลกครั้งที่ 2 ที่กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมจาก 31 ประเทศ ที่ประชุมได้เลือกตั้งคณะกรรมการลูกเสือโลกจำนวน 9 คน เพื่อทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการบริหารองค์การลูกเสือโลก

คณะลูกเสือโลก หมายถึง องค์กรที่ทำหน้าที่รักษาและดำรงไว้ซึ่งความเป็นเอกภาพ ทำหน้าที่ส่งเสริมกิจการลูกเสือทั่วโลกให้มีการพัฒนาและก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง โดยมีธรรมนูญเป็นกฎหมายสำหรับยึดถือปฏิบัติในการดำเนินกิจการลูกเสือทั่วโลก หรือที่เรียกในปัจจุบันว่า “องค์การลูกเสือโลก”

สำนักงานลูกเสือโลก มีสาขา 5 แห่ง ทั่วโลก

1. สำนักงานลูกเสือโลก เขตอเมริกา ซานโฮเซ, คอสตาริกา
2. สำนักงานลูกเสือโลก เขตยุโรป เจนีวา, สวิตเซอร์แลนด์
3. สำนักงานลูกเสือโลก เขตเอเชีย - แปซิฟิก มะนิลา, ฟิลิปปินส์
4. สำนักงานลูกเสือโลก เขตอาหรับ ไคโร, อียิปต์
5. สำนักงานลูกเสือโลก เขตแอฟริกา ไนโรบี, เคนยา

เครื่องหมายลูกเสือโลก

องค์การลูกเสือโลก ประกอบด้วยองค์กรที่สำคัญ 3 องค์กร คือ

1. สมัชชาลูกเสือโลก คือ ที่ประชุมใหญ่ประกอบด้วยผู้แทนประเทศสมาชิกมาประชุมร่วมกันทุก ๆ สามปี ยกเว้นกรณีที่มีใตสถานการณ์ของโลกมีความวุ่นวายหรือมีเรื่องร้ายแรงหรือเศรษฐกิจปั่นป่วนก็ให้งดการประชุมในช่วงเวลาดังกล่าว เช่นในปี พ.ศ. 2484 ไม่มีการประชุม เนื่องจากการถึงแก่กรรมของ ลอร์ด เบเดน โพเอลล์ ผู้ให้กำเนิดลูกเสือโลก

สมัชชาลูกเสือโลกมีหน้าที่

- 1) พิจารณานโยบายและมาตรฐานของการลูกเสือทั่วโลก และกำหนดแนวทางให้องค์การลูกเสือสมาชิกทุกประเทศปฏิบัติตาม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การลูกเสือโลก
- 2) กำหนดนโยบายทั่วไปขององค์การลูกเสือโลก

3) พิจารณาการเข้าเป็นสมาชิกขององค์การลูกเสือโลกโดยยึดหลักเกณฑ์ว่า องค์การลูกเสือแห่งชาติที่สมัครเข้าเป็นสมาชิคนั้น จะต้องปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ (Purpose) หลักการ (Principles) วิธีการ (Method) ขององค์การลูกเสือโลก และยึดคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือตามที่ได้บัญญัติไว้ในธรรมนูญลูกเสือโลก โดยเคร่งครัดเสียก่อน

4) พิจารณาให้องค์การสมาชิกออกจากการเป็นสมาชิกขององค์การลูกเสือโลก ในกรณีที่มิปฏิบัติตามบทบัญญัติที่กำหนดไว้ในธรรมนูญลูกเสือโลก

5) เลือกตั้งกรรมการลูกเสือโลกให้ครบจำนวนตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดไว้ในธรรมนูญลูกเสือโลก

6) พิจารณารายงาน และข้อเสนอแนะของกรรมการลูกเสือโลก

7) พิจารณาข้อเสนอแนะจากองค์การลูกเสือสมาชิก

8) พิจารณาแก้ไข ปรับปรุง เพิ่มเติมธรรมนูญลูกเสือโลก

9) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ทุกเรื่อง ตามที่ได้กำหนดไว้ในธรรมนูญลูกเสือโลก

2. คณะกรรมการลูกเสือโลก คือ กรรมการที่ทำหน้าที่บริหารองค์การลูกเสือโลก กรรมการลูกเสือโลกถือว่าเป็นผู้บังคับบัญชาลูกเสืออาสาสมัครเพราะไม่ได้รับเงินเดือนจาก องค์การลูกเสือโลก มีจำนวน 12 คน ซึ่งได้รับเลือกตั้งในที่ประชุมสมัชชาลูกเสือโลก ตามวิธีการ และเงื่อนไขและบทบัญญัติที่กำหนดไว้ในธรรมนูญลูกเสือโลก

คณะกรรมการลูกเสือโลก มีหน้าที่

1) ปฏิบัติหน้าที่แทนสมัชชาลูกเสือโลกในช่วงเวลาที่ไม่มีการประชุมสมัชชาลูกเสือโลก ในเรื่องที่ต้องมีการตัดสินใจ ให้คำแนะนำต่าง ๆ และการกำหนดนโยบายต่าง ๆ รวมทั้งเป็นตัวแทนขององค์การลูกเสือโลกในกิจกรรมลูกเสือแห่งชาติ และกิจกรรมลูกเสือระหว่างประเทศ

2) ช่วยส่งเสริมกิจการลูกเสือทั่วโลก ด้วยการเยี่ยมเยียน การติดต่อทางหนังสือ ให้การฝึกอบรมตามหลักสูตรการฝึกอบรมต่าง ๆ ตลอดจนกิจกรรมอื่น ๆ ที่เห็นสมควร

3) ให้คำแนะนำและความช่วยเหลือแก่องค์การลูกเสือสมาชิก ในการดำเนินกิจการลูกเสือให้บรรลุวัตถุประสงค์ หลักการและวิธีการกระบวนการลูกเสือ

4) ให้คำแนะนำแก่องค์การลูกเสือแห่งชาติ ที่จะสมัครเข้าเป็นสมาชิกขององค์การลูกเสือโลก

5) หยุดยั้งการเป็นสมาชิกของสมาคมลูกเสือแห่งชาติไว้ชั่วคราว ในเมื่อไม่ได้ปฏิบัติตาม หลักการ และวิธีการ ที่กำหนดไว้ในธรรมนูญลูกเสือโลก

6) จัดเตรียมวาระการประชุมและระเบียบการประชุมสมัชชาลูกเสือโลก

7) พิจารณาข้อเสนอแนะขององค์การลูกเสือแห่งชาติ (สมาคมลูกเสือแห่งชาติ)

8) แต่งตั้งประธาน รองประธาน การประชุมสมัชชาลูกเสือโลก

9) แต่งตั้งเลขาธิการองค์การลูกเสือโลก และแต่งตั้งรองเลขาธิการฯ โดยคำแนะนำของเลขาธิการฯ

- 10) ดูแล ณะนํ้าการบริหารงานของสำนักงานลูกเสือโลก
- 11) อนุมัติงบประมาณของสำนักงานลูกเสือโลก
- 12) รับผิดชอบในการหาเงินเพิ่มเติมเข้ากองทุนลูกเสือโลก
- 13) อนุมัติธรรมนูญลูกเสือโลก และธรรมนูญลูกเสือของเขตต่าง ๆ ของโลก
- 14) พิจารณาแต่งตั้งที่ปรึกษาแก่องค์กรต่าง ๆ ที่ให้ความช่วยเหลือและสนับสนุน

กิจการลูกเสือ

- 15) พิจารณาให้รางวัลเหรียญลูกเสือสดุดีแห่งโลก ที่เรียกว่า “บรอนซ์วูล์ฟ”

(Bronze Wolf)

- 16) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ที่กำหนดไว้ในธรรมนูญลูกเสือโลก

3. สำนักงานลูกเสือโลก คือ สำนักงานเลขาธิการขององค์การลูกเสือโลก เป็นศูนย์ประสานงานระหว่างองค์การลูกเสือโลกสมาชิกทั่วโลกซึ่งมีจำนวน 144 ประเทศ เพื่อสร้างความสัมพันธ์ รักษาและดำรงไว้ซึ่งความเป็นเอกภาพของขบวนการลูกเสือโลก และเพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงได้แบ่งเป็นสาขา 5 เขต คือ

- 1) องค์การลูกเสือเขตแอฟริกา
- 2) องค์การลูกเสือเขตอาหรับ
- 3) องค์การลูกเสือเขตเอเชีย-แปซิฟิก
- 4) องค์การลูกเสือเขตยุโรป
- 5) องค์การลูกเสือเขตอเมริกา

สำนักงานลูกเสือมีหน้าที่

(1) ช่วยสมาชิกลูกเสือโลก และคณะกรรมการลูกเสือโลก ในการปฏิบัติงานในหน้าที่ให้ประสบความสำเร็จด้วยดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งจัดเตรียมการประชุมทุก ๆ เรื่อง

(2) นำเอามติของสมาชิกลูกเสือโลก และของคณะกรรมการลูกเสือโลกไปปฏิบัติให้เกิดผลเป็นรูปธรรม

(3) ให้บริการทุกเรื่องที่เป็นต่อการส่งเสริมกิจการลูกเสือทั่วโลกเช่น เรื่องการวิจัยเอกสารวิชาการการฝึกอบรมผู้บังคับบัญชาลูกเสือ การฝึกอบรมลูกเสือ การประชาสัมพันธ์ และการพิมพ์คู่มือต่าง ๆ ออกเผยแพร่

(4) ดำรงไว้ซึ่งความสัมพันธ์กับองค์การลูกเสือสมาชิกและให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาการลูกเสือ

(5) ช่วยพัฒนากิจการลูกเสือให้เกิดขึ้นในประเทศต่างๆที่ยังไม่มีการลูกเสือ

(6) ช่วยเหลือองค์การลูกเสือแห่งชาติที่ยังไม่ได้เป็นสมาชิกฯให้มีมาตรฐานที่ดีเพื่อจะได้เข้าเป็นสมาชิกขององค์การลูกเสือโลกในโอกาสต่อไป

(7) หาทางให้ (ข้อ (5),(6)) สมัครเข้าเป็นสมาชิกขององค์การลูกเสือโลกหากมีทางช่วยเหลือได้ก็ช่วยเหลือโดยมิได้ชักช้า

(8) ดูแลแนะนำการจัดกิจกรรมลูกเสือนานาชาติ หรือกิจกรรมลูกเสือของเขตต่าง ๆ ของโลก

(9) สร้างความสัมพันธ์กับองค์การนานาชาติอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมเยาวชน

ความสัมพันธ์ระหว่างลูกเสือนานาชาติ

ในหลักการของขบวนการลูกเสือนั้น ถือว่าลูกเสือทั่วโลกมีความเป็นพี่น้องกัน ตามกฎของลูกเสือ ข้อ 4 “ลูกเสือเป็นมิตรของคนทุกคนและเป็นพี่น้องกับลูกเสืออื่นทั่วโลก” ดังนั้น จึงต้องมีกิจกรรมเพื่อส่งเสริมมิตรภาพและสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างกันซึ่งแบ่งออกได้ดังนี้

1. กิจกรรมเสนอแนะที่ลูกเสือสามารถปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม คือ

1) การเขียนจดหมายถึงเพื่อนลูกเสือด้วยกันอาจผ่านผู้กำกับลูกเสือหรือผู้ตรวจการลูกเสือฝ่ายต่างประเทศของประเทศนั้น ๆ หรือลูกเสืออาจติดต่อโดยตรงกับเพื่อนลูกเสือในต่างประเทศก็ได้

Dear	Pen – Pal
Dept.	W.S.,Box 4054
Santa	Barbara, California 93103
U.S.A.	

2) การติดต่อหาเพื่อนทางคอมพิวเตอร์ สำนักงานลูกเสือโลกกับลูกเสืออเมริกาได้ร่วมมือกันจัดโปรแกรมมิตรภาพ จัดหาเพื่อนลูกเสือทั่วโลก โดยไม่คิดค่าบริการ การหาเพื่อนทางคอมพิวเตอร์ให้เจ้าหน้าที่ของ ดังนี้

ลูกเสือจะต้องแจ้ง ชื่อ ตำบลที่อยู่ ความสนใจ ภาษาที่ใช้ในการติดต่อประเทศ และความประสงค์และจะส่งรายละเอียดเกี่ยวกับลูกเสือที่ต้องการติดต่อมาให้

3) การแลกเปลี่ยนรูปภาพ คือ การแลกเปลี่ยนภาพถ่ายกิจกรรมของกองหรือของกลุ่มลูกเสือ

4) การแลกเปลี่ยนภาพสไลด์กิจกรรมลูกเสือพร้อมคำบรรยายสามารถนำไปแสดงหรือจัดนิทรรศการ

5) การแลกเปลี่ยนวารสารลูกเสือ ข่าวสารของกองหรือกลุ่มลูกเสือกับคณะลูกเสือต่างประเทศ

6) การแลกเปลี่ยนดวงตราไปรษณีย์ทั้งที่เป็นดวงตราไปรษณีย์ทั่วไปและดวงตราไปรษณีย์ลูกเสือ

2. กิจกรรมงานชุมนุมลูกเสือ เช่น

- 1) การชุมนุมลูกเสือเขต
- 2) การชุมนุมลูกเสือโลก

กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างลูกเสือไทยกับลูกเสือโลก
(ให้ผู้เรียนไปทำกิจกรรมท้ายเรื่องที่ 3 ที่สมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบชุดวิชา)

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4

คุณธรรม จริยธรรมของลูกเสือ

สาระสำคัญ

คำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ เป็นรากฐานที่สำคัญสำหรับขบวนการลูกเสือ อาจเปรียบเสมือนศีลของลูกเสือและเป็นหลักสำคัญที่ทำให้ลูกเสือประพฤติปฏิบัติตนให้มีคุณธรรม จริยธรรม หากลูกเสือได้เข้าใจอย่างแจ่มแจ้ง และปฏิบัติตามคำปฏิญาณและกฎอยู่เสมอ อย่างชนิดให้เป็นหลักปฏิบัติในชีวิตประจำวันให้ได้ โดยเฉพาะในเรื่องความจงรักภักดี ต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ความเป็นพี่น้องของลูกเสือทั่วโลก การกระทำความดีต่าง ๆ โดยเน้นให้เห็นว่าผู้เป็นพลเมืองดีนั้นจะต้องเป็นผู้กระทำความดี และใช้ความดีนั้นให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม

ตัวชี้วัด

1. อธิบายคำปฏิญาณ และกฎของลูกเสือ
2. อธิบายคุณธรรม จริยธรรมจากคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ
3. ยกตัวอย่างการนำคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือที่ใช้ในชีวิตประจำวัน
4. อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างคุณธรรมจริยธรรมในคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ขอบข่ายเนื้อหา

- เรื่องที่ 1 คำปฏิญาณ และกฎของลูกเสือ
- เรื่องที่ 2 คุณธรรม จริยธรรมจากคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ
- เรื่องที่ 3 การนำคำปฏิญาณ และกฎของลูกเสือที่ใช้ในชีวิตประจำวัน
- เรื่องที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างคุณธรรมจริยธรรมในคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เวลาที่ใช้ในการศึกษา 6 ชั่วโมง

สื่อการเรียนรู้

1. ชุดวิชาลูกเสือ กศน. รหัสรายวิชา สค32035
2. สมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบชุดวิชา
3. สื่อเสริมการเรียนรู้อื่น ๆ

เรื่องที่ 1 คำปฏิญาณ และกฎของลูกเสือ

การอยู่ร่วมกันในสังคม จำเป็นต้องอาศัย กฎ ระเบียบ เพื่อเป็นรากฐานในการดำเนินชีวิตให้เป็นปกติสุขของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศ ที่จะอยู่ร่วมกันด้วยความผาสุกและยั่งยืน

1.1 ความหมายคำปฏิญาณของลูกเสือ

คำปฏิญาณของลูกเสือ คือ คำมั่นสัญญาที่ลูกเสือทุกคนต้องให้ไว้แก่ผู้บังคับบัญชา เป็นถ้อยคำที่กล่าวออกมาด้วยความจริงใจและสมัครใจ คำกล่าวนี้สำคัญอย่างยิ่งในชีวิตรับเป็นลูกเสือ เมื่อกล่าวแล้วต้องปฏิบัติตามให้ได้เป็นการส่งเสริมให้ลูกเสือรักเกียรติของตน เพื่อความเป็นพลเมืองดีของชาติ โดยอาศัยคำปฏิญาณเป็นอุดมการณ์นำไปปฏิบัติในชีวิตได้

คำปฏิญาณของลูกเสือ

ด้วยเกียรติของข้า ข้าสัญญาว่า

ข้อ 1 ข้าจะจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

ข้อ 2 ข้าจะช่วยเหลือผู้อื่นทุกเมื่อ

ข้อ 3 ข้าจะปฏิบัติตามกฎของลูกเสือ

เพื่อความชัดเจนในคำปฏิญาณของลูกเสือทั้ง 3 ข้อ จึงมีคำอธิบายเพิ่มเติม ดังนี้

ข้อ 1 ข้าจะจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

ชาติ ประกอบด้วย แผ่นดิน น้ำน่าน และประชาชนพลเมืองที่อยู่ร่วมกันโดยมีกฎหมาย ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมเป็นหลักปฏิบัติ ลูกเสือทุกคนต้องประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นพลเมืองดีของชาติ

ศาสนา ทุกศาสนามีความมุ่งหมายเดียวกัน คือ สอนให้ทุกคนเป็นคนดีละเว้นความชั่ว ให้กระทำแต่ความดี ลูกเสือทุกคนต้องมีศาสนา ลูกเสือจะนับถือศาสนาใด ๆ ก็ได้

พระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุขของคณะลูกเสือแห่งชาติ ลูกเสือทุกคนต้องปฏิบัติตนตามรอยพระยุคลบาท

ข้อ 2 ข้าจะช่วยเหลือผู้อื่นทุกเมื่อ

ลูกเสือทุกคนเป็นผู้มีจิตอาสา ไม่นิ่งดูดาย เอาใจใส่ผู้อื่น มีความพร้อมที่จะเสียสละเพื่อส่วนรวมทุกโอกาสที่พึงกระทำได้ ซึ่งเป็นสิ่งหนึ่งที่ทำให้ลูกเสือเป็นผู้มีเกียรติ และได้รับการยกย่องชื่นชมจากประชาชนทั่วไป

ข้อ 3 ข้าจะปฏิบัติตามกฎของลูกเสือ

กฎของลูกเสือเปรียบเสมือนศีลของลูกเสือที่เป็นหลักยึดเหนี่ยวให้ประพฤติปฏิบัติในสิ่งดีงาม

1.2 ความหมายกฎของลูกเสือ

กฎของลูกเสือ หมายถึง ข้อปฏิบัติที่ลูกเสือต้องยึดเป็นแนวทางการประพฤติปฏิบัติตนในชีวิตประจำวัน กฎของลูกเสือมี 10 ข้อ ดังนี้

กฎของลูกเสือ

ข้อ 1 ลูกเสือมีเกียรติเชื่อถือได้

ข้อ 2 ลูกเสือมีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และซื่อตรงต่อผู้มีพระคุณ

ข้อ 3 ลูกเสือมีหน้าที่กระทำตนให้เป็นประโยชน์และช่วยเหลือผู้อื่น

ข้อ 4 ลูกเสือเป็นมิตรของคนทุกคน และเป็นพี่น้องกับลูกเสืออื่นทั่วโลก

ข้อ 5 ลูกเสือเป็นผู้สุภาพเรียบร้อย

ข้อ 6 ลูกเสือมีความเมตตากรุณาต่อสัตว์

ข้อ 7 ลูกเสือเชื่อฟังคำสั่งของบิดามารดา และผู้บังคับบัญชาด้วยความเคารพ

ข้อ 8 ลูกเสือมีใจร่าเริง และไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก

ข้อ 9 ลูกเสือเป็นผู้มัธยัสถ์

ข้อ 10 ลูกเสือประพฤติชอบด้วยกาย วาจา ใจ

เพื่อความชัดเจนในกฎของลูกเสือทั้ง 10 ข้อ จึงมีคำอธิบายเพิ่มเติม ดังนี้

ข้อ 1 ลูกเสือมีเกียรติเชื่อถือได้

ลูกเสือต้องประพฤติตนเป็นคนดี เป็นผู้มีระเบียบวินัย ผู้อื่นย่อมจะชื่นชมเชื่อถือจะเป็นที่ไว้วางใจแก่คนทั้งหลาย โดยเฉพาะในขณะที่ลูกเสือสวมเครื่องแบบอันทรงเกียรติ ย่อมจะไม่ทำอะไรใด ๆ ที่ก่อให้เกิด ความเสื่อมเสียเกียรติของลูกเสือ

ข้อ 2 ลูกเสือมีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และซื่อตรง

ต่อผู้มีพระคุณ

ลูกเสือต้องเทิดทูน สถาบันทั้ง 3 ได้แก่ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์บรรพบุรุษของเราอมพลีชีพเพื่อชาติมาแล้ว เพื่อรักษาสถาบันนี้ไว้ เพื่อให้ประเทศชาติของเรานั้นคงอยู่ต่อไป จงทำหน้าที่ของเราให้ดีที่สุดในฐานะที่เราเป็นลูกเสือ

ข้อ 3 ลูกเสือมีหน้าที่กระทำตนให้เป็นประโยชน์ และช่วยเหลือผู้อื่น

ลูกเสือต้องเป็นผู้รู้จักการเสียสละ ไม่เห็นแก่ตัว พร้อมทั้งจะบำเพ็ญประโยชน์ให้กับบ้าน สถานศึกษา สังคม ชุมชน ตลอดจนประเทศชาติ ด้วยการเข้าไปมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามความสามารถและโอกาส และพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถให้พึ่งตนเองได้ และสามารถช่วยเหลือผู้อื่นได้

ข้อ 4 ลูกเสือเป็นมิตรของคนทุกคน และเป็นพี่น้องกับลูกเสืออื่นทั่วโลก

ลูกเสือจะต้องเป็นผู้มี จิตใจโอบอ้อมอารี รู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่ทุก ๆ คน โดยไม่เลือกว่าเป็นเชื้อชาติ ศาสนาใด ๆ รวมทั้งมีความรู้สึกเสมือนหนึ่งว่าเป็นพี่น้องกับลูกเสืออื่นทั่วโลก ต้องมีการทำงานร่วมกัน ต้องอยู่ร่วมกัน ต้องประพฤติปฏิบัติดี ทั้งกาย วาจา ใจ คือ ต้องรู้จักแสดงน้ำใจกับผู้อื่น ช่วยเหลือผู้อื่นอย่างเต็มที่ เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ เสียสละ มีอัธยาศัยไมตรีกับคนทั่วไป ยิ้มแย้มแจ่มใส

ข้อ 5 ลูกเสือเป็นผู้สุภาพเรียบร้อย

ลูกเสือต้องเป็นผู้ที่มีกิริยาและวาจาสุภาพ อ่อนโยน อ่อนน้อม มีสัมมาคารวะทั้งทางกาย วาจา และใจ ไม่ยกตนข่มท่าน แต่งกายสะอาดเรียบร้อย แสดงทางวาจา เช่น พูดจาไพเราะ นุ่มนวล ไม่กล่าวร้ายล่วงเกิน เตือนตนให้ประพฤติดีประพฤติชอบ มีความอ่อนน้อมถ่อมตน

ข้อ 6 ลูกเสือมีความเมตตา กรุณาต่อสัตว์

ลูกเสือต้องเป็นคนที่มิไ้เมตตา กรุณาต่อสัตว์ ไม่รังแกสัตว์ หรือทรมาณทารุณสัตว์ ได้รับความเจ็บปวด หรือกักขังสัตว์ มีใจปรารถนาให้ผู้อื่นพ้นทุกข์

ข้อ 7 ลูกเสือเชื่อฟังคำสั่งของบิดา มารดา และผู้บังคับบัญชาด้วยความเคารพ

ลูกเสือต้องเคารพและเชื่อฟังคำสั่งของบิดามารดาซึ่งเป็นผู้ให้กำเนิด เป็นผู้เลี้ยงดูเราจนเติบโตใหญ่มีพระคุณอย่างใหญ่หลวง และต้องเชื่อฟังคำสั่งของครู อาจารย์ และผู้บังคับบัญชาที่ล้วนมีประสบการณ์ในชีวิตที่สามารถชี้แนะแนวทาง ให้สิ่งที่ดีแก่เรา ลูกเสือจึงต้องเคารพและเชื่อฟัง

ข้อ 8 ลูกเสือมีใจร่าเริง และไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก

ลูกเสือต้องเป็นผู้ที่ยิ้มแย้มแจ่มใส ร่าเริงอยู่เสมอ ไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก แสดงถึงมิตรภาพ มีไมตรีจิตที่ดีต่อกันด้วยความเต็มใจ

ข้อ 9 ลูกเสือเป็นผู้มีร้ยสัถ

ลูกเสือต้องเป็นผู้รู้จักเก็บหอมรอมริบ ประหยัด ใช้จ่ายเฉพาะที่จำเป็นตามฐานะของตน ต้องประหยัดทรัพย์สินทั้งของตนเองและผู้อื่นด้วยรวมทั้งต้องไม่รบกวนเบียดเบียนผู้อื่น

ข้อ 10 ลูกเสือประพฤติชอบด้วยกาย วาจา ใจ

ลูกเสือต้องรู้จักสำรวมกาย วาจา และใจ คือ "ทำดี คิดดี พูดดี" ไม่ทำให้ตนเองและผู้อื่นเดือดร้อน ต้องรู้จักเหนียวรั้ง ควบคุมสติ บังคับ ข่มใจตนเอง ละอายตนเอง คำนึงถึงมรรยาทของตนเองตลอด จนไม่คิดเบียดเบียนทำร้ายผู้อื่น เป็นผู้สุภาพอ่อนโยนปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับกาลเทศะและสังคม

1.3 ความหมายคตินของลูกเสือ

1.3.1 คตินทั่วไปของลูกเสือ

เสียชีพอ่ายเสียสัตย์ หมายความว่า ให้ลูกเสือรักษาความซื่อสัตย์ มีสัจจะยิ่งชีวิตจะไม่ละความสัตย์ถึงแม้จะถูกบีบบังคับจนเป็นอันตรายถึงกับชีวิตก็ตามก็ไม่ยอมเสียสัจจะเพื่อเกียรติภูมิแห่งตน

1.3.2 คตินของลูกเสือแต่ละประเภท

ลูกเสือสำรอง**“ทำดีที่สุด”**

ลูกเสือสามัญ**“จงเตรียมพร้อม”**

ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่**“มองไกล”**

ลูกเสือวิสามัญ**“บริการ”**

ทำดีที่สุด หมายความว่า ปฏิบัติหน้าที่ของตนอยู่ให้ดีที่สุด

จงเตรียมพร้อม หมายความว่า เตรียมความพร้อมทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจในการปฏิบัติหน้าที่ที่รับผิดชอบ

มองไกล หมายความว่า การมองให้กว้างและไกล ฉลาดที่จะมองเห็นความจริงของสิ่งต่าง ๆ ว่าผลจากการกระทำภารกิจของตน อาจส่งผลกระทบถึงภารกิจอื่น บุคคลอื่น

บริการ หมายความว่า การกระทำด้วยความตั้งใจที่จะให้ผู้อื่นมีความสุขหรือลดปัญหา หรือความทุกข์หวังเพียงให้ผู้รับบริการได้รับสิ่งที่เหมาะสมที่สุดเสมอโดยไม่หวังรางวัลหรือสิ่งตอบแทนใด ๆ

กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 1 คำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ

(ให้ผู้เรียนไปทำกิจกรรมท้ายเรื่องที่ 1 ที่สมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบชุดวิชา)

เรื่องที่ 2 คุณธรรม จริยธรรมจากคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ

คุณธรรมจริยธรรมจากคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือนั้นการประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นพลเมืองดี พร้อมทั้งจะนำความสุข ความเจริญ ความมั่นคงมาสู่บุคคลสังคม และประเทศชาติ ดังนี้

1. ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ บุคคลสามารถปฏิบัติตนให้มีความซื่อสัตย์ต่อชาติ รัก และหวงแหน ยอมเสียสละเลือดเนื้อและชีวิตเพื่อให้ชาติเป็นเอกราชสืบไป อีกทั้งทำนุบำรุงศาสนาให้มั่นคงสถาพรสืบไปและปฏิบัติตามรอยพระยุคลบาทแห่งองค์พระมหากษัตริย์ ผู้ทรงบำบัตทุกข์บำรุงสุขให้แก่ราษฎรด้วยความเสียสละ

2. ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ บุคคลสามารถปฏิบัติกิจการงานของตนเองและที่ได้รับมอบหมายด้วยความมานะพยายาม อุทิศกำลังกาย กำลังใจอย่างเต็มความสามารถไม่เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อย

3. ความมีระเบียบวินัย บุคคลสามารถเป็นทั้งผู้รู้และปฏิบัติตามแบบแผนของตนเอง ครอบคร้ว และสังคม กำหนดไว้ โดยจะปฏิบัติตามกฎเกณฑ์หรือกติกาต่างๆ ของสังคมไม่ได้ คุณธรรมนี้ต้องใช้เวลาปลูกฝังเป็นเวลานาน และต้องปฏิบัติสม่ำเสมอจนกว่าจะปฏิบัติเองได้และเกิดความเคยชิน

4. ความซื่อสัตย์ บุคคลสามารถปฏิบัติตนทางกาย วาจา จิตใจ ที่ตรงไปตรงมา ไม่แสดงความคดโกง ไม่หลอกลวง ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ลั่นวาจาว่าจะทำงานสิ่งใดก็ต้องทำให้สำเร็จ ไม่กลับกลอก มีความจริงใจต่อทุกคน จนเป็นที่ไว้วางใจของคนทุกคน

5. ความเสียสละ บุคคลสามารถปฏิบัติตนโดยการอุทิศกำลังกาย กำลังทรัพย์ กำลังปัญญา เพื่อช่วยเหลือผู้อื่นและสังคมด้วยความตั้งใจจริง มีเจตนาที่บริสุทธิ์ เป็นที่รักใคร่ไว้วางใจ เป็นที่ยกย่องของสังคม ผู้คนเคารพนับถือ นำพาซึ่งความสุขสมบูรณ์ในชีวิต

6. ความอดทน บุคคลสามารถปฏิบัติตนเป็นผู้ที่มีจิตใจเข้มแข็ง ไม่ท้อถอยต่ออุปสรรคใด ๆ มุ่งมั่นที่จะทำงานให้บังเกิดผลดีโดยไม่ให้ผู้อื่นเดือดร้อน มีความอดทนต่อความยากลำบาก อดทนต่อการตรากตรำทำงาน อดทนต่อความเจ็บใจ อดทนต่อกิเลส

7. การไม่ทำบาป บุคคลสามารถละเว้นพฤติกรรมที่ชั่วร้าย และไม่สร้างความเดือดร้อนให้ทั้งทางกาย วาจา ใจ

8. ความสามัคคี บุคคลสร้างความสามัคคี รักใคร่ กลมเกลียวซึ่งนำไปสู่ความสงบร่มเย็นของครอบครัวสังคม ชุมชน และประเทศชาติ

กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 2 คุณธรรม จริยธรรมจากคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ

(ให้ผู้เรียนไปทำกิจกรรมท้ายเรื่องที่ 2 ที่สมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบชุดวิชา)

เรื่องที่ 3 การนำคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือที่ใช้ในชีวิตประจำวัน

ปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้ขบวนการลูกเสือพัฒนาถาวรก้าวหน้ากว่าขบวนการอื่น ๆ ก็คือ คำปฏิญาณและกฎ ซึ่งผู้เป็นลูกเสือต้องยอมรับและนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันด้วยความเคยชิน เช่น

เมื่อผู้เรียนได้เรียนเกี่ยวกับคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือแล้วผู้เรียนจะต้องทบทวนทำความเข้าใจให้ถ่องแท้และนำไปสู่การปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้

ตัวอย่างคำปฏิญาณของลูกเสือ	ตัวอย่างกฎของลูกเสือ
1. ปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรม เช่น การแต่งกาย การแสดงความเคารพโดยการไหว้	1. การกระทำใด ๆ จะต้องไม่กระทำให้เสียเกียรติ
2. ปฏิบัติตนตามกฎหมาย ข้อบังคับของสังคม และประเทศชาติ เช่น กฎจราจร การเลือกตั้ง	2. มีใจโอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่คนทุกเชื้อชาติ ทุกศาสนา
3. เข้าร่วมพิธีทางศาสนาตามแต่โอกาสที่เหมาะสม เช่น การไปวัดทำบุญ ตักบาตร	3. มีกิริยา วาจา สุภาพอ่อนโยน อ่อนน้อมกับทุกเพศ ทุกวัย
4. รักและหวงแหนแผ่นดินเกิดของตนเอง เช่น ต้องไม่ทำให้ชื่อเสียงประเทศเสียหาย	4. คอยช่วยเหลือผู้อื่น มีจิตใจเมตตา กรุณาต่อสิ่งมีชีวิต ไม่ฆ่า ไม่ทรมานหรือไม่รังแกผู้อื่น ให้ได้รับความเจ็บปวด
5. ช่วยเหลือผู้อื่น เมื่อมีโอกาส เช่น การใช้เวลาวางในการอ่านหนังสือให้คนตาบอดฟัง การช่วยผู้สูงอายุเดินข้ามถนน	5. เชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ ครู อาจารย์
	6. รู้จักประหยัด อดออม ไม่ใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย
	7. มีหน้าตาเข้มแข็งแจ่มใสเสมอ ไม่ย่อท้อต่อความทุกข์ยาก

กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 3 การนำคำปฏิญาณ และกฎของลูกเสือที่ใช้ในชีวิตประจำวัน
(ให้ผู้เรียนไปทำกิจกรรมท้ายเรื่องที่ 3 ที่สมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบชุดวิชา)

เรื่องที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างคุณธรรม จริยธรรมในคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ กับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 ทรงมีความห่วงใยพสกนิกรของพระองค์ในการดำรงชีวิต ทรงเน้นย้ำแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักธรรมคำสอนเพื่อให้ปวงชนชาวไทยได้รอดพ้นจากวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจ และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีเป้าหมายเพื่อให้เกิดความสมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุสังคมสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

ความพอเพียง ประกอบด้วย

ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไป และไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเอง และผู้อื่น เช่นการผลิต และการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้นจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผลโดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตน หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้ และไกล

เงื่อนไข การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้นต้องอาศัยทั้งความรู้ และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน กล่าวคือ

เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกันเพื่อประกอบการวางแผน และความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

เงื่อนไขคุณธรรมที่ประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรมความซื่อสัตย์สุจริต และมีความอดทน มีความเพียรใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้รับการเชิดชูเป็นอย่างสูงจากองค์การสหประชาชาติโดยนายโคฟี อันนัน ในฐานะเลขาธิการองค์การสหประชาชาติได้ทูลเกล้าฯถวายรางวัลความสำเร็จสูงสุดด้านการพัฒนามนุษย์แด่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชเมื่อวันที่ 26 พฤษภาคม พ.ศ. 2549 และได้มีปาฐกถาถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงว่าเป็นปรัชญาที่มีประโยชน์ต่อประเทศไทยและนานาประเทศและสามารถเริ่มได้จากการสร้างภูมิคุ้มกันในตนเองสู่หมู่บ้านและสู่เศรษฐกิจในวงกว้างขึ้นในที่สุด

**ความสัมพันธ์ระหว่างคุณธรรม จริยธรรมในคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ
กับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง**

คุณธรรม จริยธรรมในคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ	การปฏิบัติตนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ข้อ 1 ลูกเสือมีเกียรติเชื่อถือได้	ความซื่อสัตย์
ข้อ 2 ลูกเสือมีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และเชื่อตรงต่อผู้มีพระคุณ	ความกตัญญูตเวที
ข้อ 3 ลูกเสือมีหน้าที่กระทำความดีเป็นประโยชน์ และช่วยเหลือผู้อื่น	ความมีน้ำใจและจิตอาสา
ข้อ 4 ลูกเสือเป็นมิตรของคนทุกคนและเป็นพี่น้องกับลูกเสืออื่นทั่วโลก	ความสามัคคี
ข้อ 5 ลูกเสือเป็นผู้สุภาพเรียบร้อย	ความสุภาพ
ข้อ 6 ลูกเสือมีความเมตตากรุณาต่อสัตว์	ความมีน้ำใจและจิตอาสา
ข้อ 7 ลูกเสือเชื่อฟังคำสั่งของบิดามารดา และผู้บังคับบัญชาด้วยความเคารพ	ความมีน้ำใจและจิตอาสา
ข้อ 8 ลูกเสือมีใจร่าเริง และไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก	ความขยัน
ข้อ 9 ลูกเสือเป็นผู้มีธำรง	ความประหยัด
ข้อ 10 ลูกเสือประพฤติชอบด้วยกาย วาจา ใจ	ความมีวินัยความสะอาด

จากตาราง จะเห็นว่าลูกเสือสามารถนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติให้สอดคล้องกับคุณธรรม จริยธรรมในคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ

อย่างไรถึงจะเรียกว่า **พอเพียง** มีพระราชดำรัสองค์หนึ่งกล่าวไว้ว่า **“พูดจาก็พอเพียงปฏิบัติตนก็พอเพียง”** คำนิยามบอกหลักการไว้ว่า **ความพอเพียง** หมายถึง **ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวจากผลกระทบที่จะเกิดขึ้น** จากทั้งภายนอกและภายใน ภายนอกกระทบเข้ามาภายในก็เปลี่ยนแปลงด้วยจะพอเพียงได้ ต้องคำนึงถึง 3 หลักการ คือ คิดและทำอะไรอย่าง พอประมาณ มีเหตุมีผล และมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ถ้าครบ 3 หลักการนี้ ถึงจะบอกได้ว่าพอเพียง ถ้าไม่ครบก็ไม่พอเพียงและการสร้างความพอเพียงให้เกิดขึ้นได้ต้องใช้ความรู้ควบคู่ไปกับคุณธรรม

จากคำกล่าวข้างต้นความสัมพันธ์ระหว่างคุณธรรม จริยธรรมในคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สามารถนำมาสรุปเป็นผลกระทบจากภายนอกและภายใน ได้ดังนี้

ผลกระทบจากภายใน

“การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว” ลูกเสือจะต้องจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ เชื่อฟังคำสั่งสอนของบิดามารดา และผู้บังคับบัญชาด้วยความเคารพต้องปฏิบัติตนให้เป็นผู้เกียรติเชื่อถือได้ ต้องแสดงความเป็นมิตรต่อทุกคนและเป็นพี่น้องกับลูกเสืออื่นทั่วโลกต้องผู้สุภาพเรียบร้อย มีใจร่าเริง และไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก และประพฤติชอบด้วยกายวาจาใจ กล่าวได้ว่าต้องต้านทานต่อแรงยั่วยั่วทั้งหลาย

ผลกระทบจากภายนอก

“ความพอประมาณ” ลูกเสือต้องเป็นผู้มีมัธยัสถ์ ประหยัด อดออม อยู่อย่างพอเพียง

“ความมีเหตุผล” ลูกเสือจะต้องช่วยเหลือผู้อื่นทุกเมื่อ ไม่นิ่งดูตายเมื่อเห็นผู้อื่นเดือดร้อน ต้องกระทำตนให้เป็นประโยชน์และช่วยเหลือผู้อื่น รวมถึงการมีความเมตตากรุณาต่อสัตว์

การใช้ชีวิตอย่างไม่พอเพียง แล้วจะเป็นอย่างไร เช่น ใช้จ่ายไม่พอเพียงดูแลสุขภาพอย่างไรไม่พอเพียง บริโภคอย่างไม่พอเพียง ทำงานอย่างไม่พอเพียงมากไปน้อยไปหรือผู้เรียนดูหนังสืออย่างไรไม่พอเพียง การใช้ชีวิตการปฏิบัติตนอย่างไม่พอเพียงน้อยเกินไปมากเกินไปไม่พอดีพอเหมาะพอควรกับความสามารถของเรา กับสถานการณ์สิ่งแวดล้อมนั้นส่งผลกระทบอะไรบ้างให้กับตัวเราเอง ส่งผลกระทบอะไรบ้างให้กับคนรอบข้างกระทบกับสังคมกระทบกับสิ่งแวดล้อม ส่งผลถึงอนาคตของตนเองและสังคม

การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยพื้นฐานก็คือ การพึ่งตนเองเป็นหลักการทำอะไรอย่างเป็นขั้นเป็นตอนรอบคอบระมัดระวังพิจารณาถึงความพอดีพอเหมาะพอควร ความสมดุลสมผลและการพร้อมรับความเปลี่ยนแปลง การสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นบนพื้นฐานของความสมดุลครอบคลุมทั้งทางด้านจิตใจ สังคมเทคโนโลยีทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรวมถึงเศรษฐกิจ

การประยุกต์ใช้สำหรับประชาชนชาวไทย ไม่พึงเพื่อประหยัดในทางที่ถูกต้องประพฤติชอบและประกอบอาชีพด้วยความถูกต้องสุจริตละเลิกการแก่งแย่งเบียดบังผู้อื่นไม่หยุดนิ่งที่จะหาทางยืนหยัดได้ด้วยตนเองเพิ่มพูนความดีลดละความชั่ว

กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างคุณธรรม จริยธรรมในคำปฏิญาณและกฎ

ของลูกเสือกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

(ให้ผู้เรียนไปทำกิจกรรมท้ายเรื่องที่ 4 ที่สมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบชุดวิชา)

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5

วินัย และความเป็นระเบียบเรียบร้อย

สาระสำคัญ

วินัยและความเป็นระเบียบเรียบร้อย เป็นสิ่งจำเป็นมากในกองลูกเสือ คนที่มีคุณภาพ ควรได้รับการฝึกฝนให้มีระเบียบวินัย ลูกเสือที่มีระเบียบวินัย เชื่อฟังปฏิบัติตามคำสั่งผู้บังคับบัญชา ย่อมที่จะเป็นพลเมืองดีในอนาคต ลูกเสือที่ได้รับการฝึกอบรมอย่างดีสามารถเป็นผู้นำได้ รู้จักการทำตนเป็นผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาของผู้ที่เป็นหัวหน้า หรือทำตนในฐานะเป็นผู้บังคับบัญชาเป็นแบบอย่างที่ดีได้ ซึ่งจะนำประโยชน์มาให้ตนทั้งในด้านส่วนตัวและหน้าที่การงาน กองลูกเสือใดมีระเบียบวินัยที่ดีแล้ว กองลูกเสือนั้นก็มีความสุข ประสบผลสำเร็จในกิจการต่าง ๆ ได้โดยง่าย สิ่งที่จะช่วยทำให้ลูกเสือได้มีระเบียบวินัยที่ดี ได้แก่ การใช้คำสั่งให้ปฏิบัติอย่างง่าย ๆ พิธีการต่าง ๆ การตรวจในการเปิดประชุมกองและปิดประชุมกอง หรือการตรวจการอยู่ค่ายพักแรมในตอนเช้า เครื่องแบบมีความหมายสำหรับชื่อเสียงของขบวนการกองลูกเสือ การอยู่ค่ายพักแรมต้องทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ การเดินทางไกล ได้รับความเหน็ดเหนื่อย ต้องอดทน เห็นใจซึ่งกันและกัน ระเบียบแถว เป็นวิธีการฝึกที่จะต้องให้ปฏิบัติตามคำบอกคำสั่ง สิ่งแวดล้อม ที่มองเห็นเป็นแบบอย่างที่จะกระทำตาม และตัวอย่างที่ดีของผู้กำกับเป็นเรื่องสำคัญที่สุดที่ลูกเสือจะเกิดศรัทธายึดถือเป็นแบบอย่าง

ตัวชี้วัด

1. อธิบายความหมาย และความสำคัญของวินัย และความเป็นระเบียบเรียบร้อย
2. อธิบายผลกระทบจากการขาดวินัยและขาดความเป็นระเบียบเรียบร้อย
3. ยกตัวอย่างแนวทางการเสริมสร้างวินัย และความเป็นระเบียบเรียบร้อย
4. อธิบายระบบหมู่ลูกเสือ
5. อธิบายและยกตัวอย่างการพัฒนาภาวะผู้นำ – ผู้ตาม

ขอบข่ายเนื้อหา

- เรื่องที่ 1 วินัยและความเป็นระเบียบเรียบร้อย
- 1.1 ความหมายของวินัยและความเป็นระเบียบเรียบร้อย
 - 1.2 ความสำคัญของวินัยและความเป็นระเบียบเรียบร้อย
- เรื่องที่ 2 ผลกระทบจากการขาดวินัย และขาดความเป็นระเบียบเรียบร้อย
- เรื่องที่ 3 แนวทางการเสริมสร้างวินัยและความเป็นระเบียบเรียบร้อย
- เรื่องที่ 4 ระบบหมู่ลูกเสือ
- เรื่องที่ 5 การพัฒนาภาวะผู้นำ - ผู้ตาม

เวลาที่ใช้ในการศึกษา 6 ชั่วโมง

สื่อการเรียนรู้

1. ชุดวิชาลูกเสือ กศน. รหัสรายวิชา สค32035
2. สมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบชุดวิชา
3. สื่อเสริมการเรียนรู้อื่น ๆ

เรื่องที่ 1 วินัยและความเป็นระเบียบเรียบร้อย

การประกอบกิจกรรมทุกอย่างหรือการฝึกอบรมทุกประเภทที่ทำกับคนหมู่มาก ถ้าขาดวินัยเสียแล้วก็เท่ากับเป็นการล้มเหลวทุกสิ่งทุกอย่างโดยสิ้นเชิง ลูกเสือที่มีระเบียบวินัย เชื่อฟังปฏิบัติตามคำสั่งผู้บังคับบัญชา ย่อมที่จะเป็นพลเมืองดีในอนาคต ลูกเสือที่ได้รับการฝึกอบรมอย่างดีสามารถเป็นผู้นำได้ เพราะว่าเป็นคนที่รักษาสัตย์ ประพฤติตนตามกฎกติกา เป็นคนมีน้ำใจเมตตาอารี เสียสละ สิ่งเหล่านี้ย่อมติดตัวไปเป็นนิสัยเกิดขึ้นในตัวเองตลอดเวลา วินัยจึงเป็นสิ่งจำเป็นมากในกองลูกเสือ คนที่มีคุณภาพควรได้รับการฝึกฝนให้มีระเบียบวินัย ทำให้รู้จักการทำตนเป็นผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาของผู้ที่เป็นหัวหน้า หรือทำตนในฐานะเป็นผู้บังคับบัญชาเป็นแบบอย่างที่ดีได้ ซึ่งจะนำประโยชน์มาให้ตน ทั้งในด้านส่วนตัวและหน้าที่ การงาน วินัยมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่สร้างและส่งเสริม เยาวชนจะได้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ ตั้งแต้อยู่ในเยาว์วัยเมื่อเติบโตใหญ่จะเป็นกำลังสำคัญช่วยพัฒนาประเทศชาติให้เจริญรุ่งเรือง สืบไป

1.1 ความหมายของวินัยและความเป็นระเบียบเรียบร้อย

วินัยและความเป็นระเบียบเรียบร้อย หมายถึง การกระทำหรืองดเว้นการกระทำตามระเบียบ กฎเกณฑ์ ข้อบังคับ สำหรับควบคุมความประพฤติทางกาย วาจา ของคนในสังคม ให้เรียบร้อยดีงาม เป็นแบบแผนอันหนึ่งอันเดียวกัน เพื่อการอยู่ร่วมกันด้วยความสุขสบาย ไม่กระทบกระทั่งซึ่งกันและกัน วินัยและความเป็นระเบียบเรียบร้อยช่วยให้คนในสังคมท่ามกลาง ความชั่วทั้งหลาย สามารถอยู่ร่วมกันเป็นหมู่เหล่า ถ้าขาดวินัยและความเป็นระเบียบเรียบร้อย ต่างคนต่างทำตามอำเภอใจ ความขัดแย้งและลักลั่นก็จะเกิดขึ้น ยิ่งมากคนก็ยิ่งมากเรื่อง ไม่มีความสุข การงานที่ทำก็จะเสียผล

วินัย มี 2 ประการ

ก. วินัยภายนอก ซึ่งเกิดจากการให้กระทำหรืองดเว้นการกระทำในการฝึกอบรม ต้องเข้มงวดตามลักษณะ หรือกิจการแต่ละประเภท เพื่อที่จะให้ปฏิบัติจนเกิดลักษณะนิสัย วินัยภายนอกไม่ยั่งยืนอยู่ได้นาน หากว่าผู้ที่ไม่พอใจก็อาจละเลย หรือวางเฉย เมื่อไม่มีการกำหนดไว้ หรือไม่มีใครรู้เห็น

ข. วินัยภายใน เป็นที่พึงประสงค์เพราะเป็นวินัยที่จะปฏิบัติด้วยความเต็มใจ เพราะเห็นคุณค่าการฝึกอบรมจึงต้องเน้นหนักในการสร้างวินัยภายในด้วยการกวดขันการประพฤติ ปฏิบัติอย่างจริงจังและต่อเนื่อง วินัยภายในเป็นสิ่งที่ต้องการให้มีอยู่ในทุกตัวตน

1.2 ความสำคัญของวินัยและความเป็นระเบียบเรียบร้อย

ความสำคัญของวินัยในตนเองมีอย่างน้อย 2 ประการ

ประการที่หนึ่ง เหตุผลเกี่ยวกับประโยชน์ส่วนตัวแต่ละบุคคล ในเรื่องการแสวงหาความรู้ เนื่องจากปัจจุบันมีอยู่มากมาย ไม่อาจบรรจุไว้ในหลักสูตรได้หมดแต่ละคน จึงควรแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง นอกเหนือจากที่ปรากฏในหลักสูตรของสถานศึกษา ฉะนั้น

จึงจำเป็นต้องฝึกให้มีการควบคุมตนเอง มีความเฉลียวฉลาด และมีความเป็นอิสระ เพื่อจะได้แสวงหาความรู้เพิ่มเติมให้มากที่สุด

ประการที่สอง ชุมชนจะเจริญและมีความมั่นคงยั่งยืนต่อไปได้ จะต้องอาศัยพลเมืองแต่ละคนทำความดีและเสียสละให้แก่ชุมชน ไม่แสวงหาประโยชน์ส่วนตัวเท่านั้น

ลักษณะของผู้มีวินัยในตนเอง

พฤติกรรมของผู้มีวินัยในตนเอง มีดังนี้

- 1) มีความเชื่ออำนาจภายในตนเอง
- 2) มีความเป็นผู้นำ
- 3) มีความรับผิดชอบ
- 4) ตรงต่อเวลา
- 5) เคารพต่อระเบียบกฎเกณฑ์ทั้งต่อหน้าและลับหลังผู้อื่น
- 6) มีความซื่อสัตย์สุจริต
- 7) รู้จักหน้าที่และกระทำตามหน้าที่เป็นอย่างดี
- 8) รู้จักเสียสละ
- 9) มีความอดทน
- 10) มีความตั้งใจเพียรพยายาม
- 11) ยอมรับผลการกระทำของตน

กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 1 วินัยและความเป็นระเบียบเรียบร้อย

(ให้ผู้เรียนไปทำกิจกรรมท้ายเรื่องที่ 1 ที่สมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบชุดวิชา)

เรื่องที่ 2 ผลกระทบจากการขาดวินัยและขาดความเป็นระเบียบเรียบร้อย

การที่บุคคลขาดวินัยและความเป็นระเบียบเรียบร้อยในตนเองมีผลทำให้ขาดวินัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อยทางสังคมไปด้วยวินัยในตนเองเป็นพื้นฐานของการควบคุมตัวเองให้มีวินัยทางสังคมการมีวินัยในตนเองจึงเป็นสิ่งที่ควรได้รับการส่งเสริมเพื่อเป็นพื้นฐานของการควบคุมตนเองซึ่งจะนำไปสู่การสร้างวินัยทางสังคม การมีวินัยจึงถือเป็นพื้นฐานในการดำเนินกิจกรรมในสังคมและการรวมกันอยู่ของกลุ่มการปลูกฝังวินัยจะทำให้บุคคลยอมรับกฎเกณฑ์ที่สังคมกำหนดและวินัยยังเป็นวัฒนธรรมทางสังคมซึ่งจะทำให้เด็กเรียนรู้พฤติกรรมที่สังคมยอมรับทำให้พัฒนาตนเองสู่ความเป็นผู้ใหญ่ที่สามารถควบคุมตนเองได้มีมโนธรรมที่ดี และมีความมั่นคงทางอารมณ์ ด้วยเหตุนี้การปลูกฝังความมีวินัยในตนเองให้แก่คนในชาติเพื่อสร้างความเจริญรุ่งเรืองแก่บ้านเมืองนั้นควรเริ่มต้นที่เยาวชนโดยให้ประพฤติและฝึกฝนจนเป็นนิสัย เพื่อจะได้เป็นผู้ใหญ่ที่มีวินัยในอนาคต

วินัยที่ดีเกิดจากความรักความเลื่อมใสศรัทธา เด็ก ๆ ย่อมเชื่อฟังและเคารพ เลื่อมใสผู้ที่ฉลาดกว่าตน มีอายุมากกว่าตน รูปร่างใหญ่กว่าตน ผู้กำกับลูกเสือจึงเป็นกุญแจดอก สำคัญในการสร้างสมวินัยให้เกิดขึ้นในตัวเด็ก ผู้กำกับลูกเสือจึงต้องวางตัวให้ดีที่สุด มีบุคลิกภาพ ที่น่านับถือ ยิ้มแย้มแจ่มใสพูดจากชัดถ้อยชัดคำ เด็กก็จะเกิดความสนใจ รักใคร่นับถือนิยม ชมชอบและเลื่อมใสศรัทธา เด็กก็จะให้ความร่วมมือในอันที่จะปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ซึ่งผล ที่สุด การปฏิบัติตามคำสั่งหรือปฏิบัติตัวให้อยู่ในระเบียบวินัยของลูกเสือก็จะดูเป็นของง่าย และผู้กำกับลูกเสือก็ควรจะกวดขันในเรื่องวินัย และการเชื่อฟังปฏิบัติตามคำสั่งด้วยความรวดเร็ว และเคร่งครัดแม้ในเรื่องเล็ก ๆ น้อย ก็ไม่ควรปล่อยเลยไป

กองลูกเสือใดมีระเบียบวินัยที่ดีแล้ว กองลูกเสือนั้นก็จะมีความสุข ประสบผลสำเร็จ ในกิจการต่าง ๆ ได้โดยง่าย

สิ่งที่จะช่วยทำให้ลูกเสือได้มีระเบียบวินัยที่ดี ได้แก่

1. การใช้คำสั่งให้ปฏิบัติอย่างง่าย ๆ เป็นคำสั่งตรง ๆ มีจุดหมายที่แน่นอน ไม่ใช่ เป็นคำสั่งที่เกิดจากการข่มขู่
2. พิธีการต่าง ๆ เพราะในพิธีการต่าง ๆ ทำให้ลูกเสืออยู่ในอาการสำรวม
3. การตรวจในการเปิดประชุมกองและปิดประชุมกอง หรือการตรวจการอยู่ ค่ายพักแรมในตอนเช้า เป็นการช่วยให้ลูกเสือได้รักษามาตรฐานและระเบียบวินัยของกองลูกเสือ ให้มีระดับดีขึ้น
4. เครื่องแบบมีความหมายสำหรับชื่อเสียงของขบวนการกองลูกเสือบุคคลภายนอก เขาจะมองและตัดสินเราด้วยสิ่งที่เขาเห็นเท่านั้น ผู้แต่งเครื่องแบบจะต้องสำรวมกิริยาจา ไม่กระทำการใดที่จะทำให้เสื่อมเสีย
5. การอยู่ค่ายพักแรมต้องทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ
6. การเดินทางไกล ได้รับความเหน็ดเหนื่อย ต้องอดทน เห็นใจซึ่งกันและกัน
7. ระเบียบแถว เป็นวิธีการฝึกที่จะต้องให้ปฏิบัติตามคำบอกคำสั่ง
8. สิ่งแวดล้อมที่มองเห็นเป็นแบบอย่างที่จะกระทำตาม
9. ตัวอย่างที่ดีของผู้กำกับเป็นเรื่องสำคัญที่สุดที่ลูกเสือจะเกิดศรัทธายึดถือ เป็นแบบอย่าง

กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 2 ผลกระทบจากการขาดวินัย และขาดความเป็นระเบียบเรียบร้อย (ให้ผู้เรียนไปทำกิจกรรมท้ายเรื่องที่ 2 ที่สมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบชุดวิชา)

เรื่องที่ 3 แนวทางการเสริมสร้างวินัยและความเป็นระเบียบเรียบร้อย

การจะพัฒนาวินัยในตนเองจะต้องเริ่มต้นตั้งแต่เด็กในวัยทารกและให้แรงจูงใจทางจริยธรรมแก่เด็กที่โตแล้ว การพัฒนาวินัยในตนเองจะต้องอาศัยความร่วมมือจากสถาบันต่าง ๆ ที่แวดล้อมตัวเด็กและต้องใช้วิธีการกระตุ้นหรือพัฒนาวินัยในตนเองของเด็กอย่างเหมาะสมด้วย

วิธีการพัฒนาวินัยในตนเอง

1. สร้างวินัยด้วยการทำให้เป็นพฤติกรรมเคยชิน

สร้างวินัยด้วยการทำให้เป็นพฤติกรรมเคยชิน วิธีฝึกวินัยที่ดีที่สุดต้องอาศัยธรรมชาติของมนุษย์ที่ดำเนินชีวิตกันด้วยความเคยชินเป็นส่วนใหญ่ แล้วก็ยึดมั่นในความพึงพอใจในพฤติกรรมที่เคยชินนั้น การฝึกคนต้องใช้ความสามารถและต้องมีระบบต้องสอดคล้องกับธรรมชาติให้เกิดพฤติกรรมเคยชิน ถือว่าต้องสร้างวินัยให้เป็นพฤติกรรมเคยชิน

2. การสร้างวินัยโดยใช้ปัจจัยอื่นช่วยเสริม

วินัยจะทำให้เกิดความสุขและประพาสปฏิบัติด้วยความพึงพอใจ โดยใช้ปัจจัยอย่างอื่นมาช่วยอีกก็ได้ เช่น มีกัลยาณมิตร วินัยก็เกิดได้ง่าย มีศรัทธาและความรักเป็นองค์ประกอบเสริม ในการสร้างวินัยจากพฤติกรรมที่เคยชิน คือ

2.1 เป็นต้นแบบที่ดีของพฤติกรรม (ศีล)

2.2 มีความรัก ทำให้เกิดความรักชอบ มีความเป็นกันเองพร้อมศรัทธาและ

ความสุข (จิตใจ)

2.3 มีเหตุมีผล เข้าใจเหตุผลและเห็นคุณค่าในสิ่งที่ทำ (ปัญญา)

2.4 สร้างวินัยด้วยแรงหนุนของสภาพจิตใจ คือ การตั้งเป็นอุดมคติในจิตใจ ทำให้ใจมีความฝักใฝ่มุ่งมั่นอย่างแรง มีเป้าหมายอย่างแรง เป็นอุดมคติ ใฝ่ตั้งใจจริงปฏิบัติตาม วินัยมีความภูมิใจรักหาวินัย

3. สร้างวินัยโดยใช้กฎเกณฑ์บังคับ

การสร้างวินัยโดยใช้กฎหมาย หรือกฎเกณฑ์บังคับควบคุมโดยมีการลงโทษ วิธีนี้ก็สร้างวินัยได้ บางครั้งได้ผลแต่เมื่อกฎเกณฑ์นั้นไม่บีบบังคับรุนแรงเกินไป และมีช่วงเวลายาวพอที่จะให้คนผ่านเข้าสู่ความเคยชินจนเขาไม่รู้ตัว พอกลายเป็นความเคยชินไปแล้วก็เข้าสู่กฎธรรมชาติตามวิธีแรก คือเป็นวินัยพื้นฐานที่เกิดขึ้นโดยการสร้างพฤติกรรมเคยชินมันกลายเป็นเรื่องของความเคยชินตามธรรมชาติที่มารับทอดจากการใช้อำนาจบีบบังคับ อันนั้นต่างหากที่ได้ผล

4. การเสริมสร้างวินัยในตนเอง

วินัยนั้นเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ และความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ สังคมมนุษย์จำเป็นต้องมีวินัยเพื่อทำให้เกิดระเบียบเรียบร้อย ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความสงบสุข และความเจริญก้าวหน้าแก่ชีวิตและสังคม วินัยนั้นก่อนอื่นต้องเริ่มจากตนเองก่อนเป็นอันดับแรก

วินัยในตนเอง หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการควบคุมอารมณ์และพฤติกรรม โดยเกิดจากความรู้สึกมองเห็นคุณค่าในการปฏิบัติด้วยตนเอง มิได้เกิดจากอิทธิพลภายนอก เช่น ระเบียบ คำสั่ง การบังคับ ถึงแม้จะมีอุปสรรคก็ยังไม่เปลี่ยนพฤติกรรมนั้น

กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 3 แนวทางการเสริมสร้างวินัย และความเป็นระเบียบเรียบร้อย
(ให้ผู้เรียนไปทำกิจกรรมท้ายเรื่องที่ 3 ที่สมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบชุดวิชา)

เรื่องที่ 4 ระบบหมู่ลูกเสือ

ระบบหมู่ลูกเสือเป็นการเสริมสร้างวินัยและความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการทำงาน และการปฏิบัติภารกิจของสมาชิกภายในหมู่ กอง กลุ่ม เพื่อความก้าวหน้าของส่วนรวม ด้วยความเต็มใจและพอใจของสมาชิกทุกคนนายหมู่ลูกเสือทุกคนจะดูแลสมาชิกภายในหมู่ของตนเอง เป็นการกระจายอำนาจ และแบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบตามระบอบประชาธิปไตย

การจัดหน้าที่ภายในหมู่ลูกเสือ

1. นายหมู่ลูกเสือ ทำหน้าที่เป็นผู้นำของหมู่ ดูแลสมาชิกภายในหมู่
2. รองนายหมู่ลูกเสือ ทำหน้าที่ช่วยนายหมู่ ช่วยดูแลสมาชิกภายในหมู่
3. พลาธิการ ทำหน้าที่ดูแลวัสดุ อุปกรณ์ บัญชีต่าง ๆ และความเป็นระเบียบเรียบร้อย
4. คนครัว ทำหน้าที่แม่ครัว จัดทำเตา หลุมเปyek หลุมแห้ง ที่ล้าง และคว่ำจาน
5. ผู้ช่วยคนครัว ทำหน้าที่ช่วยแม่ครัวทุกประการ
6. คนหาฟืน ทำหน้าที่จัดหาเชื้อเพลิง หาฟืน เก็บฟืนไม่ให้เปyekฝน
7. คนหาน้ำ ทำหน้าที่จัดหาน้ำ สำหรับประกอบอาหาร น้ำดื่ม น้ำใช้
8. ผู้ช่วยเหลือทั่วไป ทำหน้าที่ช่วยงานคนอื่น ๆ พัฒนาที่พัก กำจัดขยะ ทำราวตากผ้า

(ถ้ามี 8 คนขึ้นไป ให้เพิ่มผู้ช่วยคนหาฟืน หาน้ำหรือตำแหน่งอื่น ๆ ตามความเหมาะสม)

ให้แต่ละคนรับรู้บทบาทในการทำงานภายในหมู่ ใช้ระบบหมู่ ฝึกและพัฒนาการเป็นผู้นำ - ผู้ตาม รับฟังความคิดเห็น และการยอมรับซึ่งกันและกัน

กิจกรรมลูกเสือ มีหลักการส่งเสริมประชาธิปไตย โดยสมาชิกทุกคนสามารถพูดสามารถแสดงออกได้เสมอ เช่น การเลือกเล่นเกม เพลง การทำความดี การทำกิจกรรมที่น่าสนใจ เป็นต้น

การประชุมนายหมู่ หมายถึง การประชุมนายหมู่ทุกหมู่ โดยมีหัวหน้านายหมู่เป็นประธานในที่ประชุม ให้นายหมู่นำมติหรือข้อตกลงจากที่ประชุมไปแจ้งแก่ลูกหมู่

การประชุมลูกหมู่ หมายถึง การประชุมภายในหมู่ โดยมีนายหมู่เป็นประธานในที่ประชุม นายหมู่จะเป็นผู้กระตุ้นให้ทุกคนพูดคุย เสนอความคิด แสดงเหตุผลในเรื่องต่าง ๆ เช่น เสนอว่าจะทำกิจกรรมอะไร ไปทำกิจกรรมที่ไหน ใครมีหน้าที่อะไร เป็นต้น

การพบหมู่ แตกต่างจากการประชุมหมู่ เพราะจะนัดพบเฉพาะหมู่ของตนเอง เพื่อนัดหมายไปทำกิจกรรมเพื่อแสดงความสามารถ การพบกันของสมาชิกจะประสบความสำเร็จ คือ การให้โอกาสทุกคนเป็นผู้นำ

บทบาทหน้าที่ของนายหมู่และรองนายหมู่

บทบาทหน้าที่ของนายหมู่และรองนายหมู่ แต่ละหมู่จะมีการเลือกนายหมู่และรองนายหมู่ ตามระบอบประชาธิปไตย การเลือกตั้งนายหมู่ควรมีการสับเปลี่ยนให้สมาชิกคนอื่นมีโอกาสเป็นนายหมู่และรองนายหมู่ เพื่อเป็นการเปลี่ยนกันทำงาน และฝึกความรับผิดชอบ ในฐานะผู้นำ บทบาทของนายหมู่และรองนายหมู่ มีดังนี้

1. บริหารงานในหมู่
2. ให้คำปรึกษาแก่สมาชิก
3. เป็นผู้นำในการประชุม
4. แบ่งงานให้สมาชิกทำ
5. เป็นตัวแทนในการประชุมกับหมู่อื่นๆ
6. แจ้งผลการประชุม
7. ช่วยเหลือสมาชิก
8. จัดบันทึกเหตุการณ์ที่สำคัญ ๆ ของหมู่ ศึกษาบทบาทการทำหน้าที่ของนายหมู่ ช่วยเหลือนายหมู่ในการดูแลสมาชิก และปฏิบัติหน้าที่เมื่อนายหมู่ไม่อยู่

ระบบหมู่เป็นการฝึกให้สมาชิกได้ร่วมกันทำงานอย่างเป็นระบบ สร้างวินัยและความเป็นระเบียบเรียบร้อยโดยยึดหลักประชาธิปไตย มีนายหมู่และรองนายหมู่เป็นผู้นำ มีการประสานงานกันเป็นอย่างดีทั้งในหมู่ของตนเองและหมู่อื่นๆ มีการร่วมแสดงความคิดเห็น การมีส่วนร่วมในการบริหารงานหมู่ตลอดจนการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 4 ระบบหมู่ลูกเสือ

(ให้ผู้เรียนไปทำกิจกรรมท้ายเรื่องที่ 4 ที่สมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบชุดวิชา)

เรื่องที่ 5 การพัฒนาภาวะผู้นำ - ผู้ตาม

ผู้นำและภาวะผู้นำ หมายถึง บุคคลที่ได้รับการแต่งตั้ง หรือได้รับการยกย่องให้เป็นผู้ตัดสินใจ และสามารถนำพาสมาชิกในกลุ่มร่วมมือกันปฏิบัติภารกิจด้วยความเต็มใจจริงใจ เพื่อให้ภาระงานลุล่วงไปด้วยดี

ลักษณะของผู้นำที่ดี ประกอบด้วย

1. มีน้ำใจจะพัฒนามุ่งเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น
2. มีความเชื่อมั่นในตนเอง
3. เป็นผู้ที่รักการทำงานร่วมกับสมาชิกภายในหมู่และกอง
4. เป็นผู้ที่เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ และยอมรับเอาแนวความคิดและเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้
5. มีบุคลิกลักษณะของการเป็นผู้นำ
6. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มองเห็นความต้องการของกลุ่ม
7. เป็นผู้เสียสละมุ่งทำประโยชน์ต่อส่วนรวม
8. เป็นผู้ที่มีความสามารถในการรวมกลุ่ม
9. เป็นผู้ที่มีความสามารถในการประสานงานกับหมู่อื่น ๆ
10. เป็นผู้ที่มีความสนใจต่องาน
11. เป็นผู้เข้าใจในขบวนการเปลี่ยนแปลง
12. เป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

คุณสมบัติของผู้นำที่ดี

ผู้นำที่ดีควรจะประกอบด้วยคุณสมบัติที่สำคัญ ดังนี้

1. **มีความรู้** การเป็นผู้นำนั้น ความรู้เป็นสิ่งจำเป็นที่สุด เพราะจะเป็นเครื่องมือช่วยรักษาสถานการณ์ต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี
2. **มีความคิดริเริ่ม** ความคิดริเริ่มคือความต้องการที่จะปฏิบัติสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยไม่ต้องมีคำสั่งและแสดงข้อคิดเห็นที่จะแก้ไขสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ดีขึ้นหรือเจริญขึ้น
3. **มีความกล้าหาญ** ความกล้าหาญคือลักษณะอาการที่ไม่กลัวต่ออันตราย ความลำบากหรือความเจ็บปวดใด ๆ โดยสามารถควบคุมความกลัวไว้ได้ ความกล้าหาญนี้จะต้องมีทั้งทางกาย วาจา และจิตใจจึงจะปฏิบัติเป็นผู้นำที่ดีได้
4. **มีความเด็ดขาด** ความเด็ดขาดหรือความสามารถที่จะตัดสินใจหรือตกลงใจได้ทันทีเมื่อตกลงสั่งการใด ๆ แล้ว จะสั่งได้อย่างเด็ดขาด สั้นและชัดเจน
5. **มีความแนบเนียน** ความแนบเนียน คือ ความสามารถที่จะต้องติดต่อเกี่ยวข้องกับหรือมีความสัมพันธ์กับผู้อื่น ด้วยกิริยาอาการและวาจาที่ถูกต้องเหมาะสม โดยไม่ทำให้ผู้ที่เรติดต่อด้วยเกิดความกระด้างกระเดื่องหรือไม่พอใจแก่ตนได้

6. มีความยุติธรรม ความยุติธรรมคือการปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามความยุติธรรมและศีลธรรม วางตนเป็นกลางไม่เอนเอียง ในการที่จะก่อให้เกิดประโยชน์หรือโทษต่อผู้หนึ่งผู้ใดความยุติธรรมนี้คือความเที่ยงตรงนั่นเองและไม่เกี่ยวกับความยุติธรรมทางกฎหมาย

7. ท่าทาง ท่าทาง คือ การแสดงออก ซึ่งรูปร่างลักษณะของร่างกายที่ต้องประสงค์ มีกิริยาอาการและเครื่องแต่งกายที่ถูกต้องเหมาะสม

8. มีความอดทน ความอดทน คือ ความสามารถของร่างกายและความคิดจิตใจที่อดทนต่อการปฏิบัติกิจการหรือหน้าที่อย่างใดอย่างหนึ่งที่สมเหตุสมผลหรือหน้าที่อย่างใดอย่างหนึ่งที่สมเหตุสมผลให้ต่อเนื่องและบรรลุผลสำเร็จ ความอดทนนี้เป็นพลังอันหนึ่งที่จะผลักดันงานของเราไปสู่จุดหมายปลายทางได้อย่างแท้จริง

9. มีความกระตือรือร้น ความกระตือรือร้น คือ การมีจิตใจจดจ่อที่ดี และมีความเอาใจใส่ต่อหน้าที่หรือกิจการที่จะต้องปฏิบัติอยู่เสมอซึ่งเป็นคุณสมบัติที่จะให้เราติดต่อกับบุคคลอื่นได้ง่าย นอกจากนี้ความกระตือรือร้นยังช่วยให้กิจการต่าง ๆ ของหน่วยสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

10. มีความไม่เห็นแก่ตัว ความไม่เห็นแก่ตัว คือ การขจัดเสียซึ่งความสุขหรือผลประโยชน์แห่งตน โดยที่คนอื่นกลับเสียประโยชน์ ซึ่งก็หมายความว่า เป็นการข่มขืนหรือบังคับ ความโลภ ความหลงและความอยากได้ของตนเอง คนที่ไม่เห็นแก่ตัวนั้นย่อมเป็นคนที่มีความซื่อสัตย์ สุจริต ตรงไปตรงมาและไม่ทำลายผู้อื่น

11. มีความตื่นตัว ความตื่นตัว คือ ความระมัดระวัง ความสุขุมรอบคอบ ความไม่ประมาท ไม่เินยขาด ทำอะไรที่ทันควันและมีความว่องไวปราดเปรียวอยู่เสมอ

12. มีความซึ้งใจ (ดุษณี) คือ อำนาจแห่งความคิดที่สามารถพิจารณาสิ่งต่าง ๆ หรือเหตุต่าง ๆ อย่างถูกต้อง โดยซึ้งน้ำหนักเหตุผลนั้น ๆ และสรุปเป็นข้อ ๆ ลงความเห็นหรือข้อตกลงใจอันเฉียบแหลม

13. มีความสงบเสงี่ยม ความสงบเสงี่ยม คือ ความไม่หยิ่งยโส จองหอง และไม่มีความภูมิใจในสิ่งที่ไร้เหตุผล

14. มีความเห็นอกเห็นใจ ความเห็นอกเห็นใจ คือ คุณสมบัติประจำตัวอันเป็นแบบอย่างของมนุษย์ คือต้องประกอบด้วยความเมตตาปราณี ความกรุณา ความสงสาร ความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นในลักษณะที่ไม่เสียผลประโยชน์ของส่วนรวม อันเป็นการแบ่งเบาความรู้สึกของผู้ที่อยู่ร่วมกัน

15. มีความจงรักภักดี ความจงรักภักดี คือ สภาพหรือคุณสมบัติประจำตัวของการเป็นบุคคลที่ซื่อสัตย์สุจริตและซื่อตรงต่อผู้อื่น ต่อหน้าที่ ต่อรัฐนั่นเอง การเป็นผู้นำนั้นจำเป็นต้องมีความจงรักภักดีต่อหมู่คณะหรือส่วนรวม ทั้งนี้เพื่อความไว้วางใจ

16. มีการสังคมที่ดี การสังคมที่ดี คือ การมีบุคลิกภาพที่จะเข้าสังคมได้อย่างถูกต้อง หมายความว่า การที่เราเป็นผู้นำที่ดีนั้นจะต้องปรับตัวเองให้คบค้าสมาคมกับเพื่อนมนุษย์ด้วยกันอย่างถูกต้องแนบเนียน และต้องพยายามศึกษาปรับตัวให้เข้ากับสังคมต่าง ๆ ที่เราจะไปติดต่อให้ได้และถูกต้องอีกด้วย

17. มีการบังคับตนเอง การบังคับตนเอง คือ การบังคับจิตใจโดยผ่านทางอารมณ์ซึ่งรับมาจากประสาททั้ง 5 เพื่อมิให้แสดงออกซึ่งกิริยาอาการต่าง ๆ ที่ไม่เหมาะสมแก่ผู้อื่นได้การบังคับตนเองนั้นนับว่าเป็นสิ่งสำคัญมากของผู้นำ เพราะตลอดเวลาผู้นำมักจะเป็นเป้าสายตาของผู้ร่วมงานอยู่เสมอ

ผู้ตาม และภาวะผู้ตาม

ผู้ตาม หมายถึง ผู้ปฏิบัติงานในองค์การที่มีหน้าที่และความรับผิดชอบที่จะต้องรับคำสั่งจากผู้บังคับบัญชามาปฏิบัติให้สำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์

คุณลักษณะพฤติกรรมของผู้ตาม 5 แบบ มีดังนี้

1) ผู้ตามแบบห่างเหิน ผู้ตามแบบนี้เป็นคนเฉื่อยชาแต่มีความเป็นอิสระและมีความคิดสร้างสรรค์สูง ผู้ตามแบบห่างเหินส่วนมากเป็นผู้ตามที่มีประสิทธิภาพ มีประสบการณ์ และผ่านอุปสรรคมาก่อน

2) ผู้ตามแบบปรับตัว ผู้ตามแบบนี้ เรียกว่า ผู้ตามแบบครึ่งผม เป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นในการทำงาน แต่ขาดความคิดสร้างสรรค์

3) ผู้ตามแบบเอาตัวรอด ผู้ตามแบบนี้จะเลือกใช้ลักษณะผู้ตามแบบใดขึ้นอยู่กับสถานการณ์ที่จะเอื้อประโยชน์กับตัวเองให้มากที่สุดและมีความเสี่ยงน้อยที่สุด

4) ผู้ตามแบบเฉื่อยชา ผู้ตามแบบนี้ชอบพึ่งพาผู้อื่นขาดความอิสระ ไม่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

5) ผู้ตามแบบมีประสิทธิภาพ ผู้ตามแบบนี้เป็นผู้ที่มีความตั้งใจในการปฏิบัติงานสูงมีความสามารถในการบริหารจัดการงานได้ด้วยตนเอง

กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 5 การพัฒนาภาวะผู้นำ – ผู้ตาม

(ให้ผู้เรียนไปทำกิจกรรมท้ายเรื่องที่ 5 ที่สมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบชุดวิชา)

หน่วยการเรียนรู้ที่ 6

ลูกเสือ กศน.กับการพัฒนา

สาระสำคัญ

การลูกเสือไทย ได้ถือกำเนิดโดยองค์พระมหากษัตริย์ไทย ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 ซึ่งมีความเจริญรุดหน้า อย่างมีคุณค่า และสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร รัชกาลที่ 10 มีพระบรมราโชบาย ด้านการศึกษากับความมั่นคง มีพระราชประสงค์เห็นคนไทยมีวินัย รู้หน้าที่ มีความรับผิดชอบ สร้างวินัยโดยกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ดังนั้น สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงาน กศน. ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน มีความตระหนักและเห็นคุณค่าของกิจการลูกเสือ ซึ่งเป็นพระราชมรดกอันล้ำค่ายิ่งที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 ได้พระราชทานไว้ให้แก่ปวงชนชาวไทย จึงได้น้อมนำกิจการลูกเสือ กระบวนการลูกเสือ รวมทั้งเนื้อหาความรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการลูกเสือมาเป็นหลักในการจัดกิจกรรม ส่งเสริมประสบการณ์ให้ผู้เรียน กศน. ในฐานะที่เป็นลูกเสือ กศน. ให้มีทักษะชีวิต สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข สามารถนำอุดมการณ์ คำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ มาใช้ในชีวิตประจำวัน มีระเบียบวินัย มีคุณธรรมจริยธรรม และมีความสง่างามในการดำรงตนให้เป็นพลเมืองดี มีจิตสาธารณะการให้บริการ และบำเพ็ญประโยชน์ต่อชุมชน สังคม และประเทศชาติ

ตัวชี้วัด

1. อธิบายความเป็นมา และความสำคัญของลูกเสือ กศน.
2. อธิบายลูกเสือ กศน. กับการพัฒนา
3. ระบุบทบาทหน้าที่ของลูกเสือ กศน. ที่มีต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคม
4. ระบุบทบาทหน้าที่ของลูกเสือ กศน. ที่มีต่อสถาบันหลักของชาติ

ขอบข่ายเนื้อหา

เรื่องที่ 1 ลูกเสือ กศน.

1.1 ความเป็นมาของลูกเสือ กศน.

1.2 ความสำคัญของลูกเสือ กศน.

เรื่องที่ 2 ลูกเสือ กศน. กับการพัฒนา

เรื่องที่ 3 บทบาทหน้าที่ของลูกเสือ กศน. ที่มีต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคม

เรื่องที่ 4 บทบาทหน้าที่ของลูกเสือ กศน. ที่มีต่อสถาบันหลักของชาติ

เวลาที่ใช้ในการศึกษา 6 ชั่วโมง

สื่อการเรียนรู้

1. ชุดวิชาลูกเสือ กศน. รหัสรายวิชา สค32035
2. สมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบชุดวิชา
3. สื่อเสริมการเรียนรู้อื่น ๆ

เรื่องที่ 1 ลูกเสือ กศน.

1.1 ความเป็นมาของลูกเสือ กศน.

การลูกเสือไทย ได้ถือกำเนิดขึ้นโดยองค์พระมหากษัตริย์ไทย และมีความเจริญ รุดหน้าสืบมากกว่า 107 ปี อย่างทรงคุณค่า ซึ่งเป็นพระราชมรดกอันล้ำค่ายิ่งที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 ได้พระราชทานไว้ให้แก่ปวงชนชาวไทย ต่อมาสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร รัชกาลที่ 10 มีพระบรมราโชบายด้านการศึกษากับความมั่นคงมีพระราชประสงค์เห็นคนไทยมีวินัยรู้หน้าที่มีความรับผิดชอบ สร้างวินัยโดยกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี

1.2 ความสำคัญของลูกเสือ กศน.

สำนักงาน กศน. ได้ตระหนักและเห็นคุณค่าของกิจการลูกเสือ จึงได้น้อมนำพระบรมราโชบายดังกล่าว มากำหนดเป็นนโยบายหลักสูตรและแนวทางการปฏิบัติ พร้อมทั้งสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน กศน. โดยนำกระบวนการลูกเสือ เนื้อหาความรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการลูกเสือเป็นหลักในการจัดกิจกรรมส่งเสริมประสบการณ์ให้ผู้เรียน กศน. มีทักษะชีวิต สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข สามารถนำอุดมการณ์คำปฏิญาณ และกฎของลูกเสือ มาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน มีระเบียบวินัย มีคุณธรรม จริยธรรม และมีความสง่างามในการดำรงตนให้เป็นพลเมืองดี บำเพ็ญประโยชน์ต่อ ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

ลูกเสือ กศน. เป็นลูกเสือที่อยู่ในกองลูกเสือวิสามัญของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน กศน. จึงต้องมีความพร้อมในการประพฤติปฏิบัติตนตามคติพจน์ของลูกเสือวิสามัญ คือ “บริการ” ลูกเสือ กศน. ต้องพร้อมและพัฒนาตนเอง ทั้งด้านร่างกาย ด้านสติปัญญา ด้านจิตใจ ด้านศีลธรรม และมีความพร้อมในการเป็นผู้นำในการพัฒนาครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 1 ลูกเสือ กศน.

(ให้ผู้เรียนไปทำกิจกรรมท้ายเรื่องที่ 1 ที่สมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบชุดวิชา)

เรื่องที่ 2 ลูกเสือ กศน. กับการพัฒนา

ลูกเสือ กศน. เป็นผู้มีความสำคัญต่อการพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้น ลูกเสือ กศน. ทุกคนพึงนำอุดมการณ์ คำปฏิญาณ กฎ และ คติพจน์ของลูกเสือ เป็นหลักในการพัฒนาตนเองให้เป็นพลเมืองดีในทัศนะของลูกเสือ และมี จิตอาสาให้ “บริการ” ช่วยเหลือกิจการต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชน สังคม และสร้างความสัมพันธ์อันดี กับองค์กร หรือหน่วยงานอื่น ๆ

การพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. พัฒนาทางด้านความคิดเรื่องศาสนา ซึ่งมีวิธีการแตกต่างกันไปตามศาสนาที่ตน นับถือ มุ่งเน้นยึดมั่นในหลักการของศาสนา เพื่อให้บรรลุผลแห่งความจงรักภักดีต่อศาสนา
2. พัฒนาทางด้านความรู้สึกด้านค่านิยม มุ่งเน้นการเอาใจใส่ รับผิดชอบในการ เคารพปัญหา สถานการณ์ปัจจุบันเป็นพิเศษ
3. พัฒนาทางด้านร่างกาย มุ่งเน้นการเข้าร่วมกิจกรรมลูกเสือเพื่อให้มีสุขภาพ แข็งแรง
4. พัฒนาทางด้านสติปัญญา มุ่งเน้นการทำงานอดิเรก การฝีมือ การรู้จักใช้เวลา ให้เป็นประโยชน์
5. พัฒนาทางด้านสังคม มุ่งเน้นการปฏิบัติตนให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข
6. พัฒนาทางการสร้างสัมพันธ์ทางสังคม มุ่งเน้นการทำงานเป็นระบบหมู่ ในบทบาทของผู้นำ และผู้ตาม
7. พัฒนาทางด้านความรับผิดชอบต่อชุมชน มุ่งเน้นความสำคัญของความ รับผิดชอบต่อตนเองที่มีต่อผู้อื่นด้วยการบำเพ็ญประโยชน์
8. พัฒนาทางด้านความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม มุ่งเน้นความสนใจในสิ่งแวดล้อม และอนุรักษ์ธรรมชาติ

การพัฒนาชุมชน สังคม ในด้านต่าง ๆ เช่น

1. การเป็นพลเมืองดี และการใช้สิทธิเลือกตั้ง (ลูกเสือ กศน.)
2. การดูแลรักษาและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
(ลูกเสืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม)
3. การสร้างความตระหนักถึงโทษและพิษภัยของยาเสพติด (ลูกเสือยาเสพติด)
4. การป้องกันและช่วยเหลือเมื่อประสบเหตุ (ลูกเสือบรรเทาสาธารณภัย)
5. การช่วยอำนวยความสะดวกด้านการจราจร (ลูกเสือจราจร)
6. การร่วมเฝ้าระวัง ป้องกัน ข้อมูลข่าวสารที่เป็นภัยออนไลน์ (ลูกเสือไซเบอร์)
7. การเสริมสร้างทัศนคติ ค่านิยม ความซื่อสัตย์สุจริต (ลูกเสือซื่อสัตย์)
8. การอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณีไทยให้ความรู้สึปปride (ลูกเสือวัฒนธรรม)
9. การป้องกันการทารุณกรรมต่อสัตว์ (ลูกเสือสวัสดิภาพสัตว์)

10. การช่วยดูแล ป้องกันอนุรักษ์ป่าไม้ (ลูกเสือป่าไม้)

11. การสร้างความมีระเบียบวินัยต่อตนเอง รู้จักสามัคคีในหมู่คณะและส่วนรวม (ลูกเสือรัฐสภา)

12. การป้องกันไม่ให้เกิดความรุนแรง ลดความเหลื่อมล้ำ (ลูกเสือสันติภาพ)

13. การสร้างโอกาสทางเลือกให้กับชีวิต (ลูกเสือสำหรับผู้ด้อยโอกาส)

ลูกเสือ กศน. สามารถเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าว หรือคิดรูปแบบกิจกรรม/โครงการ ขึ้นมาเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 2 ลูกเสือ กศน. กับการพัฒนา

(ให้ผู้เรียนไปทำกิจกรรมท้ายเรื่องที่ 2 ที่สมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบชุดวิชา)

เรื่องที่ 3 บทบาทหน้าที่ของลูกเสือ กศน. ที่มีต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชนและสังคม

ลูกเสือ กศน. มีบทบาทหน้าที่ในการพัฒนาตนเอง ซึ่งเน้นการพัฒนาความสามารถ ศักยภาพ และสมรรถนะที่ทันต่อสภาพความจำเป็น ตามความก้าวหน้า และการเปลี่ยนแปลง ของสังคมเพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ดังนั้น การพัฒนาตนเอง จะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ ถึงความสำคัญของการพัฒนาในด้านต่าง ๆ รู้วิธีการวางแผนพัฒนาตนเอง ในบทบาทของผู้ นำ และผู้ตาม

ผู้เรียน กศน. ที่สมัครเข้าเป็นลูกเสือ กศน. เริ่มต้นด้วยการแสวงหาความรู้ทั่วไป ที่เกี่ยวกับทักษะการดำรงชีวิต โดยใช้กระบวนการคิดเป็น ความรู้ทั่วไปที่เกี่ยวกับทักษะลูกเสือ กิจกรรมกลางแจ้ง การคิดวิเคราะห์ การตัดสินใจแก้ปัญหา และเข้าพิธีประจำกองลูกเสือ วิสามัญ โดยผู้กำกับกองลูกเสือวิสามัญจะเป็นผู้ประกอบพิธีประจำกองให้แก่ลูกเสือ กศน. ให้ลูกเสือ กศน. แต่งเครื่องแบบลูกเสือวิสามัญมาพร้อมกันที่ คูหาลูกเสือวิสามัญ (Rover Den) หรือสถานที่นัดหมายอื่นที่เหมาะสม เพื่อทบทวนหลักการการเป็นพลเมืองดีในทัศนะของลูกเสือ พิจารณาคติพจน์ คำปฏิญาณ และกฎของลูกเสือทั้ง 10 ข้อ ที่จะนำไปสู่การปฏิบัติตนเป็นคนดี สำรวจตัวเอง และเข้าพิธีประจำกองตามลำดับ

การปฏิบัติตนตามคติพจน์ของลูกเสือ กศน. คือ “บริการ” ซึ่งเป็นเสมือนหัวใจ ของลูกเสือ กศน. ที่จะต้องยึดมั่นในการเสียสละด้วยการบริการ แต่การบริการนี้มีได้หมายถึง เป็นผู้รับใช้หรือคนงานการบริการในความหมายของการลูกเสือนี้ เรามุ่งที่จะอบรมบ่มนิสัยและ จิตใจให้รู้จักเสียสละ ได้รู้จักวิถีหาความรู้และประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ในอนาคต และ ในที่สุดก็จะทำให้สามารถประกอบอาชีพโดยปกติสุขในสังคม

การบริการ หมายถึง การประกอบคุณประโยชน์ให้แก่มนุษยชาติ ด้วยการถือว่า เป็นเกียรติประวัติสูงสุดแห่งชีวิตของเรา ในการที่รู้จักเสียสละความสุขส่วนตัวเพื่อบำเพ็ญ ประโยชน์แก่ผู้อื่น เพื่อจุดมุ่งหมายให้สังคมสามารถดำรงอยู่ได้โดยปกติ เป็นการสอนให้ลูกเสือ

วิสามันตตั้งตนอยู่ในศีลธรรมไม่เอาเปรียบผู้ที่ยากจนหรือด้อยกว่า นอกจากนั้นการบริการแก่ผู้อื่นเปรียบเสมือนเป็นการชำระหนี้ที่ได้เกิดมาแล้ว อาศัยอยู่ในโลกนี้ก็ด้วยความมุ่งหวังจะให้ทุกคนเข้าใจในการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคม มองเห็นความจำเป็นของสังคมว่าไม่มีใครสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้โดยลำพัง ทุกคนจำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยกันไม่ว่าด้านอาหารการกิน ด้านเครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค หรืออื่น ๆ

ลูกเสือ กศน. พึงนำคำปฏิญาณ กฎและคติพจน์ของลูกเสือ มาเป็นแนวทางการพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคม ดังนี้

1. พัฒนาทางกาย พัฒนาทางด้านร่างกาย มุ่งเน้นการเข้าร่วมกิจกรรมลูกเสือ เพื่อให้มีสุขภาพแข็งแรง
2. พัฒนาทางสติปัญญาพัฒนาทางด้านสติปัญญา มุ่งเน้นการทำงานอดิเรก การฝีมือ การรู้จักใช้เวลาให้เป็นประโยชน์
3. พัฒนาทางจิตใจศีลธรรม พัฒนาทางด้านความคิดเรื่องศาสนา ซึ่งมีวิธีการแตกต่างกันไปตามศาสนาที่ตนนับถือ มุ่งเน้นยึดมั่นในหลักการของศาสนา เพื่อให้บรรลุผลแห่งความจงรักภักดีต่อศาสนา
4. พัฒนาในเรื่องสร้างค่านิยมและเจตคติพัฒนาทางด้านความรู้สึกด้านค่านิยม มุ่งเน้นการเอาใจใส่ ระมัดระวังในการเผชิญปัญหา สถานการณ์ปัจจุบันเป็นพิเศษ
5. พัฒนาทางสัมพันธภาพระหว่างบุคคล มุ่งเน้นการปฏิบัติตนให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข
6. พัฒนาสัมพันธภาพทางสังคม สร้างสัมพันธภาพทางสังคม มุ่งเน้นการทำงานเป็นระบบหมู่ในบทบาทของผู้นำ และผู้ตามที่ดี
7. พัฒนาสัมพันธภาพต่อชุมชน มีความรับผิดชอบต่อชุมชน มุ่งเน้นความสำคัญของความรับผิดชอบต่อตนเองที่มีต่อผู้อื่นด้วยการบำเพ็ญประโยชน์
8. พัฒนาทางด้านความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม มุ่งเน้นความสนใจในสิ่งแวดล้อมและอนุรักษ์ธรรมชาติ

กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 3 บทบาทหน้าที่ของลูกเสือ กศน. ที่มีต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคม (ให้ผู้เรียนไปทำกิจกรรมท้ายเรื่องที่ 3 ที่สมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบชุดวิชา)

เรื่องที่ 4 บทบาทหน้าที่ของลูกเสือ กศน. ที่มีต่อสถาบันหลักของชาติ

ลูกเสือ กศน. พึงตระหนักการนำคำปณิธานและกฎของลูกเสือมาใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อความเป็นพลเมืองดี มีศีลธรรม มีระเบียบวินัย มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และรักษาไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของความเป็นไทย ขนบธรรมเนียมอันดีของ ประเพณีท้องถิ่น เพื่อให้เกิดความรัก ความสามัคคีปรองดอง หลักการปกครองในระบอบ ประชาธิปไตยขั้นพื้นฐาน การแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นซึ่งกันและกัน โดยไม่เกี่ยวข้องกับ ลัทธิทางการเมืองใด ๆ และพัฒนาเสริมสร้างทักษะการดำเนินชีวิตตามแบบวิถีชีวิต ระบอบ การปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข เป็นวิถีทางให้เกิดความสงบสุข ในการดำรงอยู่ของชาติ ตามเจตนารมณ์ของลูกเสือชาวบ้านพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหา- ภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ 9 ทรงเป็นองค์พระประมุขและทรงรับกิจการลูกเสือชาวบ้านไว้ในพระบรมราชานุเคราะห์ สมาชิก ที่เกี่ยวข้องทุกคนจะต้องช่วยกันดำรงพระเกียรติของพระองค์ไว้

กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 4 บทบาทหน้าที่ของลูกเสือ กศน. ที่มีต่อสถาบันหลักของชาติ
(ให้ผู้เรียนไปทำกิจกรรมท้ายเรื่องที่ 4 ที่สมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบชุดวิชา)

หน่วยการเรียนรู้ที่ 7

ลูกเสือ กศน. กับจิตอาสา และการบริการ

สาระสำคัญ

จากคำปฏิญาณของลูกเสือที่ว่า “ข้าจะช่วยเหลือผู้อื่นทุกเมื่อ” และลูกเสือ กศน. ที่เป็นลูกเสือวิสามัญ ซึ่งถือคติพจน์ว่า “บริการ” จึงเป็นผู้ที่มีจิตอาสา คือผู้ที่ไม่นิ่งดูดาย เป็นผู้เอาใจใส่ และเป็นผู้มีจิตสำนึก มีความพร้อมที่จะเสียสละเพื่อส่วนรวม โดยการประพฤติ ปฏิบัติตน มีความรับผิดชอบ มีวินัยในตนเอง รู้จักควบคุมอารมณ์และพฤติกรรม ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เคารพสิทธิของผู้อื่น ตลอดจนเต็มใจที่ช่วยเหลือและบริการผู้อื่น โดยไม่หวังผลตอบแทน

ตัวชี้วัด

1. อธิบายความหมาย และความสำคัญของจิตอาสา และการบริการ
2. อธิบายหลักการของจิตอาสาและการบริการ
3. ยกตัวอย่างกิจกรรมจิตอาสาและการบริการของลูกเสือ กศน.
4. นำเสนอผลการปฏิบัติตนในฐานะลูกเสือ กศน. เพื่อเป็นจิตอาสา และการบริการ

ขอบข่ายเนื้อหา

เรื่องที่ 1 จิตอาสา และการบริการ

- 1.1 ความหมายของจิตอาสา
- 1.2 ความสำคัญของจิตอาสา
- 1.3 ความหมายของการบริการ
- 1.4 ความสำคัญของการบริการ

เรื่องที่ 2 หลักการของจิตอาสา และการบริการ

- 2.1 หลักการของจิตอาสา
- 2.2 ประเภทของจิตอาสา
- 2.3 หลักการของการบริการ
- 2.4 ประเภทของการบริการ

เรื่องที่ 3 กิจกรรมจิตอาสา และการให้บริการของลูกเสือ กศน.

เรื่องที่ 4 การปฏิบัติตนในฐานะลูกเสือ กศน. เพื่อเป็นจิตอาสา และการบริการ

เวลาที่ใช้ในการศึกษา 12 ชั่วโมง

สื่อการเรียนรู้

1. ชุดวิชาลูกเสือ กศน. รหัสรายวิชา สค32035
2. สมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบชุดวิชา
3. สื่อเสริมการเรียนรู้อื่น ๆ

เรื่องที่ 1 จิตอาสา และการบริการ

1.1 ความหมายและความสำคัญของจิตอาสา

จิตอาสา หมายถึง จิตสำนึกเพื่อส่วนรวมของคนที่รู้จักความเสียสละ เอาใจใส่ เป็นธุระให้ความร่วมมือร่วมใจในการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม เพื่อช่วยกันพัฒนาคุณภาพชีวิต และปรารถนาเข้าไปช่วยลดปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ด้วยการสละเวลา การลงแรง และสร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์สุขแก่สังคม และประเทศชาติ

ความสำคัญของจิตอาสา เป็นการตระหนักรู้ การแสดงออก ทำประโยชน์ เพื่อสังคม ตลอดจนช่วยกันดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม สาธารณะสมบัติให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่า ให้ความช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยาก หรือผู้ที่ร้องขอความช่วยเหลือ โดยใช้คุณธรรมเป็นหลัก

1.2 ความหมายและความสำคัญของการบริการ

บริการ หมายถึง การให้ความช่วยเหลือหรือการบำเพ็ญประโยชน์ต่อตนเอง ต่อผู้อื่นและต่อชุมชน ลูกเสือวิสามัญจะต้องมีความเลื่อมใสศรัทธาในคำว่า “บริการ” และลงมือ ปฏิบัติเรื่องนี้อย่างจริงจัง ด้วยความตั้งใจและโดยมีทักษะหรือความสามารถในการให้บริการ นั้นด้วยความชำนาญ ว่องไว คือไวใจได้ หรือเชื่อถือได้

ความสำคัญของการบริการ เป็นหัวใจสำคัญของลูกเสือ กศน. ซึ่งต้องพัฒนาจิตใจ ให้อยู่ในศีลธรรม ไม่เอา راحتเอาเปรียบผู้ที่ยากจนหรือด้อยกว่า ให้รู้จักการเสียสละความสุขส่วนตัว เพื่อบำเพ็ญประโยชน์แก่ผู้อื่น เพื่อจุดมุ่งหมายให้สังคมสามารถดำรงอยู่ได้โดยปกติ ถือว่าเป็น เกียรติประวัติสูงสุดของชีวิต

ลูกเสือวิสามัญมีคติพจน์ว่า “บริการ” (Service) คือ การกำหนดแนวทางสำหรับ ยึดเหนี่ยวในการเป็นลูกเสือวิสามัญว่าจะทำหน้าที่ในการบริการช่วยเหลือผู้อื่น บำเพ็ญ ประโยชน์แก่ผู้อื่นและสังคมที่เราอาศัยอยู่ หมายถึง การสร้างนิสัยให้ลูกเสือวิสามัญไม่เป็นคน เห็นแก่ตัวพร้อมที่จะเสียสละประโยชน์ส่วนตัวให้บริการแก่บุคคลอื่นหรือสังคมที่เราอาศัยอยู่ ทั้งนี้ เมื่อลูกเสือวิสามัญเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ จะสามารถประกอบอาชีพอย่างสุขสบาย ในสังคม เพราะเขารู้จักเสียสละไม่เอา راحتเอาเปรียบคนอื่น

คติพจน์ “บริการ” เป็นเสมือน “หัวใจ” ของการเป็นลูกเสือวิสามัญที่จะต้องยึดมั่น การเสียสละด้วยการบริการ แต่การบริการนี้มีได้หมายถึงเป็นผู้รับใช้หรือคนงานอย่างທີ່บางคน เข้าใจ การบริการในความหมายของการลูกเสือวิสามัญนั้นมุ่งที่จะอบรมบ่มนิสัยและจิตใจให้ ลูกเสือวิสามัญได้รู้จักเสียสละ ได้รู้จักวิถีหาความรู้ และประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อไป ในอนาคตและในที่สุดจะทำให้เขาสามารถประกอบอาชีพโดยปกติสุขในสังคม ทั้งนี้ มีหลักใน การดำเนินการตามคติพจน์บริการ

กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 1 จิตอาสา และการบริการ

(ให้ผู้เรียนไปทำกิจกรรมท้ายเรื่องที่ 1 ที่สมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบชุดวิชา)

เรื่องที่ 2 หลักการของจิตอาสา และการบริการ

2.1 หลักการของจิตอาสา

หลักการของจิตอาสา มีที่มาจากการพัฒนาตนเองให้มีจิตสำนึกที่ดี มีน้ำใจ การที่คนมาอยู่ร่วมกันเป็นสังคมย่อมต้องการพึ่งพากัน โดย

1) การกระทำของตนเอง ให้มีความรับผิดชอบต่อตนเอง เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดผลกระทบและความเสียหายต่อส่วนรวม เช่น การมีวินัยในตนเองการควบคุมอารมณ์และพฤติกรรม การเชื่อฟังคำสั่ง เป็นต้น

2) บทบาทของตนที่มีต่อสังคมในการรักษาประโยชน์ของส่วนรวม เพื่อแก้ปัญหา สร้างสรรค์สังคม ซึ่งถือว่าเป็นความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม เช่น การเคารพสิทธิผู้อื่น การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การช่วยเหลือผู้อื่น เป็นต้น

2.2 หลักการของการบริการ

หลักการของการบริการ มีดังนี้

1) ให้บริการด้วยความสมัครใจ เต็มใจที่จะให้บริการ

2) ให้บริการอย่างมีประสิทธิภาพ คือ มีทักษะในการบริการ เช่น การปฐมพยาบาล เทคนิคในการช่วยชีวิต เป็นต้น

3) ให้บริการแก่ผู้ที่ต้องการรับบริการ เช่น คนที่กำลังจะจมน้ำผู้ที่ถูกทอดทิ้ง คนชรา คนป่วยและผู้ไม่สามารถช่วยตนเองได้ เป็นต้น

4) ให้บริการด้วยความองอาจ ตั้งใจทำงานให้เสร็จด้วยความมั่นใจ ด้วยความรับผิดชอบต่อผู้ใช้ความรู้ที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง อุทิศให้แก่งานอย่างจริงจัง ในขณะนั้นรู้จักแบ่งเวลา แบ่งลักษณะงาน มีความมุ่งมั่นในการทำงาน ให้เป็นผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 2 หลักการของจิตอาสา และการบริการ

(ให้ผู้เรียนไปทำกิจกรรมท้ายเรื่องที่ 2 ที่สมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบชุดวิชา)

เรื่องที่ 3 กิจกรรมจิตอาสา และการให้บริการของลูกเสือ กศน.

จากอดีตจนถึงปัจจุบันประชาชนคนไทยมีการทำงานจิตอาสาอย่างหลากหลายรูปแบบ โดยไม่หวังผลตอบแทน เน้นแรงบันดาลใจให้คนทุกเพศทุกวัยคิดที่จะทำความดีเพื่อสังคม ดังนั้น ลูกเสือ กศน. ก็สามารถที่จะคิดกิจกรรมจิตอาสาและการให้บริการได้เช่นกัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- 1) จิตอาสารักษาสะอาด เช่น ทำความสะอาดวัด/สถานศึกษา โดยการกวาดใบไม้แห้ง แยกขยะ ฯลฯ
- 2) จิตอาสารักษ์โลก เช่น ช่วยเหลือสุนัขจรจัด รื้อเงินช่วยสัตว์เร่ร่อน ปลูกป่า สร้างฝาย ฯลฯ
- 3) จิตอาสาก่อสร้าง เช่น ซ่อม/สร้าง/ทาสี ห้องเรียน สร้างศูนย์การเรียนรู้ภายในชุมชน ฯลฯ
- 4) จิตอาสาเป็นพี่เลี้ยง เช่น เลี้ยงอาหารผู้ป่วย เล่านิทานให้เด็กกำพร้า อ่านหนังสือให้คนตาบอด ฯลฯ
- 5) จิตอาสาบริการ เช่น ลูกเสือจราจร อาสาพาคนข้ามถนน อาสาบริการน้ำดื่ม และอาหาร ฯลฯ

ลูกเสือกับการ “บริการ”

คำว่า “บริการ” หมายถึง การช่วยเหลือหรือการบำเพ็ญประโยชน์ต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อชุมชน ลูกเสือวิสามัญจะต้องมีความเลื่อมใสศรัทธาในคำว่า “บริการ” และลงมือปฏิบัติเรื่องนี้อย่างจริงจัง ด้วยความตั้งใจและโดยมีทักษะหรือความสามารถในการให้บริการนั้นด้วยความซื่อซอ ว่องไว คือ ไวใจได้หรือเชื่อได้

ความเห็นของ บี.พี. เกี่ยวกับ “บริการ”

บี.พี. เห็นว่า การศึกษาที่เด็กได้รับจากทางบ้าน ทางโรงเรียน ทางวัด และอื่น ๆ ยังมีช่องโหว่อยู่ 4 ประการ ซึ่งการลูกเสือมุ่งหมายที่จะอุดช่องโหว่เหล่านั้นโดยเน้นการฝึกอบรมลูกเสือในเรื่องต่อไปนี้ คือ

- (1) ลักษณะนิสัย และสติปัญญา
- (2) สุขภาพและแข็งแรง
- (3) การฝีมือและทักษะ
- (4) หน้าที่พลเมืองและการบำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่น

การลูกเสือมุ่งหมายที่จะฝึกอบรมลูกเสือทั้งในทางร่างกาย สติปัญญา ศีลธรรม จิตใจ และสังคม เพื่อให้เป็นพลเมืองดี รู้จักหน้าที่รับผิดชอบและบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่ชุมชน ตลอดจนประเทศชาติ

ตามคติของลูกเสือ พลเมืองดี คือ บุคคลที่มีเกียรติเชื่อถือได้ มีระเบียบวินัย สามารถบังคับใจตนเอง สามารถพึ่งตนเอง ทั้งเต็มใจและสามารถที่จะช่วยเหลือชุมชนและบำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่น

ความมุ่งหมายโดยเฉพาะของกิจการลูกเสือวิสามัญ

(1) เพื่อให้ลูกเสือได้เข้าร่วมในขบวนการลูกเสือวิสามัญ ซึ่งมีผู้ใหญ่เป็นผู้ชี้แจง แนะนำและทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา จะโดยให้ลูกเสือวิสามัญในกองปกครองกันเอง ประกอบกิจกรรมต่าง ๆ และเรียนรู้โดยการกระทำ

(2) เพื่อให้ลูกเสือวิสามัญได้มีโอกาสฝึกปฏิบัติการตามที่ตนถนัด

(3) เพื่อให้ลูกเสือวิสามัญได้ฝึกหัดรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่นเป็นขั้น ๆ และเพิ่มการฝึกให้กว้างขวางยิ่งขึ้น โดยอาศัยระบบหมู่

(4) เพื่อให้ลูกเสือวิสามัญมีโอกาสแสดงสมรรถภาพของตนเองด้วยความพึงพอใจ และความภาคภูมิใจ โดยการใช้ระบบเครื่องหมายพิเศษ

(5) เพื่อให้ลูกเสือวิสามัญรู้จักอดทน นิยมชีวิตกลางแจ้งและการบริการอย่างมีชีวิตจิตใจ โดยเฉพาะการบริการชุมชน

(6) เพื่อส่งเสริมการแสวงหาอาชีพที่เหมาะสม

การบริการหรือการบำเพ็ญประโยชน์ของลูกเสือวิสามัญในเรื่องการบริการนี้ มีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้ลูกเสือวิสามัญทุกคนได้เข้าใจความหมาย รู้วิธีการในการให้บริการ รู้หลักในการจัดกิจกรรมด้านบริการ และมีความเข้าใจสามารถปฏิบัติด้วยตนเองได้ การลูกเสือวิสามัญต้องการผู้เสียสละ ผู้มีจิตใจเป็นลูกเสืออย่างแท้จริง (Scouting spirit) ไม่เป็นคนเห็นแก่ตัว ไม่ทำอะไรโดยหวังผลส่วนตนเป็นที่ตั้งอยู่ตลอดเวลา ในเวลาเดียวกันการเสียสละประโยชน์และความสุขส่วนตัว เพื่อบริการตามความหมายของการลูกเสือวิสามัญนี้ก็ต้องให้คำนึงถึงสภาวะแวดล้อมและสถานภาพของตนเองอยู่เสมอ ๆ เพื่อจะได้ตระหนักถึงขีดความสามารถของตนเอง จะได้ไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ตนเองและครอบครัว

ประเภทหรือขั้นตอนในการบริการ

(1) บริการแก่ตนเองก่อน เป็นการเตรียมตัวให้พร้อมเสียก่อนเพราะถ้าหากเรายังไม่พร้อม เราก็ไม่อาจจะไปให้บริการแก่ผู้อื่นได้ หรือได้ก็ไม่ดีเท่าที่ควร การบริการแก่ตนเอง ก่อนนั้นเป็นการฝึกในเรื่องการให้บริการไปด้วย เพราะคำว่าบริการแก่ตนเองนั้น หมายถึงตัวเรา ครอบครัวของเรา ผู้บังคับบัญชาของเรา ผู้ใต้บังคับบัญชาของเรา เพื่อนร่วมงาน ญาติสนิท มิตรสหาย กล่าวโดยสรุปได้ว่า ก่อนที่เราจะออกไปให้บริการแก่ผู้อื่นนั้นจำเป็นต้องสร้างความพร้อมให้แก่ตัวเองเสียก่อน เพราะตราบใดที่เราจะต้องขอความช่วยเหลือ ต้องอยู่ภายใต้การโอ้อุ้มคำชูของผู้อื่น ต้องขอให้ผู้อื่นช่วยเหลือเราแล้ว แสดงว่า เรายังไม่พร้อม ฉะนั้นลูกเสือวิสามัญต้องเตรียมตัวให้พร้อมในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นการเงิน สุขภาพ เวลาว่าง สติปัญญา ฯลฯ

(2) บริการแก่หมู่คณะและขบวนการลูกเสือ เมื่อเราฝึกบริการตนเองแล้ว ต่อไปก็ขยายการให้บริการแก่หมู่คณะของเรา ก่อน เป็นการหาประสบการณ์หรือความชำนาญ ด้วยการบริการเป็นรายบุคคล บริการแก่กองลูกเสือของเราในงานต่าง ๆ อันเป็นส่วนรวมและรวมไปถึงการให้บริการแก่กองลูกเสืออื่น ซึ่งถือเป็นขบวนการของเรา ลูกเสือวิสามัญทุกคนควรได้รับการส่งเสริมให้ช่วยเหลือการดำเนินกิจการของกองลูกเสือวิสามัญ หรือกองลูกเสือสำรองในทุกวิถีทาง ทั้งนี้ เพื่อจะได้มีประสบการณ์ภาคปฏิบัติในการฝึกอบรมลูกเสือซึ่งจะช่วยให้เขาเหมาะสมที่จะเป็นผู้นำกับลูกเสือและเป็นหัวหน้าครอบครัวในอนาคต ลูกเสือวิสามัญควรได้รับมอบหมายความรับผิดชอบในงานที่มีกำหนดแน่นอนในการช่วยเหลือผู้กำกับลูกเสือ ประเทศชาติต้องการอาสาสมัครเป็นจำนวนมาก เพื่อช่วยเหลือในเรื่องการศึกษา มีเรื่องอื่น ๆ อีกมากมายนอกเหนือไปจากการอ่าน การเขียน และการคิดเลข ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นที่เด็กสมัยนี้จะต้องเรียนรู้เพื่อจะได้ประสบความสำเร็จในชีวิต การที่เวลาเรียนระยะสั้น และครูก็มีจำนวนจำกัดย่อมทำให้เด็กไม่มีโอกาสได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ ดังนั้น ความช่วยเหลือของชายหนุ่มรุ่นพี่ที่เป็นอาสาสมัครจึงเป็นสิ่งที่ประเทศชาติต้องการอย่างยิ่ง

ลูกเสือวิสามัญผู้ซึ่งให้ความช่วยเหลือในการฝึกอบรมหรือในการดำเนินงานของกองลูกเสือวิสามัญ หรือกองลูกเสือสำรอง และโดยเฉพาะในการอยู่ค่ายพักแรม นับได้ว่าเป็นผู้ให้บริการที่มีคุณค่าอย่างยิ่ง ในเวลาเดียวกันงานนี้ย่อมนำความพอใจมาให้ลูกเสือวิสามัญเอง เพราะการฝึกอบรมเด็กนั้นจะได้เห็นเขาสนุกสนาน มีลักษณะนิสัยที่ดีขึ้น ย่อมทำให้ลูกเสือวิสามัญ รู้สึกว่าได้ทำอะไรบางอย่างที่คุ้มค่าการฝึกอบรมแก่รุ่นน้องนั้น ลูกเสือวิสามัญจะต้องทำตนให้เป็นตัวอย่างที่ดี เพื่อให้รุ่นน้องทำตามด้วยการปฏิบัติตนให้เป็นสนุกสนาน ร่าเริง เป็นมิตรกับคนทุกคน ซื่อสัตย์สุจริต มีกิริยาสุภาพ และใช้วาจาสุภาพไปหยาบโหล่น

(3) บริการแก่ชุมชน เพื่อฝึกบริการแก่ตนเอง แก่ขบวนการลูกเสือแล้วก็สมควรที่จะไปบริการแก่ชุมชนตามสติปัญญา ประสบการณ์ และความสามารถ แนวคิดในการบริการแก่ชุมชน คือ การชำระหนี้แก่ชุมชนด้วยการร่วมมือกันเสียสละ ร่วมกันเพื่อดำเนินการจัดกิจกรรมอันเป็นสาธารณะประโยชน์ เช่น การพัฒนาอาคารสถานที่ บ้านเมืองในชุมชนนั้น การสร้างสาธารณสถาน การจัดงานรื่นเริง งานสังคมเพื่อประโยชน์ของสังคมนั้น ๆ ซึ่งจะทำให้ลูกเสือวิสามัญได้ประสบการณ์ จากชีวิตจริงหลังจากที่เขาพ้นวัยจากการเป็นลูกเสือวิสามัญ ต่อไปเขาจะสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมที่เขาอาศัยอยู่ได้ โดยไม่ได้เอารัศมีเอาเปรียบหรือเห็นแก่ตัวได้ การบริการแก่ชุมชนนั้นควรเริ่มตั้งแต่ชุมชนที่กองลูกเสือตั้งอยู่บริการในเรื่องต่าง ๆ เช่น ทำความสะอาด การช่วยเหลือผู้ประสบอุบัติเหตุ การควบคุมการจราจร การดับเพลิง เป็นต้น ที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การพัฒนาชุมชน

หลักของการให้บริการ

(1) เป็นกิจกรรมที่จำเป็นเห็นความจำเป็นที่ต้องให้บริการ คือ ต้องดูว่าจำเป็นแค่ไหน สำหรับเรื่องนั้นที่จะต้องได้รับการบริหาร

(2) ให้บริการด้วยความสมัครใจ เต็มใจที่จะให้บริการ

(3) ให้บริการอย่างมีประสิทธิภาพ คือ มีทักษะในการบริการ เช่น การปฐมพยาบาล เทคนิคในการช่วยชีวิต ฯลฯ

(4) ให้บริการแก่ผู้ที่ต้องการรับบริการ เช่น คนที่กำลังจมน้ำจะได้คนช่วย การพัฒนาชุมชนให้บริการแก่ผู้ที่ถูกทอดทิ้ง เช่น คนชรา คนป่วย และผู้ไม่สามารถช่วยตนเองได้

(5) บริการด้วยความองอาจ ตั้งใจทำงานให้เสร็จด้วยความมั่นใจ ด้วยความรับผิดชอบโดยใช้ความรู้ที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง อุทิศเวลาให้แก่งานอย่างจริงจัง ในขณะที่รู้จักแบ่งเวลา แบ่งลักษณะงาน มีความมุ่งมั่นในการทำงานให้เป็นผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ให้จึงได้ย่อมจะได้รับความสำเร็จเรียบร้อยในการทำงาน จะทำให้เรารู้สึกภูมิใจ

งานบริการ ที่ลูกเสือวิสามัญแต่ละคนหรือกองลูกเสือวิสามัญจะทำได้นั้น มีหลายประการ เช่น

1) โครงการใช้ผักตบชวาทำปุ๋ยหมัก โครงการนี้เป็นโครงการที่ยิงนกสองตัวในเวลาเดียวกัน คือ เป็นการกำจัดผักตบชวา และเป็นการทำปุ๋ยหมัก เพื่อใช้ประโยชน์ในการปลูกพืชผักต่าง ๆ ให้ได้ผลดียิ่งขึ้น โครงการนี้เสียค่าใช้จ่ายสอดคล้องกับนโยบายของรัฐ และอยู่ในวิสัยที่กองลูกเสือวิสามัญจะทำได้มีประสิทธิภาพ

2) โครงการให้บริการแก่ชุมชน เช่น โครงการให้ความปลอดภัยในการจราจร หางานให้คนพิการทำ จัดทำสนามเด็กเล่นสำหรับเด็กยากจน พิกการ โครงการบริการแก่ผู้ประสบอุบัติเหตุด้วยการพยายามศึกษาหาความรู้ในเรื่องการปฐมพยาบาล เพื่อจะได้ช่วยเหลือผู้ประสบอุบัติเหตุอย่างมีประสิทธิภาพ การดับเพลิงด้วยการเข้ารับการอบรมวิชาบรรเทาสาธารณภัย ฯลฯ

3) โครงการพัฒนาชุมชน โดยทำการสำรวจความต้องการของท้องถิ่นแล้ววางแผนและลงมือปฏิบัติตามโครงการนั้น

4) โครงการให้บริการแก่กิจกรรมลูกเสือ เช่น ปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายทำหน้าที่กรรมการของกอง ทำหน้าที่พี่เลี้ยงช่วยดูแลคูหาลูกเสือวิสามัญ และช่วยเหลือในการฝึกอบรมลูกเสือประเภทอื่น ๆ ในวิชาที่ตนถนัด เช่น การผูกเงื่อนเชือก การปฐมพยาบาล แผนที่ เข็มทิศ ระเบียบแถว เป็นต้น

การปฏิบัติตนตามคติพจน์ของลูกเสือวิสามัญ

คติพจน์ “บริการ” นั้นเป็นเสมือน “หัวใจ” ของการลูกเสือวิสามัญว่า จะต้องยึดมั่นเสียสละด้วยการบริการ แต่การบริการนี้มีได้หมายถึงเป็นผู้รับใช้หรือคนงานอย่างที่บ้านท่านเข้าใจ บริการในความหมายของการลูกเสือวิสามัญนี้ เรามุ่งที่จะอบรมนิสัย และจิตใจให้ได้รู้จักเสียสละ ได้รู้จักวิหาคำความรู้ และประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อไปในอนาคต และในที่สุดก็จะทำให้สามารถประกอบอาชีพโดยปกติสุขในสังคม การบริการ หมายถึง ให้ประกอบ

คุณประโยชน์แก่นมนุษยชาติ ด้วยการถือว่าเป็นเกียรติประวัติสูงสุดแห่งชีวิตของเราในการที่รู้จักเสียสละความสุขส่วนตัวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์แก่ผู้อื่น ทั้งนี้ เพื่อจุดหมายให้สังคมสามารถดำรงอยู่ได้โดยปกติ เป็นการสอนให้ลูกเสือวิสามัญตั้งตนอยู่ในศีลธรรมไม่เอาเปรียบผู้ที่ยากจนหรือด้อยกว่า นอกจากนั้น การบริการแก่ผู้อื่นเปรียบเสมือนเป็นการชำระหนี้ที่ได้เกิดมาแล้วอาศัยอยู่ในโลกนี้ก็ด้วยความมุ่งหวังจะให้ทุกคนเข้าใจการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคม มองเห็นความจำเป็นของสังคมว่าไม่มีใครสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้โดยลำพัง ทุกคนจำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยกันไม่ว่าด้านอาหารการกิน ด้านเครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค หรืออื่น ๆ ก็ตาม เราต่างคนต่างมีความถนัดในการงานอาชีพของแต่ละคน แล้วจึงนำผลงานของตนไปแลกเปลี่ยนกัน ทั้งนี้เพื่อความอยู่รอดของท่านและของสังคม ฉะนั้น ท่านจึงเปรียบเทียบการบริการหรือการเสียสละนั้นเสมือนเป็นการชำระหนี้ที่เราได้เกิดมาและอาศัยอยู่ในสังคมนั้นเสมือนเป็นการชำระหนี้ที่เราได้เกิดมาและอาศัยอยู่ในสังคมนั้น ๆ เพราะเราต้องพึ่งผู้อื่นอยู่ตลอดเวลา นับแต่แรกเกิด

กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 3 กิจกรรมจิตอาสา และการให้บริการของลูกเสือ กศน.

(ให้ผู้เรียนไปทำกิจกรรมท้ายเรื่องที่ 3 ที่สมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบชุดวิชา)

เรื่องที่ 4 การปฏิบัติตนในฐานะลูกเสือ กศน. เพื่อเป็นจิตอาสาและการให้บริการ

การปฏิบัติตนในฐานะลูกเสือ กศน. เพื่อเป็นจิตอาสาและการให้บริการ ต้องมีความรับผิดชอบต่อตนเอง และความรับผิดชอบต่อสังคม ดังนี้

ความรับผิดชอบต่อตนเอง เป็นผู้ที่มีจิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อตนเอง ซึ่งนับว่าเป็นพื้นฐานของความรับผิดชอบต่อตนเอง มีดังนี้

1. ตั้งใจศึกษาเล่าเรียนหาความรู้
2. รู้จักการออกกำลังกาย เพื่อให้มีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง
3. มีความประหยักรู้จักความพอดี
4. ประพฤติตัวให้เหมาะสม ละเว้นการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสื่อมเสีย
5. ทำงานที่รับมอบหมายให้สำเร็จ
6. มีความรับผิดชอบ ตรงเวลา สามารถพึ่งพาตนเองได้

ความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นการช่วยเหลือสังคม ไม่ทำให้ผู้อื่น หรือสังคมเดือดร้อนได้รับความเสียหาย ได้แก่

1. มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว เช่น เชื่อฟังพ่อแม่ ช่วยเหลืองานบ้าน ไม่ทำให้พ่อแม่เสียใจ
2. มีความรับผิดชอบต่อสถานศึกษา ครูอาจารย์ เช่น ตั้งใจเล่าเรียน เชื่อฟังคำสั่งสอนของครูอาจารย์ ปฏิบัติตามกฎระเบียบวินัยของสถานศึกษา ช่วยรักษาทรัพย์สินบัติสถานศึกษา

3. มีความรับผิดชอบต่อบุคคลอื่น เช่น ให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ ไม่เอาเปรียบผู้อื่น เคารพสิทธิซึ่งกันและกัน

4. มีความรับผิดชอบในฐานะพลเมือง เช่น ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบของสังคม ปฏิบัติตามกฎหมาย รักษาสมบัติของส่วนรวม ให้ความร่วมมือต่อสังคมในฐานะพลเมืองดี

การปฏิบัติตนในฐานะลูกเสือ กศน. เพื่อการให้บริการ ต้องตระหนักในสิ่งต่อไปนี้

1. บริการแก่ตนเองก่อน เป็นการเตรียมตนเองให้พร้อมที่จะให้บริการตนเองก่อน ทั้งในด้านการเงิน สุขภาพ เวลาว่าง สติปัญญา ฯลฯ หากยังไม่มีความพร้อม ก็ไม่อาจให้บริการแก่ผู้อื่นได้ หรือได้ก็ไม่ดีเท่าที่ควร เพราะตราบใดที่เราจะต้องขอความช่วยเหลือจากผู้อื่น หรือต้องอยู่ภายใต้การโอ้อุ้มคำชูของผู้อื่น ต้องขอให้ผู้อื่นช่วยเหลือเรา แสดงว่าเรายังไม่พร้อม ฉะนั้น ลูกเสือ กศน. ต้องเตรียมตัวให้พร้อมเพื่อการให้บริการ

2. บริการแก่หมู่คณะ เมื่อฝึกบริการตนเองแล้ว ต้องขยายการให้บริการแก่หมู่คณะ ในการหาประสบการณ์ หรือความชำนาญ ด้วยการบริการเป็นรายบุคคล บริการแก่ครอบครัว บริการแก่บุคคลใกล้ชิด อันเป็นส่วนรวม ลูกเสือ กศน. ทุกคนควรมีประสบการณ์ภาคปฏิบัติ ในการเป็นอาสาสมัครช่วยเหลือหมู่คณะด้วยการปฏิบัติตนให้เป็นคนสนุกสนาน ร่าเริง เป็นมิตร กับคนทุกคน ซื่อสัตย์สุจริต มีกิริยาสุภาพ และใช้วาจาสุภาพไม่หยาบโลน

3. บริการแก่ชุมชน เมื่อฝึกบริการตนเอง และบริการแก่หมู่คณะแล้ว สมควรที่จะไปบริการแก่ชุมชนตามสติปัญญา ประสบการณ์ และความสามารถแนวคิดในการให้บริการแก่ชุมชน คือ การชำระหนี้แก่ชุมชนด้วยการร่วมมือ เสียสละร่วมกัน เพื่อดำเนินการจัดกิจกรรม อันเป็นสาธารณะประโยชน์ เช่น การพัฒนาอาคาร สถานที่ บ้านเมืองในชุมชนนั้น การสร้างสาธารณสถาน เช่น ทำความสะอาด การช่วยเหลือผู้ประสบอุบัติเหตุ การควบคุมการจราจร การดับเพลิง การจัดงานรื่นเริง งานสังคม เพื่อประโยชน์ของสังคมนั้น ๆ ซึ่งจะทำให้ลูกเสือ กศน. ได้ประสบการณ์จากชีวิตจริง สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมที่อาศัยอยู่ได้ สามารถประกอบอาชีพ ได้โดยปกติสุข เพราะได้รับการฝึกให้รู้จักเสียสละ เพื่อบริการแก่ชุมชนหรือสังคม โดยไม่ได้เอาไรต์เอาเปรียบหรือเห็นแก่ได้

กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 4 การปฏิบัติตนในฐานะลูกเสือ กศน. เพื่อเป็นจิตอาสาและการให้บริการ (ให้ผู้เรียนไปทำกิจกรรมท้ายเรื่องที่ 4 ที่สมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบชุดวิชา)

หน่วยการเรียนรู้ที่ 8

การเขียนโครงการเพื่อพัฒนาชุมชนและสังคม

สาระสำคัญ

ลูกเสือ กศน. ได้รับการพัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีจิตอาสา มีความเสียสละ บำเพ็ญประโยชน์ เพื่อชุมชนและสังคมโดยไม่หวังผลตอบแทน มีความพร้อมในการให้ “บริการ” แก่ผู้อื่น ด้วยความเต็มใจ

งานบริการที่ลูกเสือ กศน. สามารถนำมาเขียนในลักษณะของโครงการเพื่อพัฒนาชุมชนและสังคม เช่น โครงการบริการชุมชน โครงการจิตอาสา โครงการพัฒนาสิ่งแวดล้อม โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โครงการพัฒนาอาชีพในชุมชน โครงการช่วยเหลือเด็ก ผู้สูงอายุ คนพิการในชุมชน เป็นต้น

การเขียนโครงการเพื่อพัฒนาชุมชนและสังคม ควรเริ่มต้นด้วยการสำรวจสภาพชุมชน และนำมาคิดวิเคราะห์ แยกแยะอย่างรอบคอบ มีเรื่องใดบ้างที่ลูกเสือ กศน. สามารถให้บริการ หรือมีส่วนร่วมในการปรับปรุง หรือพัฒนาให้ดีขึ้นตามขั้นตอน เป็นเหตุเป็นผล มีความน่าเชื่อถือ ควรมีการกำหนดองค์ประกอบของการเขียนโครงการที่ชัดเจน ตั้งแต่ชื่อโครงการ หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ เป้าหมาย วิธีการดำเนินงาน ระยะเวลา การดำเนินงานตั้งแต่เริ่มต้นจนสิ้นสุดโครงการ งบประมาณ สถานที่ดำเนินการ ผู้รับผิดชอบโครงการ ผลหรือประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ และการประเมินผล

ลูกเสือ กศน. ที่เขียนโครงการเพื่อพัฒนาชุมชนและสังคมเสร็จเรียบร้อยแล้ว ต้องไปดำเนินงานทุกขั้นตอนที่ได้กำหนดไว้ในโครงการ และสรุปรายงานผลการดำเนินงานตามโครงการ เพื่อนำผลการดำเนินงานตามโครงการไปนำเสนอในกิจกรรมเข้าค่ายพักแรม

ตัวชี้วัด

1. อธิบายความหมาย ความสำคัญของโครงการ
2. จำแนกลักษณะของโครงการ
3. ระบุองค์ประกอบของโครงการ
4. อธิบายขั้นตอนการเขียนโครงการ
5. บอกขั้นตอนการดำเนินงานตามโครงการ
6. อภิปรายผลการปฏิบัติงานตามโครงการและการเสนอผลการดำเนินงานต่อที่ประชุม

ขอบข่ายเนื้อหา

- เรื่องที่ 1 โครงการเพื่อพัฒนาชุมชนและสังคม
 - 1.1 ความหมายของโครงการ
 - 1.2 ความสำคัญของโครงการ
- เรื่องที่ 2 ลักษณะของโครงการ
- เรื่องที่ 3 องค์ประกอบของโครงการ
- เรื่องที่ 4 ขั้นตอนการเขียนโครงการ
- เรื่องที่ 5 การดำเนินการตามโครงการ
- เรื่องที่ 6 การสรุปผลการดำเนินงานตามโครงการเพื่อเสนอต่อที่ประชุม

เวลาที่ใช้ในการศึกษา 12 ชั่วโมง

สื่อการเรียนรู้

1. ชุดวิชาลูกเสือ กศน. รหัสรายวิชา สค32035
2. สมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบชุดวิชา
3. สื่อเสริมการเรียนรู้อื่น ๆ

เรื่องที่ 1 โครงการเพื่อพัฒนาชุมชนและสังคม

1.1 ความหมายของโครงการ

โครงการ หมายถึง กระบวนการทำงานที่ประกอบไปด้วยหลาย ๆ กิจกรรม ซึ่งมีการทำโครงการเป็นตามขั้นตอน ความจำเป็น มีการกำหนดวัตถุประสงค์ มีเป้าหมาย ระยะเวลา สถานที่ วิธีดำเนินการ งบประมาณ ผลที่คาดว่าจะได้รับ รวมทั้งการประเมินผล การดำเนินงานตามโครงการ

1.2 ความสำคัญของโครงการ มีดังนี้

1. ช่วยให้การดำเนินงานสอดคล้องกับนโยบายหรือความต้องการของผู้รับผิดชอบหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
2. ช่วยให้การดำเนินงานนั้นมีทิศทางที่ชัดเจน และมีประสิทธิภาพ
3. ช่วยชี้ให้เห็นถึงสภาพปัญหาของชุมชนที่จำเป็นต้องให้บริการ
4. ช่วยให้การปฏิบัติงาน สามารถดำเนินงานได้ตามแผนงาน
5. ช่วยให้แผนงานมีความชัดเจนโดยคณะกรรมการหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง มีความเข้าใจและรับรู้สภาพปัญหาร่วมกัน
6. ช่วยให้แผนงานมีทรัพยากรใช้เพียงพอเหมาะสำหรับการปฏิบัติงานจริงเพราะโครงการมีรายละเอียดเพียงพอ
7. ช่วยลดความขัดแย้งและขจัดความซ้ำซ้อนในหน้าที่ที่รับผิดชอบของกลุ่มบุคคล หน่วยงาน เพราะโครงการจะมีผู้รับผิดชอบเป็นการเฉพาะ
8. เสริมสร้างความเข้าใจอันดีและรับผิดชอบร่วมกันตามความรู้ความสามารถของแต่ละบุคคล
9. สร้างความมั่นคงให้กับแผนงานและผู้รับผิดชอบมีความมั่นใจในการทำงานมากขึ้น
10. ช่วยให้งานดำเนินการไปสู่เป้าหมายได้เร็วขึ้น

กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 1 โครงการเพื่อพัฒนาชุมชนและสังคม

(ให้ผู้เรียนไปทำกิจกรรมท้ายเรื่องที่ 1 ที่สมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบชุดวิชา)

เรื่องที่ 2 ลักษณะของโครงการ

โครงการเป็นส่วนประกอบที่สำคัญของแผนพัฒนาทุกระดับ ลักษณะของโครงการต้องมีจุดมุ่งหมาย มีเป้าหมายการปฏิบัติงานที่มีระยะเวลาดำเนินการชัดเจน ระบุความต้องการงบประมาณ หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีการคาดการณ์ผลที่จะเกิดขึ้นเมื่อการดำเนินงานโครงการเสร็จประเภทของโครงการ มีดังนี้

1. โครงการที่มีระยะเวลาเป็นตัวกำหนด ได้แก่

1.1 โครงการระยะสั้น หมายถึง โครงการที่มีระยะเวลาดำเนินงาน หรือกำหนดเวลาดำเนินการ ไม่เกิน 2 ปี

1.2 โครงการระยะปานกลาง หมายถึง โครงการที่มีระยะเวลาดำเนินงาน หรือกำหนดเวลาดำเนินการตั้งแต่ 2 - 5 ปี

1.3 โครงการระยะยาว หมายถึง โครงการที่มีระยะเวลาดำเนินงาน หรือกำหนดเวลาดำเนินการตั้งแต่ 5 ปี ขึ้นไป

2. โครงการที่มีลักษณะงานเป็นตัวกำหนด ได้แก่

2.1 โครงการเดิม หรือโครงการต่อเนื่อง คือโครงการที่มีลักษณะต่อเนื่องจากปีที่ผ่านมาอาจเป็นโครงการที่ไม่สามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จได้ในปีเดียว หรือโครงการที่ต้องมีการดำเนินงานต่อเนื่อง หรือต่อยอดขยายผลไปสู่กลุ่มเป้าหมายอื่นๆ ได้เช่นปีที่ผ่านมาได้มีการจัดอบรม “ลูกเสือกับการดูแลเยียวยาช่วยเหลือผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดสำหรับนักศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น” ในปีการศึกษา 2560 ซึ่งในปี 2561 ก็อาจมีการดำเนินงานโครงการในลักษณะเดียวกันแต่เน้นการขยายผลจำนวนกลุ่มเป้าหมายให้เพิ่มมากขึ้น เมื่อเทียบกับผลการดำเนินงานในปีก่อนหน้า โดยใช้วิธีการดำเนินงานโครงการตามรูปแบบเดิม

2.2 โครงการใหม่ คือ โครงการที่จัดทำขึ้นใหม่

กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 2 ลักษณะของโครงการ

(ให้ผู้เรียนไปทำกิจกรรมท้ายเรื่องที่ 2 ที่สมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบชุดวิชา)

เรื่องที่ 3 องค์ประกอบของโครงการ

การเขียนโครงการที่เป็นไปตามลำดับขั้นตอน เป็นเหตุเป็นผล และน่าเชื่อถือ ควรมีการกำหนดองค์ประกอบของการเขียนโครงการ ไว้ดังนี้

1. ชื่อโครงการ	: ชื่อโครงการอะไร
2. หลักการและเหตุผล	: เหตุผลทำไมต้องทำโครงการ
3. วัตถุประสงค์	: ทำโครงการนี้ทำไปเพื่ออะไร
4. เป้าหมาย	: ปริมาณเท่าใด ทำกับใคร จำนวนเท่าใด
6. วิทยาการ (ถ้ามี)	: ระบุว่าใครเป็นผู้ให้ความรู้
(ใช้เฉพาะโครงการอบรม)
5. วิธีดำเนินการ	: โครงการนี้ทำอย่างไร ดำเนินการอย่างไร
6. ระยะเวลาดำเนินการ	: จะทำเมื่อใดและนานแค่ไหน
7. สถานที่ดำเนินการ	: จะทำที่ไหน
8. งบประมาณและทรัพยากรอื่น ๆ	: ระบุว่าใช้ทรัพยากรอะไร มีค่าอะไรบ้าง
9 ผู้รับผิดชอบโครงการ	: ใครเป็นคนทำโครงการ
10. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	: ระบุว่าประสานกับหน่วยงานใดบ้าง
11. การประเมินผล	: จะใช้วิธีการใดที่ทำให้รู้ว่า โครงการ
ประสบความสำเร็จ
12. ผลที่คาดว่าจะได้รับ	: จะเกิดอะไรขึ้นเมื่อสิ้นสุดโครงการ
13. ผู้ประสานงานโครงการ	: ระบุว่าใครเป็นผู้ประสานงานโครงการ

กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 3 องค์ประกอบของโครงการ

(ให้ผู้เรียนไปทำกิจกรรมท้ายเรื่องที่ 3 ที่สมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบชุดวิชา)

เรื่องที่ 4 ขั้นตอนการเขียนโครงการ

ขั้นตอนการเขียนโครงการ มีดังนี้

1. **สำรวจชุมชนและสังคม** เป็นการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะ สภาพปัญหาต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชน เพื่อนำข้อมูลเหล่านั้นมาวิเคราะห์และกำหนดแนวทางการพัฒนา การแก้ปัญหา โดยการศึกษา สภาพปัญหา และสาเหตุของปัญหา เพื่อหาวิธีการ คิดค้น วิธีการพัฒนา และสาเหตุของปัญหา โดยใช้วิธีการสำรวจข้อมูลที่หลากหลาย เช่น การสังเกต การศึกษาภูมิหลังของชุมชน การสัมภาษณ์ การสอบถาม การทำเวทีประชาคม ฯลฯ เป็นต้น

2. **ตรวจสอบข้อมูล** หลังจากที่มีการสำรวจข้อมูลชุมชนและนำข้อมูลมาสรุปเรียบร้อยแล้ว เพื่อความถูกต้อง ชัดเจนของข้อมูลดังกล่าว ควรจัดให้มีเวทีเพื่อตรวจสอบข้อมูล โดยกลุ่มเป้าหมายที่ให้ข้อมูลที่สำรวจมาได้มีความถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3. **นำข้อมูล** ที่ได้หลังจากตรวจสอบเรียบร้อยแล้ว มาวิเคราะห์ พร้อมจัดลำดับความสำคัญเพื่อจำแนกความสามารถในการจัดทำโครงการ

4. **การกำหนดแนวทางการดำเนินงานเพื่อพัฒนาและแก้ปัญหาชุมชนและสังคม** เมื่อผู้รับผิดชอบโครงการได้สำรวจชุมชนและสังคม ดำเนินการวิเคราะห์สภาพปัญหาของชุมชนและสังคม และผลสรุปการวิเคราะห์ของสภาพปัญหาชุมชนและสังคมแล้ว ก็ต้องมากำหนดแนวทางการดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหามุมชุมชนและสังคมว่าชุมชนและสังคมนั้น ๆ มีสภาพปัญหาเป็นอย่างไร มีความต้องการอย่างไร แล้วจึงกำหนดแนวทางแก้ไขตามสภาพปัญหานั้น หรือเขียนแนวทางเพื่อสนองความต้องการของชุมชนและสังคมนั้น ๆ ทั้งนี้ ควรเขียนในลักษณะของโครงการ เพื่อดำเนินการ

ในการกำหนดแนวทางการดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหามุมชุมชนและสังคมควรขอความร่วมมือจากบุคคล หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะดำเนินการแก้ไขปัญหา หรือพัฒนา ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการดำเนินงาน หรือร่วมกันเขียนโครงการด้วย

5. **การเขียนและเสนอขออนุมัติโครงการ** การเขียนโครงการ ผู้เขียนโครงการต้องนำข้อมูลจากการศึกษาสภาพปัญหาของชุมชนและสังคม และข้อมูลที่ได้จากการกำหนดแนวทางการดำเนินงานมาใช้เป็นข้อมูลประกอบในการเขียนโครงการ ซึ่งการเขียนโครงการควรเขียนให้เป็นไปตามรูปแบบขององค์ประกอบการเขียนโครงการ (ดังตัวอย่าง)

ตัวอย่างโครงการ

1. ชื่อโครงการ โครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (กิจกรรมปลูกต้นไม้ในที่สาธารณะ)

2. หลักการและเหตุผล

ด้วยสภาพในปัจจุบันมีจำนวนประชากรเพิ่มมากขึ้นทำให้ทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่ถูกใช้ไปอย่างสิ้นเปลืองจนน่าวิตก สภาพต้นไม้ถูกทำลายลง บ้านเมืองขยายตัวออกไปอย่างรวดเร็ว ทำให้ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนในเมืองขาดร่มเงาจากต้นไม้สำหรับพักผ่อนหย่อนใจ ดังนั้นจึงควรส่งเสริมให้มีการปลูกต้นไม้ เพื่อให้เกิดสภาพแวดล้อมที่ร่มรื่นร่มเย็น เพื่อช่วยรักษาสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติทางอ้อม รวมทั้งยังเป็นการฝึกให้ลูกเสือเกิดความรักและหวงแหนในต้นไม้ จึงเห็นสมควรให้มี โครงการ/โครงการงานนี้ขึ้น

3. วัตถุประสงค์

- 3.1 เพื่อให้มีต้นไม้เป็นร่มเงาสำหรับพักผ่อนหย่อนใจ
- 3.2 เพื่อให้ลูกเสือตระหนักถึงความสำคัญของต้นไม้ว่ามีประโยชน์ต่อมนุษย์และสัตว์
- 3.3 ให้ลูกเสือได้มีโอกาสบำเพ็ญประโยชน์ต่อชุมชนและสังคม
- 3.4 ฝึกให้ลูกเสือมีทักษะในการปลูกต้นไม้ยิ่งขึ้น

4. เป้าหมาย

- 4.1 เชิงปริมาณ
ลูกเสือปลูกต้นไม้อย่างน้อยคนละ 1 ต้น
- 4.2 เชิงคุณภาพ
ลูกเสือมีส่วนร่วมในการปลูกต้นไม้

5. วิธีดำเนินงาน

- 5.1 ประชุมวางแผนการปลูกต้นไม้ร่วมกับสมาชิกกองลูกเสือ กศน.
- 5.2 ติดต่อของพันธุ์กล้าไม้จากศูนย์เพาะชำกล้าไม้
- 5.3 จัดสภาพแวดล้อมบริเวณที่จะปลูกต้นไม้ ติดป้ายโฆษณาให้บุคคลทั่วไปทราบและขอความร่วมมือในการบำรุงรักษาต้นไม้
- 5.4 ให้ลูกเสือจัดเตรียมเครื่องมือ และอาหารไปให้พร้อม
- 5.5 ลงมือปฏิบัติการ
- 5.6 สรุปและประเมินผล

6. สถานที่

สวนสาธารณะ วัด หรือโรงเรียน

7. ระยะเวลา

ระหว่างเดือนพฤษภาคม ถึง เดือนมิถุนายน

8. งบประมาณ

ใช้เงินบริจาค จำนวน 3,000 บาท

9. ผู้รับผิดชอบโครงการ

ผู้เสนอโครงการร่วมกับสมาชิกกองลูกเสือ กศน.

10. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ศูนย์เพาะชำกล้าไม้

11. การติดตาม ประเมินผล

สังเกตพฤติกรรมของลูกเสือ กศน.

12. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

จะมีต้นไม้เพิ่มขึ้นจำนวนหนึ่ง บริเวณดังกล่าวจะมีร่มเงาของต้นไม้สำหรับพักผ่อนหย่อนใจ

13. ผู้ประสานงานโครงการ

.....

ลงชื่อผู้เสนอโครงการ
 (.....)

หัวหน้านายหมู่ลูกเสือ กศน. อำเภอ/เขต.....

ลงชื่อ.....ที่ปรึกษาโครงการ
 (.....)

ครู กศน. ตำบล
 ผู้กำกับกองลูกเสือ

ลงชื่อ..... ผู้เห็นชอบโครงการ
 (.....)

ครู.....
 ผู้กำกับกลุ่มลูกเสือ

ลงชื่อ.....ผู้อนุมัติโครงการ
 (.....)

ผู้อำนวยการศูนย์ กศน. อำเภอ/เขต.....
 ผู้อำนวยการลูกเสือ กศน. อำเภอ/เขต.....

กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 4 ขั้นตอนการเขียนโครงการ

(ให้ผู้เรียนไปทำกิจกรรมท้ายเรื่องที่ 4 ที่สมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบชุดวิชา)

เรื่องที่ 5 การดำเนินงานตามโครงการ

การดำเนินงานตามโครงการ เป็นการดำเนินงานหลังจากที่โครงการได้รับความเห็นชอบ หรืออนุมัติให้ดำเนินงานตามโครงการที่เขียนเสนอไว้ โดยดำเนินงานให้เป็นไปตามแนวทางการดำเนินงาน หรือวิธีดำเนินการ หรือกิจกรรมที่เขียนไว้ในโครงการ ซึ่งควรดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนงาน ขั้นตอนที่ยื่นไว้ เป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนด โดยคำนึงถึงผลที่ควรเกิดขึ้นตามวัตถุประสงค์ของโครงการที่กำหนดไว้ ทั้งนี้การดำเนินงานโครงการควรมีขั้นตอน ดังนี้

1. ดำเนินการทบทวน หรือทำความเข้าใจรายละเอียดที่เขียนไว้ในโครงการที่ได้รับการอนุมัติให้ดำเนินการ โดยการมีส่วนร่วมของผู้รับผิดชอบโครงการ หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อการสร้างความเข้าใจก่อนการดำเนินงาน
2. ให้ผู้รับผิดชอบโครงการ ดำเนินงานตามวิธีดำเนินการ หรือ กิจกรรมที่ปรากฏอยู่ในโครงการที่ได้รับอนุมัติโดยคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะได้รับ ซึ่งควรสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ
3. เมื่อดำเนินงานตามโครงการเสร็จสิ้นแล้ว ควรจัดให้มีการประเมินผลการดำเนินงานโครงการตามรูปแบบ หรือแนวทางที่กำหนดไว้ในโครงการ
4. เมื่อประเมินผลการดำเนินงานเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้ผู้รับผิดชอบโครงการ จัดทำรายงานผลการดำเนินงานโครงการเสนอต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง หรือผู้อนุมัติโครงการต่อไป

กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 5 การดำเนินงานตามโครงการ

(ให้ผู้เรียนไปทำกิจกรรมท้ายเรื่องที่ 5 ที่สมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบชุดวิชา)

เรื่องที่ 6 การสรุปรายงานผลการดำเนินงานโครงการเพื่อเสนอต่อที่ประชุม

หลังจากที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติตามโครงการเรียบร้อยแล้วจะต้องสรุปผลการดำเนินงานว่าเป็นอย่างไรดังนั้น การสรุปรายงานผลการดำเนินงานควรประกอบด้วยเนื้อหาที่สำคัญดังต่อไปนี้

1. ผลการดำเนินงานที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ หรือผลที่เกิดขึ้นตาม “ผลที่คาดว่าจะได้รับ” ที่เขียนไว้ในโครงการ
2. ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินงานตามโครงการ โดยให้ระบุปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นพร้อมแนวทางแก้ไขเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาหรืออุปสรรคเหล่านั้นเกิดขึ้นอีก
3. ข้อเสนอแนะ เป็นการเขียนข้อเสนอแนะแนวทางเพื่อจะทำให้การปฏิบัติงานโครงการในครั้งต่อไปประสบผลสำเร็จได้ง่ายขึ้น

ทั้งนี้ การสรุปรายงานผลการดำเนินงานโครงการ เพื่อนำเสนอผลต่อที่ประชุม สามารถจัดทำได้ตามองค์ประกอบ ดังนี้

1. ส่วนนำ เป็นส่วนแรกของรายงาน ซึ่งควรประกอบด้วย

1.1 ปก ควรมีทั้งปกนอก และปกใน ซึ่งมีเนื้อหาซ้ำกัน

1.2 คำนำ หลักการเขียนคำนำที่ดีจะต้องทำให้ผู้อ่านเกิดความสนใจ ต้องการที่จะอ่านเนื้อหาส่วนต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ในรายงาน

1.3 สารบัญ หมายถึง การระบุหัวข้อสำคัญในเล่มรายงาน โดยต้องเขียนเรียงลำดับตามเนื้อหาของรายงาน พร้อมระบุเลขหน้า

2. ส่วนเนื้อหา ประกอบด้วยส่วนต่างๆดังนี้

2.1 หลักการและเหตุผลของโครงการ หรือความเป็นมาและความสำคัญของโครงการ

2.2 วัตถุประสงค์

2.3 เป้าหมายของโครงการ

2.4 วิธีดำเนินการ หรือกิจกรรมที่ได้ดำเนินงานตามโครงการเป็นการเขียนถึงขั้นตอนการดำเนินงานโครงการแต่ละขั้นตอนตามที่ได้ปฏิบัติจริง ว่ามีการดำเนินการอย่างไร

2.5 ผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานโครงการเป็นการเขียนผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้นจริง ซึ่งเป็นผลมาจากการดำเนินงานโครงการ

2.6 ข้อเสนอแนะจากการดำเนินงานโครงการ (เป็นการเสนอความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน หรือต่อการดำเนินงานโครงการในครั้งถัดไป)

2.7 ภาคผนวก (ถ้ามี) เช่น รูปภาพจากการดำเนินงานโครงการ แบบสอบถาม หรือเอกสารที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานโครงการ เป็นต้น

ทั้งนี้ เมื่อจัดทำรูปเล่มรายงานผลการดำเนินงานโครงการ เสร็จสิ้นแล้ว ให้นำรูปเล่มรายงานส่ง/เสนอต่อผู้ที่อนุมัติโครงการ หรือผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อรับทราบผลการดำเนินงานโครงการ ต่อไป

นอกจากนี้ การเสนอผลการดำเนินงานโครงการ บางหน่วยงาน หรือบางโครงการ ผู้อนุมัติโครงการ อาจมีความประสงค์ให้ผู้รับผิดชอบโครงการนำเสนอโครงการในลักษณะของการพูดสื่อสาร ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ ผู้รับผิดชอบโครงการหรือผู้นำเสนอ จึงควรมีการเตรียมความพร้อมและปฏิบัติ ดังนี้

1. ผู้นำเสนอควรมีการสำรวจตนเองเพื่อเตรียมความพร้อมให้กับตนเอง ทั้งในเรื่องของบุคลิกภาพ การแต่งกายที่เหมาะสม และการทำความเข้าใจกับเนื้อหาที่จะนำเสนอเป็นอย่างดี หากมีผู้นำเสนอมากกว่า 1 คน ควรมีการเตรียมการโดยการแบ่งเนื้อหารับผิดชอบในการนำเสนอ เพื่อให้การนำเสนอเกิดความต่อเนื่อง ราบรื่น

2. กล่าวทักทาย/สวัสดีผู้ฟัง โดยเริ่มกล่าวทักทายผู้อาวุโสที่สุดแล้วเรียงลำดับรองลงมาจากนั้นแนะนำตนเอง แนะนำสมาชิกในกลุ่ม และแนะนำชื่อโครงการ
3. พูดด้วยเสียงที่ดังอย่างเหมาะสม ไม่เร็ว และไม่ช้าเกินไป
4. หลีกเลี่ยงการอ่าน แต่ควรจดเฉพาะหัวข้อสำคัญๆเพื่อใช้เตือนความจำในขณะที่พูดรายงาน โดยผู้นำเสนอควรจัดความคิดอย่างเป็นระบบ และนำเสนออย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่ชัดเจนและเข้าใจง่ายเป็นธรรมชาติ
5. ผู้นำเสนอควรรักษาเวลาของการนำเสนอ โดยไม่พูดวกไปวนมาหรือพูดออกนอกเรื่องจนเกินเวลา
6. รู้จักการใช้ท่าทางประกอบการพูดพอสมควร
7. ควรมีสื่อประกอบการนำเสนอ เพื่อให้การนำเสนอมีความน่าสนใจ น่าเชื่อถือ และเพื่อความสมบูรณ์ในการนำเสนอผลการดำเนินงานโครงการ และควรเปิดโอกาสให้ผู้ฟังได้ซักถามเพิ่มเติม เพื่อความเข้าใจในกรณีที่ผู้ฟังมีข้อสงสัย

กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 6 การสรุปรายงานผลการดำเนินงานโครงการเพื่อเสนอที่ประชุม
(ให้ผู้เรียนไปทำกิจกรรมท้ายเรื่องที่ 6 ที่สมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบชุดวิชา)

หน่วยการเรียนรู้ที่ 9

ทักษะลูกเสือ

สาระสำคัญ

ทักษะลูกเสือ เป็นทักษะพื้นฐานที่ลูกเสือ กศน. ควรรู้ มีความเข้าใจและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน และพัฒนาให้เป็นทักษะในการเอาชีวิตรอด หรือช่วยชีวิตผู้อื่นได้ ซึ่งเป็นการเตรียมความพร้อมสำหรับการทำหน้าที่ “บริการ” หรือบำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่น รวมทั้งเป็นการฝึกฝนตนเองให้เป็นมีวินัยและความเป็นระเบียบเรียบร้อย

ลูกเสือ กศน. ควรมีทักษะพื้นฐานเรื่องแผนที่ – เข็มทิศ และเงื่อนเชือก ทั้งนี้เพราะวิชาแผนที่ช่วยให้เข้าใจข้อมูลพื้นฐานของพิกัด ทิศทาง ตำแหน่งที่ตั้ง ตลอดจนลักษณะภูมิประเทศเบื้องต้นของสถานที่แต่ละแห่ง ช่วยให้เราสามารถวางแผนการเดินทางได้อย่างเหมาะสม และหากมีการใช้เข็มทิศ ซึ่งเป็นเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ให้ข้อมูลด้านทิศทางประกอบแผนที่ด้วย ย่อมทำให้การเดินทางมีประสิทธิภาพ

สำหรับเงื่อนเชือก เป็นเรื่องสำคัญที่ลูกเสือทั่วโลกจะต้องเรียนรู้ เข้าใจ และนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องนำไปใช้ในการร่วมกิจกรรมเข้าค่ายพักแรม การสร้างฐานผจญภัย การสร้างฐานบุกเบิกหรือการผูกมัด รวมทั้ง การใช้งานเงื่อนในการช่วยผู้เจ็บป่วยได้ ให้เกิดความปลอดภัยในการทำกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับการอยู่ค่ายพักแรม

ตัวชี้วัด

1. อธิบายความหมายและความสำคัญของแผนที่ – เข็มทิศ
2. อธิบายส่วนประกอบของเข็มทิศ
3. อธิบายวิธีการใช้ Google Map และ Google Earth
4. อธิบายความหมายและความสำคัญของเงื่อนเชือกและการผูกแน่น
5. ผูกเงื่อนเชือกได้และบอกชื่อเงื่อนอย่างน้อย 7 เงื่อน
6. สาธิตวิธีการผูกแน่น อย่างน้อย 2 วิธี

ขอบข่ายเนื้อหา

เรื่องที่ 1 แผนที่ – เข็มทิศ

- 1.1 ความหมายและความสำคัญของแผนที่
- 1.2 ความหมายและความสำคัญของเข็มทิศ

เรื่องที่ 2 วิธีการใช้แผนที่ – เข็มทิศ

- 2.1 วิธีการใช้แผนที่
- 2.2 วิธีการใช้เข็มทิศ

เรื่องที่ 3 การใช้ Google Map และ Google Earth

เรื่องที่ 4 เจ็อนเชือกและการผูกแน่น

- 4.1 ความหมายของเจ็อนเชือกและการผูกแน่น
- 4.2 ความสำคัญของเจ็อนเชือกและการผูกแน่น
- 4.3 การผูกเจ็อนเชือกและการผูกแน่น

เวลาที่ใช้ในการศึกษา 6 ชั่วโมง

สื่อการเรียนรู้

- 1. ชุดวิชาลูกเสือ กศน. รหัสรายวิชา สค32035
- 2. สมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบชุดวิชา
- 3. สื่อเสริมการเรียนรู้อื่น ๆ

เรื่องที่ 1 แผนที่ – เช็มทิส

1.1 ความหมาย และความสำคัญของแผนที่

แผนที่ คือ สิ่งที่แสดงรายละเอียดของภูมิประเทศบนพื้นผิวโลกทั้งที่มีอยู่ตามธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น โดยจำลองไว้บนวัตถุพื้นราบด้วยมาตราส่วนใดมาตราส่วนหนึ่ง ซึ่งรายละเอียดเหล่านี้อาจแสดงด้วยเส้น สี และสัญลักษณ์ต่าง ๆ เช่น

สีที่ใช้ในแผนที่ทางภูมิศาสตร์ ได้แก่

สีน้ำเงินแก่	แสดงถึง	ทะเล มหาสมุทรที่ลึกมาก
สีฟ้าอ่อน	แสดงถึง	เขตนํ้าตื้น หรือไหล่ทวีป
สีเขียว	แสดงถึง	ที่ราบระดับต่ำ
สีเหลือง	แสดงถึง	ที่ราบระดับสูง
สีแสด	แสดงถึง	ภูเขาที่สูงปานกลาง
สีแดง	แสดงถึง	ภูเขาที่สูงมาก
สีน้ำตาล	แสดงถึง	ยอดเขาที่สูงมาก ๆ
สีขาว	แสดงถึง	ยอดเขาที่สูงจนมีหิมะปกคลุม

สีที่ใช้ในแผนที่ทั่วไป ได้แก่

สีดำ	ใช้แทนรายละเอียดที่เกิดจากแรงงานมนุษย์ ยกเว้นถนน
สีแดง	ใช้แทนรายละเอียดที่เป็นถนน
สีน้ำเงิน	ใช้แทนรายละเอียดที่เป็นน้ำหรือทางน้ำ เช่น ทะเล แม่น้ำ
สีเขียว	ใช้แทนรายละเอียดที่เป็นป่าไม้ และบริเวณที่ทำการเพาะปลูก
สีน้ำตาล	ใช้แทนลักษณะทรวดทรงความสูง

ความสำคัญของแผนที่

1. ใช้เป็นเครื่องมือประกอบกิจกรรมการเดินทางไกลของลูกเสือ โดยแผนที่จะให้ข้อมูลเบื้องต้นของทิศทางและตำแหน่งของสถานที่ในการเดินทางในเบื้องต้นที่ชัดเจนขึ้น
2. แผนที่ช่วยให้เข้าใจถึงข้อมูลพื้นฐานของสภาพลักษณะภูมิประเทศเบื้องต้นของสถานที่ในแต่ละแห่ง ช่วยให้สามารถวางแผนในการเดินทางได้อย่างเหมาะสม
3. ความเข้าใจในชนิดของแผนที่จะช่วยให้รู้จักเลือกใช้ประโยชน์จากแผนที่ในแต่ละชนิดได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

ชนิดของแผนที่

แผนที่โดยทั่วไป แบ่งออกเป็น 3 ชนิด

1) **แผนที่แบนราบ** แสดงพื้นผิวโลก ความสูงต่ำ ใช้แสดงตำแหน่ง ระยะทาง และเส้นทาง

2) **แผนที่ภูมิประเทศ** แสดงพื้นผิวโลกในทางราบ ไม่แสดงความสูงต่ำ ละเอียดยิ่งกว่าและใช้ประโยชน์ได้มากกว่าแผนที่แบนราบ

3) **แผนที่ภาพถ่าย** ทำขึ้นจากภาพถ่ายทางอากาศ มีความละเอียดและความถูกต้องมากกว่าแผนที่ชนิดอื่นมาก สามารถมองเห็นสิ่งต่าง ๆ ตามธรรมชาติ และสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นอย่างชัดเจน

นอกจากนี้ยังแบ่งชนิดของแผนที่ตามลักษณะการใช้งาน ตัวอย่าง เช่น

- แผนที่ทั่วไป เช่น แผนที่โลก แผนที่ประเทศต่าง ๆ
- แผนที่ทรวดทรง หรือแผนที่นูน แสดงความสูงต่ำของภูมิประเทศ
- แผนที่ทหาร เป็นแผนที่ยุทธศาสตร์ ยุทธวิธี
- แผนที่เดินอากาศ ใช้สำหรับการบิน เพื่อบอกตำแหน่ง และทิศทางของเครื่องบิน
- แผนที่เดินเรือ ใช้ในการเดินเรือ แสดงสันดอน ความลึก แนวปะการัง
- แผนที่ประวัติศาสตร์ แสดงอาณาเขตยุคและสมัยต่าง ๆ
- แผนที่การขนส่ง แสดงการคมนาคมทางบก ทางเรือ ทางอากาศ

ฯลฯ

สัญลักษณ์ในแผนที่

สัญลักษณ์ (SYMBOL) เป็นเครื่องหมายที่ใช้แทนรายละเอียดต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่บนพื้นผิวโลก ฉะนั้น เมื่ออ่านแผนที่จึงควรตรวจดูเครื่องหมายแผนที่ก่อนเสมอ ทั้งนี้เพื่อจะป้องกันมิให้ตีความหมายสัญลักษณ์ต่าง ๆ ผิดพลาดได้ ในแผนที่ชุด L 7017 (เป็นลำดับชุดของแผนที่มาตราส่วน 1 : 50,000 ขนาดระวาง 15 x 15 ลิปดา) จะแสดงสัญลักษณ์ ดังนี้

สัญลักษณ์เป็นจุด (POINT SYMBOL)

สัญลักษณ์รูปทรงเรขาคณิต เช่น วัด โรงเรียน ศาลาที่พัก ที่ตั้งจังหวัด ฯลฯ

ที่ตั้งจังหวัด อำเภอ

วัดมีโบสถ์

ไม่มีโบสถ์

สำนัก; ศาลาที่พัก

เจดีย์พระปรางค์หรือสุรูป

โบสถ์คริสต์ศาสนา

ศาลเจ้าหรือศาลเทพารักษ์; โบสถ์มุสลิม

โรงเรียน

บ่อน้ำ

ทิศเหนือ

ทิศตะวันออก

ทิศใต้

ทิศตะวันตก

แผนที่สังเขปของลูกเสือ

“แผนที่สังเขป” คือ แผนที่หรือรูปภาพแผนที่ หรือเส้นทางในการเดินทางแสดงรายละเอียดต่าง ๆ ตามความต้องการ แผนที่สังเขปนี้จะให้ความละเอียดถูกต้องพอประมาณเท่านั้น

แผนที่สังเขปของลูกเสือ จะแสดงลักษณะภูมิประเทศที่เด่นชัดที่อยู่บริเวณใกล้เคียงกับเส้นทาง สิ่งจำเป็นในการทำแผนที่สังเขป คือ ต้องใช้เข็มทิศเป็น และรู้ระยะก้าวของตน โดยทั่วไปคนปกติจะมีความยาว 1 ก้าวเท่ากับ 75 เซนติเมตร เดินได้นาทีละ 116 ก้าว เดินได้ชั่วโมงละ 4 กิโลเมตรโดยประมาณ

1.2 ความหมาย และความสำคัญของเข็มทิศ

ความหมายของเข็มทิศ

เข็มทิศ คือ เครื่องมือสำหรับใช้หาทิศทางหรือบอกทิศทางในแผนที่

ความสำคัญของเข็มทิศ

เข็มทิศ มีความสำคัญในการบอกทิศทางที่สำคัญทั้ง 4 ทิศ คือ ทิศเหนือ ทิศใต้ ทิศตะวันออก และทิศตะวันตก หรืออาจจะบอกรายละเอียดเป็น 8 ทิศ 16 ทิศ หรือ 32 ทิศ ก็ได้ ในกรณีการเดินทางไกลของลูกเสือ เข็มทิศเป็นอุปกรณ์ที่สำคัญในการบอกทิศทางไปสู่จุดหมายปลายทาง หากกรณีหลงป่าหรือหลงทาง ลูกเสือสามารถแจ้งพิกัดให้ผู้ช่วยเหลือได้

กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 1 แผนที่ – เข็มทิศ

(ให้ผู้เรียนไปทำกิจกรรมท้ายเรื่องที่ 1 ที่สมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบชุดวิชา)

เรื่องที่ 2 วิธีการใช้แผนที่ – เข็มทิศ

2.1 วิธีการใช้แผนที่

วางแผนทีในแนวราบบนพื้นที่ได้ระดับ ทิศเหนือของแผนที่ชี้ไปทางทิศเหนือ จัดให้แนวต่าง ๆ ในแผนที่ขนานกับแนวที่เป็นจริงในภูมิประเทศทุกแนว

2.2 วิธีการใช้เข็มทิศ

เข็มทิศมีหลายชนิด เช่น เข็มทิศดัลเบรรมดา เข็มทิศข้อมือ เข็มทิศแบบเลนซาทิก (Lenticular) และเข็มทิศแบบซิลวา (Silva)

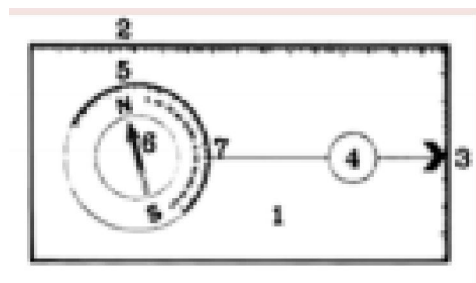
เข็มทิศที่ใช้ในทางการลูกเสือ คือ เข็มทิศแบบซิลวาของสวีเดน เป็นเข็มทิศและไม่ปรแทรกเตอร์รวมอยู่ด้วยกัน ทั่วโลกนิยมใช้มาก ใช้ประกอบแผนที่และหาทิศทางได้ดีเหมาะสมกับลูกเสือ เพราะใช้ง่ายและสะดวก

ส่วนประกอบของเข็มทิศแบบซิลวา

1. แผ่นฐานทำด้วยวัสดุโปร่งใส
2. ที่ขอบฐานมีมาตราส่วนเป็นนิ้ว

หรือเซนติเมตร

3. มีลูกศรชี้ทิศทางที่จะไป
4. เลนส์ขยาย
5. ดัลเบรรมดาเป็นวงกลมหมุนไปมาได้

บนกรอบหน้าปัดของดัลเบรรมดาแบ่งมุมออกเป็น 360 องศา

6. ภายในดัลเบรรมดาตรงกลางมีเข็มแม่เหล็กสีแดง ซึ่งจะชี้ไปทางทิศเหนือเสมอ
7. ตำแหน่งสำหรับตั้งมุมและอ่านค่าของมุมอยู่ตรงปลายลูกศรชี้ทิศทาง

การใช้เข็มทิศชีลวา

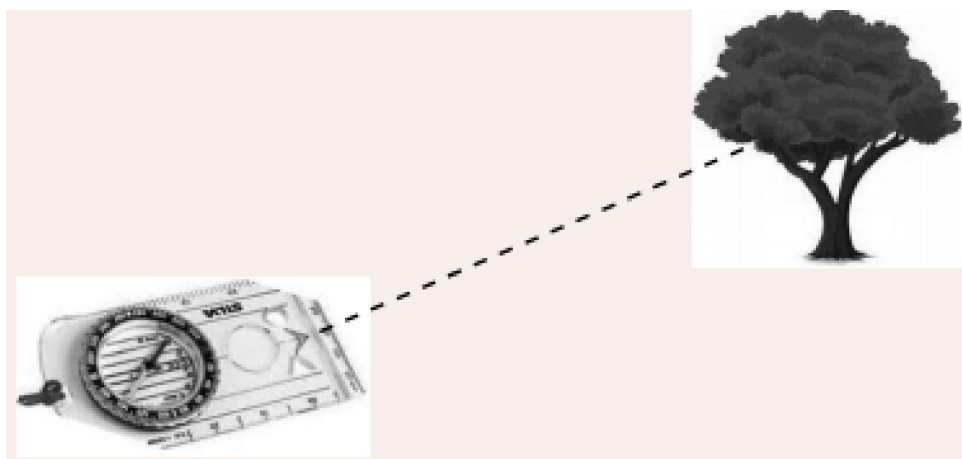
1. กรณีทราบค่าหรือบอกมุมอะซิมูทมาให้และต้องการรู้ว่าจะต้องเดินทางไปทางทิศใด สมมติว่า บอกมุมอะซิมูทมาให้ 60 องศา ให้ปฏิบัติดังนี้

(1) วางเข็มทิศบนฝ่ามือหรือสมุดปกแข็ง ในแนวระดับ หันลูกศรชี้ทิศทางออกนอกตัว โดยให้เข็มแม่เหล็กแกว่งไปมาได้อิสระ

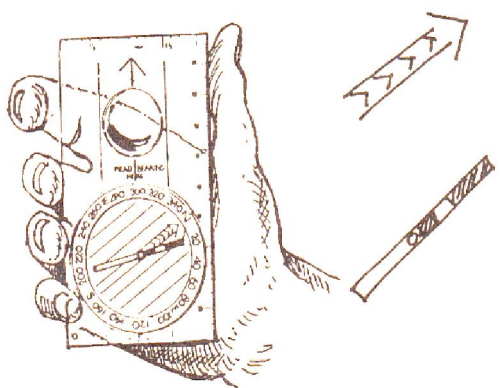
(2) หมุนกรอบหน้าปัดของตลับเข็มทิศ ให้เลข 60 อยู่ตรงตำแหน่งสำหรับตั้งมุม (ปลายลูกศรชี้ทิศทาง)

(3) หมุนตัวจนกว่าเข็มแม่เหล็กสีแดงภายในตลับเข็มทิศตรงกับอักษร N บนกรอบหน้าปัด ดังรูป

(4) ดูลูกศรชี้ทิศทางว่าชี้ไปทางทิศใดก็เดินไปตามทิศทางนั้น ซึ่งเป็นมุม 60 องศา ในการเดินไปตามทิศทางที่ลูกศรชี้ไปนั้นให้มองหาจุดเด่นในภูมิประเทศที่อยู่ตรงทิศทางที่ลูกศรชี้ไป เช่น ต้นไม้ ก้อนหิน โบสถ์ เสารั้ว ฯลฯ เป็นหลัก แล้วเดินตรงไปยังสิ่งนั้น

การจับเข็มทิศ

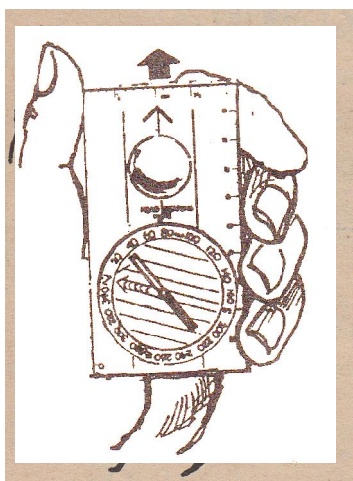
ลูกศรข้างปลา

ปลายเข็มชี้ตัว N

(N หมายถึง ทิศเหนือ)

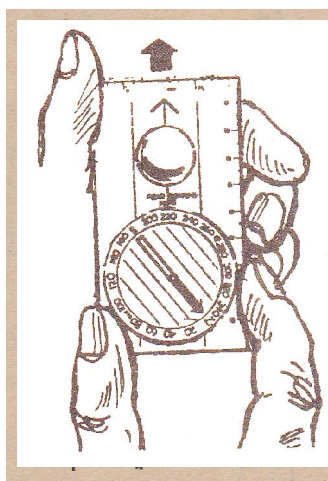
เข็มแม่เหล็ก

หมุนแกว่งตัวไปรอบ ๆ ภายในตลับวงกลมเมื่อเข็มแม่เหล็กหมุนไปทับลูกศรข้างปลาจึงจะสามารถอ่านค่ามุมได้

ขั้นตอนที่ 1

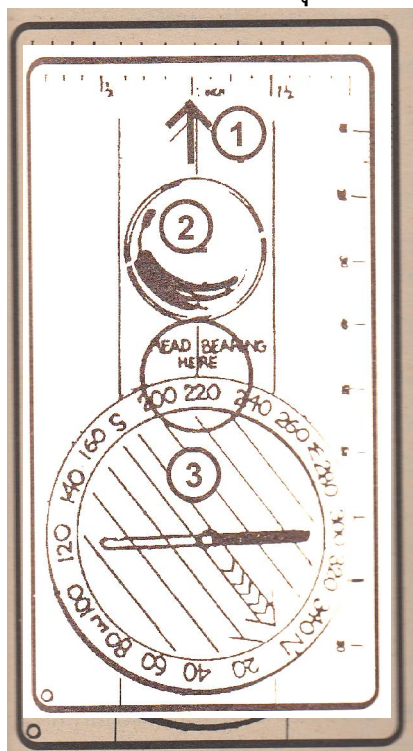
เล็งลูกศรชี้ทางไปทีเป้าหมายที่สามารถมองเห็นได้ง่าย

ขั้นตอนที่ 2

ใช้ปลายนิ้วมือจับเลนส์กลมหมุนให้เข็มแม่เหล็กทับเข็มข้างปลา ค่ามุมอ่านได้เท่ากับ 220 องศา

การกำหนดเป้าหมายและหามุม

การอ่านรายละเอียดของเข็มทิศชิลวา

ตำแหน่งที่ 1 เข็มลูกศรชี้ทาง

ตำแหน่งที่ 2 เลนส์ขยาย

ตำแหน่งที่ 3 หน้าปัดวงกลม

แบ่งมุมออกเป็น 360°

ข้อควรระวังในการใช้เข็มทิศชิลวา

ควรจับถือด้วยความระมัดระวัง ไม่ควรอ่านเข็มทิศใกล้กับสิ่งที่เป็นแม่เหล็กหรือวงจรไฟฟ้า ควรคำนึงถึงระยะความปลอดภัยโดยประมาณ ดังนี้

สายไฟแรงสูง 50 หลา

สายโทรศัพท์ โทรเลข 10 หลา

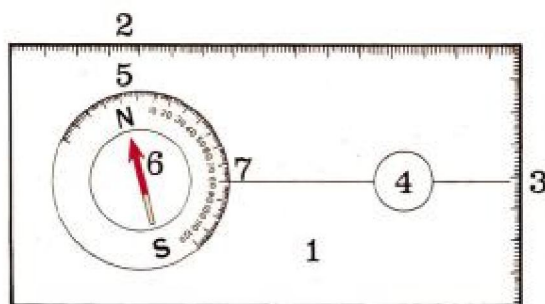
รถยนต์ 20 หลา

วัสดุที่เป็นแร่เหล็ก 5 หลา

การใช้แผนที่และเข็มทิศเดินทางไกล

1. ยกเข็มทิศให้ได้ระดับ
2. ปรับมุมอะซิมุทให้เท่ากับมุมที่กำหนดในแผนที่
3. เล็งตามแนวลูกศรชี้ทิศทาง เป็นเส้นทางที่จะเดินไป
4. เดินไปเท่ากับระยะทางที่กำหนดในแผนที่

การใช้เข็มทิศในที่กลางแจ้ง

การหาทิศ

วางเข็มทิศในแนวระนาบ ปลายเข็มทิศข้างหนึ่งจะชี้ไปทางทิศเหนือค่อย ๆ หมุนหน้าปัดของเข็มทิศ ให้ตำแหน่งตัวเลขหรืออักษรที่บอกทิศเหนือบนหน้าปัดตรงกับปลายเหนือของเข็มทิศ เมื่อปรับเข็มตรงกับทิศเหนือแล้วจะสามารถอ่านทิศต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องจากหน้าปัดเข็มทิศ

ลูกเสือสามารถนำเข็มทิศไปใช้ในกิจกรรมต่าง ๆ ได้ เช่น การเดินทางไกล การสำรวจป่า การผจญภัย การสำรวจและการเยือนสถานที่ เป็นต้น

เมื่อเริ่มออกเดินทางลูกเสือควรหาทิศที่จะมุ่งหน้าไปให้ทราบก่อนว่าเป็นทิศใด เมื่อเกิดหลงทิศหรือหลงทางจะสามารถหาทิศทางต่าง ๆ จากเข็มทิศได้

ตัวอย่าง กรณีบอกมุมอะซิมูทมาให้และต้องการรู้ว่าจะต้องเดินทางไปทิศทางใด

สมมติว่ามุมอะซิมูท 60 องศา

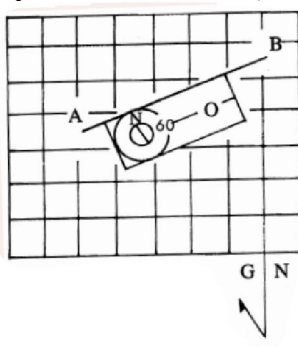
1. วางเข็มทิศในแนวระดับให้เข็มแม่เหล็กหมุนไปมาได้อิสระ
2. หมุนกรอบหน้าปัดของตลับเข็มทิศให้เลข 60 อยู่ตรงขีดตำแหน่งตั้งมุม
3. หันตัวเข็มทิศทั้งฐานไปจนกว่าเข็มแม่เหล็กสีแดงภายในตลับเข็มทิศชี้ตรงกับอักษร N บนกรอบหน้าปัด ทับสนิทกับเครื่องหมายหัวลูกศรที่พิมพ์ไว้
4. เมื่อลูกศรชี้ทิศทางชี้ไปทิศใด ให้เดินไปตามทิศทางนั้น โดยเล็งหาจุดเด่นที่อยู่ในแนวลูกศรชี้ทิศทางเป็นหลัก แล้วเดินตรงไปยังสิ่งนั้น

กรณีที่จะหาค่าของมุมอะซิมูทจากตำบลที่เรายืนอยู่ ไปยังตำบลที่เราจะเดินทางไป

1. วางเข็มทิศในแนวระดับให้เข็มแม่เหล็กหมุนไปมาได้อิสระ
2. หันลูกศรชี้ทิศทางไปยังจุดหรือตำแหน่งที่เราจะเดินทางไป
3. หมุนกรอบหน้าปัดเข็มทิศไปจนกว่าอักษร N บนกรอบหน้าปัดอยู่ตรงปลายเข็มแม่เหล็กสีแดงในตลับเข็มทิศ
4. ตัวเลขบนกรอบหน้าปัดจะอยู่ตรงขีดตำแหน่งสำหรับตั้งมุมและอ่านค่ามุม คือ ค่าของมุมที่เราต้องการทราบ

การวัดทิศทางบนแผนที่โดยใช้เข็มทิศ

1. อันดับแรกต้องวางแผนที่ให้ถูกทิศ
2. ใช้ดินสอลากเส้นตรงจากจุดที่เราอยู่บนแผนที่ (จุด A) ไปยังจุดที่จะต้องเดินทางไป (คือจุด B)
3. วางขอบฐานด้านยาวของเข็มทิศขนานพอดีกับเส้นตรงที่ใช้ดินสอลากไว้ (แนวเส้น A - B) โดยให้ลูกศรชี้ทิศทางชี้ไปทางจุด B ด้วย
4. หมุนตัวเรือนเข็มทิศบนเข็มทิศไปจนกว่าปลายเข็มแม่เหล็กสีแดงตรงกับตัวอักษร N บนกรอบตัวเรือนเข็มทิศ
5. ตัวเลขที่อยู่ตรงขีดตำแหน่งตั้งมุมและอ่านค่ามุม คือมุมที่เราจะต้องเดินทางไป

(ในภาพคือมุม 60 องศา)

ข้อควรระวังในการใช้เข็มทิศ

1. จับถือด้วยความระมัดระวัง เพราะหน้าปัดและเข็มบอบบาง อ่อนไหวง่าย
2. อย่าให้ตก แรงกระแทกทำให้เสียได้
3. ไม่ควรอ่านเข็มทิศใกล้สิ่งที่เป็นแม่เหล็กหรือวงจรไฟฟ้า
4. อย่าให้เปียกน้ำจนขึ้นสนิม
5. อย่าให้ใกล้ความร้อนเข็มทิศจะบิดงอ

กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 2 วิธีการใช้แผนที่ - เข็มทิศ

(ให้ผู้เรียนไปทำกิจกรรมท้ายเรื่องที่ 2 ที่สมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบชุดวิชา)

เรื่องที่ 3 การใช้ Google Map และ Google Earth

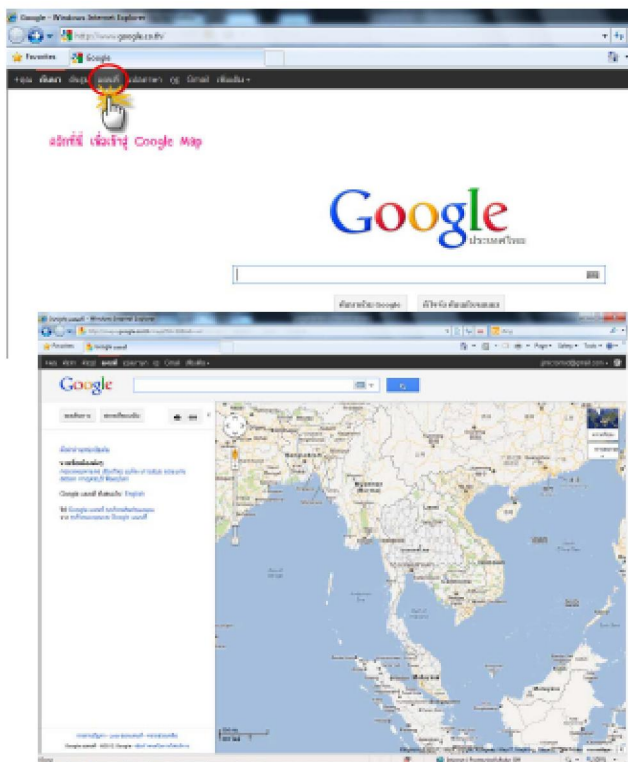
3.1 การใช้ Google map เป็นบริการเกี่ยวกับแผนที่ผ่านเว็บเบราว์เซอร์ของบริษัท Google ซึ่งสามารถเปิดผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์หรือสมาร์ทโฟน ที่เชื่อมต่อกับระบบอินเทอร์เน็ต Google Map เป็นแผนที่ที่ผู้ใช้สามารถซูมเข้า - ออกเพื่อดูรายละเอียดได้ สามารถค้นหาชื่อสถานที่ ถนน ตำบล อำเภอ จังหวัดได้ ช่วยอำนวยความสะดวกในการเดินทาง สามารถมองได้หลายมุมมอง เช่น

- 1) มุมมอง Map ดูในลักษณะแผนที่ทั่วไป
- 2) มุมมอง Satellite ดูในลักษณะแผนที่ดาวเทียม ดูที่ตั้งของสถานที่ต่าง ๆ จากภาพถ่ายทางอากาศ
- 3) มุมมอง Hybrid ดูในลักษณะผสมระหว่างมุมมอง Maps และ Satellite
- 4) มุมมอง Terrain ดูในลักษณะภูมิประเทศ
- 5) มุมมอง Earth ดูแบบลูกโลก

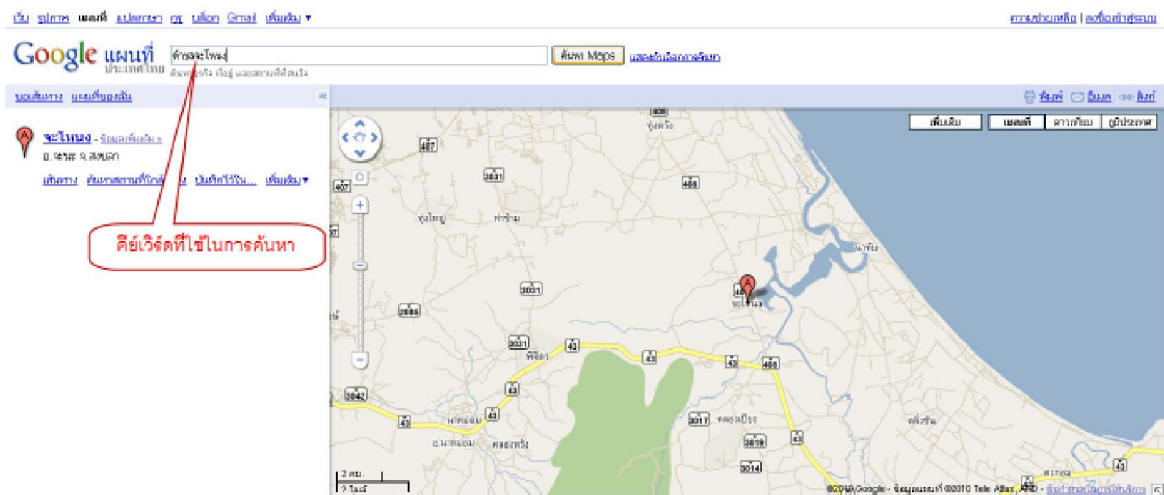
วิธีค้นหาเป้าหมายที่กำหนดจาก Google Map

ขั้นตอนการใช้งาน

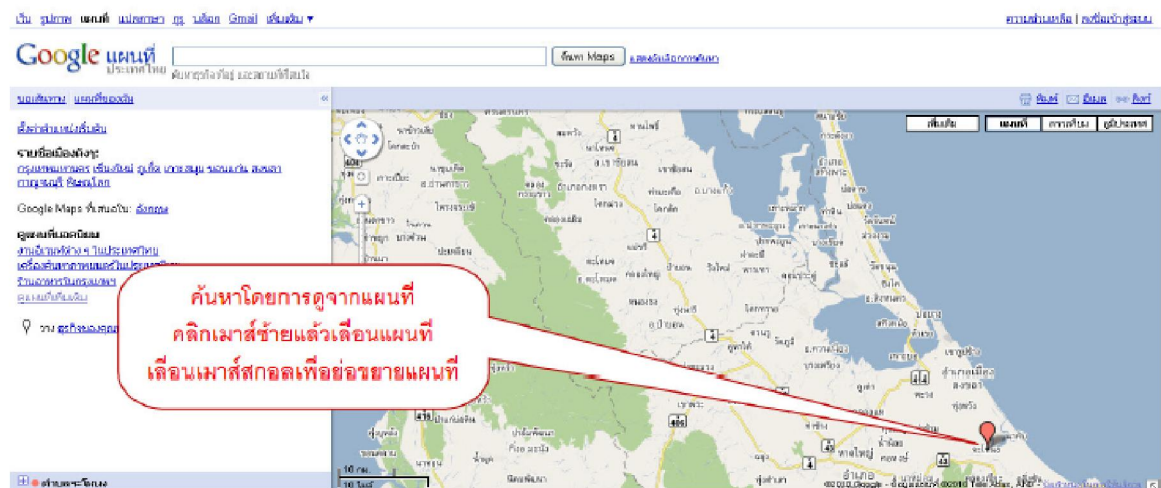
1. สามารถเข้าใช้งานได้จากหน้าแรกของ Google.com โดยคลิกที่แผนที่ ดังรูป

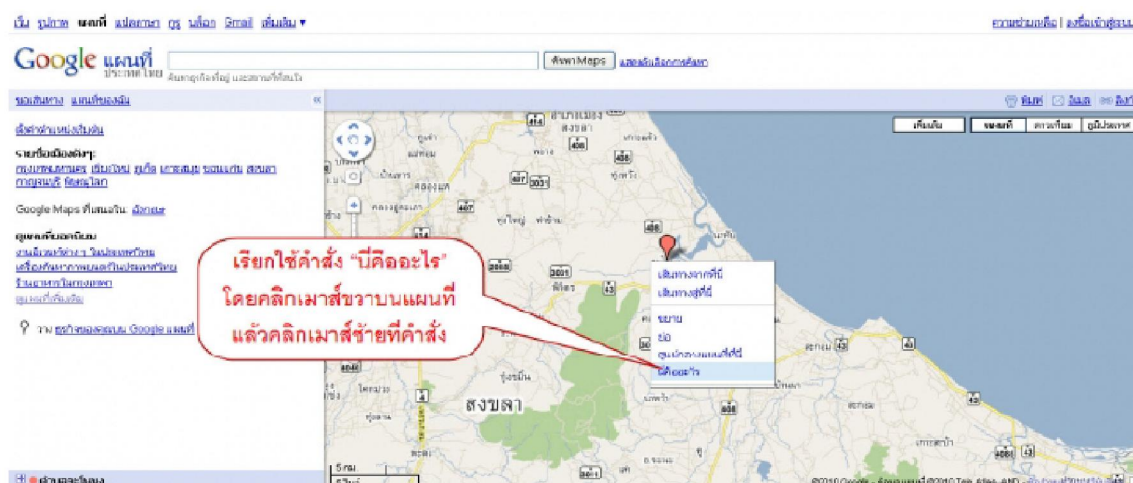
2. เมื่อเข้าสู่แผนที่ Google map แล้วสามารถค้นหาพื้นที่ที่ต้องการจากชื่อสามัญ หรือชื่อที่รู้จักกันโดยทั่วไปได้ที่เครื่องมือค้นหาของ Google map

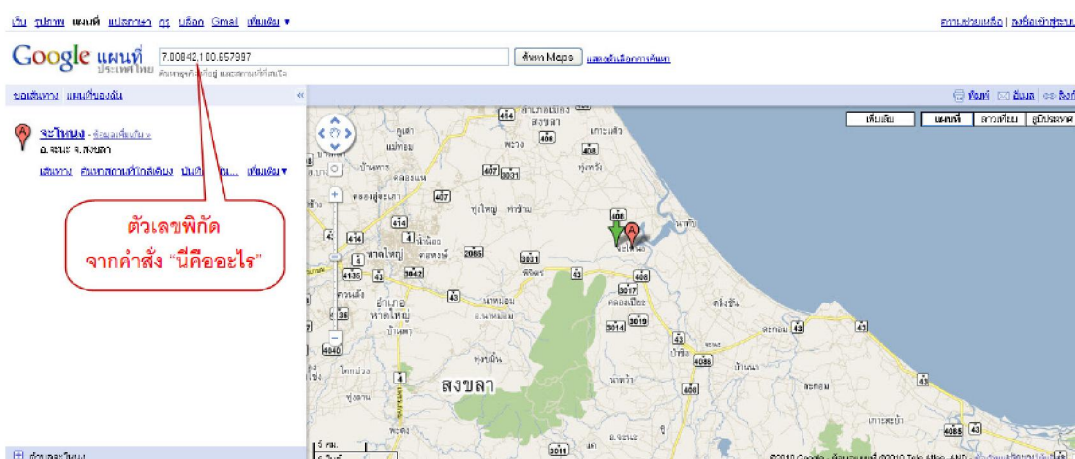
3. หรือสามารถค้นหาได้โดยการขยาย ย่อ และเลื่อนแผนที่ไปยังพื้นที่ที่ต้องการ

4. และเมื่อเจอจุดที่ต้องการทราบพิกัดแล้ว ให้คลิกขวายังจุดนั้นและเลือกใช้คำสั่ง “นี่คืออะไร”

5. พิกัดของจุดนั้นจะปรากฏออกมาดังภาพ

3.2 การใช้ Google Earth

Google Earth เป็นโปรแกรมที่ใช้บริการภาพถ่ายดาวเทียมที่มีความละเอียดสูงแล้วนำมาสร้างเป็นแผนที่ 3 มิติจากทุกสถานที่ทั่วโลก เพื่อให้บริการแก่สาธารณชน โดยสามารถแสดงสถานที่ต่าง ๆ ไม่เว้นแม้กระทั่งสถานที่ที่เป็นความลับทางยุทธศาสตร์ บอกถึงเมืองสำคัญที่ตั้งสำคัญ สามารถขยายภาพจากโลกทั้งใบไปสู่ประเทศ และลงไปถึงวัตถุเล็ก เช่น ถนน ตรอก ซอย รถยนต์ บ้านคน และเป็นการทำงานแบบออนไลน์ โดยเฉพาะในเขตเมืองใหญ่ของประเทศต่าง ๆ Google Earth ก็ยังสามารถแสดงภาพถ่ายดาวเทียมที่มีความละเอียดค่อนข้างสูง เหมือนเราได้เข้าไปยืนอยู่ ณ ที่นั้น ๆ เลย

การทำงานของ Google Earth เริ่มต้นที่นำภาพถ่ายทางอากาศและภาพจากดาวเทียมมาผสมผสานกับเทคโนโลยี streaming แล้วเชื่อมโยงข้อมูลจากฐานข้อมูลของ Google เพื่อนำเราไปยังจุดต่าง ๆ ที่ต้องการบนแผนที่โลกดิจิทัล แผนที่นี้เกิดจากการผสมภาพหลาย ๆ ภาพจากหลาย ๆ แหล่งข้อมูลและจากดาวเทียมหลายดวง แล้วนำมาปะติดปะต่อกันเสมือนกับว่าเป็นผืนเดียวกัน หลังจากปะติดปะต่อเสร็จแล้ว Google ได้นำข้อมูลอื่น ๆ มาซ้อนทับอีกชั้นหนึ่ง ซึ่งแต่ละชั้นก็จะแสดงรายละเอียดต่าง ๆ เช่น ที่ตั้งโรงพยาบาล สถานีตำรวจ สนามบิน รวมทั้งสถานที่สำคัญอื่น ๆ ทั้งนี้ เครื่องมือที่นำมาใช้สร้างข้อมูล การแสดงผลข้อมูลทั้งแบบจุด แบบลายเส้น หรือแบบรูปหลายเหลี่ยม สร้างขึ้นมาจากเครื่องมือ ชื่อว่า Keyhole Markup Language (KML) และหลังจากซ้อนทับข้อมูล จัดข้อมูลเสร็จแล้ว Google จะจัดเก็บข้อมูลที่ได้ในรูปแบบของไฟล์ KML Zip (KMZ) ซึ่งจะบีบอัดข้อมูลไฟล์ให้เล็กลง เพื่อให้บริการแก่ผู้ใช้สถาปัตยกรรมแบบ Client/Server ที่ง่ายต่อการดาวน์โหลดไปใช้งาน

ประโยชน์ของโปรแกรม Google Earth เป็นโปรแกรมที่สามารถดูแผนที่ได้ทุกมุมโลก ประหนึ่งว่าเราเป็นผู้ควบคุมและขับเคลื่อนดาวเทียมเอง ประโยชน์โดยตรงที่ได้รับคือ ได้ความรู้ทางภูมิศาสตร์ ข้อมูลเรื่องการท่องเที่ยว การเดินทาง การจราจร ด้านที่พัก เป็นต้น

การค้นหาเป้าหมายที่กำหนดจากโปรแกรม Google Map หรือ Google Earth ทำได้โดยการพิมพ์ชื่อสถานที่สำคัญลงไปในช่วงค้นหา สถานที่สำคัญอาจจะระบุชื่อสถานที่ หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด เช่น

การค้นหาตำแหน่งวัดศรีชุม ในอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย โดยใช้ Google Earth

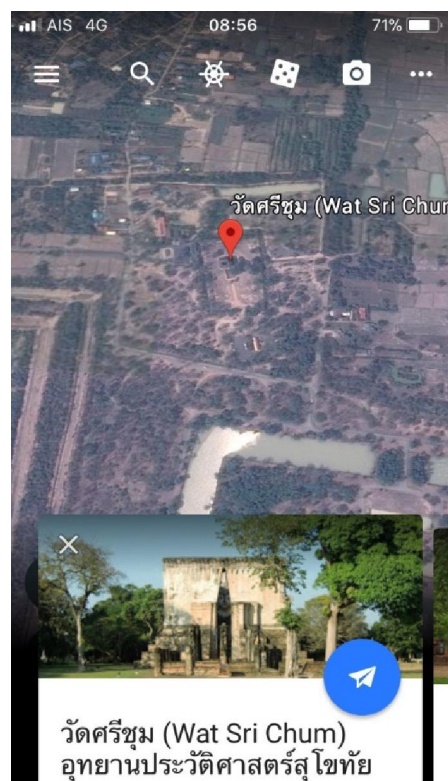
1) เปิดโปรแกรม Google Earth จากสมาร์ตโฟน จะปรากฏหน้าจอตั้งภาพ

2) แต่ที่เครื่องหมายค้นหา (รูปแว่นขยาย) พิมพ์คำว่า “วัดศรีชุม” หน้าจอก็จะเป็นดังภาพ

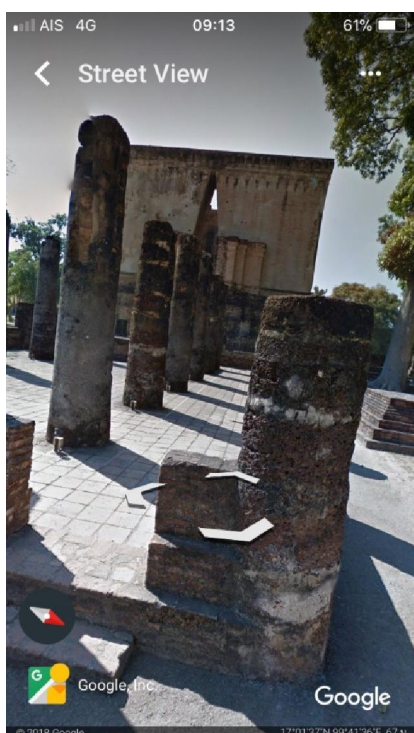
3) กดเลือกวัดศรีชุม อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย จะปรากฏดังภาพ ซึ่งผู้ใช้สามารถขยายดูภาพทางอากาศได้โดยละเอียด

การใช้มุมมอง 3D และมุมมอง Street View บน Google Earth

ถ้าสังเกตตรงมุมด้านล่างซ้ายของจอสมาร์ทโฟน จะมีเมนูสำคัญ ดังภาพ

ปุ่มมุมมอง 3D เป็นเมนูที่ใช้ดูภาพทางอากาศในลักษณะ 3 มิติ เหมือนมองจากด้านบน ทำมุมเฉียงลงมาข้างล่าง

ปุ่มมุมมอง Street View เป็นเมนูที่ใช้ดูภาพถ่ายสถานที่จริงของที่แห่งนั้น (เป็นภาพที่โปรแกรมบันทึกไว้อาจไม่ใช่ภาพปัจจุบัน) เมื่อแตะจะปรากฏเส้นสีน้ำเงิน (หากไม่มีเส้นสีน้ำเงินปรากฏขึ้นแสดงว่าไม่มีภาพถ่ายของสถานที่นั้น) เมื่อแตะตรงตำแหน่งใดของแผนที่ โปรแกรมจะนำผู้ใช้เข้าไปยังสถานที่แห่งนั้น เหมือนว่ากำลังเดินอยู่บริเวณนั้นจริง ๆ

ภาพจากมุมมอง Street View เหมือนผู้ใช้เข้าไปเดินในวัดศรีชุม อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย จริง ๆ

ผู้เรียนจะใช้งานได้คล่องยิ่งขึ้น ด้วยการลองค้นหาสถานที่ที่คุ้นเคย โดยทำตามขั้นตอนข้างต้น และฝึกใช้มุมมอง 2D มุมมอง 3D มุมมอง Street View

กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 3 การใช้ Google Map และ Google Earth

(ให้ผู้เรียนไปทำกิจกรรมท้ายเรื่องที่ 3 ที่สมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบชุดวิชา)

เรื่องที่ 4 เงื่อนเชือกและการผูกแน่น

4.1 ความหมายของเงื่อนเชือกและการผูกแน่น

เงื่อนเชือก หมายถึง การนำเชือกมาผูกกันเป็นเงื่อน เป็นปม สำหรับต่อเชือกเข้าด้วยกัน หรือทำเป็นปวง สำหรับคล้องหรือสวมกับเสา หรือใช้ผูกกับวัตถุ สำหรับผูกให้แน่น ใช้รั้งให้ตึง ไม่หลุดง่าย แต่สามารถแก้ปมได้ง่าย

4.2 ความสำคัญของเงื่อนเชือกและการผูกแน่น

กิจกรรมลูกเสือ เป็นกิจกรรมหนึ่งที่ต้องการให้ลูกเสือรู้จักใช้วัสดุที่มีอยู่ตามธรรมชาติ เพื่อการดำรงความเป็นอยู่อย่างอิสระและพึ่งพาตนเองให้มากที่สุด

4.3 การผูกเงื่อนเชือกและการผูกแน่น เป็นศาสตร์และศิลป์อย่างหนึ่งที่ลูกเสือจำเป็นต้องเรียนรู้เมื่อเข้าร่วมกิจกรรมในการอยู่ค่ายพักแรม การสร้างฐานกิจกรรมผจญภัย การตั้งค่ายพักแรม รวมทั้งการใช้งานเงื่อนในการช่วยผู้เจ็บป่วยได้

การเรียนรู้เรื่องเงื่อนเชือกและการผูกแน่น จะต้องจดจำ ปฏิบัติได้หาก ผิดพลาดไปหลุดหรือขาดก็จะเป็นอันตรายต่อชีวิต และสิ่งของเสียหาย ขอแนะนำให้ทุกคนที่ต้องการนำไปใช้ต้องหมั่นฝึกฝน ศึกษาหาความรู้ ผูกเชือกให้เป็น นำไปใช้งานให้ได้ถึงคราวจำเป็นจะได้ใช้ให้เกิดประโยชน์ วิธีการผูกเงื่อนเชือกแบ่งออกเป็นลักษณะการใช้งานได้ 3 หมวด 10 เงื่อน ดังนี้

1. หมวดต่อเชือก สำหรับการต่อเชือกเพื่อต้องการให้ความยาวของเชือกเพิ่มขึ้น แต่เนื่องจากเชือกในการกั๊วกันนั้นมีลักษณะและขนาดที่แตกต่างกัน จึงจำเป็นต้องมีวิธีการผูกเงื่อนที่แตกต่างกัน จำนวน 3 เงื่อน ดังนี้

- 1.1 เงื่อนพริอด (Reef Knot หรือ Square Knot)
- 1.2 เงื่อนขัดสมาธิ (Sheet Bend)
- 1.3 เงื่อนประมง (Fisherman's Knot)

2. หมวดผูกแน่นจุดลาก รั้ง สำหรับการผูกวัสดุที่ต้องการจะเคลื่อนย้ายหรือยึดตรึงอยู่กับที่ แต่เนื่องจากวัสดุที่ต้องการจะผูกนั้นมีลักษณะรูปทรงและขนาดที่แตกต่างกัน จึงจำเป็นต้องมีวิธีการผูกเงื่อนที่แตกต่างกัน จำนวน 3 เงื่อน ดังนี้

- 2.1 เงื่อนผูกกร่น (Sheep Shank)
- 2.2 เงื่อนตะกรุดเบ็ด (Clove Hitch)
- 2.3 เงื่อนผูกซุง (Timber Hitch)

3. หมวดช่วยชีวิต สำหรับการช่วยเหลือผู้ประสบภัยในกรณีต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับสถานที่และสถานการณ์ จึงต้องมีวิธีการผูกเงื่อนให้เหมาะสมกับงานจำนวน 4 เงื่อน ดังนี้

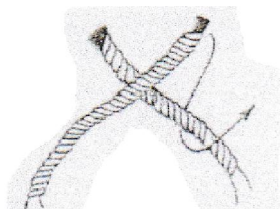
- 3.1 เงื่อนเก้าอี้ (Fireman's Chair Knot)
- 3.2 เงื่อนปวงสายธนู (Bowline Bend)
- 3.3 เงื่อนขโมย (Knot Steal)
- 3.4 เงื่อนบันไดปม (Ladder knot)

การผูกเงื่อนเชือก

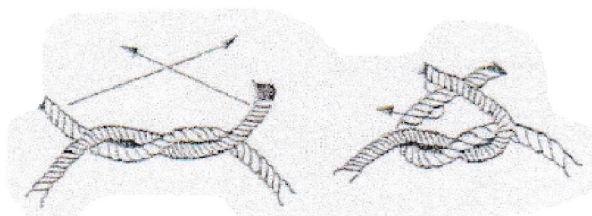
การผูกเงื่อนที่สำคัญและควรเรียนรู้ มีดังนี้

1) **เงื่อนพिरอด (Reef Knot หรือ Square Knot)** เป็นเงื่อนสัญลักษณ์ในเครื่องหมายลูกเสือโลก แสดงถึงความเป็นพี่น้องกันของขบวนการลูกเสือทั่วโลก และแทนความสามัคคีของลูกเสือ มีขั้นตอนการผูก ดังนี้

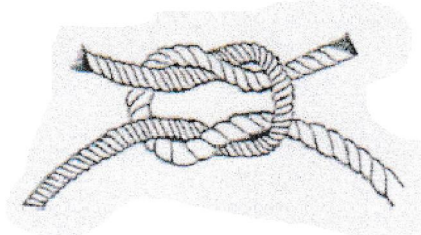
ขั้นที่ 1 ปลายเชือกด้านซ้ายทับด้านขวา

ขั้นที่ 2 อ้อมปลายเชือกด้านซ้ายลงใต้เส้นเชือกด้านขวาให้ปลายเชือกตั้งขึ้น แล้วรวบปลายเชือกเข้าหากันโดยให้ด้านขวาทับด้านซ้าย

ขั้นที่ 3 ย้อมปลายเชือกขวามือลอดใต้เส้นซ้ายมือ จัดเงื่อนให้เรียบร้อย

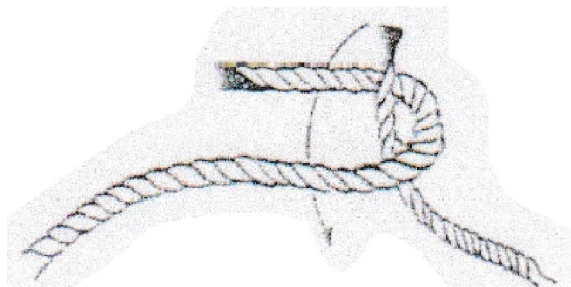

ประโยชน์

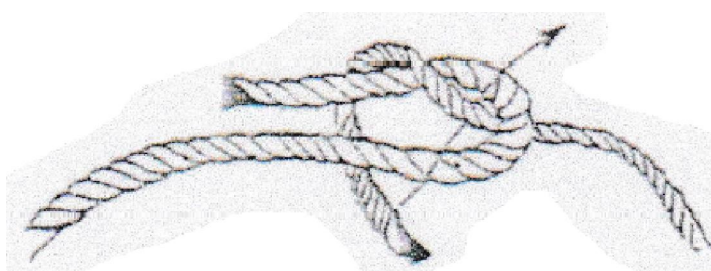
- (1) ใช้ต่อเชือก 2 เส้น มีขนาดเท่ากันเหนียวเท่ากัน
- (2) ใช้ผูกปลายเชือกเส้นเดียวกัน เพื่อผูกมัดห่อสิ่งของและวัตถุต่าง ๆ
- (3) ใช้ผูกเชือกกรองเท้า (ผูกเงื่อนพिरอดกระตุกปลาย 2 ข้าง)
- (4) ใช้ผูกโบ ผูกชายผ้าพันแผล (Bandage) ผูกชายผ้าทำสลิงคล้องคอ ใช้ผูกปลายเชือกกากบาทญีปุ่น
- (5) ใช้ต่อผ้าเพื่อให้ได้ความยาวตามต้องการ ควรเป็นผ้าเหนียว ในกรณีที่ไม่มีเชือก เช่น ต่อผ้าปูที่นอน เพื่อใช้ช่วยคนในยามฉุกเฉินเมื่อเวลาเกิดเพลิงไหม้ ใช้ช่วยคนที่ติดอยู่บนที่สูง โดยใช้ผ้าพันคอลูกเสือต่อกัน

2) เงื่อนขัดสมาธิ (Sheet Bend)

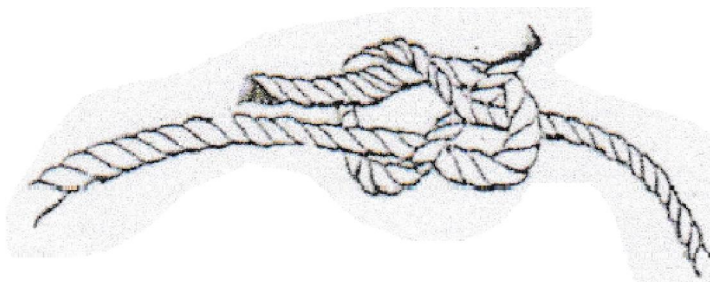
ขั้นที่ 1 งอเชือกเส้นใหญ่ให้เป็นบ่วง สอดปลายเส้นเล็กเข้าในบ่วงโดยสอดจากข้างล่าง

ขั้นที่ 2 ม้วนเส้นเล็กลงอ้อมด้านหลังเส้นใหญ่ทั้งคู่

ขั้นที่ 3 จับปลายเส้นเล็กขึ้นไปลอดเส้นตัวเองเป็นการขัดไว้ จัดเงื่อนให้แน่นและเรียบร้อย

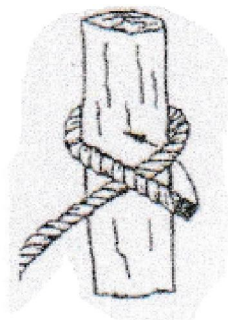

ประโยชน์

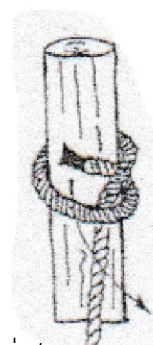
- (1) ใช้ต่อเชือกที่มีขนาดเดียวกัน หรือขนาดต่างกัน (เส้นเล็กพันขัดเส้นใหญ่)
- (2) ใช้ต่อเชือกอ่อนกับเชือกแข็ง (เอาเส้นอ่อนพันขัดเส้นแข็ง) ต่อเชือกที่มีลักษณะค่อนข้างแข็ง เช่น เถาวัลย์
- (3) ใช้ต่อด้าย ต่อเส้นด้ายเส้นไหมทอผ้า (Weaver's Knot)
- (4) ใช้ผูกกับขอ หรือบ่วง (Becket Hitches)
- (5) ใช้ Bending the Sheet หรือ Controlling Rope ที่ปราศจากมุมของใบเรือสำหรับเรือเล็ก ๆ

3) เงื่อนกระหวัดไม้

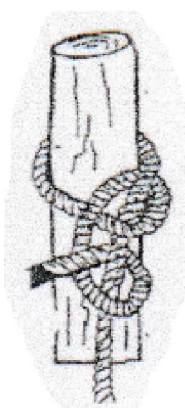
ขั้นที่ 1 อ้อมปลายเชือกไปคล้องหลักหรือราวหรือบ่วง ให้ปลายเชือกอยู่ข้างบน
เส้นเชือก

ขั้นที่ 2 สอดปลายเชือกลอดใต้เชือกเข้าไป

ขั้นที่ 3 อ้อมปลายเชือกข้ามเส้นที่เป็นบ่วงและเส้นที่เป็นตัวเชือก

ขั้นที่ 4 สอดปลายเชือกลอดใต้ตัวเชือก เลยข้ามไปเส้นบ่วงจัดเงื่อนให้เรียบร้อย

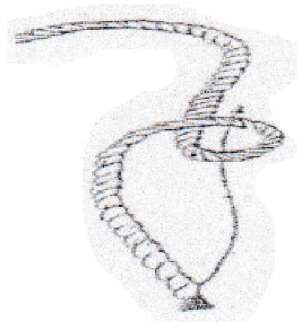

ประโยชน์

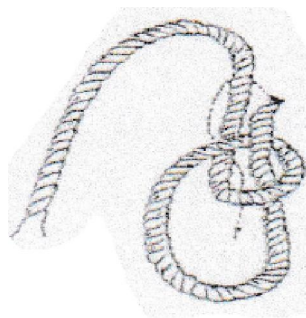
- (1) ใช้ล่าสัตว์เลื้อยไวกับหลัก
- (2) ใช้ผูกเรือแพ
- (3) เป็นเงื่อนผูกง่ายแก้ง่าย

4) เงื่อนบ่วงสายธนู

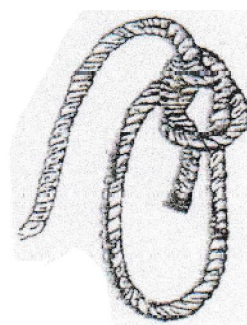
ขั้นที่ 1 ขดเชือกให้เป็นบ่วงคล้ายเลข 6 ถือไว้ด้วยมือซ้าย

ขั้นที่ 2 มือขวาจับปลายเชือกสอดเข้าไปในบ่วง (สอดจากด้านล่าง)

ขั้นที่ 3 จับปลายเชือกอ้อมหลังตัวเลข 6 แล้วสอดปลายลงในบ่วงหัวเลข 6 จัดเงื่อนให้แน่นและเรียบร้อย

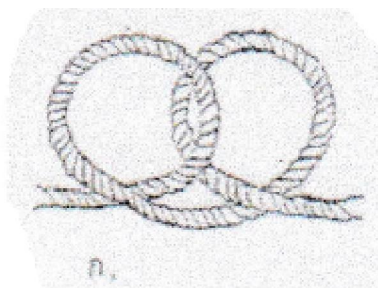

ประโยชน์

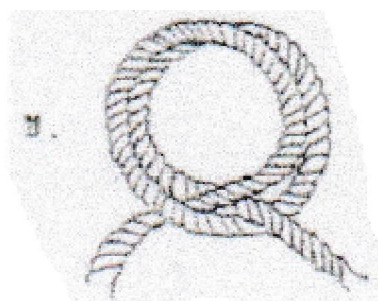
- (1) ทำบ่วงคล้องกับวัตถุหรือเสาหลัก เช่น ผูกเรือแพไว้กับหลัก ทำให้เรือแพขึ้นลงตามน้ำได้
- (2) ใช้ทำบ่วงผูกสัตว์ เช่น วัว ควาย ไว้กับหลักหรือต้นไม้ ทำให้สัตว์เดินหมุนได้รอบ ๆ หลักหรือต้นไม้ เชือกไม่พัน หรือรัดคอสัตว์
- (3) ใช้แทนเงื่อนเก้าอี้สำหรับให้คนนั่ง หรือคล้องคนหย่อนลงไปในที่ต่ำหรือดึงขึ้นไปสู่ที่สูง
- (4) ใช้คล้องคันธนู
- (5) ใช้ทำบ่วงต่อเชือก หรือใช้ทำบ่วงบาท

5) เงื่อนตะกรุดเบ็ด

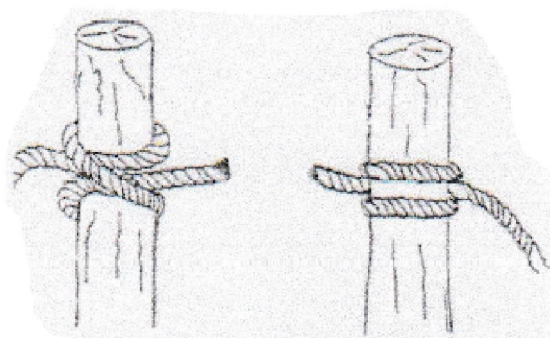
ขั้นที่ 1 พันเชือกให้เป็นบ่วงสลับกัน

ขั้นที่ 2 เลื่อนบ่วงให้เข้าไปซ้อน (รูป ก) จนทับกันเป็นบ่วงเดียวกัน (รูป ข)

ขั้นที่ 3 นำบ่วงจากขั้นที่ 2 ข. สวมลงในเสาแล้วดึงปลายเชือกจัดเงื่อนให้แน่น

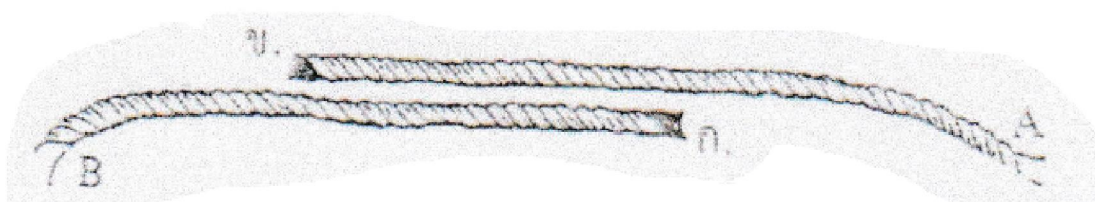

ประโยชน์

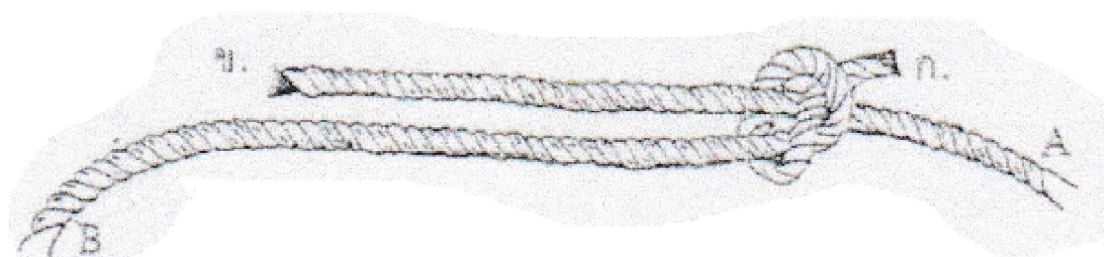
- (1) ใช้ผูกเชือกกับเสาหรือสิ่งอื่น ๆ จะให้ความปลอดภัยมาก ถ้าผูกกลาง ๆ ของเชือก ถ้าใช้ปลายเชือกผูกอาจไม่แน่น กระตุกบ่อย ๆ จะหลุด ปมเชือกจะคลาย
- (2) ใช้ทำบันไดเชือก บันไดลิง
- (3) ใช้ในการผูกเงื่อนต่าง ๆ ที่ผูกกับหลักหรือวัตถุ
- (4) ใช้ในการผูกเงื่อนกระหวัดไม้
- (5) ใช้ในการผูกเงื่อนแน่น เช่น ผูกประคบ กากบาท
- (6) ใช้ในการผูกปากถุงขยะ

6) เงื่อนประมง

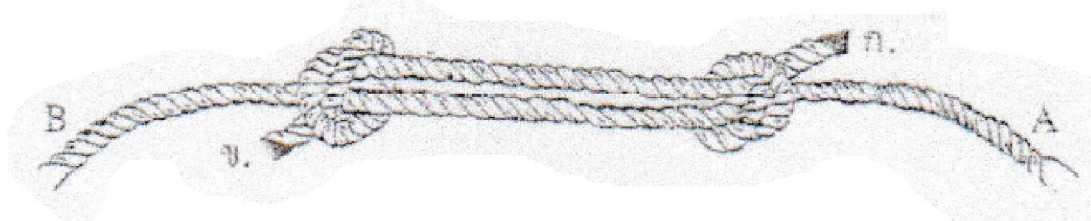
ขั้นที่ 1 ให้ปลายเชือกซ้อนกันดังรูป

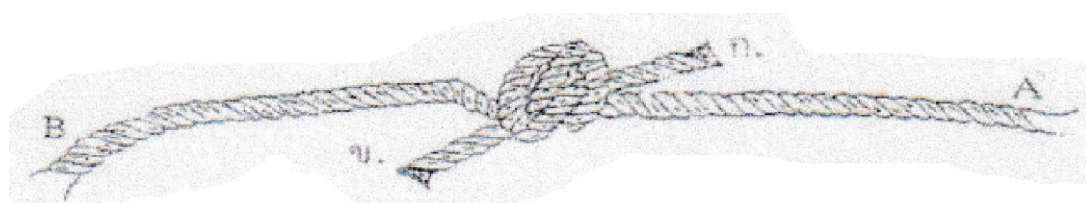
ขั้นที่ 2 ผูกปลายเชือก ก. รอบตัวเชือก A ด้วยผูกขัดชั้นเดียวธรรมดา

ขั้นที่ 3 ผูกปลายเชือก ข. รอบตัวเชือก B

ขั้นที่ 4 ดึงเส้นเชือก A , B ให้ปมเงื่อนเข้าไปชนกัน

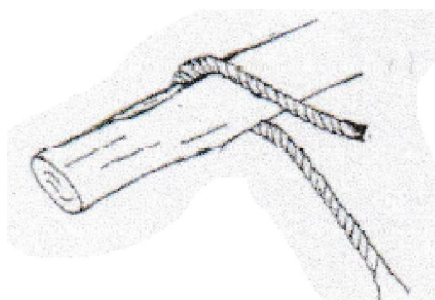

ประโยชน์

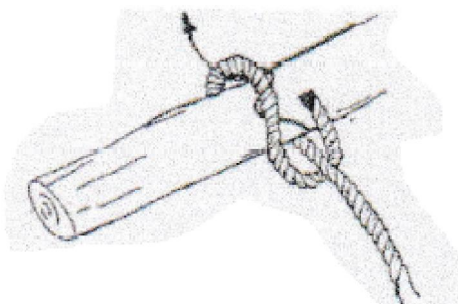
- (1) ใช้ต่อเชือกที่มีขนาดเล็ก (gut) หรือด้ายเบ็ด (fishing line) ต่อเอ็น (leader)
- (2) ใช้ต่อเชือก 2 เส้นที่มีขนาดเดียวกัน
- (3) ผูกคอขวดแยม ใช้สำหรับเป็นที่ถือหิ้ว และผูกคอขวดต่าง ๆ ที่ปากขวดมีขอบ
- (4) ใช้ลากจูง ต่อเชือกขนาดใหญ่ใช้ลากจูง
- (5) ใช้ต่อเชือกด้ายทอ สายเบ็ด ใช้ต่อเชือกกันเป็นเกลียว
- (6) ผูกสายไฟทำกับระเบิด

7) เงื่อนผูกซุง

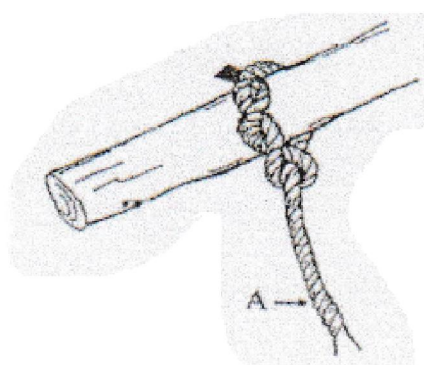
ขั้นที่ 1 สอดเชือกให้คล้องรอบต้นซุงหรือเสา

ขั้นที่ 2 งอปลายเชือกคล้องตัวเชือก

ขั้นที่ 3 พันปลายเชือกรอบเส้นตัวเอง 3 – 5 รอบ ดึงตัวเชือก A ให้เงื่อนแน่น

ประโยชน์

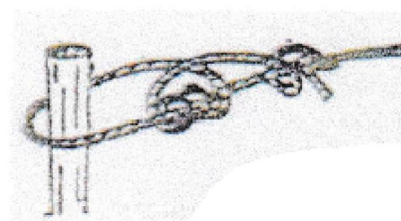
- (1) ใช้ผูกกับวัตถุท่อนยาว ๆ เช่น ต้นซุง วัตถุทรงกระบอก เสาคู่ เพื่อการลากโยง
- (2) ใช้ผูกทแยง
- (3) ใช้ผูกสัตว์ เรือ แพ ไว้กับท่าหรือเสา
- (4) เป็นเชือกแก้ง่าย เมื่อเชือกหย่อน

8) เงื่อนผูกรั้ง

ขั้นที่ 1 นำเชือกคล้องกับหลังเสาหรือบ่วง

ขั้นที่ 2 ใช้ปลายเชือกพันเชือกเส้นยาว โดยพันปลายเกลียวประมาณ 3 - 4 เกลียว พันลงมาทางด้านเป็นห่วง

ขั้นที่ 3 ดึงปลายเชือกขึ้นไปด้านบน แล้วพันกับเชือกเส้นยาวด้านบนเพื่อกันไม่ให้ เกลียวเชือกหลุด

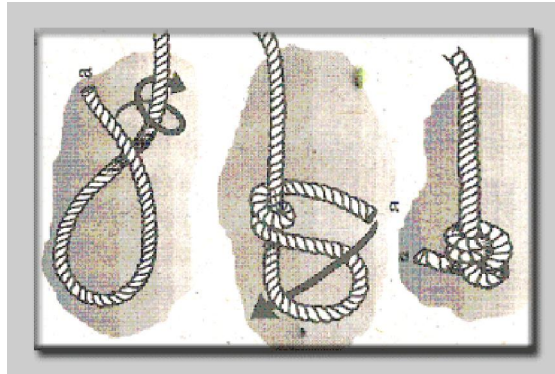

ประโยชน์

ใช้ผูกสายเต็นท์ ยึดเสาธงเพื่อกันล้ม ใช้รั้งต้นไม้เป็นเงื่อนเลื่อนให้ตึงและหย่อนได้

9) เงื่อนปมตาไก่

วิธีผูก เอาตัวเชือกทำเป็นบ่วงทับปลาย แล้วอ้อมเชือก a อ้อมออกมาทับบ่วง สอดปลายเข้าในบ่วง ดึงปลาย a จะเกิดปม

ประโยชน์

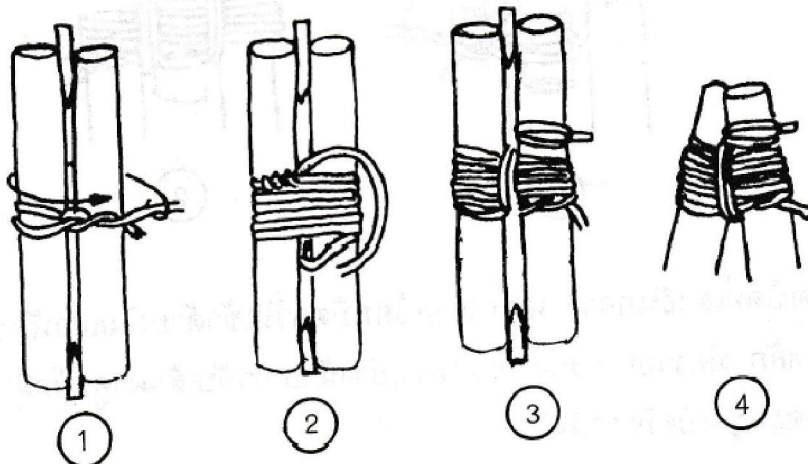
- (1) ใช้ผูกปลายเชือกให้เป็นปม
- (2) ใช้ผูกแทนการพันหัวเชือกชั่วคราว

การผูกแน่น มี 3 ประเภท คือ

1. ผูกประกบ (Sheer Lashing)
2. ผูกทแยง (Diagonal Lashing)
3. ผูกกากบาท (Square Lashing)

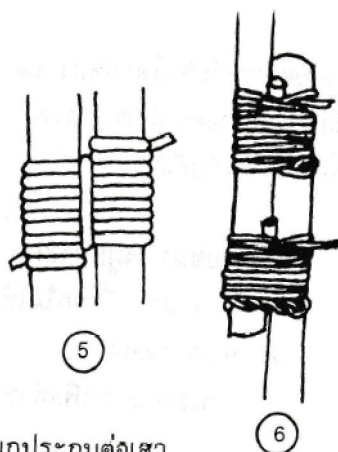
1. การผูกประกบ (Sheer Lashing) มีหลายชนิด เช่น ผูกประกบสอง ผูกประกบสาม ผูกประกบสี่

1.1 ผูกประกบ 2 ใช้สำหรับต่อไม้ หรือเสา 2 ต้นเข้าด้วยกัน

วิธีผูก

โดยเอาไม้ที่จะต่อมาวางซ้อนขนานกันตรงปลายที่จะต่อ การวางซ้อนต้องซ้อนกันประมาณ $\frac{1}{4}$ ของความยาวของไม้หรือเสา เอาเชือกผูกตะกรุดเบ็ดกับไม้ที่เป็นหลักหรืออันใดอันหนึ่ง แล้วเอาปลายเชือกบิดพันกัน (แต่งงานกัน) แล้วพันรอบไม้ทั้ง 2 อัน ให้เชือกเรียงกัน ความหนาของเชือกที่พันมีขนาดกว้างเท่ากับความกว้างของไม้ 2 อันรวมกัน เอาปลายเชือกพันหักคอไก่ (พันรอบเส้นเชือกระหว่างไม้ 2 - 3 รอบ ดึงให้แน่น แล้วผูกตะกรุดเบ็ดบนไม้ที่ต่อหรือบนต้นไม้อีกต้นหนึ่งที่ไม่ใช่อันเริ่มต้นผูก)

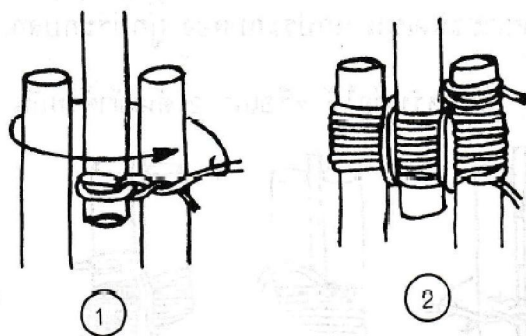
ผูกประกบต่อเสา
(ผูกประกบ 2)

ประโยชน์

- (1) ใช้ต่อไม้หลาย ๆ ท่อนเข้าด้วยกันให้ยาว หรือใช้มัดไม้เข้าด้วยกัน
- (2) ต่อความยาวของไม้เพื่องานก่อสร้าง

1.2 ผูกประกอบ 3 (Tripod Lashing) มี 2 วิธี

1) วิธีที่ 1

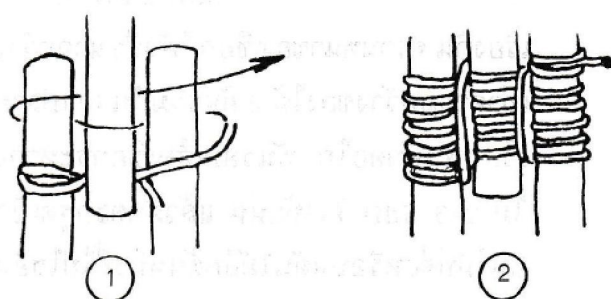
วิธีผูก

ผูกตะกรุดเบ็ดที่เสาอันกลาง เอาปลายเชือกบิดควั่นเข้าด้วยกันแล้วพันรอบเสาทั้ง 3 ต้น ให้พันรอบเสาหรือหลัก มีความกว้างของเชือกพันอย่างน้อยเท่ากับเส้นผ่าศูนย์กลางของเสาหรือหลักแล้วลงท้ายด้วยผูกตะกรุดเบ็ดที่เสาอันริม ก่อนผูกตะกรุดเบ็ดหักคอไก่ รัดเชือกระหว่างเสาหรือไม้หลักให้แน่นเสียก่อน

2) วิธีที่ 2

วิธีผูก

โดยวิธีพันรอบเสาสลับเป็นเลข 8 โดยเริ่มผูกตะกรุดเบ็ดที่เสาด้านริมใดริมหนึ่ง แล้วเอาปลายเชือกพันแต่งงานกัน โดยเอาเชือกพันรอบสามทั้ง 3 ต้น เมื่อพันได้กว้างพอหักคอไก่ระหว่างเสารัดจนแน่นดีแล้ว จึงผูกเงื่อนตะกรุดเบ็ดที่หลักด้านริมอีกต้นหนึ่งจนละต้นกับต้นแรก

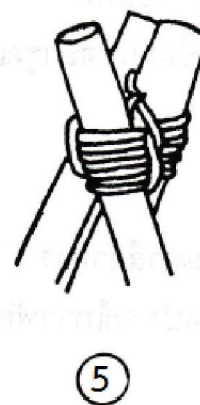
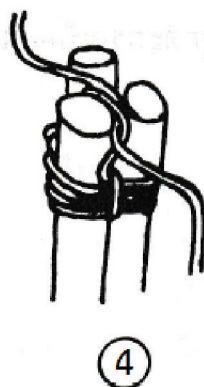
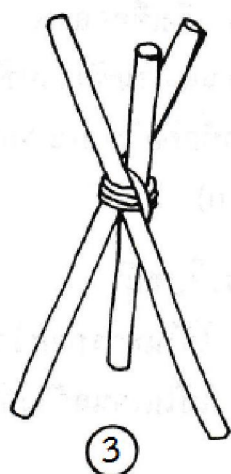
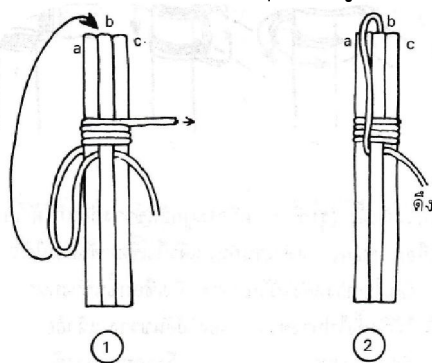

ประโยชน์ของผูกประกอบ

- (1) ใช้ต่อเสา หรือต่อไม้ให้ยาว
- (2) ทำเสาตรงลอย
- (3) ต่อประกอบ 3 เพื่อทำขาตั้ง

1.3 การผูกประภสามแบบพันหัวเชือก (Sail maker's Lashing)

ผูกประภสามแบบพันหัวเชือกกันล้วย จะผูกประภ 4 ก็ได้

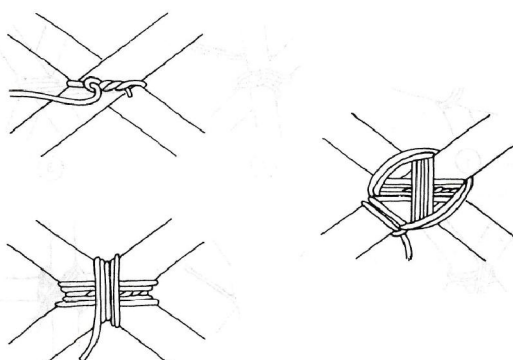

ประโยชน์

- (1) ทำขาค้างวางอ่างน้ำล้างมือล้างหน้า
- (2) ใช้ทำสามเส้าในงานก่อสร้าง

2. ผูกทแยง (Diagonal Lashing)

2.1 ผูกทแยง

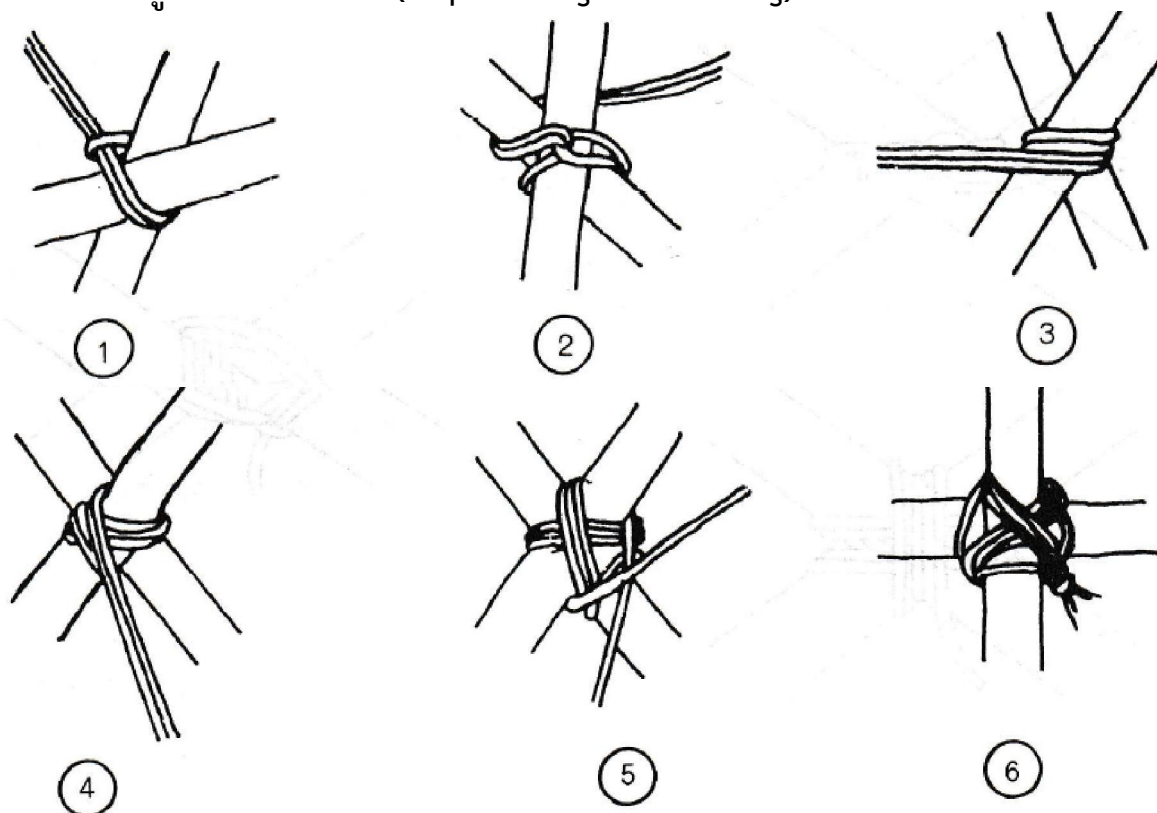
วิธีผูก

เอาเชือกพันรอบไม้เสาทั้ง 2 ต้น ตรงระหว่างมุมตรงข้าม ด้วยเงื่อนผูกซุง เอาปลายเชือกบิดพันกับตัวเชือกแล้วพันรอบไม้เสาทั้ง 2 ต้น ตามมุมทแยงนั้น (มุมตรงข้ามคู่แรก) 3 รอบ แล้วพันเปลี่ยนมุมตรงข้ามคู่ที่ 2 อีก 3 รอบ แล้วพันหักคอไก่ (พันรอบเชือกระหว่างไม้เสา) สัก 2 - 3 รอบ แล้วเอาปลายเชือกผูกตะกรุดเบ็ดที่ไม้เสาต้นใดต้นหนึ่ง เก็บปลายเชือกให้เรียบร้อย

ประโยชน์

- (1) ใช้ในงานก่อสร้าง
- (2) ใช้ผูกเสาหรือไม้ค้ำยัน เพื่อป้องกันเสาล้ม

2.2 ผูกทแยงฟิลิปปินส์ (Filipino Diagonal Lashing)

ชาวเกาะฟิลิปปินส์นิยมผูกวิธีนี้ ใช้ก่อสร้างที่อยู่อาศัยตามป่าชนบทไกล ๆ บ้านเรือน มักทำด้วยไม้ไผ่

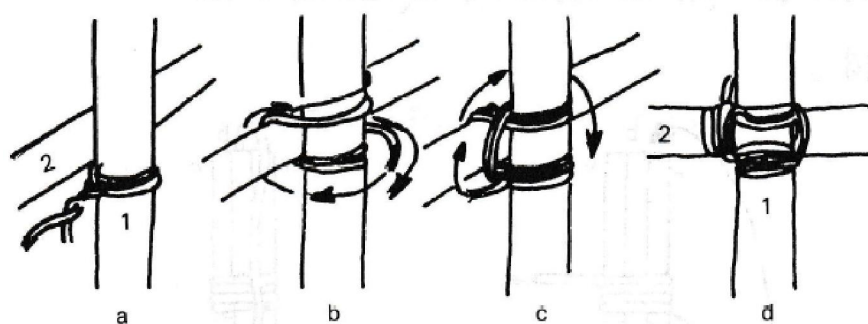
วิธีผูก

ใช้เชือกทาบ 2 เอาบ่วงพันรอบหลักทั้ง 2 ตรงมุมตรงข้ามคู่แรก (คู่ใดคู่หนึ่ง) เอาเชือกสอดเข้าในบ่วง (ดังรูปที่ 1) จับตัวเชือกดึงให้เชือกรัดไม้ทั้ง 2 ให้แน่น แล้วดึงเชือกย้อนบ่วงพันรอบมุมตรงข้าม 2 รอบ (เส้นคู่) แล้วเปลี่ยนพันมุมตรงข้ามคู่ 2 อีก 2 รอบ แยกปลายเชือกออกพันหักคอไก่ 2 รอบ ดึงให้แน่น เอาปลายเชือกผูกเงื่อนพิรอด

ประโยชน์ เช่นเดียวกับผูกทแยงอื่น ๆ

3. ผูกกากบาท (Square Lashing)

3.1 ผูกกากบาท

วิธีผูก

เริ่มผูกตะกรุดเบ็ดที่ไม้อันตั้ง (รูปที่ 1) หรือจะผูกอันขวางก่อนก็ได้ เอาปลายเชือกที่ผูกตะกรุดเบ็ด บิดไขว้กับตัวเชือก แล้วดึงเชือกพันอ้อมใต้ไม้อันขวางทางซ้าย (ขวาก็ได้) ของไม้อันตั้ง อ้อมไปทางหลังไม้อันขวาง ดึงเชือกขึ้นข้างบนทางซ้ายของไม้อันตั้ง ดึงเชือกอ้อมมาทางด้านหน้าไม้อันตั้งไปทางขวาบนของไม้อันขวาง แล้วอ้อมเชือกไปทางด้านหลังไม้อันขวาง ดึงเชือกลงใต้ไม้อันขวางทางขวาไม้อันตั้ง ดึงออกมาทางด้านหน้าไม้อันตั้งพันอ้อมมาทางซ้าย แล้วเริ่มพันจากซ้ายไปใหม่ ทุกรอบที่พันต้องเรียงเชือกให้เรียบร้อย พันเชือกวนไปสัก 3 รอบ แล้วหักคอไก่ 2 - 3 รอบ เอาปลายเชือกผูกตะกรุดเบ็ดที่ไม้อันขวาง (ผูกตะกรุดเบ็ดคนละอันกับขึ้นต้นผูก)

ประโยชน์

- (1) ใช้ในการก่อสร้าง ทำนั่งร้านทาสีอาคาร
- (2) ใช้ในงานสร้างค่อยพักแรม อุปกรณ์การพักแรม

3.2 ผูกกากบาทแบบกิลเวลล์ (Gelwell Scaffold Lashing)

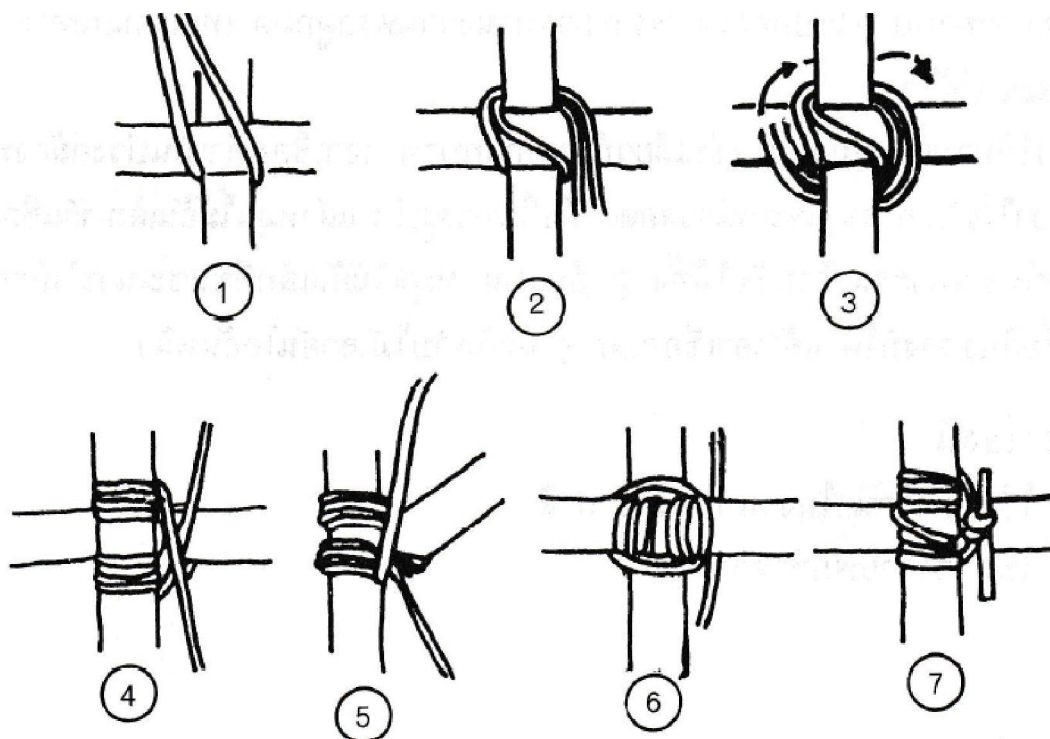
วิธีผูก

กากบาทแบบกิลเวลล์ วิธีผูกเช่นเดียวกับผูกกากบาท แต่ต้องพันหักคอไก่ทุกรอบที่พัน พันและหักคอไก่ประมาณ 3 รอบ แล้วจบลงด้วยผูกเงื่อนตะกรุดเบ็ดเช่นเดียวกัน

ประโยชน์

- (1) ใช้ในการก่อสร้างนั่งร้าน
- (2) ใช้ในการสร้างค้ำพยักแรม
- (3) สร้างรั้ว ทำคอกสัตว์

3.3 กากบาทญี่ปุ่น (Japanese Lashing)

วิธีผูก

เป็นวิธีผูกกากบาทอีกวิธีหนึ่ง เช่นเดียวกับกากบาทของ Thurman แต่ผูกได้ไวกว่า เนื่องจากการฝึกอบรมทำขึ้นที่กิลเวลล์ จึงตั้งชื่อตามสถานที่ฝึกอบรม เอาเชือกที่จะผูกทบเข้าด้วยกัน คล้องเสาต้นตั้ง (ดังรูป 1) ดึงปลายเชือกที่ทบกัน พันพาดบนเสาต้นขวางทางด้านบนซ้าย ดึงอ้อมลงมาให้เสาอันขวางทางซ้ายของอันตั้ง ดึงอ้อมขึ้นด้านหน้าเสาอันตั้ง ทำเช่นเดียวกับ Square Lashing แต่พันพร้อมกันทีละ 2 ขาย เมื่อพันได้ความกว้างตามต้องการแล้ว แยกปลายเชือกออกจากกัน หักคอไก่ 2 - 3 รอบ ผูกด้วยเงื่อนพิรอด (ดังรูป 6 , 7)

ประโยชน์

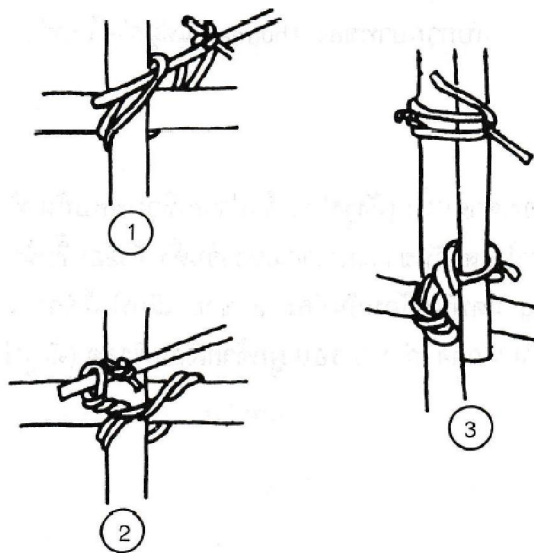
- (1) ใช้ในการก่อสร้าง
- (2) ทำร้านทาสี
- (3) สร้างค้ำพยักแรม ทำคอกสัตว์

3.4 กากบาทขันชะเนาะ (Tourniquet Lashing)

เรียกว่า กากบาทไทย ก็ได้ เพราะการทำนั้งร้านหรือผูกมัดไทยเรานิยมทำแบบนี้ เพราะรวดเร็ว และแก้ได้ไว

วิธีผูก

วางไม้ทาบเป็นมุมฉาก เช่นเดียวกับผูกกากบาท เอาเชือกทำเป็นบ่วงคล้องทแยงมุมกัน เอาไม้เล็ก ๆ แข็งและเหนียวสอดเข้าไปในบ่วง แล้วหมุนไม้อันเล็ก ขันเชือกให้บิดเป็นเกลียวแบบขันชะเนาะจนเชือกรัดไม้ทั้ง 2 อันแน่น หมุนไม้อันเล็กที่ขันชะเนาะให้ทาบขนานกับไม้อันตั้งหรืออันขวางก็ได้ แล้วเอาเชือกเล็ก ๆ มัดติดกับไม้เสาอันใดอันหนึ่ง

จะผูกไม้ 3 อัน หรือ 4 อันก็ได้

ประโยชน์

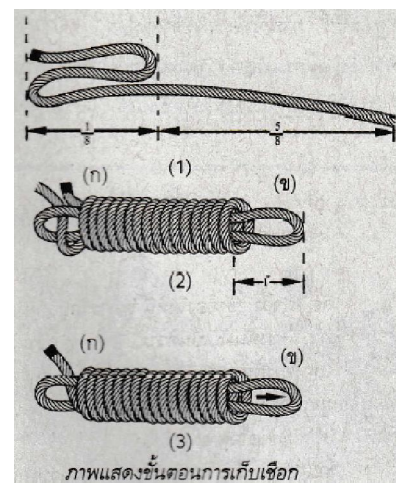
- (1) ใช้ทำนั้งร้าน ในงานก่อสร้าง ทาสี
- (2) ใช้สร้างค่ายพักชั่วคราว

วิธีการเก็บเชือก มีขั้นตอนการปฏิบัติ ดังนี้

ขั้นที่ 1 แบ่งเชือกออกเป็น 8 ส่วน ใช้มือซ้ายจับเชือกแล้วทบเชือก 3 ครั้ง โดยแต่ละครั้งให้เชือกยาวเท่ากับ 1 ใน 8 ส่วน เชือกที่เหลืออีก 5 ใน 8 ส่วน ปลอยไว้สำหรับพัน

ขั้นที่ 2 เอาเชือกที่เหลือ 5 ใน 8 ส่วน พันรอบเชือกที่ทบไว้ โดยเริ่มพันถัดจากปลายบ่วง (ข) เข้ามาประมาณ 1 นิ้ว เมื่อพันจบเหลือปลายเชือก ให้สอดปลายเชือกนั้นเข้าไปในบ่วง

ขั้นที่ 3 ดึงบ่วง (ข) เพื่อรั้งบ่วง (ก) ให้รัดปลายเชือกที่สอดไว้จนแน่นเป็นอันเสร็จ

ภาพแสดงขั้นตอนการเก็บเชือก

การรักษาเชื้อ มีแนวทางในการปฏิบัติ ดังนี้

- 1) ระวังรักษาเชื้อให้แห้งเสมอ อย่าให้เปียกชื้น เพื่อป้องกันเชื้อรา
- 2) การเก็บเชื้อ ควรขุดเก็บเป็นวง มัดให้เรียบร้อย เก็บให้ห่างไกลจากมด แมลง หนู หรือสัตว์อื่น ๆ และควรแขวนไว้ ไม่ควรวางไว้กับพื้น
- 3) อย่าให้เชื้อผูกมัด เหนียว ยึดหรือลาก จุดของหนักเกินกำลังเชื้อ
- 4) ขณะใช้งาน อย่าให้เชื้อลากครูด หรือเสียดสีกับของแข็ง จะทำให้เกลียวของเชื้อสึกกร่อนและขาดง่าย
- 5) ก่อนเอาเชื้อผูกมัดกับต้นไม้ กิ่งไม้หรือของแข็ง ควรเอากระสอบพันรอบต้นไม้หรือกิ่งไม้ก่อน และเชื้อที่ใช้งานเสร็จแล้วจะต้องระวังรักษา ดังนี้
 - (1) เชื้อที่เลอะโคลนเลนหรือถูกน้ำเค็ม เมื่อเสร็จงานแล้ว ต้องชำระล้างด้วยน้ำจืดให้สะอาด แล้วผึ่งให้แห้ง ขมัดเก็บไว้กับขอหรือบนที่แขวน
 - (2) เชื้อกลวดเมื่อเสร็จงาน ต้องรีบทำความสะอาด ล้างด้วยน้ำจืด เช็ดให้แห้งแล้วผึ่งแดดจนแห้งสนิท แล้วเอาน้ำมันจระบี หรือยากันสนิมขโลมทาให้ทั่ว จึงเก็บให้เรียบร้อย
 - (3) ปลายเชื้อที่ถูกตัด จะต้องเอาเชื้อเล็ก ๆ พันหัวเชื้อเพื่อป้องกันเชื้อคลายเกลียว

กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 4 เจียนเชื้อและการผูกมัด

(ให้ผู้เรียนไปทำกิจกรรมท้ายเรื่องที่ 4 ที่สมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบชุดวิชา)

หน่วยการเรียนรู้ที่ 10

ความปลอดภัยในการเข้าร่วมกิจกรรมลูกเสือ

สาระสำคัญ

ลูกเสือ มีหลากหลายกิจกรรม ทั้งกิจกรรมกลางแจ้ง กิจกรรมผจญภัย กิจกรรมบุกเบิก การสร้างสิ่งต่าง ๆ สำหรับการปีน การข้าม และต้องใช้ทั้งกำลังกาย กำลังความคิด เพื่อแก้ปัญหา และตัดสินใจ เพื่อให้ตนเองและผู้ที่อยู่ภายหลังมีความสะดวกสบาย และปลอดภัย

ลูกเสือ กศน. ควรฝึกทักษะที่จำเป็นในการป้องกันภัยอันตรายที่จะเกิดขึ้นต่อตนเอง และผู้อื่น ทั้งนี้ รวมถึงการสร้างความปลอดภัยในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในลักษณะของการเตรียมความพร้อมทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ การตั้งใจ และการติดต่อขอความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นที่มีความสามารถ เช่น หน่วยกู้ชีพ หรือหน่วยแพทย์ฉุกเฉิน

ตัวชี้วัด

1. บอกความหมาย ความสำคัญของความปลอดภัยในการเข้าร่วมกิจกรรมลูกเสือ
2. บอกหลักการ วิธีการเฝ้าระวังเบื้องต้นในการเข้าร่วมกิจกรรมลูกเสือ
3. อธิบายสถานการณ์หรือโอกาสที่จะเกิดความปลอดภัยในการเข้าร่วมกิจกรรมลูกเสือ

ขอบข่ายเนื้อหา

เรื่องที่ 1 ความปลอดภัยในการเข้าร่วมกิจกรรมลูกเสือ

1.1 ความหมายของความปลอดภัยในการเข้าร่วมกิจกรรมลูกเสือ

1.2 ความสำคัญของความปลอดภัยในการเข้าร่วมกิจกรรมลูกเสือ

เรื่องที่ 2 หลักการ วิธีการในการเฝ้าระวังเบื้องต้นในการเข้าร่วมกิจกรรมลูกเสือ

เรื่องที่ 3 การช่วยเหลือเมื่อเกิดเหตุความปลอดภัยในการเข้าร่วมกิจกรรมลูกเสือ

เรื่องที่ 4 การปฏิบัติตามหลักความปลอดภัย

เวลาที่ใช้ในการศึกษา 6 ชั่วโมง

สื่อการเรียนรู้

1. ชุดวิชาลูกเสือ กศน. รหัสรายวิชา สค32035
2. สมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบชุดวิชา
3. สื่อเสริมการเรียนรู้อื่น ๆ

เรื่องที่ 1 ความปลอดภัยในการเข้าร่วมกิจกรรมลูกเสือ

1.1 ความหมายของความปลอดภัย

ความปลอดภัย หมายถึง การที่ร่างกายปราศจากอุบัติเหตุ อยู่ในสภาวะที่ปราศจากอันตราย หรือสภาวะที่ปราศจากการบาดเจ็บ เจ็บปวด เจ็บป่วย จะมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับการปฏิบัติหรือการกระทำของตนเอง

1.2 ความสำคัญของความปลอดภัย

ความปลอดภัยช่วย ให้เกิดความระมัดระวังในการป้องกันตนเอง และผู้อื่นให้พ้นจากภัยอันตราย หรือการเสียชีวิต โดยการให้คำแนะนำในการใช้เครื่องมือ เครื่องใช้ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์ และปลอดภัย

กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 1 ความปลอดภัยในการเข้าร่วมกิจกรรมลูกเสือ
(ให้ผู้เรียนไปทำกิจกรรมท้ายเรื่องที่ 1 ที่สมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบชุดวิชา)

เรื่องที่ 2 หลักการ วิธีการในการเฝ้าระวังเบื้องต้นในการเข้าร่วมกิจกรรมลูกเสือ

ลูกเสือต้องตระหนักในความปลอดภัย และมีจิตสำนึกต่อความปลอดภัยในการร่วมกิจกรรม ที่อาจเกิดอุบัติเหตุ เนื่องจาก

1. ขาดความรู้ ความเข้าใจ ในการร่วมกิจกรรมนั้น ๆ ลูกเสือต้องทำความเข้าใจในกฎ กติกา ของกิจกรรมนั้น ๆ อย่างถ่องแท้ และปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด
2. ขาดประสบการณ์ และขาดความชำนาญ ลูกเสือต้องขวนขวายในการหาประสบการณ์ และความรู้ ทักษะที่จำเป็นต่อการร่วมกิจกรรมนั้น ๆ
3. ขาดความพร้อมทางด้านร่างกายและจิตใจ ลูกเสือต้องเตรียมความพร้อมทางด้านร่างกายและจิตใจก่อน
4. ขาดการตรวจสอบความสมบูรณ์ ความแข็งแรงของอุปกรณ์ที่ใช้ในแต่ละกิจกรรม ลูกเสือต้องตรวจสอบอุปกรณ์ที่ใช้ในแต่ละกิจกรรมให้มีสภาพแข็งแรง พร้อมใช้งานอยู่เสมอ

การเฝ้าระวังเบื้องต้นในการเข้าร่วมกิจกรรมลูกเสือเป็นการฝึกตนเองของลูกเสือให้ปลอดภัยจากอุบัติเหตุ และภัยอันตรายต่าง ๆ เป็นวิธีการในการเตรียมความพร้อมของลูกเสือทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ดังนี้

ด้านร่างกาย ลูกเสือต้องเตรียมร่างกายให้พร้อม โดยออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ และหาเวลาพักผ่อนให้เพียงพอ เพื่อสุขภาพและร่างกายจะได้แข็งแรงอยู่ตลอดเวลา

ด้านจิตใจ ลูกเสือต้องทำจิตใจให้สบาย ๆ สร้างความรู้สึกที่สนุกสนานพร้อมร่วมกิจกรรมต่าง ๆ มีความร่าเริง พร้อมรับการฝึกฝน ปฏิบัติด้วยตนเอง หรือช่วยผู้อื่น หาวิธีหลีกเลี่ยงอุบัติเหตุ อันจะเกิดขึ้นได้ในขณะปฏิบัติกิจกรรมลูกเสือ

กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 2 หลักการ วิธีการในการเฝ้าระวังเบื้องต้นในการเข้าร่วมกิจกรรมลูกเสือ
(ให้ผู้เรียนไปทำกิจกรรมท้ายเรื่องที่ 2 ที่สมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบชุดวิชา)

เรื่องที่ 3 การช่วยเหลือเมื่อเกิดเหตุความไม่ปลอดภัยในการเข้าร่วมกิจกรรมลูกเสือ

การเข้าร่วมกิจกรรมลูกเสือ อาจมีความไม่ปลอดภัยในด้านร่างกายขึ้นได้ ลูกเสือ
จึงมีความจำเป็นต้องเรียนรู้ถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดความไม่ปลอดภัยในการเข้าร่วมกิจกรรมลูกเสือ
และวิธีการสร้างความปลอดภัยในการเข้าร่วมกิจกรรมลูกเสือ ดังนี้

1. สาเหตุที่ทำให้เกิดความไม่ปลอดภัยในการเข้าร่วมกิจกรรม มี 3 ประการ คือ

1.1 สาเหตุที่เกิดจากมนุษย์ มีดังนี้

1) ผู้ปฏิบัติกิจกรรม มีความประมาทโดยคิดว่าไม่เป็นไร ลองผิตลองถูก
หรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์

2) ผู้ปฏิบัติกิจกรรม มีความเชื่อใจ ไว้วางใจผู้ใดผู้หนึ่งที่ได้รับมอบหมาย
ให้ดำเนินการ และไม่มีการตรวจสอบก่อน จึงอาจทำให้มีข้อผิดพลาดได้

3) ผู้ปฏิบัติกิจกรรมมีสุขภาพไม่แข็งแรง หรือมีโรคประจำตัว แต่เข้าร่วม
กิจกรรมบางอย่างที่อาจทำให้เกิดอุบัติเหตุได้

4) ผู้ปฏิบัติกิจกรรมแต่งกายไม่เหมาะสมในการเข้าร่วมบางกิจกรรม

5) ผู้ปฏิบัติกิจกรรมขาดการประเมินตนเอง หรือบางครั้งประเมินตนเอง
ผิดพลาด โดยคิดว่าตนเองสามารถปฏิบัติกิจกรรมนั้นได้ และบางครั้งผู้ปฏิบัติเกิดความ
คึกคะนองกลั่นแกล้ง และหยอกล้อกัน

6) ผู้ปฏิบัติกิจกรรม ขาดระเบียบวินัย ไม่เชื่อฟังผู้บังคับบัญชา

1.2 สาเหตุที่เกิดจากเครื่องมือ หรืออุปกรณ์ มีดังนี้

1) ขาดเครื่องมือ และอุปกรณ์ในการช่วยเหลือเมื่อเกิดเหตุความไม่
ปลอดภัยในการเข้าร่วมกิจกรรมที่เหมาะสม หรืออุปกรณ์บางชนิดเสื่อมสภาพไม่เหมาะที่จะ
นำมาใช้งาน

2) ขาดความรู้ในการใช้เครื่องมือและอุปกรณ์แต่ละประเภท หรือใช้
เครื่องมือและอุปกรณ์ผิดประเภท

3) ขาดทักษะ ความชำนาญ ในการใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ

4) ขาดการตรวจสอบความสมบูรณ์ ความแข็งแรงของอุปกรณ์ในฐานะ
โดยละเอียด และขาดการบำรุงรักษาที่เหมาะสม

1.3 สาเหตุที่เกิดจากภัยธรรมชาติ มีดังนี้

1) ภัยทางน้ำ อาจเกิดความไม่ปลอดภัยในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมได้ เช่น น้ำหลาก น้ำไหลเชี่ยว เป็นต้น

2) ภัยทางบก อาจเกิดความไม่ปลอดภัยในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมได้ เช่น การสร้างสะพานด้วยเชือกที่ไปผูกกับต้นไม้ ทำให้ต้นไม้อาจหัก เป็นต้น

3) ภัยทางอากาศ อาจเกิดความไม่ปลอดภัยขณะปฏิบัติกิจกรรมได้ เช่น เกิดมีพายุ ลมแรง เป็นต้น

2. การสร้างความปลอดภัยในการเข้าร่วมกิจกรรมลูกเสือ คือ วิธีการป้องกันก่อนจัดสร้างอุปกรณ์ และก่อนเข้าร่วมกิจกรรม โดยมีอุปกรณ์ป้องกัน หรือสร้างอุปกรณ์ที่ใช้ในกิจกรรมให้ปลอดภัย โดยให้ความรู้ มีมาตรการบังคับ ควบคุมการใช้อุปกรณ์ให้ถูกต้อง กิจกรรมจะช่วยสร้างความปลอดภัยให้กับลูกเสือในการปฏิบัติกิจกรรม เช่น กิจกรรมบุกเบิก กิจกรรมผจญภัย และกิจกรรมเดินทางไกล ดังนี้

2.1 กิจกรรมบุกเบิก

- 1) ลูกเสือต้องเตรียมความพร้อมทางร่างกายและจิตใจ
- 2) ลูกเสือต้องมีระเบียบวินัย เชื่อฟัง และปฏิบัติตามคำแนะนำของผู้กำกับลูกเสือ
- 3) ลูกเสือต้องตรวจเช็คอุปกรณ์ในฐานบุกเบิก อย่างสม่ำเสมอ
- 4) ลูกเสือต้องไม่กลั่นแกล้งเพื่อนขณะทำกิจกรรม
- 5) ลูกเสือต้องเตรียมพร้อมทางด้านความรู้ ศึกษากิจกรรม และทำความเข้าใจก่อนเข้าร่วมกิจกรรม

2.2 กิจกรรมผจญภัย

- 1) ลูกเสือต้องเตรียมความพร้อมทางร่างกายและจิตใจ
- 2) ลูกเสือต้องมีระเบียบวินัย เชื่อฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำของผู้กำกับลูกเสือ
- 3) ลูกเสือต้องตรวจเช็คอุปกรณ์ในฐานบุกเบิก อย่างสม่ำเสมอ
- 4) ลูกเสือต้องไม่กลั่นแกล้งเพื่อนขณะทำกิจกรรม
- 5) ลูกเสือต้องเตรียมพร้อมทางด้านความรู้ ศึกษากิจกรรม และทำความเข้าใจก่อนเข้าร่วมกิจกรรม

2.3 กิจกรรมเดินทางไกล

- 1) ก่อนที่จะกำหนดเส้นทางการเดินทางไกล ลูกเสือต้องสำรวจเส้นทาง หากจำเป็นต้องขออนุญาต ก็ต้องขออนุญาตผ่านจากเจ้าของสถานที่นั้น ๆ และประเพณีวัฒนธรรมในท้องถิ่นนั้นตามสมควร

2) ในการกำหนดเส้นทางเดิน ลูกเสือควรเลี่ยงการเดินตามถนนใหญ่ที่มีการจราจรคับคั่ง เพื่อป้องกันการเกิดอุบัติเหตุ

3) ในระหว่างการเดินทางไกล ลูกเสือไม่ควรแข่งขันหรือแทรกกันเดินระหว่างหมู่

4) ในระหว่างการเดินทางไกล ลูกเสือควรออกเดินทางเป็นหมู่ และต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบของลูกเสือ และกฎจราจรอย่างเคร่งครัด เพื่อความปลอดภัย

กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 3 การช่วยเหลือเมื่อเกิดเหตุความไม่ปลอดภัยในการเข้าร่วมกิจกรรม (ให้ผู้เรียนไปทำกิจกรรมท้ายเรื่องที่ 3 ที่สมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบชุดวิชา)

เรื่องที่ 4 การปฏิบัติตนตามหลักความปลอดภัย

ลูกเสือต้องปฏิบัติตนตามหลักความปลอดภัย ดังนี้

ด้านร่างกาย ต้องเตรียมความพร้อมของร่างกาย การออกกำลังกาย รักษาร่างกายไม่ให้เจ็บป่วย พร้อมปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ได้

ด้านจิตใจ ควรศึกษาหาความรู้ในกิจกรรมลูกเสือโดยเฉพาะลูกเสือ กศน. เป็นการเตรียมความพร้อมด้านหนึ่งในการปฏิบัติตนเองและพร้อมช่วยเหลือผู้อื่นได้ตามความเหมาะสม

ลูกเสือต้องทำความเข้าใจในความหมายของคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ เพื่อนำมาใช้ในการอยู่ร่วมกันตลอดเวลาพบกลุ่ม และการเข้าค่ายพักแรมร่วมกัน วิเคราะห์สถานการณ์ความปลอดภัยความไม่ปลอดภัยและความเสี่ยง วิเคราะห์ข้อดี ข้อเสีย และนำข้อบกพร่องหรือช่องทางที่จะป้องกันไว้เบื้องต้น เป็นมาตรการในการอยู่ร่วมกันและการเข้าร่วมกิจกรรม ดังนี้

1. นำข้อมูลจากการวิเคราะห์จากกฎของลูกเสือ มาระดมพลังสมองเปรียบเทียบกับฐานการเรียนรู้และฐานกิจกรรมที่สร้างขึ้นในค่ายพักแรม และสรุปความเสี่ยงเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดเหตุหรือภัยต่าง ๆ ไว้ล่วงหน้า

2. นำเสนอผลการจัดทำมาตรการในการอยู่ร่วมกัน ทั้งการพบกลุ่มและการอยู่ค่ายพักแรม เพื่อกำหนดมาตรการให้ใช้ร่วมกันอย่างเหมาะสม

3. ทดลองนำข้อบกพร่องของกระบวนการผลิตที่มีความเสี่ยงในการปฏิบัติ มานำเสนอและแสดงบทบาทสมมติ (Role play) เพื่อฝึกปฏิบัติ เป็นการเตรียมความพร้อม เพื่อเตรียมการก่อนผลิตสื่อหรือสร้างค่ายกิจกรรมลูกเสือ กศน.

กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 4 การปฏิบัติตนตามหลักความปลอดภัย

(ให้ผู้เรียนไปทำกิจกรรมท้ายเรื่องที่ 4 ที่สมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบชุดวิชา)

หน่วยการเรียนรู้ที่ 11

การปฐมพยาบาล

สาระสำคัญ

การปฐมพยาบาล เป็นการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบอุบัติเหตุ หรือผู้ที่ได้รับบาดเจ็บเบื้องต้น โดยใช้เครื่องมืออุปกรณ์ที่พื้หาได้ในบริเวณนั้น เพื่อช่วยบรรเทาอาการ และช่วยให้ผู้บาดเจ็บได้รับอันตรายน้อยลง ก่อนนำส่งโรงพยาบาล เพื่อรับการรักษาในโอกาสต่อไป ดังนั้น ผู้ให้การช่วยเหลือต้องมีความรู้ ความสามารถในการช่วยเหลือเบื้องต้น เพื่อป้องกันการเกิดภาวะแทรกซ้อน หรือเกิดอาการทรุดลงถึงขั้นอันตรายถึงแก่ชีวิต

การปฐมพยาบาลผู้ประสบอุบัติเหตุทางรถยนต์ ทางน้ำ ตกจากที่สูง หกล้ม ที่มีอาการกระดูกหัก ข้อเคล็ด ข้อเคลื่อน ผู้ให้การช่วยเหลือควรมีความรู้ ความสามารถเกี่ยวกับการเข้าเฝือก มัดเฝือก การพันด้วยผ้า การใช้ผ้าสามเหลี่ยม และการเคลื่อนย้ายผู้ป่วย

การปฐมพยาบาล ผู้มีภาวะการเป็นลม ลมชัก ลมแดด หรือ หมดสติ ผู้ให้การช่วยเหลือ ควรมีความรู้ ความสามารถ เกี่ยวกับการประเมินอาการเบื้องต้น หรือตัดสินใจ ใช้วิธีการช่วยชีวิตขั้นพื้นฐานอย่างถูกวิธี ถูกต้อง และรวดเร็ว เพื่อป้องกันการเกิดภาวะแทรกซ้อน หรือเกิดอาการทรุดลงถึงขั้นอันตรายถึงแก่ชีวิต

ตัวชี้วัด

1. อธิบายความหมายและความสำคัญของการปฐมพยาบาล
2. อธิบายและสาธิตวิธีการปฐมพยาบาลกรณีต่าง ๆ อย่างน้อย 3 วิธี
3. อธิบายการวัดสัญญาณชีพและการประเมินเบื้องต้น
4. สาธิตวิธีการช่วยชีวิตขั้นพื้นฐาน

ขอบข่ายเนื้อหา

เรื่องที่ 1 การปฐมพยาบาล

- 1.1 ความหมายของการปฐมพยาบาล
- 1.2 ความสำคัญของการปฐมพยาบาล
- 1.3 หลักการของการปฐมพยาบาล

เรื่องที่ 2 วิธีการปฐมพยาบาลกรณีต่าง ๆ

เรื่องที่ 3 การวัดสัญญาณชีพและการประเมินเบื้องต้น

เรื่องที่ 4 วิธีการช่วยชีวิตขั้นพื้นฐาน

เวลาที่ใช้ในการศึกษา 12 ชั่วโมง

สื่อการเรียนรู้

1. ชุดวิชาลูกเสือ กศน. รหัสรายวิชา สค32035
2. สมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบชุดวิชา
3. สื่อเสริมการเรียนรู้อื่น ๆ

เรื่องที่ 1 การปฐมพยาบาล

1.1 ความหมายของการปฐมพยาบาล

การบาดเจ็บหรือเกิดการเจ็บป่วย ย่อมเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา โดยเฉพาะอุบัติเหตุ การช่วยเหลือผู้ประสบภัย ถ้าผู้ให้การช่วยเหลือรู้หลักการ First Aid หรือที่เรียกว่า การปฐมพยาบาล สามารถช่วยชีวิตผู้ป่วย ช่วยบรรเทาความเจ็บปวด ป้องกันอาหารของโรคทรุดลงป้องกันไม่ให้เกิดความพิการ หรือโรคแทรกซ้อนตามมา

การปฐมพยาบาล หมายถึง การให้ความช่วยเหลือผู้บาดเจ็บเบื้องต้น โดยใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์ที่พอจะหาได้ในบริเวณนั้น เพื่อช่วยบรรเทาอาการและช่วยให้ผู้บาดเจ็บได้รับอันตรายน้อยลงก่อนจะส่งโรงพยาบาล เพื่อให้แพทย์ทำการรักษา

1.2 ความสำคัญของการปฐมพยาบาล

ในช่วงชีวิตของมนุษย์ทุกคน อาจมีช่วงที่ได้รับบาดเจ็บหรือเจ็บป่วยได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ โดยเฉพาะอุบัติเหตุ การปฐมพยาบาลต้องกระทำอย่างรวดเร็วและถูกต้อง ดังนั้นจึงไม่จำเป็นว่าผู้ให้การปฐมพยาบาลจะต้องเป็นแพทย์หรือพยาบาลเท่านั้น เมื่อมีการบาดเจ็บเกิดขึ้นผู้ให้การช่วยเหลือสามารถให้การช่วยเหลือ เพื่อบรรเทาความเจ็บป่วยได้

ความสำคัญของการปฐมพยาบาล มีดังนี้

1. เพื่อช่วยเหลือผู้บาดเจ็บ
2. เพื่อป้องกันและลดความพิการที่อาจจะเกิดขึ้น
3. เพื่อบรรเทาความเจ็บปวดและป้องกันอันตราย

1.3 หลักการของการปฐมพยาบาล

1. การมอง สำรวจความปลอดภัย รวมทั้งสำรวจระบบสำคัญของร่างกายอย่างรวดเร็ว และวางแผนให้การช่วยเหลืออย่างมีสติ ไม่ตื่นตระหนกใจ

2.-ห้ามเคลื่อนย้าย หรือไม่ควรเคลื่อนย้ายผู้บาดเจ็บจนกว่าจะแน่ใจว่าเคลื่อนย้ายได้อย่างรวดเร็ว ยกเว้นกรณีที่เกิดการบาดเจ็บในสถานที่ที่ไม่สะดวกต่อการปฐมพยาบาล หรืออาจเกิดอันตรายมากขึ้นทั้งผู้บาดเจ็บ และผู้ช่วยเหลือจำเป็นต้องเคลื่อนย้ายไปที่ที่ปลอดภัยก่อน

3.-ช่วยเหลือด้วยความนุ่มนวลและระมัดระวัง ให้การช่วยเหลือตามลำดับความสำคัญของการมีชีวิตหรือตามความรุนแรงที่ผู้บาดเจ็บได้รับ ดังนี้

3.1 กลุ่มอาการช่วยเหลือด่วน ได้แก่ หายุดหยาใจ หัวใจหยุดเต้น หดสติ และเสียเลือด

3.2-กลุ่มอาการช่วยเหลือรอง ได้แก่ ความเจ็บปวด การบาดเจ็บของกระดูก และข้ออัมพาต

กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 1 การปฐมพยาบาล

(ให้ผู้เรียนไปทำกิจกรรมท้ายเรื่องที่ 1 ที่สมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบชุดวิชา)

เรื่องที่ 2 วิธีการปฐมพยาบาลกรณีต่าง ๆ

2.1 วิธีการปฐมพยาบาลกรณีอุบัติเหตุ

อุบัติเหตุ หมายถึง เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยมิได้วางแผนไว้ล่วงหน้า ซึ่งก่อให้เกิดการบาดเจ็บ พิการ หรือทำให้ทรัพย์สินได้รับความเสียหาย นอกจากนี้ความหมายในเชิงวิศวกรรมความปลอดภัยนั้น อุบัติเหตุ ยังมีความหมายครอบคลุมถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแล้วมีผลกระทบกระเทือนต่อกระบวนการผลิตปกติ ทำให้เกิดความล่าช้า หยุดชะงัก หรือเสียเวลา แม้จะไม่ก่อให้เกิดการบาดเจ็บ หรือพิการก็ตาม เช่น อุบัติเหตุทางรถยนต์ หรือทางถนนอุบัติเหตุทางน้ำอุบัติเหตุทั่วไป เป็นต้น

อุบัติเหตุทางรถยนต์ หรือทางถนน

อุบัติเหตุทางถนนเป็นสาเหตุสำคัญที่คร่าชีวิตคนไทย ซึ่งการช่วยเหลือผู้ประสบเหตุอย่างถูกวิธีจะช่วยลดการบาดเจ็บรุนแรงและเสียชีวิตได้ เพราะบ่อยครั้งที่ผู้เข้าช่วยเหลือได้รับอันตรายจากอุบัติเหตุซ้ำซ้อน จึงมีข้อแนะนำที่ควรปฏิบัติในการช่วยเหลือผู้ประสบอุบัติเหตุทางถนนอย่างถูกวิธี ดังนี้

1. ประเมินสถานการณ์ จากสภาพแวดล้อมและสภาพการจราจรของจุดเกิดเหตุ โดยเฉพาะในช่วงเวลากลางคืนหรือทัศนวิสัยไม่ดี ควรเพิ่มความระมัดระวังเป็นพิเศษเพื่อป้องกันอุบัติเหตุซ้ำซ้อน
2. ส่งสัญญาณเตือนให้ผู้ร่วมใช้เส้นทางเพิ่มความระมัดระวัง โดยเปิดสัญญาณไฟฉุกเฉินของรถคันที่เกิดเหตุ นำกิ่งไม้ ป้ายสามเหลี่ยม หรือกรวยสะท้อนแสงมาวางไว้ด้านหลังรถ ห่างจากจุดเกิดเหตุในระยะไม่ต่ำกว่า 50 เมตร
3. โทรศัพท์แจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ ตำรวจ หน่วยแพทย์ฉุกเฉิน พร้อมให้ข้อมูลจุดเกิดเหตุ จำนวนและอาการของผู้บาดเจ็บ เพื่อเจ้าหน้าที่จะได้วางแผนให้การช่วยเหลือผู้ประสบเหตุได้อย่างถูกต้อง
4. ช่วยเหลือผู้ที่มีอาการรุนแรงเป็นลำดับแรก โดยเฉพาะผู้ที่หมดสติ หายใจหายใจหืดหุดตันและเสียเลือดมาก กรณีผู้ประสบเหตุบาดเจ็บเล็กน้อยให้ปฐมพยาบาลเบื้องต้นตามอาการ
5. หากไม่มีทักษะการช่วยเหลือ ห้ามเคลื่อนย้ายผู้ประสบเหตุด้วยตนเอง ควรรอให้ทีมแพทย์ฉุกเฉินมาช่วยเหลือ และนำส่งสถานพยาบาล จะช่วยลดการบาดเจ็บรุนแรงที่ทำให้ผู้ประสบเหตุพิการหรือเสียชีวิต

การช่วยเหลือผู้ประสบอุบัติเหตุอย่างถูกวิธีจะช่วยลดความเสี่ยงต่อการได้รับอันตราย และทำให้ผู้ประสบเหตุได้รับการดูแลอย่างปลอดภัย จึงช่วยลดอัตราการบาดเจ็บรุนแรงและเสียชีวิตจากการช่วยเหลือไม่ถูกวิธี

อุบัติเหตุทางน้ำ

อุบัติเหตุทางน้ำอาจเกิดจากสาเหตุที่สำคัญ 2 ประการ คือ ตัวบุคคล และสภาพแวดล้อม ซึ่งสาเหตุส่วนใหญ่ของอุบัติเหตุทางน้ำ มักเกิดจากความประมาท และการกระทำที่ไม่ปลอดภัยของผู้ขับเรือ และผู้โดยสาร

อย่างไรก็ตาม กรณีที่เกิดอุบัติเหตุทางน้ำ ส่วนใหญ่ผู้ที่ประสบเหตุที่จะได้รับอันตราย คือ ผู้ที่อยู่ในสภาวะจมน้ำ และขาดอากาศหายใจ ในที่นี้จึงยกตัวอย่างวิธีการปฐมพยาบาลกรณีจมน้ำ ดังนี้

การจมน้ำ

การจมน้ำทำให้เกิดอันตรายจากการขาดออกซิเจนไปเลี้ยงสมองการช่วยชีวิต และการกู้ฟื้นคืนชีพจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้รอดชีวิตมี วิธีการปฐมพยาบาล ดังนี้

- (1) จัดให้นอนตะแคงกึ่งคว่ำ รีบตรวจสอบการหายใจ
- (2) ถ้าไม่มีการหายใจให้ช่วยกู้ชีพทันที
- (3) ให้ความอบอุ่นกับร่างกายผู้จมน้ำโดยถอดเสื้อผ้าที่เปียกน้ำออกและใช้ผ้าแห้งคลุมตัวไว้

- (4) นำส่งสถานพยาบาล

ข้อควรระวัง

(1) กรณีผู้จมน้ำมีประวัติการจมน้ำ เนื่องจากการกระโดดน้ำหรือเล่นกระดานโต้คลื่น การช่วยเหลือต้องระวังเรื่องกระดูกหัก โดยเฉพาะการเคลื่อนย้ายผู้จมน้ำ โดยเมื่อนำผู้จมน้ำขึ้นถึงน้ำตื้นพอที่ผู้ช่วยเหลือจะยืนได้สะดวกแล้วให้ใช้ไม้กระดานแข็งสอดใต้น้ำรองรับตัวผู้จมน้ำใช้ผารัดตัวผู้จมน้ำให้ติดกับไม้ไว้

(2) ไม่ควรเสียเวลากับการพยายามเอาน้ำออกจากปอดหรือกระเพาะอาหาร

(3) หากไม่สามารถนำผู้จมน้ำขึ้นจากน้ำได้โดยเร็วอาจเป่าปากบนผิวน้ำโดยหลีกเลี่ยงการเป่าปากใต้น้ำ และห้ามνωดหน้าอกระหว่างอยู่ในน้ำ

อุบัติเหตุทั่วไป (ตกจากที่สูง หกล้ม ไฟไหม้/น้ำร้อนลวก)

อุบัติเหตุทั่วไป เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ ทุกที่ ทุกเวลา และเกิดได้กับบุคคล ทุกเพศ และทุวัย เช่น การตกจากที่สูง หกล้ม ไฟไหม้ น้ำร้อนลวก เป็นต้น

1. การตกจากที่สูง

การตกจากที่สูง สามารถทำให้เกิดอันตรายได้รุนแรงมากน้อยต่าง ๆ กันไป เช่น ตกจากที่สูงมากอาจทำให้เสียชีวิต ทำให้กระดูกสันหลังหัก กัดไขสันหลัง กลายเป็นอัมพาต อาจทำให้กระดูกส่วนต่าง ๆ หัก ในรายที่รุนแรงอาจเป็นกระดูกซี่โครงหัก ทำให้เกิดเลือดออกในช่องปอด และอาจทำให้อวัยวะภายในช่องท้องที่สำคัญแตกเกิดอันตรายถึงชีวิตได้

ทั้งนี้ จากการตกจากที่สูงส่วนใหญ่จะส่งผลก่อให้เกิดการบาดเจ็บของกล้ามเนื้อและกระดูก ดังนี้

1.1 ข้อเคล็ด หมายถึง การที่ข้อมีการเคลื่อนไหวมากเกินไป ทำให้เนื้อเยื่ออ่อน ๆ และเอ็นรอบ ๆ ข้อ หรือกล้ามเนื้อ มีการชอกช้ำ ฉีกขาด หรือยึด เนื่องจากข้อนั้นถูกบิด พลิก หรือ แผลงไปทำให้เจ็บปวดมาก

ขั้นตอนการช่วยเหลือเบื้องต้น

- (1) ให้ข้อพักนิ่ง ๆ
- (2) ควรยกมือหรือเท้าที่เคล็ดให้สูงขึ้น ถ้าเป็นข้อมือควรใช้ผ้าคล้องแขนไว้
- (3) ภายใน 24 ชั่วโมงแรกให้ประคบด้วยความเย็น เพื่อให้เลือดใต้ผิวหนังหยุดไหล หลังจากนั้นให้ประคบด้วยความร้อน
- (4) พันด้วยผ้า
- (5) ภายใน 7 วัน หากอาการไม่ดีขึ้น ให้ไปโรงพยาบาล เพื่อตรวจให้แน่นอนว่าไม่มีกระดูกหักร่วมด้วย

1.2 ข้อเคลื่อน หมายถึง ส่วนของข้อต่อบริเวณปลายกระดูกเคลื่อนหรือหลุด ออกจากที่เกิดจากการถูกกระชากอย่างแรง หรือมีโรคที่ข้ออยู่ก่อนแล้ว เช่น วัณโรคที่ข้อสะโพก

ขั้นตอนการช่วยเหลือเบื้องต้น

- (1) ให้ข้อพักนิ่ง อย่าพยายามดึงกลับเข้าที่
- (2) ประคบด้วยความเย็น
- (3) เข้าเฝือกชั่วคราว หรือใช้ผ้าพัน
- (4) รีบนำส่งโรงพยาบาล ควรงดอาหาร น้ำ และยาทุกชนิด

1.3 กระดูกหัก หมายถึง ภาวะที่กระดูกได้รับแรงกระแทกมากเกินไป ส่งผลให้กระดูกไม่สามารถรองรับน้ำหนักจากแรงกระแทกได้ ก่อให้เกิดอาการปวด บวม ร้อน บริเวณที่หัก ถ้าจับกระดูกนั้นโยกหรือบิดเล็กน้อยจะมีเสียงดังกรอบแกรบ เนื่องจากปลายกระดูกที่หักนั้นเสียดสีกัน การเคลื่อนไหวผิดปกติดังกล่าวมีบาดแผล และพบปลายกระดูกโผล่ออกมาเห็นได้

ขั้นตอนการช่วยเหลือเบื้องต้น

การหักของกระดูกขึ้นสำคัญ เช่น กระดูกเชิงกราน กะโหลกศีรษะ ขากรรไกร คอ และกระดูกสันหลัง ต้องการการดูแลรักษาที่ถูกต้อง เพราะการหักของกระดูกเหล่านี้จะทำอันตรายอย่างรุนแรงต่อเนื้อเยื่อใกล้เคียงกะโหลกศีรษะแตก และสันหลังหักเป็นอันตรายมากที่สุด เพราะว่าเนื้อสมองและไขสันหลังถูกทำลายทั้งนี้ เมื่อมีภาวะกระดูกแตกหักในบริเวณกระดูกที่มีลักษณะเป็นแท่งยาว ผู้ปฐมพยาบาลต้องจัดให้มีการเข้าเฝือก ซึ่งการเข้าเฝือก หมายถึง การใช้วัสดุต่าง ๆ พยุง หรือห่อหุ้มอวัยวะที่กระดูกหักให้อยู่นิ่ง ซึ่งมีประโยชน์ช่วยให้บริเวณที่บาดเจ็บอยู่นิ่ง เป็นการบรรเทาความเจ็บปวดและป้องกันอันตรายเพิ่มมากขึ้น

การปฐมพยาบาลกระดูกหักต้องพยายามตรึงกระดูกส่วนที่หักให้อยู่กับที่ โดยใช้วัสดุที่หาง่าย เช่น ไม้ หรือกระดาษหนังสือพิมพ์พับให้หนา รวมทั้งผ้า และเชือกสำหรับพันรัดด้วย

กระดูกโผล่ออกมาภายนอกเนื้อ ห้ามดันกลับเข้าไปเป็นอันตราย ถ้ามีเลือดออกให้ทำการห้ามเลือด และปิดแผลก่อนทำการเข้าเฝือกชั่วคราว

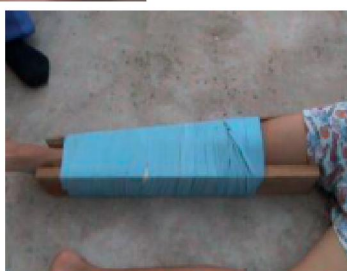

การตรวจบริเวณที่หัก ต้องทำด้วยความระมัดระวัง เพราะอาจทำให้ปลายกระดูกที่หักเคลื่อนมาเกยกัน หรือทะลุออกมานอกผิวหนัง

การถอดเสื้อผ้าผู้บาดเจ็บ ควรใช้วิธีตัดตามตะเข็บอย่าพยายามให้ผู้บาดเจ็บถอดเอง เพราะจะทำให้เจ็บปวดเพิ่มขึ้น

หลักการเข้าเฝือกชั่วคราว

- (1) วัสดุที่ใช้ตามต้องยาวกว่าอวัยวะส่วนที่หัก
- (2) ไม่วางเฝือกลงบนบริเวณที่กระดูกหักโดยตรง ควรมีสิ่งอื่นรอง เช่น ผ้าวางก่อนตลอดแนวเฝือก เพื่อไม่ให้เฝือกกดลงบริเวณผิวหนังโดยตรง ซึ่งทำให้เจ็บปวด และเกิดเป็นแผลจากเฝือกกดได้
- (3) มัดเฝือกกับอวัยวะที่หักให้แน่นพอควร ถ้ารัดแน่นจนเกินไปจะกดผิวหนังจนทำให้การไหลเวียนของเลือดไม่สะดวกเป็นอันตรายได้

2. การหกล้ม

การหกล้มเป็นอาการหรือพฤติกรรมที่รู้จักกันทั่วไป ซึ่งหมายถึง การที่เกิดการเปลี่ยนท่าโดยไม่ตั้งใจ และเป็นผลให้ร่างกายทรุด หรือลงนอนกับพื้น หรือ ปะทะสิ่งของต่าง ๆ เช่น โต๊ะ เติง

ทั้งนี้ จากการหกล้มอาจส่งผลทำให้เกิดการบาดเจ็บที่รุนแรงแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับสภาพร่างกาย และสิ่งแวดล้อมในขณะที่เกิดเหตุ เช่น เกิดแผลเปิด บาดแผลปิด และการบาดเจ็บในลักษณะฟกช้ำ ไม่มีเลือดออก เป็นต้นจึงสามารถนำเสนอข้อมูลวิธีการปฐมพยาบาลได้ดังนี้

บาดแผล รอยฉีกขาด รอยแตกแยกของผิวหนัง หรือเยื่อส่วนที่ลึกกว่าชั้นผิวหนังถูกทำลาย ทำให้อวัยวะนั้นแยกจากกันด้วยสาเหตุต่าง ๆ บาดแผลแบ่งออกเป็น 2 ชนิด

(1) บาดแผลเปิด คือ บาดแผลที่ผิวหนังฉีกขาดจนเห็นเนื้อข้างใน เช่น แผลถลอก แผลที่เกิดจากการเจาะ การแทง การกระแทก แผลถูกของมีคมบาด แผลฉีกขาด เนื่องจากวัตถุมีคมอาจลึกลงไปถึงเนื้อเยื่อ เส้นเอ็น ทำให้เสียเลือดมาก แขนขาขาดจากอุบัติเหตุ ถูกสัตว์ดุร้ายกัด หรือถูกยิง เป็นต้น ซึ่งบาดแผลบางอย่างอาจทำให้เสียเลือดมาก และอาจทำให้เสียชีวิตได้

การปฐมพยาบาลเบื้องต้นสำหรับบาดแผลที่มีเลือดออกก็คือการห้ามเลือดโดยหลีกเลี่ยงการสัมผัสกับเลือดของคนเจ็บโดยตรง แต่หากหลีกเลี่ยงไม่ได้ให้รีบล้างมือด้วยสบู่รวมทั้งบริเวณที่เปื้อนเลือดให้เร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ ไม่ควรถอดหรือเปลี่ยนเสื้อผ้าของคนเจ็บ แม้ว่าจะเปื้อนเลือดจนชุ่มแล้ว เพราะอาจยังทำให้เลือดออกมาก

หากสามารถทำได้ ควรทำความสะอาดแผลก่อนเพื่อป้องกันการติดเชื้อ โดยล้างแผลด้วยน้ำสะอาด แล้วใช้ผ้าก๊อชหรือผ้าสะอาดวางไว้ตรงบาดแผล ยกเว้นเมื่อเกิดบาดแผลที่ดวงตา เพราะอาจมีสิ่งแปลกปลอมทำให้ดวงตาได้รับบาดเจ็บมากขึ้น แล้วใช้ผ้าสะอาดพันปิดแผลไว้ อย่าให้แน่นจนขา หากไม่มีผ้าพันแผล สามารถดัดแปลงสิ่งของใกล้ตัวมาใช้ได้ เช่น ผ้าเช็ดหน้า ชายเสื้อ ชายกระโปรง หรือเนคไท

แผลที่แขนหรือขาหักสูง จะช่วยให้เลือดไหลช้าลง ปกติเลือดจะหยุดไหลภายในเวลาประมาณ 15 นาที หากเลือดไหลไม่หยุด ให้กดเส้นเลือดแดงใหญ่ที่ไปเลี้ยงแขนขา โดยกดบริเวณเหนือบาดแผล ถ้าเลือดออกที่แขนให้กดแขนด้านใน ช่วงระหว่างข้อศอกและหัวไหล่ ถ้าเลือดออกที่ขาให้กดที่หน้าขาบริเวณขาหนีบ

การห้ามเลือดโดยการกดเส้นเลือดแดงใหญ่ควรทำก็ต่อเมื่อใช้วิธีการห้ามเลือดโดยการกดบาดแผลหรือใช้ผ้าพันแผลแล้วไม่ได้ผล เพราะจะทำให้ภาวะที่ต่ำกว่าจุดกดขาดเลือดไปเลี้ยง หากกดนาน ๆ กล้ามเนื้ออาจตายได้ จึงไม่ควรกดเส้นเลือดแดงใหญ่เกินกว่าครึ่งละ 15 นาที

สำหรับบาดแผลที่ศีรษะ ไม่ควรใช้น้ำล้างแผล เพราะจะทำให้ปิดขวางทางออกของแรงดันภายใน และสมองอาจติดเชื้อโรคที่อยู่ในน้ำได้ หากมีเลือดไหลออกจากปาก จมูก หรือหอยาพยายามห้ามเลือด เพราะจะปิดกั้นทางออกของแรงดันในสมองเช่นกัน

การทำความสะอาดบาดแผลเล็กน้อย

วิธีการปฐมพยาบาลบาดแผลเล็กน้อย ทำได้โดยล้างมือให้สะอาดทุกครั้ง ก่อนที่จะทำแผล ใช้น้ำสะอาดล้างแผล ใช้สบู่อ่อน ๆ ล้างผิวหนังที่อยู่รอบ ๆ บาดแผล แล้วล้างด้วยน้ำสะอาดอีกครั้ง หลีกเลี่ยงการกระทบบาดแผลโดยตรง ใช้ผ้าก๊อชหรือผ้าสะอาดซับแผลให้แห้ง แล้วใส่ยาสำหรับแผลสด เช่น โพวิโดนไอโอดีน ซึ่งจะช่วยลดการติดเชื้อได้ จากนั้นเปิดแผลด้วยผ้าพันแผล

(2) บาดแผลปิด คือ บาดแผลที่ไม่มีรอยแผลให้เห็นบนผิวหนังภายนอก อาจเห็นเพียงแค่รอยเขียวช้ำ แต่บางกรณีเนื้อเยื่อภายในอาจถูกกระแทกอย่างแรง ทำให้เลือดตกใน บางครั้งอวัยวะภายในได้รับความเสียหายมาก เช่น ม้ามแตก ตับแตก หรือเลือดคั่งในสมอง ระยะแรกอาจไม่แสดงอาการใด ๆ แต่เมื่อเวลาผ่านไปคนเจ็บอาจอาเจียน เลือดออกปาก หรือจมูก หนาวสั่น ตัวซีด เจ็บปวดรุนแรง หหมดสติ และอาจเสียชีวิตเนื่องจากเสียเลือดมาก

แผลฟกช้ำไม่มีเลือดออก

บาดแผลฟกช้ำจะไม่มีเลือดออกมาภายนอก แต่เกิดอาการบวม ผิวเปลี่ยนสี และมีรอยฟกช้ำ ซึ่งเกิดจากเส้นเลือดบริเวณนั้นแตกแต่ผิวหนังไม่ฉีกขาด จึงทำให้เลือดซึมอยู่ใต้ผิวหนัง ระยะแรกจะมีสีแดงแล้วเปลี่ยนเป็นสีม่วงคล้ำในเวลาต่อมา

คนส่วนใหญ่มักไม่ใส่ใจกับแผลฟกช้ำ แต่ความจริงแล้วแผลฟกช้ำก็มีวิธีการดูแลที่ถูกต้องเช่นกัน ก่อนอื่นให้ตรวจสอบว่าไม่มีบาดแผล หรืออาการอื่น ๆ หรือกระดูกหักร่วมด้วย ให้คนเจ็บนั่งในท่าที่สบาย แล้วประคบแผลด้วยถุงน้ำแข็งหรือถุงน้ำเย็นเพื่อลดอาการบวม หากเป็นแผลที่แขนให้ใช้ผ้าสามเหลี่ยมคล้องแขนให้อยู่กับที่ หากเป็นแผลที่ขาให้นอนหนุนขาให้สูง หากเป็นที่ลำตัวให้นอนตะแคงหนุนหมอนที่ศีรษะและไหล่

3. ไฟไหม้/น้ำร้อนลวก

บาดแผลไฟไหม้ น้ำร้อนลวก โดยมากมักจะมีสาเหตุจากอุบัติเหตุ ความประมาท ขาดความระมัดระวัง แผลไหม้จะทำให้เกิดอันตรายแก่ร่างกาย ตั้งแต่เล็กน้อยไปจนถึงเสียชีวิตได้ การช่วยเหลืออย่างถูกต้องจะช่วยลดความรุนแรงได้

ขั้นตอนการช่วยเหลือเบื้องต้น

หลักการปฐมพยาบาลไฟไหม้/น้ำร้อนลวกให้ดับไฟโดยใช้น้ำราด หรือใช้ผ้าหนา ๆ คลุมตัวถอดเสื้อผ้าที่ไหม้ไฟหรือถูกน้ำร้อน พร้อมถอดเครื่องประดับที่อุณหภูมิความร้อนออก ให้หมดเมื่อเกิดแผลไหม้/น้ำร้อนลวกให้ปฐมพยาบาลตามลักษณะของแผล ดังนี้

1) เฉพาะชั้นผิวหนัง

(1) ระบายความร้อนออกจากแผล โดยใช้ผ้าชุบน้ำประคบบริเวณบาดแผล แผลลงในน้ำหรือเปิดให้น้ำไหลผ่านบริเวณบาดแผลตลอดเวลา นานประมาณ 10 นาที ซึ่งจะช่วยบรรเทาความเจ็บปวดได้

(2) ทาด้วยยาทาแผลไหม้

(3) ห้ามเจาะถุงน้ำหรือตัดหนังส่วนที่พองออก

(4) ปิดด้วยผ้าสะอาด เพื่อป้องกันการติดเชื้อ

(5) ถ้าแผลไหม้บริเวณกว้าง หรืออวัยวะที่สำคัญต้องรีบนำส่งโรงพยาบาล

2) ลึกถึงเนื้อเยื่อใต้ผิวหนัง

มากขึ้น

(1) ไม่ต้องระบายความร้อนออกจากบาดแผล เพราะจะทำให้แผลติดเชื้อ

(2) ห้ามใส่ยาใด ๆ ทั้งสิ้นลงในบาดแผล

(3) ใช้ผ้าสะอาดห่อตัวผู้ป่วยบาดเจ็บเพื่อป้องกันสิ่งสกปรกให้ความอบอุ่น และรีบนำส่งโรงพยาบาล

2.2 วิธีการปฐมพยาบาลกรณีการเจ็บป่วยโดยปัจจุบัน

2.2.1 การเป็นลม

การเป็นลม เป็นอาการหมดสติเพียงชั่วคราว เนื่องจากเลือดไปเลี้ยงสมองไม่พอ สาเหตุและลักษณะอาการของคนเป็นลมที่พบบ่อย เช่น หิว เหนื่อย เครียด ตกใจ กังวลใจ กลัว เสียเลือดมาก มีอาการวิงเวียนศีรษะ ตาพร่า หน้ามืด ใจสั่น มือเท้าไม่มีแรง หน้าซีด เหงื่อออก ตัวเย็น ชีพจรเบา/เร็ว

ขั้นตอนการช่วยเหลือเบื้องต้น

- (1) พาเข้าที่ร่ม ที่อากาศถ่ายเทสะดวก
- (2) นอนราบไม่หนุนหมอน หรือยกปลายเท้าให้สูงเล็กน้อย
- (3) คลายเสื้อผ้าให้หลวม
- (4) พัดหรือใช้ผ้าชุบน้ำเช็ดเหงื่อตามหน้า มือ และเท้า
- (5) ให้ดื่มแอมโมเนีย
- (6) ถ้ารู้สึกตัวดี ให้ดื่มน้ำ
- (7) ถ้าอาการไม่ดีขึ้น นำส่งต่อแพทย์

2.2.2 ลมชัก

ลมชัก อาการชักของผู้ป่วย บางรายอาจชักด้วยอาการเหม่อลอย เริ่มกระตุก ทำทางแปลก ๆ ผิดปกติ ตาเหลือก อาจจะเริ่มทำท่าเหมือนเคี้ยวอะไรอยู่ หรือบางคนอาจจะเริ่มต้นด้วยอาการสับสน มึนงง พูดจาวกวนก่อนก็ได้ ก่อนที่จะเริ่มมีอาการชัก

ขั้นตอนการช่วยเหลือเบื้องต้น

- (1) สังเกตว่าผู้ป่วยมีสติสัมปชัญญะหรือไม่ ส่วนใหญ่ยังไม่ถึงกับขึ้นสลบ แต่จะควบคุมตัวเองไม่ได้เมื่อผู้ป่วยเริ่มมีอาการชัก แล้วลงไปกองกับพื้น พยายามพาเขามาอยู่ในที่โล่ง ๆ ปลอดภัย ไม่มีสิ่งของใด ๆ รอบตัว
- (2) คลายกระดุม เนคไทที่คอเสื้อ เข็มขัดที่กางเกงหรือกระโปรง ถอดแว่นตานำหมอน หรือเสื้อพับหนา ๆ มารองไว้ที่ศีรษะ
- (3) จับผู้ป่วยนอนตะแคง
- (4) ไม่กัดปากด้วยข้อนิ้ว ไม่ยื่นอะไรให้ผู้ป่วยกัด ไม่ยัดปากด้วยสิ่งของต่าง ๆ เด็ดขาด ไม่กดท้อง ไม่ถ่างขา ไม่ทำอะไรทั้งนั้น
- (5) จับเวลา ตามปกติผู้ป่วยลมชักจะมีอาการสงบลงได้เอง เมื่อผ่านไป 2 – 3 นาที หากมีอาการชักเกิน 5 นาทีควรรีบส่งแพทย์ (หรือกด 1669 บริการแพทย์ฉุกเฉิน)
- (6) อย่าลืมนิยามผู้คนรอบข้างด้วยว่าเกิดอะไรขึ้น และขอความช่วยเหลือเท่าที่จำเป็น เช่น อย่างมุงผู้ป่วยใกล้ ๆ หรือช่วยเรียกรถพยาบาลกรณี que ผู้ป่วยชักเกิน 5 นาที หรือมีอาการบาดเจ็บ

ในกรณีที่ผู้ป่วยลมชักมีอาการกัดลิ้นตัวเอง ไม่ต้องตกใจ โดยส่วนใหญ่แล้วจะไม่ได้กัดลิ้นตัวเองจนขาดหรือมีบาดแผลใหญ่มากนัก อาจจะมีความเป็นไปได้ที่แผลกัดลิ้นตัวเองจนได้รับบาดเจ็บมีเลือดออก แต่ไม่ได้เป็นอันตรายถึงชีวิตมากเท่ากับการยัดสิ่งต่างๆ เข้าไปในปากของผู้ป่วย ด้วยหวังว่าจะให้กัดแทนลิ้น เพราะมีหลายครั้งที่สิ่งของเหล่านั้นทำให้ผู้ป่วยมีอาการบาดเจ็บหนักกว่าเดิม แผลที่กัดลิ้นใหญ่กว่าเดิม หรือผลัดหลุดเข้าไปติดในหลอดลม หลอดอาหาร

2.2.3 การเป็นลมแดด

การเป็นลมแดด เกิดจากการที่ร่างกายไม่สามารถปรับตัวกับความร้อนที่เกิดขึ้น จนเกิดภาวะวิกฤต ในภาวะปกติร่างกายจะมีระบบการปรับสมดุลความร้อน เมื่อความร้อนในร่างกายเพิ่มขึ้น อาการสำคัญ ได้แก่ ตัวร้อน อุณหภูมิร่างกาย 41 องศาเซลเซียส หน้าร้อนแดง ไม่มีเหงื่อ มีอาการเพ้อ ความดันลดลง กระสับกระส่าย มึนงง สับสน ชักเกร็ง หหมดสติ โดยกลไกการทำงานของร่างกาย จะมีการปรับตัวโดยส่งน้ำ หรือเลือดไปเลี้ยงอวัยวะภายใน เช่น สมอง ตับ กล้ามเนื้อ ทำให้ผิวหนังขาดเลือดและน้ำไปเลี้ยง จึงไม่สามารถระบายความร้อนออกจากร่างกายได้

ขั้นตอนการช่วยเหลือเบื้องต้น

นำผู้ที่มีอาการเข้าในที่ร่ม นอนราบ ยกเท้าสูง เพื่อเพิ่มการไหลเวียนเลือด ถอดเสื้อผ้า ใช้ผ้าชุบน้ำประคบบริเวณใบหน้า ข้อพับ ขาหนีบ เช็ดตัวเพื่อระบายความร้อน และถ้ารู้สึกตัวดีให้ค่อย ๆ จิบน้ำเย็น เพื่อลดอุณหภูมิร่างกายให้เร็วที่สุด และรีบนำส่งโรงพยาบาล

2.2.4 เลือดกำเดาไหล

สาเหตุ มาจากการกระทบกระแทก การเป็นหวัด การสั่งน้ำมูกการติดเชื้อในช่องจมูก หรือความหนาวเย็นของอากาศ

ขั้นตอนการช่วยเหลือเบื้องต้น

(1) ให้ผู้ป่วยนั่งนิ่งๆ เอนตัวไปข้างหน้าเล็กน้อย
(2) ใช้มือบีบปลายจมูก และให้หายใจทางปากโดยบีบปลายจมูกไว้ 10 นาที ให้คลายมือออกถ้าเลือดยังไหลต่อให้บีบต่ออีก 10 นาทีถ้าเลือดไม่หยุดใน 20 นาทีให้รีบนำส่งโรงพยาบาล

(3) ถ้ามีเลือดออกมาก ให้ผู้ป่วยบ้วนเลือดหรือน้ำลายลงในอ่าง หรือภาชนะที่รองรับ

(4) เมื่อเลือดหยุดแล้ว ใช้ผ้าสะอาดเช็ดบริเวณจมูกและปาก

ข้อห้าม

ห้ามสั่งน้ำมูกหรือล้างแคะ ขยี้จมูก เพราะจะทำให้อาการแย่ลง

2.2.5 การหมดสติ

การหมดสติ เป็นภาวะที่ร่างกายไม่มีการตอบสนองต่อสิ่งกระตุ้น สาเหตุเนื่องจากสมองได้รับการกระทบกระเทือนบริเวณศีรษะ ซึ่งเป็นบริเวณที่มีเส้นเลือดใกล้เคียงชั้นนอกมาทำให้เลือดไหลออกมาก แต่มีบางกรณีไม่มีเลือดไหลออกมาภายนอก ทำให้ผู้บาดเจ็บหมดสติ หากไม่ได้รับการช่วยเหลืออาจทำให้เสียชีวิต จึงต้องประเมินสถานการณ์และการบาดเจ็บ เพื่อให้การช่วยเหลือเบื้องต้นและนำส่งโรงพยาบาลเพื่อรับการรักษา

ขั้นตอนการช่วยเหลือผู้หมดสติ

1. สำรวจสถานการณ์ บริเวณที่เกิดเหตุอย่างรวดเร็ว ถ้าสถานการณ์ปลอดภัย ให้ตะโกนเรียกผู้หมดสติ

2. หากไม่มีการตอบสนอง ใช้มือทั้ง 2 ข้างตบไหล่ เรียก พร้อมสังเกตการตอบสนอง (การลืมตา ขยับตัว และพูด) และดูการเคลื่อนไหวของทรวงอก หน้าท้อง ถ้าพบว่ายังหายใจอยู่ให้รีบให้การช่วยเหลือ และขอความช่วยเหลือโดยการโทรเรียกรถพยาบาล 1669 แต่หากไม่ตอบสนอง หน้าอกหน้าท้องไม่กระเพื่อมขึ้นลง แสดงว่า หมดสติและไม่หายใจ ต้องช่วยเหลือโดยการปั๊มหัวใจ และการผายปอด

2.3 วิธีการปฐมพยาบาลกรณีสัตว์ แมง หรือแมลงที่มีพิษกัดต่อย

2.3.1 สุนัข/แมว

โรคพิษสุนัขบ้าหรือโรคกลัวน้ำ เป็นโรคติดต่อร้ายแรงที่เกิดจากเชื้อไวรัสโรคนี้เกิดได้ในสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทุกชนิด ดังนั้น เมื่อถูกสุนัขกัดจะต้องปฏิบัติตามขั้นตอน ดังนี้

(1) ชำระล้างบาดแผล ด้วยการฟอกแผลด้วยน้ำสะอาดและสบู่หลายครั้ง ให้สะอาดโดยการถูเบา ๆ เท่านั้น หากแผลลึกให้ล้างจนถึงก้นแผล แล้วซับแผลให้แห้งด้วยผ้าก๊อชหรือผ้าที่สะอาด (ในกรณีน้ำลายสุนัขเข้าตา ให้ใช้น้ำสะอาดล้างตาเท่านั้น แต่ล้างหลาย ๆ ครั้ง)

(2) พบแพทย์เพื่อดูแลแผล และฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าหรือโรคกลัวน้ำ-ข้อสังเกต สำหรับสัตว์ที่เป็นโรคพิษสุนัขบ้า จะมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เช่น สัตว์ที่มีนิสัยดุร้ายจะกลายเป็นสัตว์ที่เชื่อง สัตว์ที่เชื่องจะกลายเป็นสัตว์ดุร้าย ตื่นเต้น กระวนกระวาย สุดท้ายจะเป็นอัมพาต และตายในที่สุด

2.3.2 งูมีพิษ/งูไม่มีพิษ

พิษจากการถูกงูกัด งูในประเทศไทย แบ่งเป็นงูมีพิษและไม่มีพิษ ซึ่งจะมีลักษณะบาดแผลต่างกันคืองูพิษมีเขี้ยวอยู่ด้านหน้าของขากรรไกรบนและมีฟัน ส่วนงูไม่มีพิษมีแต่รอยฟันไม่มีรอยเขี้ยว

ขั้นตอนการช่วยเหลือเบื้องต้น

การปฐมพยาบาล เป็นสิ่งที่ต้องกระทำหลังถูกงูกัดทันทีก่อนที่จะนำส่งโรงพยาบาล การปฐมพยาบาลผู้ที่ถูกงูกัด มีดังนี้

(1) รีบนำผู้ป่วยส่งโรงพยาบาล ระหว่างนำส่งอาจใช้เชือก ผ้ายืด หรือสายยางรัดแขนหรือขาระหว่างแผลงูกัดกับหัวใจเหนือรอยเขี้ยว ประมาณ 2 - 4 นิ้ว เพื่อป้องกันพิษงูถูกดูดซึมเข้าร่างกายโดยเร็วในปัจจุบันนักวิชาการบางท่านไม่แนะนำให้รีบทำการใช้เชือกรัดและขันชะเนาะ เนื่องจากอาจทำให้เกิดผลเสีย คือ การช่วยเหลือล่าช้าขึ้น และเสี่ยงต่อการขาดเลือดบริเวณแขนหรือขา ทำให้พิษทำลายเนื้อเยื่อมากขึ้นดังนั้นถ้ารัดควรคำนึงถึงความเสี่ยงของการรัดด้วย โดยคลายเชือกทุก ๆ 15 นาที นานครั้งละ 30 - 60 วินาทีจนกว่าจะถึงโรงพยาบาล

ในกรณีที่ถุงมียูนิฟิฟอร์มต่อเลือดกัด ไม่ควรรัด เพราะจะทำให้แผลที่บวมอยู่แล้ว เสี่ยงต่อการเกิดเนื้อตาย และการบวมอาจกดเบียดเส้นประสาทและเส้นเลือดได้

(2) ควรล้างบาดแผลให้สะอาด อย่าใช้ไฟหรือแหล่งร้อนจี้ที่แผลงูกัด และอย่าใช้มีดกรีดแผลเป็นอันตราย เพราะอาจทำให้เลือดออกมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ถ้าถุงมียูนิฟิฟอร์มต่อเลือดกัด หรืออาจตัดถูกเส้นเอ็นหรือเส้นประสาท รวมทั้งอาจทำให้เกิดการติดเชื้อได้ รวมทั้งไม่แนะนำให้ใช้ปากดูดพิษจากแผลงูกัด เพราะพิษอาจเข้าทางเยื่อบุปากได้โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ถ้ามีบาดแผล ถ้ารู้สึกปวดแผลให้รับประทานพาราเซตามอล ห้ามให้แอสไพรินเพราะอาจทำให้เลือดออกง่ายขึ้น

(3) เคลื่อนไหวแขนหรือขาส่วนที่ถูกงูกัดให้น้อยที่สุด ควรจัดตำแหน่งของส่วนที่ถูกงูกัดให้อยู่ในระดับต่ำกว่าหัวใจ เช่น ห้อยมือหรือเท้าส่วนที่ถูกงูกัดลงต่ำระหว่างเดินทางไปยังสถานพยาบาลอย่าให้ผู้ป่วยเดินหรือขยับส่วนที่ถูกกัด เนื่องจากการขยับตัวจะทำให้กล้ามเนื้อมีการยืดและหดตัว พิษเข้าสู่กระแสเลือดเร็วขึ้น

(4) ควรตรวจสอบว่างูอะไรกัด และถ้าเป็นไปได้ควรจับหรือตีสุนัขที่กัด และนำส่งไปยังสถานพยาบาลด้วย

(5) อย่านำผู้ป่วยดื่มแอลกอฮอล์ หรือยาอดองเหล้า หรือรับประทานยากระตุ้นประสาทรวมทั้งชา กาแฟ

(6) ถ้าผู้ป่วยหยุดหายใจจากงูที่มีพิษต่อประสาท ให้ทำการเป่าปากช่วยหายใจไปตลอดทางจนกว่าจะถึงสถานพยาบาลที่ใกล้บ้านที่สุด

ข้อห้าม

ห้ามรับประทานยาและเครื่องดื่มกระตุ้นหัวใจ

ข้อสังเกต

พยายามให้กำลังใจอย่าให้ตื่นเต้นตกใจซึ่งจะทำให้หัวใจสูบฉีดโลหิตมากยิ่งขึ้น พิษแพร่กระจายได้เร็วขึ้นควรนำผู้ที่กัดไปพบแพทย์เพื่อสะดวกต่อการวินิจฉัยและรักษา

2.3.3 แมงป่อง/ตะขาบ

ผู้ที่ถูกแมงป่องต่อยหรือตะขาบกัด เมื่อถูกแมงป่องต่อยจะมีอาการปวดแสบปวดร้อนอย่างรุนแรงบริเวณที่ถูกต่อย สำหรับผู้ที่ถูกตะขาบกัด เขี้ยวตะขาบจะฝังลงในเนื้อ ทำให้มองเห็นเป็น 2 จุด อยู่ด้านข้าง เมื่อถูกตะขาบกัดจะมีอาการบวมแดง และปวด บางรายอาจมีไข้ ปวดศีรษะ คลื่นไส้ อาเจียน

ขั้นตอนการช่วยเหลือเบื้องต้น

(1) ใช้สายรัดหรือขันชะเนาะเหนือบริเวณที่ถูกกัด หรือเหนือบาดแผล เพื่อป้องกันมิให้พิษแพร่กระจายออกไป

(2) พยายามทำให้เลือดไหลออกจากบาดแผลให้มากที่สุด อาจทำได้หลายวิธี เช่น เอามือบีบ เอาวัตถุที่มีรูกดให้แผลอยู่ตรงกลางรูพอดี เลือดจะได้พาเอาพิษออกมาด้วย

- (3) ใช้แอมโมเนียหอมหรือทิงเจอร์ไอโอดีน ทาบริเวณแผลให้ทั่ว
- (4) ถ้ามีอาการบวมอักเสบและปวดมาก ให้ใช้ก้อนน้ำแข็งประคบบริเวณแผล เพื่อช่วยบรรเทาอาการความเจ็บปวดด้วย
- (5) ถ้าอาการยังไม่ทุเลาลง ต้องนำตัวส่งโรงพยาบาล เพื่อให้แพทย์ตรวจรักษาต่อไป

2.3.4 ผึ้ง ต่อ แตน

ผึ้ง ต่อ แตน แมลงเหล่านี้มีพิษต่อคน เมื่อถูกแมลงเหล่านี้ต่อย โดยเฉพาะผึ้ง มันผึ้งเหล็กในเข้าไปในบริเวณที่ต่อยและปล่อยสารพิษจากต่อมพิษออกมา ผู้ถูกแมลงต่อยส่วนมากมีอาการเฉพาะที่ คือ บริเวณที่ถูกต่อยจะ ปวด บวม แดง แสบ ร้อน แต่บางคนแพ้มาก ทำให้อาการหายใจลำบาก หัวใจเต้นผิดปกติ หอบ คลื่นไส้ อาเจียน เจ็บหน้าอก มีไข้ และชักรุนแรงขึ้นอยู่กับภูมิคุ้มกันของแต่ละคน และจำนวนครั้งที่ถูกต่อย

ขั้นตอนการช่วยเหลือเบื้องต้น

- (1) รีบเอาเหล็กในออก โดยระวังไม่ให้ถุงน้ำพิษที่อยู่ในเหล็กในแตกอาจทำโดยใช้ใบมีดขูดออก หรือใช้สก็อตเทปปิดทาบริเวณที่ถูกต่อย แล้วดึงออกเหล็กในจะติดออกมาด้วย
- (2) ประคบบริเวณที่ถูกต่อยด้วยความเย็นเพื่อลดอาการปวด
- (3) ทาครีมลดอาการบวมแดง หรือน้ำยาที่มีฤทธิ์เป็นด่างอ่อน ๆ ปิดแผล เช่น แอมโมเนีย น้ำปูนใส
- (4) ถ้ามีอาการแพ้เฉพาะที่ เช่น บวม คัน หรือเป็นลมพิษให้ยาแก้แพ้
- (5) ในกรณีที่มีอาการบวมตามหน้าและคอ ซึ่งทำให้หายใจไม่สะดวกต้องรีบนำส่งโรงพยาบาลเพื่อรับการรักษาขั้นต่อไป

2.4 วิธีการปฐมพยาบาลกรณีหมดสติจากการถูกทำร้ายร่างกาย

การหมดสติ เป็นภาวะที่ร่างกายไม่มีการตอบสนองต่อสิ่งกระตุ้น สาเหตุเนื่องจากสมองได้รับการกระทบกระเทือนจากการถูกทำร้ายร่างกายบริเวณศีรษะ ซึ่งเป็นบริเวณที่มีเส้นเลือดไหลเวียนชั้นนอก ทำให้เลือดไหลออกมาก แต่มีบางกรณีไม่มีเลือดไหลออกมาภายนอก ทำให้ผู้บาดเจ็บหมดสติ หากไม่ได้รับการช่วยเหลืออาจทำให้เสียชีวิต จึงต้องประเมินสถานการณ์และการบาดเจ็บ เพื่อให้การปฐมพยาบาลเบื้องต้นและนำส่งโรงพยาบาลเพื่อรับการรักษา

ขั้นตอนการช่วยเหลือผู้หมดสติ

- (1) สำรวจสถานการณ์บริเวณที่เกิดเหตุอย่างรวดเร็ว ถ้าสถานการณ์ปลอดภัยให้ตะโกนเรียกผู้หมดสติ
- (2) หากไม่มีการตอบสนอง ใช้มือทั้ง 2 ข้างตบไหล่ เรียกพร้อมสังเกตการตอบสนอง (การลืมตา ขยับตัว และพูด) และดูการเคลื่อนไหวของทรวงอก หน้าท้อง ถ้าพบว่ายังหายใจอยู่ให้รีบให้การช่วยเหลือ และขอความช่วยเหลือโดยการโทรเรียกรถพยาบาล 1669

แต่หากไม่ตอบสนอง หน้าอกหน้าท้องไม่กระเพื่อมขึ้นลง แสดงว่า ผู้ถูกทำร้ายหมดสติและไม่หายใจ ต้องช่วยเหลือผู้หมดสติ โดยการทำ CPR (Cardiopulmonary Resuscitation) โดยเร็วทันทีให้แก่ผู้บาดเจ็บ ซึ่งจะช่วยให้เลือดได้รับออกซิเจนเพิ่มมากขึ้นและมีการไหลเวียนเข้าสู่สมองและอวัยวะสำคัญอื่น ๆ ก่อนที่จะถึงมือแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ ทั้งนี้ ในกรณีที่ศีรษะ ลำคอหรือหลังของผู้บาดเจ็บได้รับการบาดเจ็บด้วย ผู้ให้การปฐมพยาบาล จะต้องระมัดระวังไม่ให้ศีรษะ ลำคอหรือหลังของผู้บาดเจ็บมีการเคลื่อนไหว ซึ่งทำได้โดยดึงขากรรไกรล่างหรือคางของผู้บาดเจ็บไปข้างหน้าเพื่อเปิดทางให้อากาศเดินทางเข้าได้สะดวก

กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 2 วิธีการปฐมพยาบาลกรณีต่าง ๆ

(ให้ผู้เรียนไปทำกิจกรรมท้ายเรื่องที่ 2 ที่สมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบชุดวิชา)

เรื่องที่ 3 การวัดสัญญาณชีพและการประเมินเบื้องต้น

สัญญาณชีพเป็นสิ่งที่บ่งบอกความมีชีวิตของบุคคล ถ้าสัญญาณชีพปกติ จะบ่งบอกถึงภาวะร่างกายปกติ ถ้าสัญญาณชีพมีการเปลี่ยนแปลง สามารถบอกได้ถึง การเปลี่ยนแปลงในการทำหน้าที่ของร่างกาย ความรุนแรงของการเจ็บป่วย และความรีบด่วนที่ต้องการรักษา

สัญญาณชีพ หมายถึง สิ่งที่แสดงให้ทราบถึงการมีชีวิต สามารถสังเกตและตรวจพบได้จากที่ชีพจร อัตราการหายใจ อุณหภูมิร่างกาย และความดันโลหิต ซึ่งเกิดจากการทำงานของอวัยวะของร่างกายที่สำคัญมากต่อชีวิต ได้แก่ หัวใจ ปอด และสมอง รวมถึงการทำงานของระบบไหลเวียนโลหิต และระบบหายใจ

วัตถุประสงค์ของการวัดสัญญาณชีพ

1. เพื่อประเมินระดับอุณหภูมิของร่างกาย อัตราการเต้น ลักษณะชีพจรการหายใจ และความดันโลหิต

2. เพื่อสังเกตอาการทั่วไปของผู้ป่วย และเป็นการประเมินสภาพผู้ป่วยเบื้องต้น

ข้อบ่งชี้ของการวัดสัญญาณชีพ

1. เมื่อแรกรับผู้ป่วยไว้ในโรงพยาบาล
2. วัดตามระเบียบแบบแผนที่ปฏิบัติของโรงพยาบาลหรือตามแผนการรักษาของแพทย์
3. ก่อนและหลังการผ่าตัด
4. ก่อนและหลังการตรวจวินิจฉัยโรคที่ต้องใส่เครื่องมือตรวจเข้าไปภายในร่างกาย
5. ก่อนและหลังใช้ยาบางชนิดที่มีผลต่อหัวใจและหลอดเลือด
6. เมื่อสภาวะทั่วไปของร่างกายผู้ป่วยมีการเปลี่ยนแปลง เช่น ความรู้สึกตัวลดลงหรือความรุนแรงของอาการปวดเพิ่มขึ้น

7. ก่อนและหลังการให้การพยาบาลที่มีผลต่อสัญญาณชีพ สัญญาณชีพประกอบด้วย ชีพจร อัตราการหายใจ อุณหภูมิร่างกายและความดันโลหิต มีรายละเอียดดังนี้

7.1 ชีพจรเป็นการหดและขยายตัวของผนังหลอดเลือด ซึ่งเกิดจากการบีบตัวของหัวใจ จังหวะการเต้นของเส้นเลือดจะสัมพันธ์กับการเต้นของหัวใจ การวัดอัตราการเต้นของหัวใจ วัดนับจากการใช้นิ้วกลางและนิ้วชี้คลำการเต้นของหลอดเลือดแดงตรงด้านหน้าของข้อมือ (ด้านหัวแม่มือ) ที่อยู่ต่ำกว่าฐานของนิ้วหัวแม่มือ ประมาณ 60 – 100 ครั้งต่อนาที

7.2 อัตราการหายใจ การหายใจเป็นการนำเอาออกซิเจนเข้าสู่ร่างกายและนำคาร์บอนไดออกไซด์ออกจากร่างกาย การวัดอัตราการหายใจดูจากการขยายตัวของช่องอก ประมาณ 12 – 20 ครั้งต่อนาที

7.3 อุณหภูมิร่างกายเป็นระดับความร้อนของร่างกาย ซึ่งเกิดจากความสมดุลของการสร้างความร้อนของร่างกายและการสูญเสียความร้อนของร่างกาย มีหน่วยเป็นองศาเซลเซียส (°C) หรือองศาฟาเรนไฮต์ (°F) ซึ่งจะไม่ค่อยเปลี่ยนแปลงมากนักถึงแม้อุณหภูมิภายนอกอาจจะเปลี่ยนแปลง ค่าปกติ ประมาณ 37 องศาเซลเซียส +/- 0.5 องศาเซลเซียส

7.4 ความดันโลหิต เป็นแรงดันของเลือดที่ไปกระทบกับผนังเส้นเลือดแดง มีหน่วยเป็นมิลลิเมตรปรอท (มม.ปรอท หรือ mm.Hg.) ความดันโลหิตใช้ตรวจวัดจากเครื่องวัดคนปกติจะมีความดันโลหิต ประมาณ 90/60 - 120/80 มิลลิเมตรปรอท

กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 3 การวัดสัญญาณชีพและการประเมินเบื้องต้น

(ให้ผู้เรียนไปทำกิจกรรมท้ายเรื่องที่ 3 ที่สมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบชุดวิชา)

เรื่องที่ 4 วิธีการช่วยชีวิตขั้นพื้นฐาน

การช่วยชีวิตขั้นพื้นฐาน (Cardiopulmonary Resuscitation : CPR) เป็นการช่วยเหลือผู้บาดเจ็บ เมื่อเกิดภาวะหัวใจหยุดเต้นกะทันหัน เพื่อนำออกซิเจนเข้าสู่ร่างกาย และช่วยให้โลหิตมีการไหลเวียนไปเลี้ยงเนื้อเยื่อต่าง ๆ ของร่างกาย จนกระทั่งระบบต่าง ๆ กลับมาทำหน้าที่ได้เป็นปกติ

สาเหตุที่ทำให้เกิดภาวะหยุดหายใจ และหัวใจหยุดเต้นกะทันหัน ได้แก่ หัวใจขาดเลือด ไฟฟ้าดูด ได้รับสารพิษ จมน้ำ อุบัติเหตุต่าง ๆ เป็นต้น

อาการของผู้ที่ต้องได้รับการช่วยเหลือ โดยการทำ CPR คือ หหมดสติ หยุดหายใจ หรือมีการหายใจผิดปกติ (Gaspings)

ขั้นตอนการช่วยชีวิตขั้นพื้นฐาน (Cardiopulmonary Resuscitation : CPR)

1. สำรวจสถานการณ์

สำรวจสถานการณ์บริเวณที่เกิดเหตุอย่างรวดเร็ว ถ้าสถานการณ์ปลอดภัยให้ตะโกนเรียกผู้บาดเจ็บ

2. หากไม่มีการตอบสนอง ใช้มือทั้ง 2 ข้างตบไหล่ เรียกพร้อมสังเกตการตอบสนอง (การลืมตาขยับตัว และพูด) และดูการเคลื่อนไหวของทรวงอก หน้าท้อง พบว่าหน้าซีดไม่มีการตอบสนอง หน้าอก หน้าท้องไม่เคลื่อนไหว แสดงว่าหมดสติ ไม่หายใจ ให้ตะโกนขอความช่วยเหลือ

3. ขอความช่วยเหลือ

ถ้าผู้บาดเจ็บหมดสติไม่หายใจ ให้ขอความช่วยเหลือ โทรศัพท์แจ้ง 1669 (ศูนย์เรนทร)

4. การกระตุ้นหัวใจ โดยการกดหน้าอก 30 ครั้ง

(1) ตำแหน่ง : กึ่งกลางหน้าอก

(2) กดด้วย : สันมือ 2 ข้างซ้อนกัน

(3) กดลึก : 5-6 เซนติเมตร

(4) กดเร็ว : 100-120 ครั้ง/นาที และต้องผ่อนมือให้ทรวงอกคืนตัวก่อนกดครั้งต่อไป

(5) จำนวน : 30 ครั้ง

(6) ออกแรงกดจากลำตัวโดยมีสะโพกเป็นจุดหมุน กดในแนวตั้งฉากกับพื้น ข้อศอกเหยียดตรง เวลาในการกดและผ่อนต้องเท่ากัน กดแรงและกดเร็วเป็นจังหวะ (Push Hard – Push Fast)

5. การผายปอด และการช่วยหายใจ

5.1 การช่วยหายใจโดยวิธีเป่าปากให้ผู้ป่วยนอนหงาย วางศีรษะให้ต่ำกว่าไหล่เล็กน้อย และให้แขนศีรษะไปข้างหลังเท่าที่จะทำได้ เพื่อให้ทางเดินหายใจของผู้ป่วยโล่ง ลื่นมาจากที่คอดหอย ใช้มือหนึ่งบีบจมูกของผู้ป่วย ใช้นิ้วหัวแม่มือของอีกมือหนึ่งแหงเข้าไปในปากผู้ป่วยเพื่อดึงคางให้อ้าออก หายใจเข้าลึก ๆ อ้าปากให้กว้าง ๆ เอาปากประกบกับปากผู้ป่วยให้แน่นแล้วเป่าลมเข้าไปในปากผู้ป่วย ดูว่าหน้าอกผู้ป่วยพองขึ้นหรือไม่ ถ้าพองขึ้นแสดงว่าลมเข้าไปในปอดได้ดี ถอนปากที่ประกบออกเพื่อให้ผู้ป่วยได้หายใจออกเอง เมื่อผู้ป่วยหน้าอกยุบลง ก็เป่าลมเข้าไปในปากผู้ป่วยอีก ทำเช่นนี้ไปเรื่อย ๆ ประมาณ 15 - 20 ครั้งต่อนาทีจนกว่าผู้ป่วยจะหายใจได้เอง ระหว่างปฏิบัติให้ศีรษะผู้ป่วยแหงนไปข้างหลังตลอดเวลา

5.2 การช่วยหายใจโดยวิธีเป่าจมูก ให้ผู้ป่วยอยู่ในท่าเช่นเดียวกับวิธีช่วยหายใจด้วยวิธีเป่าปาก แต่ใช้มือข้างหนึ่งดันคางผู้ป่วยให้ปากปิดสนิท หายใจเข้าลึก ๆ เอาปากประกบลงไปบนจมูกผู้ป่วยให้แนบสนิท แล้วเป่าลมเข้าไป ดูว่าหน้าอกผู้ป่วยพองขึ้นหรือไม่ ถ้าพองขึ้นแสดงว่าลมเข้าไปในปอดได้ดี ถอนปากออกแล้วใช้มือจับคางผู้ป่วยให้อ้าออก เพื่อให้ผู้ป่วยหายใจออกได้ทางปาก เมื่อผู้ป่วยหน้าอกยุบลง ก็เป่าลมไปทางจมูกเช่นเดิมอีก ทำเช่นนี้ไปเรื่อย ๆ จนกว่าผู้ป่วยจะหายใจได้เอง

5.3 การช่วยหายใจโดยการยกแขนและกดทรวงอก ให้ผู้ป่วยอยู่ในท่าเช่นเดียวกับสองวิธีแรก พับแขนผู้ป่วยเข้าหากันไว้บนอก นั่งคุกเข่าอยู่เหนือศีรษะผู้ป่วย จับข้อศอกผู้ป่วยทั้ง 2 ข้าง ข้างละมือ โย้ตัวไปข้างหน้าเหยียดแขนตรงกดลงไปตรงมือของผู้ป่วย ซึ่งจะเท่ากับกดทรวงอกของผู้ป่วยให้หายใจออกขับเอาน้ำออกมา แล้วโย้ตัวไปข้างหลังพร้อมกับจับแขนผู้ป่วยทั้ง 2 ข้างดึงแยกขึ้นไปข้างบนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้จะทำให้ปอดผู้ป่วยขยายตัว ทำให้อากาศไหลเข้าไปได้ ทำเช่นนี้ไปเรื่อย ๆ จนกว่าผู้ป่วยจะหายใจได้เอง

5.4 การช่วยหายใจโดยการแยกแขนและกดหลัง ให้ผู้ป่วยนอนคว่ำ ให้แขนของผู้ป่วยทั้ง 2 ข้างพับเข้าหากัน หนุนอยู่ใต้คาง นั่งคุกเข่าอยู่เหนือศีรษะผู้ป่วย วางฝ่ามือลงบนหลังของผู้ป่วยใต้ต่อกระดูกสะบัก ข้างละมือ โดยให้หัวแม่มือมาจติดกัน กางนิ้วมือทั้ง 2 ข้างออกไปข้างหน้า แขนเหยียดตรงใช้น้ำหนักตัวกดลงบนแผ่นหลังของผู้ป่วย ซึ่งจะเท่ากับกดทรวงอกของผู้ป่วยให้หายใจออก ขับเอาน้ำ (ถ้ามี) ออกมา จากนั้นย้ายมือทั้ง 2 ข้างมาจับต้นแขนผู้ป่วยแล้ว

โย้ตัวกลับพร้อมกับดึงข้อศอกของผู้ป่วยมาด้วย จะทำให้ปอดผู้ป่วยขยายตัว ทำให้อากาศไหลเข้าไปได้ ทำเช่นนี้เรื่อย ๆ ไปจนกว่าผู้ป่วยจะหายใจได้เอง ถ้าการช่วยหายใจกระทำได้อย่างถูกต้อง ดังกล่าว และหัวใจของผู้ป่วยยังเต้นอยู่ตลอดเวลาผู้ป่วยจะดูแดงขึ้น และอาจกลับมาหายใจได้เป็นปกติอีก

ข้อสังเกต

(1) การกดหน้าอกให้กดต่อเนื่อง ระวังอย่าหยุดกดหรืออย่าให้มีการเว้นระยะการกด

(2) การกดหน้าอกแต่ละครั้งต้องมีการปล่อยให้ทรวงอกกลับคืนสู่สภาพเดิมก่อน (แต่ไม่ยกสันมือขึ้นพ้นจากทรวงอก) แล้วจึงกดครั้งต่อไป

เมื่อหัวใจถูกกดด้วยความลึก 5 – 6 เซนติเมตร ความดันในช่องอกจะเพิ่มขึ้นทำให้มีเลือดสูบฉีดออกจากหัวใจ และไหลเวียนไปเลี้ยงสมองและอวัยวะอื่น ๆ

เมื่อหัวใจคลายตัวกลับสู่สภาพเดิมในระหว่างการกดหน้าอก และความดันในช่องอกลดลงเลือดจะไหลกลับสู่หัวใจและปอด เพื่อรับออกซิเจนที่เป่าเข้าไปจากการช่วยหายใจ และพร้อมที่จะสูบฉีดครั้งใหม่ต่อไป

กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 4 วิธีการช่วยชีวิตขั้นพื้นฐาน

(ให้ผู้เรียนไปทำกิจกรรมท้ายเรื่องที่ 4 ที่สมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบชุดวิชา)

หน่วยการเรียนรู้ที่ 12

การเดินทางไกล อยู่ค่ายพักแรม และชีวิตชาวค่าย

สาระสำคัญ

การเดินทางไกล เป็นการเดินทางของลูกเสือ จากกองลูกเสือ หรือกลุ่มลูกเสือ ไปทำกิจกรรมต่าง ๆ ในสถานที่ใดที่หนึ่ง ซึ่งนายหมู่ลูกเสือ และผู้กำกับลูกเสือร่วมกันกำหนด เพื่อให้สมาชิกได้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน ปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน ใช้ชีวิตร่วมกัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์ร่วมกัน โดยมีระบบหมู่ลูกเสือเป็นหลักในการทำกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรม และอุดมการณ์ลูกเสือ มีความเป็นพี่น้องกัน และพัฒนาความเป็นพลเมืองดี ตามทักษะของลูกเสือ ทั้งนี้ เพื่อฝึกความอดทน ความสามัคคี ความมีวินัย และความเป็นระเบียบเรียบร้อย ตลอดจนรู้จักการเตรียมความพร้อมในการใช้ชีวิตกลางแจ้ง

การอยู่ค่ายพักแรม เป็นการไปพักแรมในสถานที่ต่าง ๆ และนำสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ โดยมีกระบวนการถ่ายทอดความรู้ และการแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ตลอดจนการเสริมสร้างพัฒนาทักษะลูกเสือ รวมทั้งการฝึกกระบวนการคิด วิเคราะห์ และสร้างสรรค์สิ่งที่เป็นประโยชน์ และสัมพันธ์กับวิถีชีวิต

ชีวิตชาวค่าย เป็นกิจกรรมเสริมสร้างลักษณะนิสัยที่ดีในการใช้ชีวิตร่วมกันทำกิจกรรมร่วมกัน มีความเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน มีการพัฒนาทักษะชีวิต ทักษะการประกอบอาชีพแบบชาวค่าย ทักษะการใช้อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็นในการอยู่ค่ายพักแรม รวมทั้งการเสริมสร้างคุณธรรมในตนเอง โดยมีคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ เป็นหลักในการดำรงชีวิตชาวค่าย

การจัดการค่ายพักแรม เป็นการกำหนดตำแหน่งที่จะสร้างเต็นท์ คราว สุขาภิบาล รวตาคาผ้า ให้เหมาะสมกับสถานที่ตั้งค่ายพักแรม ดังนั้น ต้องศึกษาสภาพภูมิประเทศ คาดคะเน ความเหมาะสมของพื้นที่ แหล่งน้ำ เส้นทางคมนาคม และความปลอดภัยจากผู้ก่อการร้าย

ตัวชี้วัด

1. อธิบายความหมายของการเดินทางไกล
2. อธิบายความหมายของการอยู่ค่ายพักแรม
3. อธิบายการใช้เครื่องมือสำหรับชีวิตชาวค่าย
4. อธิบายวิธีการจัดการค่ายพักแรม

ขอบข่ายเนื้อหา

เรื่องที่ 1 การเดินทางไกล

- 1.1 ความหมายของการเดินทางไกล
- 1.2 วัตถุประสงค์ของการเดินทางไกล
- 1.3 หลักการของการเดินทางไกล
- 1.4 การบรรจุเครื่องหลังสำหรับการเดินทางไกล

เรื่องที่ 2 การอยู่ค่ายพักแรม

- 2.1 ความหมายของการอยู่ค่ายพักแรม
- 2.2 วัตถุประสงค์ของการอยู่ค่ายพักแรม
- 2.3 หลักการของการอยู่ค่ายพักแรม

เรื่องที่ 3 ชีวิตชาวค่าย

- 3.1 เครื่องมือ เครื่องใช้ที่จำเป็นสำหรับชีวิตชาวค่าย
- 3.2 การสร้างครัวชาวค่าย
- 3.3 การสร้างเตาประเภทต่าง ๆ
- 3.4 การประกอบอาหารแบบชาวค่าย
- 3.5 การกางเต็นท์ และการเก็บเต็นท์ชนิดต่าง ๆ

เรื่องที่ 4 วิธีการจัดการค่ายพักแรม

- 4.1 การวางแผนค่ายพักแรม
- 4.2 การสุขาภิบาลในค่ายพักแรม

เวลาที่ใช้ในการศึกษา 6 ชั่วโมง

สื่อการเรียนรู้

1. ชุดวิชาลูกเสือ กศน. รหัสรายวิชา สค32035
2. สมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบชุดวิชา
3. สื่อเสริมการเรียนรู้อื่น ๆ

เรื่องที่ 1 การเดินทางไกล

1.1 ความหมายของการเดินทางไกล

การเดินทางไกล หมายถึง การเดินทางของลูกเสือจากกองหรือกลุ่มลูกเสือเพื่อไปทำกิจกรรมที่ใดที่หนึ่ง โดยมีผู้กำกับและนายหมู่ลูกเสือเป็นผู้กำหนดร่วมกันเพื่อนำลูกเสือไปฝึกทักษะวิชาการลูกเสือเพิ่มเติม ให้รู้จักการใช้ชีวิตกลางแจ้งและสัมผัสกับธรรมชาติอย่างใกล้ชิด โดยลูกเสือได้ใช้ความสามารถของตนเอง การเดินทางไกลของลูกเสือสามารถเดินทางด้วยเท้า เรือ หรือจักรยานสองล้อ รวมถึงรถยนต์อีกด้วย

1.2 วัตถุประสงค์ของการเดินทางไกล มีดังนี้

- 1) เพื่อฝึกความอดทนความมีระเบียบวินัยและเสริมสร้างสุขภาพอนามัยให้แก่ลูกเสือ
- 2) เพื่อให้ลูกเสือมีเจตนารมณ์ และเจตคติที่ดีรู้จักช่วยตนเองและรู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่น
- 3) เพื่อให้มีโอกาสดำเนินชีวิตตามคติพจน์ของลูกเสือและมีโอกาสบริการต่อชุมชนที่ไปอยู่ค่ายพักแรม
- 4) เพื่อเป็นการฝึกและปฏิบัติตามกฎของลูกเสือ

1.3 หลักการของการเดินทางไกล

การเดินทางไกล ใช้ระบบหมู่ เพื่อฝึกความอดทน ความสามัคคี ความมีระเบียบวินัย การช่วยเหลือซึ่งกันและกันรู้จักการระมัดระวังตัวจากอุบัติเหตุขณะเดินทาง และการเตรียมตัวในการเดินทางให้ได้ใช้ชีวิตกลางแจ้ง

1.4 การบรรจุเครื่องหลังสำหรับการเดินทางไกล

เป็นกิจกรรมหนึ่งของลูกเสือ ซึ่งลูกเสือจะต้องมีการเตรียมการเรื่องเครื่องหลังให้พร้อมเหมาะสมกับเดินทางไกลไปแรมคืน ซึ่งอุปกรณ์ที่จะจัดเตรียม คือ อุปกรณ์เฉพาะบุคคลหรืออุปกรณ์ประจำตัวที่จำเป็นจะต้องเตรียมพร้อมก่อนกำหนดเดินทางควรมีน้ำหนักไม่มากนัก มีดังนี้

- 1) เครื่องแต่งกาย ได้แก่ เครื่องแบบลูกเสือและเครื่องหมายประกอบเครื่องแบบ คือ หมวก ผ้าผูกคอ เสื้อ กางเกงหรือกระโปรง เข็มขัด ถุงเท้า รองเท้าหรือชุดลำลอง หรือชุดสุภาพ ชุดกีฬา ชุดนอน
- 2) เครื่องใช้ประจำตัว ได้แก่ สบู่ แปรงสีฟัน ยาสีฟัน ผ้าเช็ดตัว ผ้าขาวม้า ผ้าถุง ไฟฉาย ชันน้ำ รองเท้าแตะ จาน ชาม ช้อน ยากันยุง ยาขัดโลหะ เชือก หรือยาง สำหรับผูกหรือรัดอุปกรณ์เล็ก ๆ น้อย ๆ ถุงพลาสติก สำหรับใส่เสื้อผ้าที่ใช้แล้วหรือเปียกชื้น
- 3) ยาประจำตัว หรืออุปกรณ์ปฐมพยาบาล
- 4) อุปกรณ์ประกอบการเรียนรู้ และการจดบันทึกกิจกรรม เช่น สมุด ปากกา ดินสอ แผนที่ เข็มทิศ

- 5) อุปกรณ์ที่จำเป็นตามฤดูกาล เช่น เสื้อกันฝน เสื้อกันหนาว
- 6) อุปกรณ์เครื่องนอน เช่น ผ้าห่ม หนุนอน
- 7) อุปกรณ์ที่ประจำกายลูกเสือ เช่น ไม้ง่าม กระตักน้ำ เชือกลูกเสือ

ข้อแนะนำในการบรรจุเครื่องหลัง

เครื่องหลัง คือ ถุงหรือกระเปาะสำหรับใส่สิ่งของต่าง ๆ และใช้สะพายหลัง เพื่อให้สามารถนำสิ่งของไปยังสถานที่ต่าง ๆ ได้อย่างสะดวก เครื่องหลังจึงเป็นสิ่งสำคัญ และมีความจำเป็นมากสำหรับกิจกรรมการเดินทางไกล เพราะลูกเสือต้องใช้บรรจุอุปกรณ์ส่วนตัว อุปกรณ์ประจำหมู่ ซึ่งต้องนำไปใช้ในการอยู่ค่ายพักแรม การบรรจุสิ่งของลงในถุงเครื่องหลัง หรือกระเปาะมีข้อแนะนำดังนี้

- 1) ควรเลือกเครื่องหลังที่มีขนาดพอเหมาะไม่เล็กหรือใหญ่จนเกินไป
- 2) ควรบรรจุสิ่งของที่มีน้ำหนักมากหรือสิ่งของที่ใช้ภายหลังไว้ข้างล่าง ส่วนสิ่งของที่ใช้ก่อนหรือใช้รับด่วน เช่น ไฟฉาย เสื้อกันฝน ไม้ขีดไฟ ให้ไว้ข้างบนสุดของเครื่องหลังซึ่งสามารถนำออกมาใช้ได้อย่างสะดวก
- 3) ควรบรรจุสิ่งของนุ่ม ๆ เช่น ผ้าเช็ดตัว ผ้าห่ม เสื้อผ้าใส่ในเครื่องหลังตรงส่วนที่จะสัมผัสกับหลังของลูกเสือเพื่อจะได้ไม่เจ็บหลังขณะเดินทาง
- 4) สิ่งของบางประเภท เช่น ยารักษาโรค ข้าวสาร เป็นต้น ควรใส่ถุงผ้าหรือถุงพลาสติกก่อน แล้วจึงบรรจุลงเครื่องหลัง
- 5) ในกรณีที่หนุนอน และผ้าห่มบรรจุเครื่องหลังไม่ได้ ให้ผูกหนุนอนและผ้าห่มนอนของลูกเสือไว้นอกเครื่องหลัง คลุมด้วยพลาสติกใสเพื่อกันเปียกน้ำ
- 6) เครื่องหลังที่ลูกเสือนำไปต้องไม่หนักจนเกินไป เพราะถ้าหนักเกินไปจะทำให้ลูกเสือเหนื่อยเร็ว น้ำหนักของเครื่องหลังควรหนักไม่เกิน 1 ใน 5 ของน้ำหนักตัวลูกเสือ เช่น ถ้าลูกเสือหนัก 50 กิโลกรัม เครื่องหลังควรหนักไม่เกิน 10 กิโลกรัม เป็นต้น ปัจจุบันเครื่องหลังที่ใช้บรรจุสิ่งของนั้นมีหลายชนิดแล้วแต่ลูกเสือจะเลือกใช้ เช่น กระเปาะ ยาม หรือเป้ ลูกเสือควรเลือกใช้เครื่องหลังที่มีลักษณะคล้ายเป้ เพราะมีช่องสำหรับบรรจุสิ่งของหลายประเภท

กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 1 การเดินทางไกล

(ให้ผู้เรียนไปทำกิจกรรมท้ายเรื่องที่ 1 ที่สมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบชุดวิชา)

เรื่องที่ 2 การอยู่ค่ายพักแรม

2.1 ความหมายของการอยู่ค่ายพักแรม

การอยู่ค่ายพักแรมลูกเสือ คือ องค์รวมของการเรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ โดยมีวัตรกรรมและขบวนการถ่ายทอด การทดสอบ การเสริมสร้างพัฒนาการให้แก่ลูกเสือในทุกกระดับ โดยการนำลูกเสือออกจากที่ตั้งปกติไปพักแรมคืบตามค่ายลูกเสือต่าง ๆ รวมทั้งสถานที่ที่มีองค์ประกอบที่เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมลูกเสือ เช่น วนอุทยาน ชายทะเล เป็นต้น โดยมีแผนการอยู่ค่ายพักแรมในแต่ละครั้งสอดคล้องกับการเรียนการสอนกิจกรรมลูกเสือในเวลาปกติ

2.2 วัตถุประสงค์ของการอยู่ค่ายพักแรม มีดังนี้

- 1) เพื่อให้ลูกเสือทบทวนสิ่งที่ได้เรียนรู้จากทฤษฎี และการฝึกปฏิบัติ
- 2) เพื่อเป็นการฝึกทักษะทางลูกเสือ ให้มีระเบียบวินัย มีเจตคติ มีค่านิยมที่ดีงาม
- 3) เพื่อให้ลูกเสือปฏิบัติตามคำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ

2.3 หลักการของการอยู่ค่ายพักแรม มีดังนี้

- 1) ยึดหลักการมีส่วนร่วม โดยให้ผู้บังคับบัญชาลูกเสือ ลูกเสือ และชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม
- 2) ใช้กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นลูกเสือเป็นสำคัญ มีทักษะในการแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชน
- 3) ใช้กระบวนการกลุ่มในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ฝึกให้คิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์ ที่เป็นประโยชน์และสัมพันธ์กับวิถีชีวิต
- 4) มีกิจกรรมวิชาการและกิจกรรมนันทนาการที่ลูกเสือได้รับความรู้ และความสนุกสนาน ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเพื่อเสริมสร้าง ความสามัคคี มนุษย์สัมพันธ์ ความเป็นผู้นำ
- 5) ต้องคำนึงถึงความปลอดภัยในด้านต่าง ๆ ระหว่างการทำกิจกรรม

กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 2 การอยู่ค่ายพักแรม

(ให้ผู้เรียนไปทำกิจกรรมท้ายเรื่องที่ 2 ที่สมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบชุดวิชา)

เรื่องที่ 3 ชีวิตชาวนาค่าย

ชีวิตชาวนาค่าย เป็นกิจกรรมสร้างนิสัย การบำเพ็ญประโยชน์ รู้จักการปรับตัวเข้าหากัน และการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข โดยการฝึกปฏิบัติตนด้วยการทำงานร่วมกันเป็นหมู่ รู้จักยอมรับในบทบาทหน้าที่ซึ่งกันและกัน ฝึกการเป็นผู้นำ ผู้ตาม ฝึกให้รู้จักช่วยเหลือตนเอง เมื่อมีเหตุการณ์คับขัน รู้จักการดำรงชีพกลางแจ้งโดยไม่นิ่งเฉย เชื่อฟังกฎกติกาอยู่ในระเบียบอย่างเคร่งครัด สร้างเสริมคุณธรรม สร้างความมีวินัย

ชีวิตชาวนาค่าย ประกอบด้วย

1. เครื่องมือ เครื่องใช้ ที่จำเป็นสำหรับชีวิตชาวนาค่าย
2. การสร้างครัวชาวนาค่าย
3. การสร้างเตาประเภทต่าง ๆ
4. การประกอบอาหารแบบชาวนาค่าย
5. การกางเต็นท์ และการเก็บเต็นท์ชนิดต่าง ๆ

3.1 เครื่องมือ เครื่องใช้ ที่จำเป็นสำหรับชีวิตชาวนาค่าย

เครื่องมือ เครื่องใช้ สำหรับการอยู่ค่ายพักแรม มีหลากหลายประเภทแยกตามลักษณะของการใช้งาน แบ่งออกเป็น ของมีคม ได้แก่ มีด ขวาน เลื่อย เครื่องมือที่ใช้สำหรับขุด ได้แก่ จอบ เสียม พลั่ว พลั่วสนาม และเครื่องมือที่ใช้สำหรับตอก ได้แก่ ค้อน โดยแยกเก็บตามประเภท และลักษณะการใช้งาน เพื่อความสะดวกในการหยิบใช้งาน และความเป็นระเบียบเรียบร้อย

มีด คือ เครื่องมือชนิดแรก ๆ ที่มนุษย์ประดิษฐ์ขึ้นเพื่อใช้ในการชีวิตประจำวัน มาอย่างยาวนานเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับแทบทุกกิจกรรมในการดำเนินชีวิตมีดเป็นเครื่องมือตัดเฉือนชนิดมีคม สำหรับใช้สับหั่นเฉือนปาดบางชนิดอาจมีปลายแหลมสำหรับกรีดหรือแทง มักมีขนาดเหมาะสมสำหรับจับถือด้วยมือเดียว

ขวาน เป็นเครื่องมือที่ทำด้วยเหล็กมีสันหนาใหญ่ใช้ในการตัดไม้ ฟันไม้ผ่าไม้ ตอกไม้ รวมไปถึงการใช้เป็นอาวุธ โดยทั่วไปขวานจะประกอบด้วยสองส่วนหลัก คือ ส่วนหัวและส่วนด้ามจับ โดยขวานจะมีทั้งแบบที่ด้ามยาว และแบบด้ามสั้นขึ้นอยู่กับงานที่ใช้

การดูแลรักษามีดและขวาน

- 1) ไม่ควรวางมีดหรือขวานไว้กับพื้น เพราะจะเป็นอันตรายต่อผู้อื่น ถ้าเผลอไปเหยียบรวมทั้งจะทำให้คมมีดและขวานเป็นสนิมได้
- 2) อย่าใช้มีดหรือขวานหันถ่วงวัตถุที่แข็งเกินไป เพราะอาจทำให้หมดคมหรืออาจบิ่นเสียหายได้
- 3) ไม่ควรเอามีดหรือขวานลงไฟหรือหันสับสิ่งที่กำลังร้อนเพราะจะทำให้ที่ือง่าย

4) หลังจากใช้มีดหรือขวานเสร็จแล้วต้องล้างให้สะอาดเช็ดให้แห้งทาน้ำมันแล้วเก็บเข้าที่ให้เรียบร้อย ถ้าเป็นมีดหรือขวานที่มีปลอกมีหน้ากากควรสวมปลอกหรือหน้ากากก่อนแล้วนำไปเก็บ

5) เมื่อคมมีดหรือคมขวานที่ควรลับกับหินลับมีดหรือหินกากเพชร

6) ถ้าด้ามมีดหรือด้ามขวานแตกร้าวต้องรีบซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพดีก่อนนำไปเก็บหรือนำไปใช้งาน

วิธีถือมีดและขวานให้ปลอดภัย

- 1) ต้องหันด้านคมของมีดหรือขวานออกนอกตัว
- 2) เวลาแบกขวานต้องระวังอย่าให้คมขวานห้อยลงหรือหันเข้าหาตัว
- 3) ถ้าเป็นขวานขนาดเล็กเวลาถือให้จับที่ตัวขวานปล่อยด้ามขวานขึ้นพื้นหันคมขวานไปทางด้านหลัง

วิธีส่งมีดและขวานให้ปลอดภัย

1) การส่งมีดผู้ส่งจับสันมีดหันคมมีดออกนอกตัวหรือหันด้านคมลงพื้นส่งด้ามมีดให้ผู้จับ

2) การส่งขวานผู้ส่งจับปลายด้ามขวานห้อยตัวขวานลงให้คมขวานหันไปด้านข้างผู้รับต้องจับด้ามขวานไต่มีดผู้ส่ง

เลื่อย เป็นเลื่อยสำหรับงานไม้โดยทั่วไป ทำด้วยโลหะแผ่นบาง มีฟันเป็นซี่ ๆ โดยฟันของซี่เลื่อยมีความแตกต่างกันตามความเหมาะสมกับการใช้งาน

การดูแลรักษา

1) หลังจากการใช้งานให้คลายใบเลื่อยออกเล็กน้อย เพื่อยืดอายุใบเลื่อยให้ใช้งานได้ยาวนานขึ้น

2) ใช้แปรงปัดทำความสะอาดทุกส่วน ทาด้วยน้ำมัน แล้วเก็บไว้ในที่เก็บหลังการใช้งาน

จอบ เป็นเครื่องมือขุดดิน ที่มีน้ำหนักปานกลางและความทนทานสูง จอบใช้ในการขุดดินแข็ง ๆ และขุดหลุมให้มีขนาดกว้างและลึกได้ ลักษณะเด่นของจอบ คือ มีใบที่แบนกว้างและคม สามารถเจาะผ่านพื้นดินหรือก้อนดินที่แข็ง ๆ ให้แยกขาดออกจากกันได้โดยง่าย

การดูแลรักษา

หลังจากการใช้ทุกครั้งควรล้างทำความสะอาดด้วยน้ำ เพื่อกำจัดดินที่ติดตามใบจอบ และคมจอบให้หมดเสียก่อน จากนั้นให้ใช้ผ้าเช็ดให้แห้ง แล้วทาน้ำมันกันสนิมและเก็บเข้าที่ให้เรียบร้อย

เสียม เป็นเครื่องมือขุดดิน ที่มีน้ำหนักเบาที่สุดในบรรดาเครื่องมือขุดดินทุกชนิดด้วยรูปทรงที่เล็กมีน้ำหนักเบา จึงไม่กินแรงผู้ใช้ เสียมจึงมีบทบาทสำคัญในงานด้านการเกษตรทุกชนิด จึงพูดได้ว่าเสียมเป็นเครื่องมือการเกษตรที่มาคู่กับจอบ เพราะสิ่งที่จอบ

ทำได้เสียก็สามารถทำได้ เช่น การขุดดิน ขุดลอก เป็นต้น แต่สิ่งที่เสียทำได้นั้นจอบไม่สามารถทำได้ก็คือการขุดหลุมที่ลึกและแคบ และการขุดดินในที่แคบ ๆ ที่ต้องใช้ความระมัดระวังสูง เช่น การขุดล้อมต้นไม้ขนาดเล็ก และการขุดหน่อกล้วย เป็นต้น

การดูแลรักษา

หลังจากการใช้งานทุกครั้งควรล้างทำความสะอาดด้วยน้ำ เพื่อกำจัดดินที่ติดปลายเสียให้หมดเสียก่อน จากนั้นก็ใช้ผ้าเช็ดให้แห้ง ทาน้ำมันกันสนิมแล้วหาที่เก็บเข้าที่ให้เรียบร้อย

พลั่ว เป็นเครื่องมือใช้ในการตักดิน หรือตักทรายที่ความละเอียดมาก หรือเป็นก้อนที่ไม่ใหญ่นัก พลั่วมีน้ำหนักพอ ๆ กับเสียม แต่มีใบที่กว้างและบางกว่าเสียมและจอบเล็กน้อย คมของพลั่วไม่ได้มีไว้ใช้ในการขุดหรือเจาะ แต่มีไว้ในการตักหรือโกย เศษทราย เศษดิน หรือเศษวัชพืช ที่ได้ทำการกวาดรวม ๆ กันไว้เป็นกอง ๆ เรียบร้อยแล้ว เพื่อตักไปใส่ถุงปุ๋ย หรือ บังก์หรือถังขยะ เพื่อเพิ่มความรวดเร็วในการจัดเก็บและทำความสะอาด

การดูแลรักษา

หลังจากการใช้ทุกครั้งควรล้างทำความสะอาดด้วยน้ำ เพื่อกำจัดเศษดินเศษทรายที่ติดตามปลายพลั่วให้หมดเสียก่อน จากนั้นก็ใช้ผ้าเช็ดให้แห้ง ทาน้ำมันกันสนิมแล้วเก็บเข้าที่ให้เรียบร้อย

ค้อน คือเครื่องมือสำหรับตอกหรือทุบบนวัตถุอื่น สำหรับการใช้งานเช่น การตอกตะปู การจัดชิ้นส่วนให้เข้ารูป และการทุบทำลายวัตถุ ค้อนอาจได้รับการออกแบบมาให้ใช้งานเฉพาะทาง และมีรูปร่างกับโครงสร้างที่หลากหลาย แต่มีโครงสร้างพื้นฐานที่เหมือนกัน คือ ด้ามจับและหัวค้อน ซึ่งน้ำหนักจะค้อนไปทางหัวค้อนมากกว่า แรงที่กระทบเป้าหมายจะมากเท่าใด ขึ้นอยู่กับมวลของค้อนและความแรงของการตอก ดังนั้นเมื่อค้อนยิ่งหนักมากและหวดด้วยความแรงมาก แรงที่ได้จากค้อนยิ่งมากตามไปด้วย

การดูแลรักษา

- 1) เลือกชนิดของค้อนให้เหมาะกับงาน
- 2) เมื่อใช้งานเสร็จควรเช็ดทำความสะอาด แล้วทาน้ำมันที่หัวค้อนเพื่อป้องกันสนิม

3.2 การสร้างครีวข้าวค่าย

การสร้างครีว เป็นการกำหนดพื้นที่สำหรับใช้ในการประกอบอาหารตลอดระยะเวลาในการอยู่ค่ายพักแรม มีองค์ประกอบในการสร้างครีว ดังนี้

ที่ทำครีว ควรมีเขตทำครีวโดยเฉพาะ โดยเลือกพื้นที่ที่จะเป็นเหตุให้เสียหายแก่พื้นที่น้อยที่สุด ถ้ามีหญ้าขึ้นอยู่ต้องชะหญ้าออก (ให้ติดดินประมาณ 10 ซม.) แล้วจึงค่อยตั้งเตาไฟ ส่วนหญ้าที่ชะออกนั้นจะต้องหมั่นรดน้ำไว้ เมื่อการอยู่ค่ายพักแรมได้สิ้นสุดลงแล้วก็ให้ปลูกหญ้าไว้ที่เดิม แล้วรดน้ำเพื่อให้คืนสู่สภาพเดิม

ในการจัดทำเครื่องใช้นั้น อะไรควรจัดทำก่อน อะไรควรจัดทำภายหลังถือหลักว่า อันไหนสำคัญที่สุดก็ให้จัดทำก่อน แล้วจึงค่อย ๆ จัดทำสิ่งที่มีความสำคัญรองลงมาตามลำดับต่อไปนี้ คือ คำแนะนำในการสร้างเครื่องใช้ต่าง ๆ

เตาไฟ มีหลายแบบ เช่น แบบขุดเป็นราง แบบใช้อิฐ หรือก้อนหินวางเป็นสามเส้า แบบเตายืนเป็นแบบสะดวกในการทำครัว ก่อนตั้งเตาไฟควรทำความสะอาดบริเวณนั้น อย่าให้มีเชื้อไฟหรือสิ่งสกปรกติดไฟง่ายอยู่ใกล้ ๆ

กองฟืน ลักษณะของฟืนที่นำมาใช้ควรเป็นไม้แห้ง เพื่อง่ายต่อการก่อไฟ ควรกองให้เป็นระเบียบ อยู่ห่างจากเตาไฟ ถ้าฝนตกจะต้องมีหลังคาคลุมดิน สำหรับเตายืนอาจเอาฟืนไว้ใต้เตาก็ได้

เครื่องใช้ต่าง ๆ หม้อ กระทะ แก้วน้ำ มีด เขียง ฯลฯ ที่เก็บมีด ที่เก็บกระบองน้ำ เก็บจาน ที่เก็บถังน้ำ ที่เก็บอาหาร จะต้องจัดทำขึ้น

ที่หุงต้มและรับประทานอาหาร ควรมีหลังคามุงกันแดดกันฝน อาจใช้โต๊ะอาหารและม้านั่ง ควรจัดทำขึ้นตามแบบง่าย ๆ

หลุมเปียก ขุดหลุมขนาดใหญ่ให้ลึกพอสมควร ที่ปากหลุมใช้กิ่งไม้ ใบไม้สานเป็นแผงปิด แล้วเอาหญ้าโรยข้างบน หลุมน้ำสำหรับเหน้าต่าง ๆ ที่ไม่ใช่แล้ว เช่น น้ำปนไขมัน ซึ่งสิ่งเหล่านี้เมื่อเทลงไปในหลุม แผงที่ปากหลุมจะต้องนำไปเผา และเปลี่ยนใหม่วันละครั้งเป็นอย่างน้อย

หลุมแห้ง ขุดเป็นอีกหลุมหนึ่ง เมื่อหุงเศษอาหารแล้ว จะต้องเอาดินกลบ ถ้าเป็นกระป๋อง ก่อนหุงต้องหุบให้แบนและเผาไฟ ในกรณีที่ย่านนั้นมีถังสำหรับเผาขยะหรือเศษอาหารโดยเฉพาะอยู่แล้ว ก็ให้นำขยะและเศษอาหารไปเผา ณ ที่กำหนดไว้

3.3 การสร้างเตาประเภทต่าง ๆ

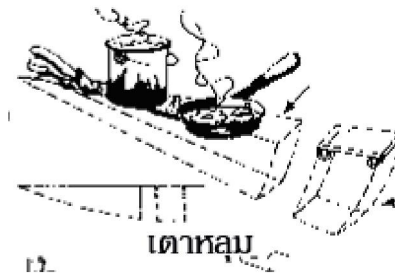
เตาสำหรับหุงอาหาร

เตาไฟที่ใช้ในการหุงอาหารในการอยู่ค่ายพักแรมมีอยู่หลายแบบ ซึ่งจะจัดการสร้างได้ขณะอยู่ค่ายพักแรมตามสภาพของพื้นที่ เตาไฟแบบต่าง ๆ ได้แก่ เตาราง เตาใช้อิฐและหิน เตาเย็น เตาแขวน ในการก่อสร้างเตาแต่ละครั้งลูกเสือจะต้องทำความสะอาดรอบ ๆ บริเวณที่ก่อสร้างเตาให้เตียนและอย่าให้มีเชื้อไฟหรือวัสดุที่ติดไฟได้ง่าย ๆ อยู่ใกล้บริเวณนั้น

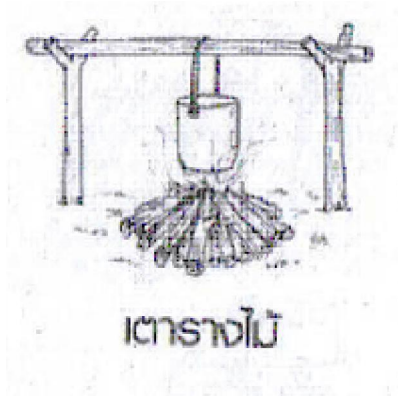
เตาสามเสา เป็นการนำก้อนหินสามก้อนมาวางบนพื้น จัดระยะห่างให้พอดีกับก้อนหม้อเป็นสามมุมดูให้อากาศถ่ายเทได้สะดวก

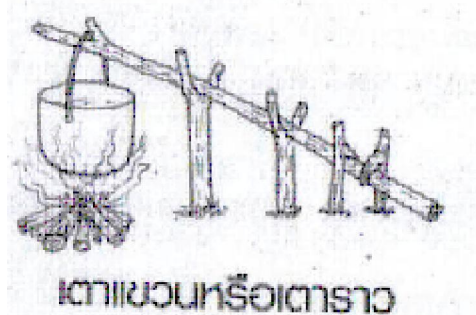
เตาหลุม ขุดหลุมให้มีขนาดกว้างพอเท่ากับหม้อ ลึกพอประมาณ แล้วเจาะรูเพื่อใส่พินด้านหน้า แล้วมีรูระบายอากาศ ด้านข้างเพื่อให้ควันออก

เตาลอย ให้ขุดหลุมสี่มุม แล้วนำท่อนไม้แข็งแรงสี่ต้นทำเป็นเสาสี่มุม นำไม้มาวางพาดผูกเป็นสี่เหลี่ยมและวางคานให้เต็มพื้นที่ ไขใบไม้ปูให้ราบ เอาดินปูพื้นให้หนาพอสมควรอีกชั้น แล้วใช้ก้อนหินทำเป็นเตาสามเสา หรือเตารางแล้วแต่สะดวก (หากเป็นหน้าฤดูฝนสามารถสร้างหลังคาต่อเติมได้)

เตารางไม้ นำไม้ที่มีง่ามสองท่อนมาปักลงดินตรงข้ามกัน แล้วนำไม้ท่อนตรงวางพาดเป็นคานไว้แขวนภาชนะ (ไม้ที่ควรใช้พาดควรเป็นไม้ดิบ ซึ่งจะไม่ทำให้ไหม้ได้ง่าย)

เตาแขวน หรือเตาราว ใช้ไม้ที่มีง่ามมาปักลงดินเป็นระยะห่างให้พอดี แล้วหาไม้ยาวเป็นคานมาพาดง่ามไว้สำหรับแขวนภาชนะ

เตากระป๋อง นำกระป๋องหรือถังขนาดเล็ก ที่พอดีกับหม้อหรือภาชนะ มาผ่าข้างออกเป็นประตูลมแล้วเจาะรูส่วนบนสักรูเพื่อให้อากาศถ่ายเท

3.4 การประกอบอาหารแบบชาวค่าย

การปรุงอาหารในขณะที่อยู่ค่ายพักแรมหรือเดินป่า เป็นการปรุงอาหารแบบชาวค่าย ไม่สามารถเตรียมเครื่องมือเครื่องใช้ในการหุงต้มได้ครบถ้วน เช่น ใช้เตาหลุม เตาสามเส้าเตาราง ใช้มะพร้าวอ่อนแทนหม้อ กระจบอกไม้ไผ่ ใช้ดินพอกเผาแทนการต้ม การปิ้ง เป็นต้น

การปฏิบัติหรือประกอบอาหารบางอย่างที่จำเป็นในขณะที่อยู่ค่ายพักแรม ควรเลือกประกอบอาหารอย่างง่าย รวดเร็ว คงคุณค่าทางอาหาร ด้วยวิธีการต่าง ๆ ดังนี้

การหุงข้าวด้วยวิธีต่าง ๆ

1. การหุงข้าวด้วยหม้อหุ สามารถหุงข้าวได้ 2 แบบ คือ แบบไม่ใช้น้ำ และใช้น้ำ

- 1) การหุงข้าวไม่ใช้น้ำ ข้าว 1 ส่วน ต่อน้ำ 2- 2.5 ส่วน

วิธีหุง

- (1) ซาวข้าวให้หมดสิ่งสกปรก รินน้ำทิ้ง
- (2) ตวงน้ำใส่น้ำหม้อ ปิดฝาให้สนิท ตั้งบนเตา ใช้ไฟแรงจัด
- (3) เมื่อน้ำเดือดใช้พายกวน 1 ครั้ง พอน้ำจวนแห้งปิดฝาหม้อให้สนิท เอาถ่านหรือฟืนออกเหลือเกลียวไว้ให้ไฟน้อยที่สุด (การกวนคนข้าวนี้เพื่อให้ได้รับความร้อนทั่วถึงกัน)
- (4) เฝี่ยข้าง ๆ หม้อให้รอบ ๆ ตั้งต่อไปจนน้ำแห้งให้ข้าวสุกและระอุดีใช้เวลาประมาณ 20-25 นาที

- 2) การหุงข้าวใช้น้ำ ข้าว 1 ส่วน ต่อ น้ำ 3 ส่วน

วิธีหุง

- (1) ซาวข้าวพอหมดสิ่งสกปรก รินน้ำทิ้ง
- (2) ตวงน้ำใส่น้ำหม้อ ปิดฝาให้สนิท ตั้งบนไฟใช้ไฟแรงจนกระทั่งข้าวเดือด
- (3) เมื่อน้ำเดือดใช้พายกวนข้าว 1 ครั้ง หรือมากกว่า เพื่อให้ได้รับความร้อนทั่วถึง
- (4) สังเกตดูพอมัดข้าวบาน รินน้ำข้าวทิ้งเอาขึ้นดงบนเตา ใช้ไฟอ่อน ๆ ตะแคงหม้อ หมุนให้ได้ความร้อนทั่วจนน้ำแห้ง จากนั้นให้ยกลงจากเตา

2. วิธีการแกัข้าว

1) วิธีการแกัข้าวแฉะ

ข้าวแฉะเกิดจากปล่อยทิ้งไว้จนเม็ดข้าวบานมาก หรือใส่น้ำน้อยจนน้ำข้าวขึ้นมาก่อนจะเข็ดน้ำข้าวให้น้ำเป่าลงไปให้น้ำไม่ขึ้น คนให้ทั่วหม้อ แล้วเข็ดน้ำให้แห้งปิดฝาหม้อให้สนิท แล้วหมุนหม้อไปมา และนำหม้อข้าวไปตั้งที่เตาไฟ โดยใช้ไฟอ่อน ๆ

2) วิธีแกัข้าวดิบ

ให้ใช้น้ำพรมข้าวพอประมาณ ค่อยพรมให้ทั่วหม้อแล้วจึงนำหม้อข้าวขึ้นดงใหม่หมุนให้ทั่วดงให้นานกว่าดงข้าวธรรมดาเมื่อยกลงห้ามเปิดฝาดู ควรปิดให้สนิท เพื่อข้าวจะได้สุกระอุดี

3) วิธีแก๊ข้าวไหม้

หากได้กลิ่นข้าวไหม้ รีบเปิดฝามื้อเพื่อให้ไอน้ำออก และความร้อนในหม้อจะได้ลดลงเร็ว ขณะเดียวกันกลิ่นไหม้จะได้ออกไปด้วย ค่อยข้าวตอนบนที่ไม่ไหม้ให้สุก แล้วเปิดฝาทิ้งไว้

การประกอบอาหารด้วยวิธีต่าง ๆ

การต้ม ทำได้ 2 วิธี คือ

1) โดยการใส่ของที่จะทำให้สุกลงไปพร้อมกับน้ำ แล้วนำไปตั้งไฟ เช่น การต้มไข่ ถ้าใส่น้ำเดือดแล้วไข่จะแตกเสียก่อน

2) โดยการใส่ของที่จะทำให้สุก เมื่อน้ำนั้นเดือดแล้ว เช่น การต้มปลากันเหม็นคาว
การผัด หมายถึง การทำวัตถุดิบเดียวหรือหลายสิ่ง ซึ่งต้องการให้สุกสำเร็จเป็นอาหารสิ่งเดียว

วิธีการผัด

โดยการใช้น้ำมันหรือกะทิ ใส่ในภาชนะที่จะใช้ผัด แล้วนำของที่จะผัดรวมลงไป คนให้สุกทั่วกันและปรุงรสตามชอบ

การทอด ใส่น้ำมันลงในภาชนะที่จะใช้ในการทอดโดยประมาณให้ท่วมของที่จะทอดตั้งไฟให้น้ำมันร้อนจัด จึงใส่ของลงไปทอด การสังเกตของที่ทอดว่าสุกหรือยังให้สังเกตตามขอบของสิ่งที่ทอด

การถนอมอาหาร

การตากแห้ง เป็นวิธีที่ง่ายและประหยัดมากที่สุด ใช้ได้กับอาหารประเภทเนื้อสัตว์ ผักและผลไม้ เป็นวิธีที่ทำให้อาหารหมดความชื้นหรือมีความชื้นอยู่เพียงเล็กน้อย เพื่อไม่ให้จุลินทรีย์สามารถเกาะอาศัยและเจริญเติบโตได้ทำให้อาหารไม่เกิดการบูดเน่า โดยการนำน้ำหรือความชื้นออกจากอาหารให้มากที่สุด เช่น เนื้อเค็ม ปลาเค็ม กุ้งตาก เป็นต้น

การรวน เป็นวิธีการที่คล้ายกับการคั่ว แต่ต้องใส่น้ำมัน นิยมใช้ประกอบอาหารประเภทเนื้อสัตว์ และปรุงรสให้เค็มมากขึ้น เพื่อให้สามารถเก็บไว้รับประทานได้นาน เช่น ไก่รวน เป็ดรวน และปลาหมึกรวน เป็นต้น

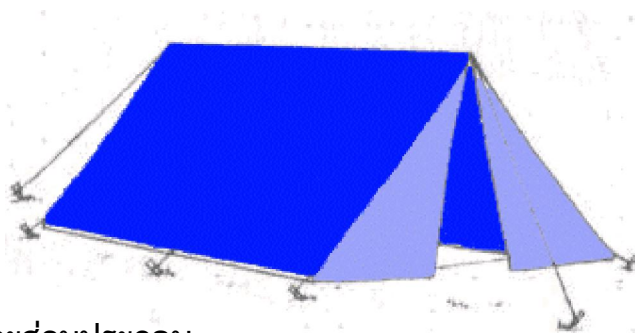

3.5 การกางและการเก็บเต็นท์ชนิดต่าง ๆ

การไปอยู่ค่ายพักแรมของลูกเสือแต่ก่อนนั้นลูกเสือไปหาที่พักข้างน้ำตามแต่จะดัดแปลงได้ในภูมิประเทศ ซึ่งเป็นการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ถ้าลูกเสือไม่พักในอาคาร ลูกเสือจะต้องนอนกลางแจ้ง ซึ่งจะต้องหาวิธีสร้างเพิงที่พักง่าย ๆ ที่สามารถกันแดด กันฝน กันลม และป้องกันสัตว์เลื้อยคลานได้โดยใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ เท่าที่จะหาได้ ต่อมาเริ่มมีการเตรียมอุปกรณ์ไปด้วย เช่น เชือกหลาย ๆ เส้น พลาสติกผืนใหญ่ เป็นต้น ทำให้ง่ายต่อการสร้างเพิงที่พักมากขึ้น

ปัจจุบันลูกเสือส่วนมากจะเตรียมเต็นท์สำเร็จรูปไปด้วย เพราะเต็นท์มีขายอย่างแพร่หลาย และมีให้เลือกหลายแบบ หลายสี หลายขนาด มีน้ำหนักเบา มีขนาดกะทัดรัดสามารถนำพาไปได้สะดวก

การกางเต็นท์กระเบะ หรือเต็นท์ 5 ชาย

อุปกรณ์และส่วนประกอบ

ในการใช้เต็นท์สำหรับอยู่ค่ายพักแรม จะใช้เต็นท์ 5 ชาย ซึ่งเหมาะสำหรับลูกเสือจำนวน 2 คน ซึ่งจะใช้พื้นที่ในการกางเต็นท์ไม่มากนักและวิธีการก็ไม่ยุ่งยาก ส่วนประกอบของเต็นท์ 5 ชาย มีดังนี้

- 1) ผ้าเต็นท์ 2 ผืน
- 2) เสาเต็นท์ 2 ชุด (2 เสา) ชุดละ 3 ท่อน (3 ท่อนต่อกันเป็น 1 ชุด)
- 3) สมอบก 10 ตัว (หัวท้าย 2 ตัว ชายด้านล่างด้านละ 3 ตัว ประตูหน้า 1 ตัว และหลัง 1 ตัว)
- 4) เชือกยึดสมอบก 10 เส้น (เชือกยาวใช้รั้งหัวท้ายเต็นท์ 2 เส้น เชือกสั้นใช้ยึดชายเต็นท์ 6 เส้น และประตูหน้า - หลัง 2 เส้น)

การกางเต็นท์

การกางเต็นท์ 5 ขายนั้น มีวิธีการดังต่อไปนี้

- 1) ตัดกระดุมทั้ง 2 ผืนเข้าด้วยกัน
- 2) ตั้งเสาเต็นท์ทั้ง 2 เสา
- 3) ผูกเชือกรั้งหัวท้ายกับสมอบก
- 4) ตอกสมอบกยึดชายเต็นท์

การรื้อเต็นท์ที่พักรแรม

- 1) แก่เชือกที่รั้งหัวท้ายกับสมอบกออก
- 2) ล้มเสาเต็นท์ทั้ง 2 เสาลง
- 3) ถอนสมอบกที่ยึดชายเต็นท์และที่ใช้รั้งหัวท้ายเต็นท์
- 4) แกะกระดุมเพื่อแยกให้เต็นท์เป็น 2 ผืน
- 5) ทำความสะอาด เก็บพับให้เรียบร้อย
- 6) นำผ้าเต็นท์และอุปกรณ์เก็บรวมไว้เป็นที่เดียวกัน

เต็นท์สำเร็จรูป

เต็นท์สำเร็จรูปจะมีลักษณะและรูปแบบที่หลากหลาย ซึ่งมีวางจำหน่ายโดยทั่วไปง่ายต่อการประกอบและการเก็บ แต่แต่ละแบบจะมีรูปแบบการประกอบไม่เหมือนกัน จึงให้ผู้พิจารณาตามวิธีการของเต็นท์

เต็นท์สำเร็จรูปใช้เป็นที่พักสำหรับลูกเสือทั้งหมด (1 หมู่) เป็นเต็นท์ที่มีขนาดใหญ่กว่าเต็นท์กระเบะ มีน้ำหนักมากกว่าเต็นท์กระเบะสามารถพกพาไปได้สะดวก พื้นที่ที่ใช้กางเต็นท์จะมีบริเวณกว้างพอสมควร ส่วนวิธีการกางเต็นท์ไม่ยุ่งยากมีลูกเสือช่วยกันเพียง 2 คน ก็สามารถกางเต็นท์ได้

ส่วนประกอบของเต็นท์สำเร็จรูป มีดังนี้

- 1) ผ้าเต็นท์ 1 ชุด
- 2) เสาเต็นท์ 2 ชุด (2 เสา) ชุดละ 3 ท่อน (3 ท่อนต่อกันเป็น 1 ชุด หรือ 1 เสา)
- 3) สมอบก 12 ตัว (ยึดมุมพื้น 4 ตัว ยึดชายหลังคา 6 ตัว หัว 1 ตัว ท้าย 1 ตัว)
- 4) เชือกยึดสมอบก 8 เส้น ทุกเส้นมัดติดกับแผ่นเหล็กสำหรับปรับความตึงหย่อนของเชือก (เชือกสั้น 6 เส้นใช้ยึดชายหลังคา เชือกยาว 2 เส้นใช้รั้งหัวท้ายเต็นท์)

วิธีการกางเต็นท์สำเร็จรูป ปฏิบัติดังนี้

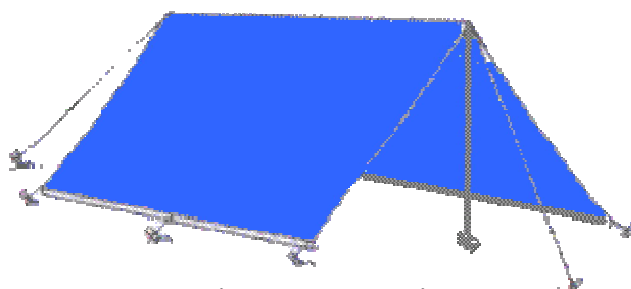
- 1) ยึดพื้นของเต็นท์ทั้ง 4 มุมด้วยสมอบก 4 ตัว
- 2) นำเสาชุดที่ 1 (ต่อ 3 ท่อนเข้าด้วยกัน) มาเสียบที่รูหลังคาเต็นท์ ให้คนที่ 1 จับไว้
- 3) ให้คนที่ 2 ใช้เชือกยาว 1 เส้น ยึดจากหัวเสา (หรือหัว) ไปยังสมอบกด้านหน้า (โดยผูกด้วยเงื่อนตะกรุดเบ็ด หรือผูกเงื่อนกระหวัดไม้ ไม่ต้องใช้เงื่อนผูกรั้ง เพราะเป็นแผ่นปรับความตึงอยู่แล้ว) แล้วใช้เชือกสั้น 2 เส้น ยึดชายเต็นท์เข้ากับสมอบกให้เต็นท์กางออกเป็นรูปหน้าจั่ว

4) ให้คนที่ 2 เดินอ้อมไปอีกด้านหนึ่งต่อเสาที่ 2 เสียบเข้ารูลังคา เต้นท์อีกด้านหนึ่งแล้วจับเสาไว้ให้คนที่ 1 ปลอยมือจากเสาที่ 1 แล้วนำเชือกยาวเส้นที่ 2 ยึดจากหัวเสาที่ 2 ไปยังสมอบกด้านหลัง

5) ให้คนที่ 2 ปลอยมือจากเสาที่ 2 ได้ เต้นท์จะไม่ล้ม ทั้งสองคนช่วยกันใช้เชือกยึดชายหลังคาเต้นท์ (จุดที่เหลือ) ให้เข้ากับสมอบกแล้วปรับความตึงหย่อนของเต้นท์ให้เรียบร้อย

หมายเหตุ เต้นท์ สำเร็จรูปมีหลายแบบ มีรูปทรงไม่เหมือนกัน บางแบบคล้าย เต้นท์กระเบะ เป็นต้น ใช้สะดวกและเบามากแต่บอบบาง

เต้นท์อย่างง่าย

วิธีนี้ปัจจุบันสะดวกมาก ทั้งยังราคาถูกหาซื้อง่ายใช้ประโยชน์ได้ดีสามารถใช้วัสดุอุปกรณ์ที่หาได้ในท้องถิ่น โดยใช้ถุงปุ๋ยหรือเสื่อเย็บต่อกันให้ได้เป็นผืนใหญ่ ๆ สามารถใช้แทนผ้าเต้นท์ได้ จะให้มีขนาดใหญ่เท่าใดก็ได้ตามที่ต้องการ แต่ส่วนใหญ่มักจะทำเป็นผืนใหญ่ใช้เป็นที่พักของลูกเสือได้ทั้งหมด

วิธีทำ

หาไม้สองท่อนมาทำเสา ปักลงในดินให้แน่น แล้วเอาไม้อีกอันหนึ่งพาดทำเป็นข้อเสร็จแล้วใช้ถุงที่เย็บหรือผ้าใบพาดกับข้อนั้น ที่ปลายทั้งสองข้างรั้งเชือกกับสมอบก

การนำวัสดุต่าง ๆ ที่หาได้ในท้องถิ่นจะง่าย สะดวกและประหยัด เพื่อเป็นการส่งเสริมและปฏิบัติตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

รูปแบบเต็นท์แบบต่าง ๆ
เต็นท์แบบโดม

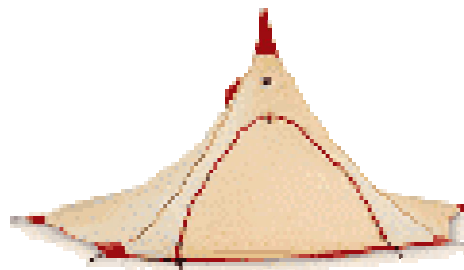
เต็นท์แบบโครง

เต็นท์แบบสามเหลี่ยม

เต็นท์แบบกระโจม

เต็นท์แบบกึ่งถุงนอน

เต็นท์แบบอุโมงค์

ข้อควรระวังในการกางเต็นท์

เมื่อต้องการกางเต็นท์หลายหลังเป็นแนวเดียวกัน ชั้นแรกเล็งให้สมอบกและเสาต้นแรกของทุกเต็นท์อยู่ในแนวเดียวกันการกางเต็นท์แต่ละหลังให้เล็งสมอบกตัวแรกเสาแรกเสาหลัง และสมอบกตัวหลังทั้ง 4 จุดอยู่ในแนวเดียวกันเสาทุกต้นที่ยึดเต็นท์จะต้องตั้งฉากกับพื้นเสมอหลังคาเต็นท์จะต้องไม่มีรอยย่น สมอบกด้านข้างของเต็นท์แต่ละหลังจะต้องเรียงกันอย่างเป็นระเบียบ ถ้าเต็นท์ตั้งไปอาจจะขาดได้ หรือถ้าหย่อนเกินไปก็จะกันฝนไม่ได้ ซึ่งจะเป็นสาเหตุทำให้น้ำซึมได้ง่ายและถ้าหากลมพัดแรง อาจทำให้เต็นท์ขาดได้ การผูกเต็นท์ควรใช้เงื่อนผูกรั้งเพราะสามารถปรับให้ตึงหย่อนได้ตามต้องการ

การดูแลรักษาเต็นท์

การดูแลรักษาเต็นท์ให้มีอายุการใช้งานที่ยาวนาน หลายคนอาจจะคิดว่าเป็นเรื่องยาก ลองอ่านวิธีการเหล่านี้ดูแล้วคุณจะรู้ว่าเต็นท์ดูแลง่ายนิดเดียว

1. ฝึกกางเต็นท์ให้ถูกวิธี การที่คุณเรียนรู้วิธีการกางเต็นท์อย่างถูกวิธี จะทำให้เต็นท์ของคุณไม่เกิดความเสียหาย เพราะบางครั้งการกางเต็นท์ไม่ถูกวิธี อาจทำให้อุปกรณ์บางชิ้นเกิดความเสียหายได้ เช่น อาจจะใส่เสาเต็นท์ผิดอันทำให้เกิดความเสียหายเวลาอเสาะเข้ากับเต็นท์ เป็นต้น

2. อย่าเก็บเต็นท์ของคุณขณะที่เปียกถ้าไม่จำเป็น เพราะอาจทำให้เกิดกลิ่นอับได้ เราควรจะนำเต็นท์มาผึ่งลมให้แห้งก่อนและนำเศษสิ่งสกปรกออกจากเต็นท์ แล้วจึงปิดซิปให้เรียบร้อย

3. ไม่ควรใช้สารเคมีในการทำทำความสะอาดเต็นท์ เพราะสารเคมีเหล่านี้จะทำลายสารที่เคลือบเต็นท์ไว้ ควรใช้แค่ผ้าชุบน้ำเช็ดก็พอ ห้ามใช้แปรงขัดเพราะแปรงจะทำให้สารเคลือบหลุดออกเช่นกัน

4. ใช้ผ้าพลาสติกปูรองพื้น ผ้ารองพื้นจะใช้ปูรองพื้นก่อนกางเต็นท์ ประโยชน์คือ ช่วยปกป้องตัวเต็นท์ จากหินและกิ่งไม้อันแหลมคม ซึ่งสิ่งเหล่านี้อาจทำให้พื้นเต็นท์เกิดความเสียหายได้ และนอกจากนี้ยังช่วยลดเวลาในการทำทำความสะอาด เพราะเราเพียงแต่ทำความสะอาดที่ผ้าปูเท่านั้น

5. ใช้สมอบกปิดเต็นท์ บางคนอาจคิดว่าสมอบกไม่จำเป็น เพราะเต็นท์สามารถทรงตัวได้อยู่แล้ว แต่บางครั้งเมื่อลมแรง เต็นท์อาจจะมีการพลิกซึ่งอาจทำให้เต็นท์เสียหาย ถ้าช่วงที่คุณกางเต็นท์มีลมแรงควรจะนำสมอบกเข้าไปไว้ในเต็นท์ แล้วปิดสมอบกยึดไว้ ซึ่งจะช่วยป้องกันเต็นท์พลิกจากแรงลมได้

6. ใช้อุปกรณ์ซ่อมแซมเต็นท์ถ้าจำเป็น หากเต็นท์คุณเกิดการเสียหาย เช่น ผืนเต็นท์มีรอยฉีกขาด ควรใช้พวกผ้าเทปปิดรอยขาดนั้นไว้ มิฉะนั้นรอยขาดนั้นจะใหญ่ขึ้นเรื่อย ๆ (ลองคิดถึงเสื้อผ้าที่ขาดดู ถ้าเรายังดึงก็จะยิ่งขาดมากขึ้น) อุปกรณ์ซ่อมแซมเต็นท์สามารถหาซื้อได้ตามร้านอุปกรณ์ทั่วไป

กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 3 ชีวิตชาวค่าย

(ให้ผู้เรียนไปทำกิจกรรมท้ายเรื่องที่ 3 ที่สมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบชุดวิชา)

เรื่องที่ 4 วิธีการจัดการค่ายพักแรม

การจัดการค่ายพักแรม เป็นการจัดวางผังการอยู่ค่ายพักแรม ลูกเสือจะต้องสำรวจ คาดคะเนความเหมาะสมของพื้นที่ แหล่งน้ำ เส้นทางคมนาคม เพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาดในการเลือกสถานที่ตั้งค่ายและกางเต็นท์

ก่อนที่จะไปตั้งค่ายพักแรมนั้น ควรจะได้มีการศึกษาลักษณะพื้นที่ภูมิประเทศ ให้ดีเสียก่อน โดยพิจารณาความเหมาะสมจากสิ่งต่อไปนี้

1. อยู่บนที่สูง หรือเชิงเขา เวลาฝนตกมีทางระบายน้ำออกอย่างรวดเร็ว ทำให้ไม่มีน้ำขังในบริเวณค่าย หรือมิฉะนั้นควรตั้งค่ายบริเวณที่เนื้อดินเป็นดินปนทราย เพื่อให้น้ำดูดซึมได้โดยรวดเร็ว

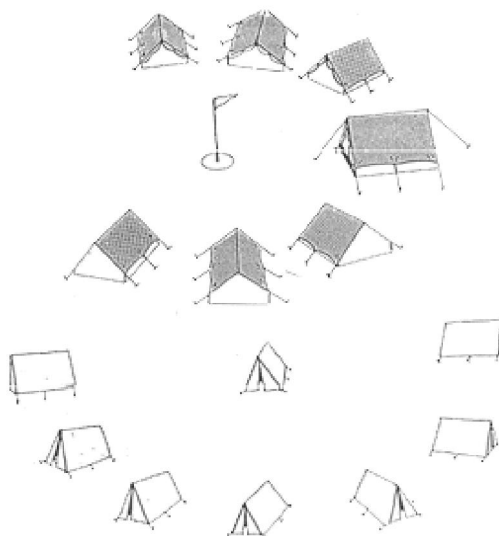
2. ไม่ควรอยู่ใกล้สถานที่ที่มีคนพลุกพล่าน เช่น สถานที่ตากอากาศ

3. ไม่ควรอยู่ใกล้ถนนหรือทางรถไฟ เพราะอาจเกิดอุบัติเหตุกับลูกเสือได้

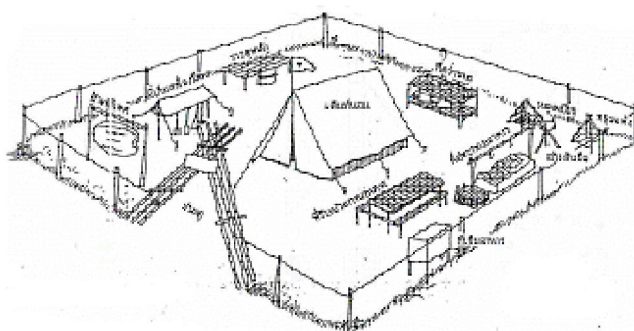
4. ไม่ควรอยู่ใกล้ต้นไม้ใหญ่ เพราะเมื่อเกิดลมพายุอาจหักโค่นลงมาทำให้เกิดอันตรายได้
5. สถานที่ตั้งค่าย ควรมีน้ำดื่ม น้ำใช้เพียงพอ แต่ไม่ควรอยู่ใกล้แม่น้ำ ลำคลอง หนองหรือบึง เพราะอาจเกิดอุบัติเหตุกับลูกเสือได้
6. สถานที่ตั้งค่าย ไม่ควรอยู่ไกลจากตลาดมากนัก ทั้งนี้ เพื่อสะดวกแก่การไปซื้อกับข้าว และไม่ควรอยู่ไกลจากสถานีอนามัยมากนัก เพื่อว่าเกิดการเจ็บป่วยหรือเกิดอุบัติเหตุร้ายแรง จะได้ช่วยเหลือได้ทันที่
7. ควรอยู่ในสถานที่ที่ปลอดภัยจากผู้ก่อการร้าย

การวางแผนค่ายพักแรม

การวางแผนค่ายพักแรม คือการกำหนดตำแหน่งที่จะสร้างเต็นท์ สุขาภิบาล ครั้ว ราวตากผ้า ขึ้นอยู่กับความต้องการ และความเหมาะสมของสถานที่นั้น ๆ

รูปแบบการจัดค่ายหมู่ลูกเสือ

กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 4 วิธีการจัดการค่ายพักแรม

(ให้ผู้เรียนไปทำกิจกรรมท้ายเรื่องที่ 4 ที่สมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบชุดวิชา)

หน่วยการเรียนรู้ที่ 13

การฝึกปฏิบัติการเดินทางไกล อยู่ค่ายพักแรม และชีวิตชาวค่าย

สาระสำคัญ

การฝึกปฏิบัติการเดินทางไกล อยู่ค่ายพักแรม และชีวิตชาวค่าย เป็นการนำความรู้จากการได้ศึกษาบทเรียนภาคทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติ โดยมุ่งให้ลูกเสือ สามารถวางแผน และปฏิบัติกิจกรรมการเดินทางไกล อยู่ค่ายพักแรมและชีวิตชาวค่ายทุกกิจกรรม คือ กิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรมและอุดมการณ์ลูกเสือ กิจกรรมสร้างค่ายพักแรม กิจกรรมชีวิตชาวค่าย กิจกรรมทักษะลูกเสือ กิจกรรมกลางแจ้ง กิจกรรมนันทนาการและชุมนุมรอบกองไฟ กิจกรรมนำเสนอผลงานตามโครงการที่ได้ดำเนินการมาก่อนการเข้าค่าย และสามารถใช้ชีวิตชาวค่ายร่วมกับผู้อื่นในค่ายพักแรมได้อย่างสนุกสนานและมีความสุข

ตัวชี้วัด

1. วางแผนและปฏิบัติกิจกรรมการเดินทางไกล อยู่ค่ายพักแรม และชีวิตชาวค่ายทุกกิจกรรม
2. ใช้ชีวิตชาวค่ายร่วมกับผู้อื่นในค่ายพักแรมได้อย่างสนุกสนานและมีความสุข

ขอบข่ายเนื้อหา

- เรื่องที่ 1 กิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรม และอุดมการณ์ลูกเสือ
- เรื่องที่ 2 กิจกรรมสร้างค่ายพักแรม
- เรื่องที่ 3 กิจกรรมชีวิตชาวค่าย
- เรื่องที่ 4 กิจกรรมฝึกทักษะลูกเสือ
- เรื่องที่ 5 กิจกรรมกลางแจ้ง
- เรื่องที่ 6 กิจกรรมนันทนาการ และชุมนุมรอบกองไฟ
- เรื่องที่ 7 กิจกรรมนำเสนอผลการดำเนินงาน ตามโครงการที่ได้ดำเนินการมาก่อนการเข้าค่าย

เวลาที่ใช้ในการศึกษา 40 ชั่วโมง

สื่อการเรียนรู้

1. ชุดวิชาลูกเสือ กศน. รหัสรายวิชา สค32035
2. สมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบชุดวิชา
3. สื่อเสริมการเรียนรู้อื่น ๆ

เรื่องที่ 1 การวางแผนและปฏิบัติกิจกรรมการเดินทางไกลการอยู่ค่ายพักแรม และชีวิตชาวค่าย

การเดินทางไกล ลูกเสือต้องเตรียมความพร้อมทุกด้าน ทั้งทางร่างกาย จิตใจ ความรู้ ความสามารถทักษะที่จำเป็นในการให้ รวมทั้งการบรรจุเครื่องหลัง ซึ่งประกอบด้วย เครื่องแต่งกาย เครื่องใช้ประจำตัว ยาประจำตัว อุปกรณ์การเรียนรู้และการจดบันทึกกิจกรรม อุปกรณ์ที่จำเป็นตามฤดูกาล อุปกรณ์เครื่องนอนส่วนตัว และอุปกรณ์ประจำกายลูกเสือ

ลูกเสือและผู้บังคับบัญชาลูกเสือ ร่วมกันวางแผนการเดินทางไกล โดยการสำรวจ เส้นทาง การเดินทาง ความปลอดภัยในการเข้าร่วมกิจกรรม และกำหนดวัน เวลา สถานที่ ให้เหมาะสม กำหนดบทบาทให้แต่ละคนในฐานะผู้นำ ผู้ตาม ผู้ประสานงาน ผู้ควบคุม ผู้รับผิดชอบร่วมกัน ประชุมซักซ้อมความเข้าใจที่ตรงกัน กำหนดนัดหมายที่ชัดเจน รับผิดชอบ และปฏิบัติตามแผน

การอยู่ค่ายพักแรม ต้องมีกิจกรรมการแสดงรอบกองไฟ เพื่อปลุกใจ และส่งเสริม ความสามัคคีของหมู่คณะ เปิดโอกาสให้ลูกเสือได้แสดงออก และรู้จักกันมากยิ่งขึ้นซึ่ง ปี.พี. ได้ริเริ่มในการนำเด็กไปอยู่ค่ายพักแรมที่เกาะบราวน์ซี ประเทศอังกฤษ การชุมนุมรอบกองไฟ ภาษาอังกฤษ เรียกว่า Camp Fire ในภาษาไทยเดิมมักเรียกกันว่า การเล่นหรือการแสดง รอบกองไฟ ซึ่งความจริงการเล่นหรือการแสดง เป็นเพียงส่วนหนึ่งของการชุมนุมรอบกองไฟ

การชุมนุมรอบกองไฟ มีความมุ่งหมาย ดังนี้

1. เพื่อเป็นการฝึกอบรมในตอนกลางคืน ดังที่ ปี.พี. ได้ใช้เป็นหลักในการฝึกอบรม ผู้ที่ไปอยู่ค่ายพักแรม
2. เพื่อให้ลูกเสือได้ร้องเพลงร่วมกัน หรือแสดงกิริยาอาการอย่างเดียวกัน
3. เพื่อให้ลูกเสือแต่ละหมู่ได้มีโอกาสออกมาแสดงรอบกองไฟ
4. ในบางกรณี อาจใช้เป็นโอกาสสำหรับประกอบพิธีสำคัญ
5. ในบางกรณีอาจเชิญบุคคลสำคัญในท้องถิ่น ตลอดจนชาวบ้านให้มาร่วมการชุมนุมรอบกองไฟ เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์และส่งเสริมกิจการลูกเสือ

การแสดงรอบกองไฟมีข้อกำหนดบางประการ เพื่อให้เกิดความเหมาะสม ได้แก่

- 1) เรื่องที่จะแสดงควรเป็นเรื่องสนุกสนานขนบธรรมเนียมประเพณี ประวัติศาสตร์เรื่องที่เป็นคติเตือนใจ
- 2) เรื่องที่ไม่ควรนำมาแสดง เช่น เรื่องไร้สาระ เรื่องผีสาง เรื่องลามก เรื่องอนาจาร เรื่องเสียชื่อเสียง เรื่องล้อเลียนการเมือง เรื่องหมิ่นสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์
- 3) การใช้คำพูดและวาทะที่เหมาะสม คำสุภาพคำที่ไม่หยาบคายคำด่าทอ
- 4) ชุดการแสดง ควรเป็นชุดที่มีความเหมาะสมกับเรื่องที่จะแสดงมีความ สดุดีสอดคล้องกับเนื้อเรื่องที่แสดง

แผนการปฏิบัติกิจกรรมการเดินทางไกล อยู่ค่ายพักแรม และชีวิตชาวค่าย

วัน – เวลา	กิจกรรม	เวลา (นาที)	ขอบข่ายเนื้อหา
วันที่ 1			
07.00 – 08.00 น.	รายงานตัว/ลงทะเบียน	60	กิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรม
08.00 – 09.00 น.	ปฐมนิเทศชี้แจงวัตถุประสงค์การเข้าค่าย	60	กิจกรรมเสริมสร้างอุดมการณ์
09.00 – 10.00 น.	พิธีเปิดทางราชการ (ในหอประชุม) - กล่าวรายงาน - ประธานกล่าวเปิด ให้โอวาทและ ถวายราชสดุดี	60	กิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรม และอุดมการณ์ลูกเสือ
10.00 – 10.30 น.	พิธีเปิดทางการลูกเสือ (รอบเสาธง) - ผู้อำนวยการฝึกอบรมกล่าวต้อนรับ - แนะนำคณะวิทยากร	30	กิจกรรมเสริมสร้างอุดมการณ์ ลูกเสือ
10.30 – 11.15 น.	วิชาประวัติลูกเสือไทย	45	กิจกรรมเสริมสร้างอุดมการณ์ ลูกเสือ
11.15 – 12.00 น.	วิชาประวัติลูกเสือโลก	45	กิจกรรมเสริมสร้างอุดมการณ์ ลูกเสือ
12.00 – 13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน	60	กิจกรรมชีวิตชาวค่าย
13.00 – 13.30 น.	นันทนาการ	30	กิจกรรมนันทนาการ
13.30 – 14.30 น.	วิชาวินัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อย สัญญาณนกหวีด และระเบียบแถว	60	กิจกรรมทักษะลูกเสือ
14.30 – 17.00 น.	วิชาชาวค่าย	150	กิจกรรมสร้างค่ายพักแรม
17.00 – 18.00 น.	ฐานที่ 1 อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้	60	กิจกรรมชีวิตชาวค่าย
18.00 – 19.00 น.	ฐานที่ 2 สุขาภิบาล ฐานที่ 3 อุปกรณ์ครัว ฐานที่ 4 เต็นท์ ประกอบอาหารแบบชาวค่าย ซักธงลง/รับประทานอาหาร ภารกิจส่วนตัว	60	กิจกรรมชีวิตชาวค่าย
19.00 – 19.30 น.	นันทนาการ	30	กิจกรรมนันทนาการ
19.30 – 21.30 น.	พิธีประจำกองลูกเสือวิสามัญ	120	กิจกรรมฝึกทักษะลูกเสือ
21.30 น.	นัดหมาย สวดมนต์ เข้านอน	30	กิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรม

วัน - เวลา	กิจกรรม	เวลา (นาทีก)	ขอขยายเนื้อหา
วันที่ 2			
05.00 – 05.30 น.	ตื่นนอน ภารกิจส่วนตัว	60	กิจกรรมชีวิตชาวค่าย
05.30 – 06.30 น.	กายบริหาร/ระเบียบแถว/ประกอบอาหาร	60	กิจกรรมกลางแจ้ง/ทักษะลูกเสือ
06.30 – 07.30 น.	รับประทานอาหารเช้า/ภารกิจส่วนตัว	60	กิจกรรมชีวิตชาวค่าย
07.30 – 08.00 น.	ตรวจเยี่ยม	30	กิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรม
	สายที่ 1 เครื่องแบบ ที่พัก สุขาภิบาล		
	สายที่ 2 เครื่องแบบ ที่พัก สุขาภิบาล		
	สายบริการ (พิเศษ) ความสะอาด		
	ความเรียบร้อยรอบบริเวณ		
08.00 – 08.30 น.	ประชุมกองรอบเสาธง	30	กิจกรรมเสริมสร้างอุดมการณ์ลูกเสือ
08.30 – 09.00 น.	นันทนาการ	30	กิจกรรมนันทนาการ
08.30 – 09.00 น.	สำรวจชุมชน	180	กิจกรรมเสริมสร้างอุดมการณ์ลูกเสือ
12.00 – 13.00 น.	รับประทานอาหารกลางวัน	60	กิจกรรมชีวิตชาวค่าย
13.00 – 13.30 น.	นันทนาการ	30	กิจกรรมนันทนาการ
13.30 – 14.30 น.	วิชาแผนที่ – เข็มทิศ	60	กิจกรรมฝึกทักษะลูกเสือ
14.30 – 16.00 น.	กิจกรรมบุกเบิก	90	กิจกรรมฝึกทักษะลูกเสือ
	- ผูกประภ		
	- ผูกกากบาท		
	- ผูกทแยง		
16.00 – 17.00 น.	การชุมนุมรอบกองไฟ (ทฤษฎี)	60	กิจกรรมนันทนาการ
17.00 – 18.00 น.	ประกอบอาหารแบบชาวค่าย	60	และชุมนุมรอบกองไฟ
18.00 – 19.00 น.	ซักธงลง/รับประทานอาหารเช้า/ภารกิจส่วนตัว	60	กิจกรรมชีวิตชาวค่าย
			กิจกรรมชีวิตชาวค่าย
			กิจกรรมนันทนาการ
			และชุมนุมรอบกองไฟ
19.00 – 21.00 น.	ชุมนุมรอบกองไฟ (ปฏิบัติ)	120	
21.00 – 21.30 น.	นัดหมาย สวดมนต์ เข้านอน	30	กิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรม

วัน - เวลา	กิจกรรม	เวลา (นาทีก)	ขอบข่ายเนื้อหา
วันที่ 3			
05.00 – 05.30 น.	ตื่นนอน ภารกิจส่วนตัว	60	กิจกรรมชีวิตชาวค่าย
05.30 – 06.30 น.	กายบริหาร/ระเบียบแถว/ประกอบ	60	กิจกรรมกลางแจ้ง/ทักษะ
06.30 – 07.30 น.	อาหาร		ลูกเสือ
07.30 – 08.00 น.	รับประทานอาหารเช้า/ภารกิจส่วนตัว	60	กิจกรรมชีวิตชาวค่าย
	ตรวจเยี่ยม	30	กิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรม
	สายที่ 1 เครื่องแบบ ที่พัก สุขาภิบาล		
	สายที่ 2 เครื่องแบบ ที่พัก สุขาภิบาล		
	สายบริการ ความสะอาดบริเวณ		
08.00 – 08.30 น.	ประชุมกองรอบเสาธง	30	กิจกรรมเสริมสร้างอุดมการณ์
			ลูกเสือ
08.30 – 09.00 น.	นันทนาการ	30	กิจกรรมนันทนาการ
09.00 – 12.00 น.	วิชาปฐมพยาบาล	180	กิจกรรมทักษะลูกเสือ
12.00 – 13.00 น.	รับประทานอาหารกลางวัน	60	กิจกรรมชีวิตชาวค่าย
13.00 – 13.30 น.	นันทนาการ	30	กิจกรรมนันทนาการ
13.30 – 14.30 น.	จิตอาสากับการสร้างปณิธานความดี	60	กิจกรรมเสริมสร้างอุดมการณ์
	ของลูกเสือ กศน.		ลูกเสือ
14.30 – 15.30 น.	สรุปทบทวนสะท้อนความคิดเห็น	60	กิจกรรมนำเสนอผลการ
	ประเมินผล		ดำเนินงานตามโครงการ
15.30 – 16.30 น.	พิธีปิดการอบรม	60	กิจกรรมเสริมสร้างอุดมการณ์
	- ในห้องประชุม		ลูกเสือ
	- รอบเสาธง		
16.30 น.	เดินทางกลับ		กิจกรรมเสริมสร้างอุดมการณ์
			ลูกเสือ

กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 1 การวางแผนและปฏิบัติกิจกรรมการเดินทางไกล การอยู่ค่ายพักแรม
และชีวิตชาวค่าย
(ให้ผู้เรียนไปทำกิจกรรมท้ายเรื่องที่ 1 ที่สมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบชุดวิชา)

เรื่องที่ 2 การใช้ชีวิตชาวค่ายร่วมกับผู้อื่นในค่ายพักแรม

กิจกรรมในค่ายพักแรมมีหลากหลายมากมาย ได้แก่ กิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรม และอุดมการณ์ลูกเสือ กิจกรรมสร้างค่ายพักแรม กิจกรรมชีวิตชาวค่าย กิจกรรมทักษะลูกเสือ กิจกรรมกลางแจ้ง กิจกรรมนันทนาการ และชุมนุมรอบกองไฟ ตลอดจนกิจกรรมนำเสนอผลการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาชุมชนและสังคม ซึ่งได้ดำเนินการไว้ก่อนการเข้าค่ายพักแรม ซึ่งกิจกรรมทั้งหลายเหล่านี้ได้กำหนดให้ลูกเสือทุกคน ทุกหมู่ ร่วมกันคิดแก้ปัญหา ร่วมกันวางแผน ลองผิดลองถูกร่วมกัน ตัดสินใจปฏิบัติร่วมกันอย่างมีความสุข และมีความภาคภูมิใจร่วมกัน ซึ่งกิจกรรมทุกกิจกรรมจะทำให้ลูกเสือได้สัมผัสประสบการณ์ของการผจญภัย การได้เพื่อน การได้สัมผัสกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การได้หัวเราะอย่างมีความสุข และมีความสำเร็จสุขสมร่วมกัน

การใช้ชีวิตชาวค่าย และการปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นในค่ายพักแรม เป็นการฝึกทักษะชีวิต ฝึกให้รู้จักความเอื้ออาทร ความเข้าใจ รู้จักการให้อภัย รู้จักรู้รัก รู้สามัคคี รู้จักหน้าที่ มีวินัย รู้จักการปรับตัวเข้าหากัน เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขในสถานการณ์ที่คับขัน และมีข้อจำกัดมากมาย ทำให้มีโอกาสพัฒนากระบวนการความคิดจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การทำงานเป็นหมู่ ยอมรับบทบาท หน้าที่ของกันและกัน พัฒนาความเป็นผู้นำ ผู้ตาม เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ความมีวินัย เพื่อการเป็นพลเมืองดีของสังคม

กิจกรรมท้ายเรื่องที่ 2 การใช้ชีวิตชาวค่ายร่วมกับผู้อื่นในค่ายพักแรม

(ให้ผู้เรียนไปทำกิจกรรมท้ายเรื่องที่ 2 ที่สมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบชุดวิชา)

บรรณานุกรม

- กรมการแพทย์กระทรวงสาธารณสุข. **คู่มือปฐมพยาบาลสำหรับประชาชน ฉบับจิตอาสา เฉพาะกิจด้านการแพทย์**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : บริษัท โอ – วิทย์ (ประเทศไทย) จำกัด, 2560.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (4 มีนาคม 2551). “พระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ.2551.” **ราชกิจจานุเบกษา**. 92(93).
- กวี พันธุ์มีเชาว์. **เงื่อนเชือก**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ สกสค., 2555.
- คณะอนุกรรมการลูกเสือฝ่ายฝึกอบรม สำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ. **คู่มือฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือวิสามัญขั้นความรู้เบื้องต้น (B.T.C.)**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ สกสค.ลาดพร้าว, 2550.
- “จริยธรรม”. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://th.wikipedia.org/wiki/จริยธรรม>. (วันที่ค้นข้อมูล : 16 กุมภาพันธ์ 2561).
- ชินวรรณ บุญยเกียรติ. **ในสารานุกรมลูกเสือ (เล่ม1, หน้า ข)**. กรุงเทพฯ : ชุมชนสหกรณ์ การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2554.
- เทวินทร์ วาริศรี. “วิชาอุบัติเหตุและการป้องกันอุบัติเหตุ”. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.tawin.org>. (วันที่ค้นข้อมูล : 6 กุมภาพันธ์ 2561).
- นุชจริย์ ปัดสวน. **ประเภทเข็มทิศชีลวา**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://noppadonnie2222.wordpress.com> (ส่วนประกอบของเข็มทิศชีลวา). (วันที่ค้นข้อมูล : 6 กุมภาพันธ์ 2561).
- บุญไสย มาตย์นอก L.T.. **คู่มือลูกเสือวิสามัญ 1 หลักสูตรเครื่องหมายลูกเสือโลก**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : บี.พี.ที. บุ๊คแอนด์ปรีน, 2554.
- พลเอก ดาว์พงษ์ รัตนสุวรรณ. องคมนตรี. **แนวทางการพัฒนาเด็กและเยาวชนโดยใช้ กระบวนการลูกเสือ**. http://www.nidtep.go.th/webnidtep2015/files/nps7/lecturer_whelp_43.pdf 22 มี.ค. 2560
- พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://th.wikipedia.org/wiki/พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว>. (วันที่ค้นข้อมูล : 7 กุมภาพันธ์ 2561).
- เรื่องชัย ทรัพย์นิรันดร์ **“ลูกเสือ” วิชาที่ทรงโปรด**. มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับวันที่ 9 - 15 ธันวาคม 2559 https://www.matichonweekly.com/column/article_17373
เผยแพร่วันเสาร์ที่ 10 ธันวาคม พ.ศ.2559

วิธีการผายปอด และการช่วยหายใจ”. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก :

<https://www.honestdocs.co/artificial-respiration-methods>.

(วันที่ค้นข้อมูล : 8 กุมภาพันธ์ 2561).

วิภาพร วรหาญ. **การปฐมพยาบาลและการพยาบาลฉุกเฉิน**. พิมพ์ครั้งที่ 13. ขอนแก่น : ขอนแก่น การพิมพ์, 2552.

ศูนย์ฝึกอบรมปฐมพยาบาลและสุขภาพอนามัย สภากาชาดไทย. **คู่มือปฐมพยาบาลเบื้องต้น (Basic First Aid Manual)**. พิมพ์ครั้งที่ 6. นนทบุรี : บริษัท เนชั่นโฮย์ 1954 จำกัด, 2559.

_____. **คู่มือปฐมพยาบาลเบื้องต้น (Basic First Aid Manual)**. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ : บริษัท เซเวนพรีนติ้ง กรุป จำกัด. 2552.

_____. **“โรคลมแดด”**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : www.bangkokhealth.com/health/article/โรคลมแดด-638. (วันที่ค้นข้อมูล : 8 กุมภาพันธ์ 2561).

สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตสุพรรณบุรี. **“อุบัติเหตุจากการจมน้ำและการป้องกัน”**.

[ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก :

<http://www.ipesp.ac.th/learning/supitcha/html/D3-3-7.html>. (วันที่ค้นข้อมูล : 8 กุมภาพันธ์ 2561).

สภาลูกเสือแห่งชาติ. **90 ปี ลูกเสือไทย**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา. ลาดพร้าว, 2544.

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ราชโบาย แนวทางปฏิบัติ 9 ข้อ.

[ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://www.thairath>. (วันที่ค้นข้อมูล : 8 กุมภาพันธ์ 2561).

สมบัติ เดชบำรุง และประเสริฐ อินทร์รักษ์. **“ยุทธศาสตร์การฟื้นฟูกิจการลูกเสือไทย”**.

วารสารวิชาการ Veridian E-Journal ปีที่ 7 ฉบับที่ 2 เดือน พฤษภาคม - สิงหาคม 2557.

สมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทย. **คู่มือการจัดกิจกรรมลูกเสือวิสามัญเสริมสร้างทักษะชีวิต ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 - 6 และ ปวช. 2 - 3**. กรุงเทพฯ : สมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทย. 2559.

สโมสรเสือป่าและลูกเสือสยาม. **ประวัติลูกเสือโลก**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://k-rc.net/imageupload/22136/prawat.pdf>. (วันที่ค้นข้อมูล : 4 มิถุนายน 2561)

สำนักการลูกเสือยุวกาชาด และกิจกรรมนักเรียน. **กิจกรรมลูกเสือเพื่อพัฒนา**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2554.

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. สำนักการลูกเสือ ยุวกาชาด และกิจการนักเรียน. **เกณฑ์การประเมินคุณภาพงานลูกเสือในสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ : สกสค.ลาดพร้าว, 2551.

_____. **คู่มือการฝึกอบรมหลักสูตรลูกเสือด้านภัยยาเสพติด**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : http://202.29.215.172/sec6/gis/57000001/files/tbl_datagovform/20150813161642KSoz8dh..pdf. (วันที่ค้นข้อมูล : 4 มิถุนายน 2561)

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.). **คู่มือการจัดกิจกรรมลูกเสือเสริมสร้างทักษะชีวิต ประเภทลูกเสือสามัญ หลักสูตรลูกเสือโท ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (ฉบับปรับปรุง 2559)**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://resource.thaihealth.or.th/library/musthave/15683>. (วันที่ค้นข้อมูล : 8 กุมภาพันธ์ 2561).

สำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ. **คู่มือการฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ชั้นความรู้เบื้องต้น**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว. 2525.

_____. **คู่มือการฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือสำรอง ชั้นความรู้เบื้องต้น**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว. 2529.

_____. **คู่มือการฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือสามัญ ชั้นความรู้เบื้องต้น**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว. 2532.

_____. **คู่มือการฝึกอบรมผู้บังคับบัญชาลูกเสือชั้นผู้ช่วยผู้ให้การฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือ**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว. 2537.

_____. **ข้อบังคับคณะลูกเสือแห่งชาติ ว่าด้วยการปกครอง หลักสูตรและวิชาพิเศษลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ (ฉบับที่ 14) พ.ศ.2528**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว. 2542.

สำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ. (2542).

สำนักงานคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ ร่วมกับ ฝ่ายวิชาการ กองการลูกเสือกรมพลศึกษา. **“คู่มือการจัดการฝึกอบรมลูกเสือวิสามัญ”**

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ **สารานุกรมลูกเสือไทย 100 ปีการลูกเสือไทย**.

กรุงเทพ. : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2554.

เสถียร หมดปิ่น. **การใช้เข็มทิศซิลวา Silva**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก :

http://scout.bmk.in.th/map_asimut/silva.htm (รูปเข็มทิศแบบซิลวา). (วันที่ค้นข้อมูล : 5 กุมภาพันธ์ 2561).

สุภาพร จตุรภัทร และคณะ. **“แนวทางการพัฒนาการลูกเสือไทยเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดี”**. วารสารครุศาสตร์ ปีที่ 82 ฉบับที่ 2 (เมษายน - มิถุนายน 2557) หน้า 63 - 66.

สุรเดช รอดจินดา. แนวทางการพัฒนากิจกรรมลูกเสือในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

สุเวช กลับศรี. การพัฒนากิจกรรมลูกเสือเพื่อสร้างภาวะผู้นำของเยาวชนไทย. ดุษฎีนิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). นครราชสีมา : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล. 2556.

องค์การลูกเสือโลก. หลักการลูกเสือ.[ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก :

<http://www.Scout.org/wso/scout.html>. (วันที่ค้นข้อมูล : 5 กุมภาพันธ์ 2561).

อนรรตน์ พันธุ์ศิลป์. คู่มือการบริหารกิจการลูกเสือ. ปัตตานี : สำนักงานลูกเสือโรงเรียนมายอ (สถิต ภูผา). มปป.

**รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมปฏิบัติการจัดทำต้นฉบับชุดวิชา รายวิชาเลือกบังคับ
และสมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชาลูกเสือ กศน. ทั้ง 3 ระดับการศึกษา
ระหว่างวันที่ 5 – 9 กุมภาพันธ์ 2561
ณ โรงแรมนนทบุรีพาเลซ จังหวัดนนทบุรี**

1. นายกฤตชัย อรุณรัตน์	เลขาธิการ กศน.
2. นางสาววิเลชา ลีสุวรรณ	รองเลขาธิการ กศน.
3. นางสุรีวัลย์ ลิ้มพัฒนกุล	ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านมาตรฐานการศึกษา
4. นางรุ่งอรุณ ไสยโสภณ	ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาการศึกษานอกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัย
5. นางสาววราภรณ์ ศิริวรรณ	ข้าราชการบำนาญ
6. นางสาวเนาวเรศ น้อยพานิชย์	ข้าราชการบำนาญ
7. นายไพฑูรย์ ลิศนันท์	ข้าราชการบำนาญ
8. นายเจริญศักดิ์ ดีแสน	ผู้อำนวยการศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษาลำปาง
9. นายอนันต์ คงชุม	รองผู้อำนวยการ สำนักงาน กศน. จังหวัดสุโขทัย
10. นายวรวุฒิ หุนมาตรา	ผู้อำนวยการ กศน.เขตคลองสาน กทม.
11. นางสาววิมลรัตน์ ภูริคุปต์	ผู้อำนวยการ กศน.เขตบางเขน กทม.
12. นางอุบลรัตน์ ชุณหพันธ์	ผู้อำนวยการ กศน.อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี
13. นายไพโรจน์ กันตพงศ์	ผู้อำนวยการโรงเรียนลำหามเขม
(ประชากรตรีอนุสรณ์) จังหวัดปทุมธานี
14. ว่าที่ร้อยตรี สุเมธ สุจริยวงศ์	รองผู้อำนวยการโรงเรียนงามมานะ (แผน - ทัพอุทิศ)
15. นายบวรวิทย์ เลิศไกร	รองผู้อำนวยการโรงเรียนศุภกรณ์วิทยา
16. นายบันเทิง จันทร์นิเวศน์	โรงเรียนบางมดวิทยา “สีสุกหวาดจวนอุปถัมภ์”
17. นางสาวสโรชา บุรีศรี	เลขานุการฯ สำนักงาน ก.ค.ศ.
18. นายกฤตพัฒน์ นิชัยวรุตมะ	สำนักการลูกเสือ ยุวกาชาด และกิจการนักเรียน
19. นางกนกวรรณ นิ้มเจริญ	สำนักการลูกเสือ ยุวกาชาด และกิจการนักเรียน
20. นายเอกสิทธิ์ สวัสดิ์วงศ์	สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ
21. นายเอกชัย ลำเหลือ	สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ
22. นายศรัณยพงศ์ ชติยะนนท์	กศน.อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี
23. นายขวัญชัย เนียมหอม	กศน.อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก
24. นางสาววรรณพร ปัทมานนท์	กลุ่มพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษา
ตามอัธยาศัย

25. นางสาวเบญจวรรณ อำไพศรี	กลุ่มพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
26. นางเยาวรัตน์ ปิ่นมณีวงศ์	กลุ่มพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
27. นางสาวฐิติมา วงศ์บัณฑิต	กลุ่มพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
28. นางกมลทิพย์ ช่วยแก้ว	กลุ่มพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
29. นางสาวสุจริยา พุ่มไสไล	กลุ่มพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
30. นายจตุรงค์ ทองดารา	กลุ่มพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
31. นางสุกัญญา กุลเลิศพิทยา	กลุ่มพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
32. นายชัยวิชิต สารัญ	กลุ่มพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมปฏิบัติการบรรณาธิการต้นฉบับชุดวิชา รายวิชาเลือกบังคับ
และสมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชาลูกเสือ กศน. ทั้ง 3 ระดับการศึกษา
ครั้งที่ 1 วันที่ 12 – 16 มีนาคม 2561
ณ ห้องประชุมอารีย์ กุลทัศน์ อาคาร กศน.ชั้น 6

นางรุ่งอรุณ ไสยโสภณ

นางสาววรารณ ศิริวรรณ

นางสาวเนาวเรศ น้อยพานิช

นายเจริญศักดิ์ ดีแสน

นายบันเทิง จันทน์เวศน์

นายขวัญชัย เนียมหอม

นายชัยวิชิต สารัญ

ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาการศึกษานอกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัย

ข้าราชการบำนาญ

ข้าราชการบำนาญ

ผู้อำนวยการศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษาลำปาง
โรงเรียนบางมดวิทยา “สีสุกหวาดอุปถัมภ์”

กศน.อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก

กลุ่มพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษา
ตามอัธยาศัย

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมปฏิบัติการบรรณาธิการต้นฉบับชุดวิชา รายวิชาเลือกบังคับ
และสมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชาลูกเสือ กศน. ทั้ง 3 ระดับการศึกษา
ครั้งที่ 2 วันที่ 26 – 30 มีนาคม 2561
ณ โรงแรมชลพฤกษ์ รีสอร์ท จังหวัดนครนายก

นางรุ่งอรุณ ไสยโสภณ	ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย
นางสาววรารณ ศิริวรรณ	ข้าราชการบำนาญ
นางสาวเนาวเรศ น้อยพานิช	ข้าราชการบำนาญ
นายเจริญศักดิ์ ดีแสน	ผู้อำนวยการศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษาลำปาง
นายบัณฑิต จันทน์เวศน์	โรงเรียนบางมดวิทยา “สีสุกหวาดอุปถัมภ์”
นายขวัญชัย เนียมหอม	กศน.อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก
นายชัยวิชิต สารัญ	กลุ่มพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัย

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมปฏิบัติการบรรณาธิการต้นฉบับชุดวิชา รายวิชาเลือกบังคับ
และสมุดบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชาลูกเสือ กศน. ทั้ง 3 ระดับการศึกษา
ครั้งที่ 3 วันที่ 7 – 9 พฤษภาคม 2561
ณ โรงแรมนนทบุรี พาเลซ นนทบุรี

นางรุ่งอรุณ ไสยโสภณ

ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาการศึกษาออกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัย

นางสาววราภรณ์ ศิริวรรณ

ข้าราชการบำนาญ

นางสาวเนาวเรศ น้อยพานิช

ข้าราชการบำนาญ

นางนพรัตน์ เวโรจน์เสรีวงศ์

ข้าราชการบำนาญ

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

นายกฤตชัย อรุณรัตน์

เลขาธิการ กศน.

นางสาววิเลขา ลีสุวรรณ์

รองเลขาธิการ กศน.

นางสาววรารมณ์ ศิริวรรณ

ข้าราชการบำนาญ

นางรุ่งอรุณ ไสยโสภณ

ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาการศึกษาจากระบบ

และการศึกษาตามอัธยาศัย

คณะทำงาน

นายศุภโชค ศรีรัตนศิลป์

หัวหน้ากลุ่มงานพัฒนาสื่อการเรียนรู้

กลุ่มพัฒนาการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

นางสาวทิพวรรณ วงศ์เรือน

กลุ่มพัฒนาการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

นางสาวชมพูนุท สังข์พิชัย

กลุ่มพัฒนาการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

ผู้พิมพ์ต้นฉบับ

นางสาวทิพวรรณ วงศ์เรือน

กลุ่มพัฒนาการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

นางสาววิยะดา ทองดี

กลุ่มพัฒนาการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

นางสาวนภาพร อมรเดชาวัฒน์

กลุ่มพัฒนาการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

นางวรรณิ ศรีสิริวรรณกุล

กลุ่มพัฒนาการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

นางสาวชาลินี ธรรมธิชา

กลุ่มพัฒนาการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

นางสาวชมพูนุท สังข์พิชัย

กลุ่มพัฒนาการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

นางสาวขวัญฤดี ลิขรรณ

กลุ่มพัฒนาการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

ผู้ออกแบบปก

นายศุภโชค ศรีรัตนศิลป์

กลุ่มพัฒนาการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

ห้ามจำหน่าย

ชุดวิชาเล่มนี้ ลิขสิทธิ์เป็นของ สำนักงาน กศน. สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ